
OPVSCVLA
B.P. FRANCISCI
ASSISIATIS

OPVSCVLA
B. P. FRANCISCI
ASSISIATIS.

Iàmpridèm ab Adm. R. P. Fr.
LVCA VVADDINGO
Hiberno Ordin. Minor. Reg.
Obseru. Theolog.

Et Seraphicę Religionis generali Chronologo, collecta, distincta, Notis & Commentarijs Asceticis illustrata.

Impręsentiàrum verò, non ad commodiorem vsum dumtàxat, verùmetiam ad exactiorem Regularis Obseruantiæ cultum, P. Fr. Antonij dè Caieta, Neapolitanæ Reformationis Custodis, industria, hoc lòngè contractiori volumine multipliciùs cusa, & extensiùs euulgata.

Petri Matthei Petrucij Aeli...

NEAPOLI.
Apud Lazarum Scorigium. 1635.

Reuerendissimo Patri,
Patrono, & Pastori Vig.mo
Patri Fratri
IO. BAPTISTÆ
A CAMPANEA
Totius Seraphici Ord.
MINISTRO GENERALI.

Fr. Antonius dè Caieta, &c.

PRodit tua authoritate, Reuerendissime Pater, in lucem Opusculorum Seraphici Patris

nostri Francisci Verbum abbreuiatum, quod ipse, velùt Seraph Diuini flaminis extasi humana transcendens, spirauit potiùs, quàm cõposuit. Continet siquidèm, vt non ignoras, dilucidum omnium virtutum specimen, ac reductorium quod-

dam

dã totius Regni Cælestis, à quo ſicùt perfectionis normam te decerpſiſſe haùd dubito, qua in regularis obſeruantiæ reſtitutione flagras, ſic etiã nobis ipſum, vt clariſsimum ſpeculum, proponẽs, prælo mãdari iubes: Eccè ipſe tuis nutibus obtem-

perans, veneratus in te paſtoralis animi ſol licitudinem, editionem eius tertiam curo; &, velùt tibi iàm priùs dicatum, quàm editum, ex mea in te obſeruantia proſiliēs, ac debitum exoluēs, ad tuum patrociniū ſua ſponte conuolat; colligas tamen cum ipſo

ipſo dicãtis animum humiliter potiora p̃ſignantem. Neapoli ex noſtro Crucis Cœnobio iij. Kal. Octobris 1635.

Fr. Ioãnes Baptiſta à Campanea totius Ord. Min. General. Min. & ſeruus. Dilecto nobis in Chriſto Patri Fratri Antonio dè Caieta eiuſdem Ord. & inſtituti, Reformationis verò Prouinciæ noſtræ Neapolis Cuſtodi, ſalutem in Domino ſempiternam.

EAm Sanctiſsimi Patris noſtri Franciſci Opuſcula præſeferunt pieta-

*tatem: illũ, ad huius Mũ-
di contemptum, ad ſuper-
cęleſtium amorem, & ad
reliquarum virtutum ſe-
quelam, præſtant impulsũ,
vt facilè nobis perſuaſeri-
mus, fere tibi iniungēdum,
prout reipſa harum virtu-
te iniungimus, quatenus,
ſalua inſtituti noſtri Sera-
phici puritate, & Apoſto-
licarum etiam Cõſtitutio-
num præſcripto ſeruato, no-
ui-*

uiter nunc, te procurante, in lucem prosiliant. Datis Neapoli die 22. Septembris 1635.

Fr. Io. Baptista à Campanea Minister Generalis, &c.

Legi opuſcula hæc B.P. Franciſci Aſ-ſiſiatis; aurea ſunt, & diuinum redolent ſpiritum, digniſſima ad profectum omnium Religioſorum, nedùm Fratrum Minorum, quæ recudantur Neap. die 8. Aug. 635.

M. Antonius Palumbus Deput.

Seraphici B. P. noſtri Franciſci Opuſcula, non humanitùs, ſed cælitùs tradita, ad omnipotentis Dei gloriam, tanti eius ſerui memoriam, ac omniũ ſpiritualem profectum, iterùm cudantur, arbitror; Neap. die 8. Auguſti 1635.

Fr. Dionyſ. à Canuſio Ord. Min. Ref. Dep.

Imprimatur.

Felix Tamburell. Vic. Gen.

AD LECTOREM.

QVæ pridèm hinc indè dispersa, clàm ab oculis Hominum segregata, B. Patris nostri Francisci Opuscula occulebantur, En quòd palàm in vnum congesta, & restrictiori norma compilata, ad eiusdem laudis incrementum, meridiana luce clariora hiscè tēporibus apparent, & qui humano sub cinere, & vulgari idiotismo latebat, Seraphicus ipsiusmet Patris, ac diuinus amoris ignis hac tertia cusione detegitur; Quãtùm-
uis

uis autẽ, benignissime Lector, idem Terrestris Angelus, & Cælestis Homo à semetipso, & plerisque alijs idiota teneretur, erat nihilosecius & foris, & intus ea præditus sapientia, vt omnibus præluceret virtutis famine, & exemplo; ità vt fideli Lucæ Vvaddingi in suis Commẽtarijs testimonio, & argumento, necnon & Gulielmi Eysengrenij dè testibus Catholicæ veritatis, Ioannis Trithemij dè Scriptoribus Ecclesiasticis, Margarini dè la Bigne ad finem Tomi tertij Bibliothecę SS. PP. primæ editionis, & apud

alios

alios permultos, viuæ quasi vocis oraculo, excellẽs Doctor, admirabilis Scriptor, horũ atq; Opusculorũ Auctor prò veritate sit habitus; Tãtum ergò imitare Magistrum, Paracleti Discipulũ, & sacra Dogmata ex eius ore suscepta in cordis tabulis, indelebilis characteris signo insculpta, conseruando reserua. Vale.

In Seraphici Patris Nostri FRANCISCI Opusculorum laudem.

Epigramma.

PEr Seraphim plenos labens hucusq; canales (pus,
Fontis inexhausti suscipit Orbis o-
Dogmata Fracisci sunt hæc, quæ fonte redundant
Dè super Empyreo, cordaq; nostra rigant.
Terminat in medio florens Campanea fontem, (tim.
Istius extinguet, Tantale, gutta si-

Fr. Iacobus à Carpineto M.O.R. Romanæ Ref. Alumnus.

Eiusdem prò Eisdem.

Sapphicum Carmen.

Ille, qui quōdām Rubus absq; spinis
Mãsit, absorbēs fluidum cruorem
Carne dè viua, lacerando corpus,
Gliscit in altum.
Vndè Francisci moderantis haustum
Imbre suffultus, genus omne profert
Fructuū Nobis, simul atq; flores
Germinat omnes.
Tertiò tandem Genitus recludit
Claustra Caietæ, vigilansq; Custos,
Tertium curans Operis laborem,
Seruat & Hortum.

S. FRANCISCVS ASSISIAS.

B. P. FRANCISCI OPVSCVLORVM.

Tomus Primus.

EPISTOLA PRIMA.

Ad vniuersos Christi fideles.

Vniuersis Christianis, Religiosis, Clericis, Laicis, masculis, & fœminis, omnibus, qui habitant in uniuerso mundo.

O Quàm benedicti sunt, & beati, qui Deum diligunt, & faciunt, sicut Dominus dicit in Euangelio: Diliges Domi- Matt. 22.

nũ Deũ tuũ ex toto corde tuo, ex tota anima tua,& proximũ ſicut te ipſum. Diligamus ergo Deum, & adoremus eum puro corde,& pura mente; quia ſuper omnia hoc quærens dixit: veri adoratores adorabunt Deum Patrem in ſpiritu, & veritate: omnes qui adorant eum, in ſpiritu veritatis oportet adorare: & benè valete in Domino.

Ioan.4.

EPISTOLA SECVNDA.
Ad vniuerſos Chriſti fideles.

Vniuerſis Chriſtianis, Religioſis, Clericis, Laicis, tàm viris, quàm fæminis, omnibus qui habitant in vniuerſo mũdo; Frater FRANCISCVS eorum ſeruus, & ſubditus, obſequiũ cum reuerentia, pacem veram de Cœlo, & ſinceram in Domino charitatem.

CA-

CAPVT I.

De causa ſcribendi has litteras.

CVM ſim ſeruus omniũ, omnibus, & ſeruire teneor, & adminiſtrare odorifera verba Domini mei. Vnde in mente conſiderans, quòd cùm perſonaliter propter infirmitatem, & debilitatem mei corporis non poſsim ſingulos viſitare, propoſui litteris præſentibus nuntijs, verba Domini noſtri IESV CHRISTI, qui eſt Verbũ Patris; vobis offerre, & verba Spiritus Sancti, quæ ſpiritus, & vita ſunt.

CAPVT II.

De fide, & imitatione Chriſti Domini.

IStud Verbum Patris tam dignum, tam ſanctum, & glorio-

Luc. 1. ſum nuntiauit Pater altiſsimus de cœlo per Sanctum Gabrielem Archangelum ſuum, quod & deſcendit in vterum Virginis Glorioſæ Mariæ, ex cuius vtero veram ſuſcepit carnem humanitatis, fragilitatis noſtræ: qui cùm diues eſ-
2. Cor. 8. ſet, ſuper omnia voluit ipſe in mũdo cum Beatiſſima Matre ſua eligere paupertatem. Prope paſſionem celebrauit Paſcha cum Diſcipulis ſuis, & accipiens panem, gratias egit, & benedixit, & fregit, di-
Matt. 26. cens; Accipite, & comedite, hoc eſt corpus meum: & accipiens calicẽ dixit: Hic ſanguis meus noui Teſtamenti, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem pec-
Matt. 26. catorum. Deinde orauit Patrem, dicens: Pater, ſi fieri poteſt, tranſeat à me calix iſte. Et factus eſt ſu-
Luc. 22. dor eius, ſicut guttæ ſanguinis decurrentis ſuper terram. Poſuit tamen voluntatem ſuam in volun-

tate

tate Patris, dicens: Pater, fiat voluntas tua, non ficut ego volo, fed ficut tu vis. Cuius Patris talis fuit voluntas, vt Filius eius benedictus,& gloriofus, quem dedit nobis,& natus fuit pro nobis feipfum per proprium fanguinem fuum, facrificium,& hoftiam in ara crucis offerret, non pro fe, per quē facta funt omnia, fed pro peccatis noftris, relinquens exemplum nobis, vt fequamur veftigia eius. Et vult, vt omnes faluemur per eum, & recipiamus ipfum puro corde,& cafto corpore: Sed pauci funt, qui velint recipere eum, & falui effe per eum, licet eius iugum fuaue fit,& onus leue.

Matt.26.

Ifaiæ 9.

Ioan. 1.
1.Petr.2.

1.Tim.2.
Matt.11.

CAPVT III.

Maledictos esse diuina mandata præuaricantes, benedictos verò Deum diligentes.

Psal. 39. Ioan. 3. QVi nolunt gustare, quàm suauis sit Dominus, & diligunt tenebras magis, quàm lucem, nolentes adimplere mandata Dei, maledicti sunt: de quibus dicitur per Prophetam: Psal. 118 Maledicti, qui declinant à mandatis tuis: sed è cõtrario quàm benedicti, & beati sũt, qui in spiritu, & veritate (vt oportet) eum adorant. Ioan. 4. Dicamus ei laudes, & orationes die, noctùque dicendo: Luc. 18. Pater noster, qui es in cœlis, &c. quia oportet, nos semper orare, & nunquam deficere.

CA-

CAPVT IIII.

De confitendis peccatis, & Eucharistia sumenda.

DEbemus siquidem confiteri Sacerdoti omnia peccata nostra,& recipiamus corpus,& sãguinem Domini nostri Iesu Christi ob hoc,quòd,qui non manducat carnem suam, & bibit suum sanguinem, non potest intrare in regnum Dei. Dignè tamen vnusquisq; mãducet, & bibat; quia qui indignè manducat, iudicium sibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Domini.

Ioan.6.

1.Cor.11

CAPVT V.

De facienda Pœnitentia, & proximo amando.

FAciamus insuper fructus dignos pœnitentiæ, & diligamus proximos, sicut nosmetipsos: & si quis non vult eos amare sicut seipsum, saltem non inferat eis mala, sed faciat bona.

Luc. 3.

CAPVT VI.

De iustia cum misericordia administranda, & de eleemosyna elargienda.

QVi autem potestatem iudicij receperunt, iudicium cum miseridordia semper exerceant, sicut ipsi vellent à Domino misericordiam obtinere. Iudicium enim

Iac. 2.

enim ſine miſericordia erit illi, qui non facit miſericordiam. Habeamus itaq; charitatem, & humilitatẽ, & eleemoſynas faciamus; quia ipſę lauant animas noſtras à ſordibus peccatorum: homines enim omnia perdunt, quæ in hoc mundo relinquunt, ſecum tamen portant charitatis mercedem, & eleemoſynas, quas fecerunt, de quibus à Domino conſequẽtur pręmium, & dignam mercedem.

CAPVT VII.

De abſtinentia, & honore Eccleſiaſticis impendendo.

DEbemus ieiunare, & à vitijs abſtinere in omni, quod inducere poteſt ad peccatum, nec nõ & à quacũq; ſuperfluitate vſus. Et etiam Catholici Eccleſiam viſitare frequenter, Eccleſiaſticos venera-

ri,& revereri ob eorum Officium, & administrationem sanctissimi Corporis, & sanguinis Christi, quod sacrificant, & recipiunt, & alijs ministrant. Et firmiter sciamus omnes, quòd nemo saluari potest nisi per sancta verba, & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi, quæ Clerici dicunt, annuntiant, & administrant, & ipsi soli ministrare debent.

CAPVT VIII.

De vero Religioso, & perfecta obedientia.

SPecialiter autem Religiosi, & qui seculo renuntiauerunt, tenentur plura, & maiora facere, & ea dimittere, quibus non est opus, & odio habere corpora nostra cum vitijs, & peccatis, quia Dominus dicit in Euangelio; Omnia mala à corde

Matt.13.

corde exeunt. Diligere inimicos nostros,& benè facere his, qui nos oderunt. Obseruare præcepta, & consilia Redemptoris nostri, nosmetipsos abnegare,& corpora nostra ponere sub iugo seruitutis, & obedientiæ. Et nullus tenetur ad obedientiam in eo, vbi committitur delictum,vel peccatum; quia tantùm ad id venimus,vt saluando animas nostras, bonorum operum aliis exempla præbeamus.

Luc. 16.

CAPVT VIIII.

De benignitate Prælati erga subditos.

CVi autem obedientia impendenda est, & commissa, & qui pro maiore habetur, videat, vt minor fiat, & aliorum Fratrum seruus, & in singulos subditos misericordiam operetur, quantam sibi

sibi vellet, cùm esset subditus. Nec ex delicto Fratris irascatur in Fratrem, sed omni patientia, & humilitate ipsum benignè corrigat, moneat, & supportet.

CAPVT X.

De humilitate, & de miseria corporis, & felicitate spiritus.

NOn simus secūdùm carnem sapientes, atque prudentes, sed simplices, humiles, & puri. Et habeamus corpora nostra in opprobrium, & despectum; quia omnes per culpam nostram sumus miseri, & putridi, sicut Dominus dicit per Prophetam: Ego autem sum vermis, & non homo, &c. Numquam debemus desiderare esse super alios, sed potius subditi, & subiecti omni humanæ creaturæ, propter Deum. Et omnes illi, qui

Psal. 21.

1.Petr.2.

se-

fecerint, & perseuerauerint vsq; in finem, requiescet super eos spiritus Domini, & faciet in eis habitaculum, & mansionem, & erunt filij Patris Cœlestis, cuius opera faciũt, & sũt spõsæ, fratres, & matres Dñi nostri IESV CHRISTI. Sponsæ sumus, quoniam Spiritui Sãcto coniũguntur fideles animæ. Fratres sumus IESV CHRISTI, quando facimus voluntatem Patris, qui in Cœlis est. Matres, quãdo portamus eum in corde, & corpore nostro per amorem, & sinceram conscientiam, & parturimus eum per sanctam operationem, quę lucere debet alijs in exemplo. O quàm gloriosum, & magnum, habere in Cęlis Patrem! O quàm Sanctum, Paraclitum pulchrum, & amabilem habere Sponsum! O quàm Sanctum, & quantum delectabile, beneplacitum, humile, pacificum, dulce, & amabile, & su-

Matt. 12.

per

per omnia desiderabile! habere talem fratrem, qui posuit animam suam pro ouibus suis, & orauit pro nobis Patrem, dicens: Pater, serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi. Pater, omnes, quos dedisti mihi in mundo, tui erant, & tu mihi eos dedisti, & verba, quæ dedisti mihi, dedi eis, & ipsi acceperunt, & cognouerunt verè, quia à te exiui, & crediderunt, quia tu me misisti. Rogo pro eis, sanctifico me ipsum, vt sint sanctificati in vnum, sicut & nos sumus. Et volo Pater, vt vbi ego sum, ibi sit & minister meus, vt videat claritatē in Regno meo.

Io.10. Io.17. Ibid. Ibid.

CAPVT XI.

De Christo Saluatore laudando.

EI autem, qui tanta sustinuit pro nobis, tot vnà contulit, & conferet in futurum; omnis creatura,

tura, quæ eſt in Cœlis, terra, mari, & in abyſsis reddat laudes Deo, gloriam, & honorem, & benedictionem; quia ipſe virtus eſt, & fortitudo noſtra eſt; qui eſt ſolus bonus, ſolus altiſſimus, ſolus omnipotens, admirabilis, & glorioſus, & ſolus Sanctus, laudabilis, & benedictus per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

CAPVT XII.

De cœcutione, & deceptione peccatoris.

OMnes enim illi, qui non ſunt in pœnitentia, & non recipiunt Corpus, & ſanguinem Ieſu Chriſti, ſed operantur vitia, & peccata, & qui ambulant poſt concupiſcentiam ſuam, & mala deſideria, & non obſeruant, quæ promiſerunt, & ſeruiunt corporaliter mundo, & corporibus, deſiderijs,

curis,

curis, & solicitudinibus huius sæculi, & huius vitæ, decepti sunt à Diabolo, cuius filij sunt, & cuius opera faciunt. Cœci sunt, quia verum lumen non vident, Dominum nostrum Iesum Christum. Sapientiam non habent spiritus, quia Filium Dei in se non habent, qui est vera sapientia Patris: De quibus dicitur: Sapientia eorum deuorata est: vident, agnoscunt, & sciunt, & faciunt mala, & scienter perdunt animas suas. Videte cœci, decepti ab inimicis vestris, scilicet à carne, mundo, & dœmone, quia corpori delectabile peccatum, & amarum Deo seruire, quia cuncta mala à corpore hominum exeunt, & procedunt, sicut dicit Dominus in Euangelio. Putatis diù possidere vana huius sæculi, sed decepti estis, quia venient dies, & hora, de quibus non cogitatis, & nescitis, & ignoratis.

Psal. 106

Matt. 13.

CA-

CAPVT XIII.

De infelici morte peccatorum.

INfirmatur corpus, mors appropinquat, veniunt propinqui, & amici dicentes: Dispone domui tuæ, &c. Et ecce vxor eius, & filij eius, propinqui, & amici se fingunt flere; & respiécis videt eos flétes, & mouetur malo motu, & cogitando intra se, dicit: Ecce animam meã, & corpus meum, & omnia mea pono in manibus vestris. Verè iste homo est maledictus, qui confidit, & exponit animam suam, & corpus, & omnia sua in talibus manibus. Vnde dicit Dominus per Prophetam: Maledictus homo, qui spem suam ponit in homine. Et statim faciunt vocare Sacerdotem, qui dicit ei: Vis recipere pœnitenciã de omnibus peccatis tuis? Re-

Ierem. 17

ſpondet: Volo. Vis ſatisfacere de commiſsis, & his, quæ fraudaſti, & decepiſti de tua ſubſtantia? Reſpondet; Non. Cui Sacerdos: Quare non? Reſpondet: Quia cuncta diſpoſui in manibus propinquorum. Et tunc incipit perdere loquelam, & ſic moritur ille miſerrimus. Sed ſciant omnes, quòd vbicunque, & qualitercunque homo moriatur in criminali peccato, & ſine ſatisfactione, & potuit ſatisfacere, & non fecit, quòd talem Dœmon recipit, & rapit animam ſuam de corpore ſuo cum tanta anguſtia, & tribulatione, quantam nemo ſcire poteſt, niſi qui patitur illam tribulationem. Et omnia talenta, poteſtas, & ſcientia, quam putabat habere, auferunt ab eo: & propinqui, & amici, quibus bona tradidit: tollent ea, & diuident, & poſteà dicent: Maledicta ſit anima eius, quia plura potuit dare nobis,

&

& non dedit,& potuit plus acquirere,quàm quęsiuit,& similia.Corpus comedēt vermes,animam corrodēt Dęmones; & sic perdet animam,& corpus propter hoc breue sæculum.

PERORATIO.

EGo Frater Franciscus minor, seruus vester rogo,& obsecro in charitate,quæ Deus est, & cum volūtate osculandi pedes vestros, quòd hæc verba, & alia Domini nostri IESV Christi, cum húmilitate, & charitate velitis recipere, operari,& obseruare. Et omnes illi,qui ea benignè recipiunt, & intelligunt, ea mittant alijs in exemplum, Si in eis perseuerauerint vsque iu finem,benedicat eos Pater, & Filius,& Spiritus sanctus,Amē. 1. Io.4.

EPISTOLA TERTIA.

Ad Beatum Antonium de Padua.

Chariſſimo meo Fr. Antonio, Frater Franciſcus in Chriſto Salutem.

PLACET mihi, quòd Sanctæ Theologiæ literas fratribus interpreteris, ita tamen, vt neque in te, neque in cæteris (quod vehementer cupio) extingatur ſanctæ orationis ſpiritus, iuxta Regulam, quam profitemur. Vale.

EPISTOLA QVARTA.

Ad Beatam Virginem Claram, & cæteras Sorores S. Damiani.

Cha-

Charissimæ Sorori Claræ, & cæteris Sororibus Sancti Damiani, Frater Franciscus in Christo Salutem.

QVIA Domini inspiratione fecistis vos filias, & ancillas Altissimi Summi Regis, Patris Cœlestis, & Spiritui sancto vos desponsastis, viuere secundum perfectionem sancti Euangelij, volo, & promitto per me, & fratres meos semper habere de vobis, tamquam de ipsis, curam diligentem, & sollicitudinem specialem. Valete in Domino.

EPISTOLA QVINTA.
Ad easdem.

Charissimæ Sorori Claræ, & cæteris Sororibus Sancti Damiani, in Christo Salutem.

EGO Frater Franciscus paruulus volo sequi vitam, &

paupertatem altissimi Domini nostri IESV Christi, & eius Sãctissimæ Matris, & perseuerare in ea vsque in finem. Et rogo vos omnes dominas meas, & consilium do vobis, vt in ista sanctissima vita, & paupertate semper viuatis. Et custodite vos multum, nè doctrina, vel consilio alicuius ab ipsa in perpetuum vllatenus recedatis. Valete in Domino.

EPISTOLA SEXTA.

Ad Fratrem Eliam Totius Ordinis Vicarium Generalem.

Reuerendo in Christo Patri Fratri Eliæ totius Ordinis Vicario, Frater Franciscus in Christo Salutem.

FRATER, det tibi Dominus suam sanctam benedictionẽ. In

In omnibus ſis patiens, & benè diſpoſitus. Si in aliquo à fratrib⁹ tuis offenderis, accepta referas Deo. In hoc ſolum cognoſcam, ſi es ſeruus Dei, ſi errantem Fratrem miſericordia reducas ad Deum, & ſi grauiter errantem amare non deſieris. Et ſi aliquo timore humano id attentare non audeat, pete ab eo, ſi miſericordiam cupiat. Et ſi aliquis ſuadente Diabolo ceciderit in aliquod graue peccatum, recurrat ad Guardianum: ille verò tranſmittat ad Prouincialem, qui miſericorditer recipiat; & ſi viderit, illum eſſe contritum, dicat illi: Vade, & noli ampliùs peccare. Vale in Domino.

EPISTOLA SEPTIMA.
Ad eundem.

Reuerendo in Christo Patri, Fratri Eliæ totius Ordinis Vicario, Frater Franciscus in Christo salutem.

IN omnibus, Frater Elia, quæ feceris, plurimùm tibi commendo charitatem, & patientiam: multos enim te tolerare oportet, & onus, quod humeris portas, magnũ est, & graue, animas videlicet multorum. In lege veteri summus Sacerdos portabat in Rationali iudicij, quod ex humeris super pectus pendebat, nomina duodecim tribuum Israel; significans in hoc, quòd, vt Prælatus subditos suos in humeris portet, necesse est, vt eos in pectore gestet; nã tolerare nõ po-

Exod. 28

te-

terit, quos amare desierit. IESVS Christus Dominus noster, quando voluit Petro dare Ecclesiam suam, priusquam oues traderet illi, eum de amore examinauit. Vide ergo nè vllus Fratrum peccet; sed si peccauerit, à facie tua non abeat sine misericordia, & correctione: & quia medicus es, offer infirmo medicinam; quoniam, vt dixit Dominus, non est opus benè habentibus medicus, sed malè habentibus. Vigila, admone, labora, pasce, ama, expecta, time. Vale in Domino.

Io. vlt.

Mat. 9.

EPISTOLA OCTAVA, Ad Generalem Ministrum Fr. Minorum.

Reuerendo in Christo Patri N. totius Ordinis Generali Ministro.

DOminus te custodiat, & in sancta sua charitate conser-

uet. Patientiam in omnibus operibus tuis, mi Frater, tibi commendo in tantum, quòd, quicumque tibi impedimentum fecerit, siue Fratres, siue alij, etiam si te verberent, omnia debes habere pro gratia, & ita velis, & nõ aliud. Et dilige eos, qui ista faciunt tibi, & non velis aliud de eis, nisi quantum Dominus dederit tibi. Et in hoc dilige eos, vt velis, quòd sint meliores Christiani. In hoc volo cognoscere, si tu diligis Dominum, & me seruum suum, & tuum, si feceris istud; videlicet, quòd nõ sit aliquis Frater in mundo, qui peccauerit, quantùmcunque potuerit peccare, quòd postquam viderit oculos tuos, nunquam recedat sine misericordia tua. Et si non quæreret, tu quæras ab eo, si vult misericordiã. Et si ille millies appareret posteà coràm oculis tuis, dilige eum plusquam me, ad hoc, vt trahas eum ad be-

bonum, & ſemper miſerearis talibus. Et iſtud denuncies Guardianis, quando poteris, quòd per te ſic firmus es facere. Et omnes Fratres, qui ſcirent, eum peccaſſe, non faciant verecundiam ei, nec detractionem, ſed magis miſericordiam habeant circa ipſum, & teneant priuatum peccatum Fratris ſuis; quia non eſt opus ſanis medicus, ſed malè habentibus. Si quis Fratrum inſtigante inimico mortaliter peccauerit, per obedientiam teneatur recurrere ad Guardianum ſuum: & Guardianus ſimiliter per obedientiam teneatur, eum mittere Cuſtodi: ipſe verò Cuſtos miſericorditer prouideat ei, ſicut ipſe vellet prouideri ſibi in conſimili caſu. Et iſti penitùs non habeant poteſtatem iniungendi aliam pœnitentiam, niſi illam: Vade, & noli amplius peccare. Iſta fac, & vale.

Mat. 9.

EPISTOLA NONA.

Ad Prouinciales Ord. Minorum.

Dilectis in Christo Fratribus Ministris Prouincialibus Ordinis *Minorum.*

IN regimine vestro, Fratres Ministri, duo vos depreeor: Primũ, quod non sitis personarũ acceptatores; Secũdũ, quòd nõ præcipiatis facilè per sanctã obedientiã, quia hoc est statim gladiũ euaginare, ꝙ non debet fieri, nisi matura consideratione, & magna occasione. In mandatis moderati, in peccatores misericordes, in condonando faciles, in victu abstinentes, in vestitu pauperes, in verbis mansueti, Deo, & officijs vestris fideles estote. Ex

ope-

operibus verba; & precepta eruite, si vultis, quòd subditi ex verbis facienda depromant, & quod ore præcipitis, illi opere compleant. Valete in Domino.

EPISTOLA DECIMA.

Ad Capitulum Generale II.

Reuerendis, & multum diligendis Fratribus vniuersis, Frater Franciscus in Christo Salutem.

NOmen Dei audiêtentes, adorate eum cum timore, & reuerentia proni iu terra. Ideò misit vos Deus in mundum vniuersum, vt verbo, & opere detis testimoniũ voci eius, & faciatis, omnes scire, quòd nõ est alius præter ipsum. In-

Tobię 3.

di-

disciplina, & sancta obedientia perseuerate; & quæ promisistis ei bono proposito, adimplete per omnia. Oro, sicut possum, Generalem Ministrum, vt faciat, Regulã ab omnibus inuiolabiliter obseruari. Et Clerici dicant diuinum Officium cum deuotione coràm Deo; non attendentes melodiam vocis, sed consonantiam mentis. Et benè valete in Domino.

EPISTOLA XI.
Ad Capitulum Generale.

Reuerendis, & multùm diligendis Ministro Generali, & cæteris Fratribus Ordinis Minorum, Frater Franciscus in Christo Salutem.

Ioan. 8. QVia, qui ex Deo est, verba Dei audit: debemus proinde nos, Fratres amantissimi,

mi, qui ſpiritualiùs diuinis ſumus Officijs deputati, nō ſolum audire, & facere quę dicit Deus, verùm ad inſinuandam in nobis altitudinē Creatoris noſtri, & in ipſo ſubiectionem noſtram, vaſa, & officialia cætera cuſtodite, quæ cōtinent verba ſua ſancta. Propterea moneo omnes Fratres meos, & in Chriſto conforto, quatenùs vbicunq; inuenerint diuina verba ſcripta, ſicut poſſunt, venerentur: & quantùm ad eos ſpectat, ſi non ſunt repoſita benè, vel inhoneſto iacerent in loco aliquo diſperſa, recolligant, & reponant, honorantes in ſermonibus Dominum, qui locutus eſt. Multa enim ſanctificātur per verba Dei, & virtute verborum Chriſti Altaris conficitur Sacramentum. Confiteor prætereà Deo Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, & Beatæ MARIÆ perpetuæ Virgini, & omnibus Sanctis in Cælo, & in terra

Infra ēe in Teſta.

&

& Generali Ministro huius Religionis nostræ, sicut venerabili domino meo, & omnibus Sacerdotibus Ordinis nostri, & omnib⁹ alijs Fratribus meis benedictis, omnia peccata mea. In multis offendi mea graui culpa, specialiter, quòd Regulam, quam Domino promisi, nõ seruaui, nec Officium, sicut Regula præcepit, dixi, siue negligentia, siue infirmitatis meæ occasione, siue quia ignorans sum, & idiota. Ideòque per omnia oro, sicut possum, Generalem dominum meum Ministrum, vt faciat, Regulam ab omnibus obseruari: & Clerici dicant Officium cum deuotione coràm Deo, vt possint per veritatem mentis placere Deo, & non cum lasciuitate vocis aures populi demulcere; & non attendentes melodiam vocis, sed consonantiam mẽtis, vt vox concordet menti, mens verò concordet Deo. Ego enim

oro-

promitto hæc firmiter custodire, sicut dederit mihi gratiam Deus; & hæc Fratribus, qui mecum sunt, obseruanda tradam in Officio, & cæteris alijs constitutis. Quicunque autem Fratrum hæc obseruare noluerint, non teneo eos Catholicos, nec Fratres meos; nolo etiam ipsos videre, nec loqui, donec pœnitentiam egerint. Hoc dico de omnibus alijs, qui vagando vadũt, postposita Regulę disciplina: quoniam Dominus noster IESVS Christus dedit vitam suam, nè perderet Sanctissimi Patris obedientiam. Ego Frater Franciscus homo vilis, & indigna creatura Domini Dei dico per Dominum IESVM Christum Generali Ministro totius Religionis nostræ, & omnibus Generalibus Ministris, qui post eũ erunt, & cæteris Custodibus, & Guardianis, qui sunt, & erunt, vt hoc scriptum habeant, operentur,

& studiosè reponant. Et exoro ipsos, vt quæ scripta sunt in eo, sollicitè faciant custodiri, ac diligentiùs obseruari. Et secundùm beneplacitum omnipotentis Dei, nunc, semper, donec fuerit mundus iste, benedicti vos à Domino, qui feceritis ista; & in æternum Dominus sit vobiscum. Amen.

EPISTOLA XII.

Ad Sacerdotes totius Ordinis.

In nomine Sanctæ Trinitatis, & Summæ Vnitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Reuerendis, & multùm diligendis Fratribus vniuersis, Generali Ministro Ordinis Minorum domino suo,

suo, & cæteris Ministris Generalibus, qui post eum erunt, & omnibus Ministris, & Custodibus, & Sacerdotibus Fraternitatis eiusdē in Christo humilibus, & omnibus simplicibus, & obedientibus, primis, & nouissimis; Frater Franciscus, homo vilis, & caducus, vester paruus seruus, salutem in eo qui redemit, & lauit nos in sanguine suo. Dominus IESVS Christus altissimus Filius, nōmen illi, qui est benedictus in sæcula. Amen.

AVdite domini, filij, & fratres mei, auribus percipite verba mea. Inclinate aures cordis vestri, & obedite voci Filij Dei. Seruate in toto corde vestro mandata eius, & consilia eius perfecta mente implete. Confitemini ei, quoniam bonus, & exaltate eum in operibus vestris. Tamquam filijs se nobis offert Dominus Deus. Deprecor

Tob. 13.

itaque omnes Fratres cum osculo pedum, & cum charitate, qua possum, vt omnem reuerentiam, & omnem honorem, quantùmcunq; poteritis, exhibeatis Corpori, & sãguini Domini nostri Iesu Christi, in quo, quæ in Cœlis, & quæ in terris, sunt pacificata, & reconciliata omnipotenti Deo. Rogo etiã in Domino omnes Fratres meos Sacerdotes, qui sunt, & erunt, & esse cupiunt Altissimi, quòd quandocumque voluerint Missam celebrare, puri, & purè faciant cum reuerentia verum Sacrificium Sãctissimi Corporis, & Sanguinis Domini nostri Iesu Christi, sancta intentione & munda, non pro vlla terrena re, neque timore, vel amore alicuius hominis, quasi placentes hominibus: Sed omnis voluntas quantùm adiuuat gratia Omnipotentis, ad eum dirigatur, & soli ipsi Deo summo tantùm placere de-

Coloss. 1.

desideretis, quia ipse solus operatur ibi, sicut sibi placet. Quoniam sicut ipse Dominus dicit, Hoc facite in meam commemorationem; si quis aliter fecerit, Iudas traditor efficitur. Recordamini Fratres Sacerdotes, quoniam scriptum est in lege Moysi, quòd transgredientes in corporalibus, sine vlla miseratione per sententiam Domini moriebantur. Quantò maiora, & peiora meretur pati supplicia, qui filium Dei conculcauerit, & Sanguinem Testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est? & Spiritui sancto contumeliam fecerit? Despicit enim homo pollutus, & conculcat Agnum Dei; quoniã, sicut dicit Apostolus, non dijudicans, & discernens sanctum panem Christum ab alijs cibarijs, vel operibus indignis, indignus mãducat, cùm Dominus per Prophetam dicat: Maledictus homo, qui

Luc. 22.

Deut. 17. & 19.

Hebr. 10.

1. Co. 11.

Ier. 48.

qui opus Dei facit negligenter,vel fraudulenter. Et propter Sacerdotes,qui nolunt ponere super id cor in veritate,condemnat nos dicens: Maledicam benedictionibus vestris. Audite Fratres mei. Si beata Virgo Maria honoratur (vt dignũ est) quia ipsum portauit in sanctissimo vtero suo: si beatus Ioannes Baptista contremuit, & non audebat tãgere Domini verticem; si sepulchrum, in quo per aliquod tempus iacuit, sic veneratur: quantùm debet esse sanctus,& iustus, & dignus, qui non iam moriturum, sed in æternum victurum, & glorificatum,in quem desiderant Angeli prospicere, contrectat manibus, corde, & ore sumit, & alijs ad sumendum præbet? Videte dignitatem vestram Frates Sacerdotes, & estote sancti, quia ipse sanctus est. Et sicut super omnes propter hoc mysterium honorauit vos Domi-

Malac. 2.

1. Pet. 1.

Leuit. 11

mi-

minus Deus,ita & vos propter hoc mysterium diligite eum, reuertemini,& honorate. Magna miseria, & miseranda infirmitas, quando ipsum sic præsentem habetis, & aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus homo paueat, totus mundus contremiscat, & Cœlum exultet, quando super altare in manibus Sacerdotis est Christus Filius Dei viui. O admiranda altitudo! O stupenda dignatio! O sublimitas humilis, quòd Dominus vniuersitatis, Deus, & Dei Filius sic se humiliat, vt pro nostra salute sub modica panis formula se abscondit! Videte Fratres humilitatem Dei, & effundite coram illo corda vestra, & humiliamini, vt et vos exaltemini ab eo. Nihil ergo de vobis retineatis vobis, vt totos vos recipiat, qui se vobis exhibet totum. Moneo præthereà, et exhortor in Domino, vt in locis in

quibus morantur Fratres, vna tantùm celebretur Missa in die, secundùm formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Si verò in loco plures fuerint Sacerdotes, sic sit per amorem charitatis alter contentus audita celebratione Sacerdotis alterius; quia absentes, & præsentes replet, qui eo digni sunt, Dominus noster IESVS Christus: Qui licet in pluribus locis reperiatur, tamen indiuisibilis manet, & aliqua detriméta non nouit, sed vnus verus, sicut ei placet operatur cū Domino Deo Patre, & Spiritu sancto Paracleto, in sæcula sæculorum. Amen.

EPI-

EPISTOLA XIII.

Ad vniuerſos Clericos.

Reuerendis in Chriſto dominis meis, vniuerſis Clericis, qui ſunt in toto orbe, & viuunt ſecundum ſtatuta Catholicæ fidei, Frater Franciſcus paruulus, & minimus ſeruus, Salutē cum omni reuerentia, & oſculo pedum.

QVoniam debitor factus ſum omnibus, ideò non valens ampliùs præſentialiter, verbis meis propter meas infirmitates vobis ſatisfacere, hanc meam recordationem, & admonitionem paucis verbis ſcriptam, cum omni amore, & dilectione ſuſcipite. Attendamus omnes clerici magnum peccatum, & ignorantiam, quàm quidam habent ſuper Sanctiſſimū

Cor-

Corpus, & Sanguinem Domini nostri IESV Christi, & sacratissima nomina, & verba eius scripta, quę santificant Corpus. Scimus, quia non potest esse Corpus, nisi prius sanctificetur à verbo. Nihil enim habemus, & videmus corporaliter in hoc sæculo de ipso Altissimo, nisi Corpus & Sanguinem, & realiter nomina, & verba, per quæ facti sumus, & redempti de morte ad vitam. Omnes autem illi qui ministrant tàm sanctissima Mysteria, considerent intra se maxime hi qui indiscretè ministrant, quàm viles sint Calices, corporalia, & linteamina, vbi sacrificantur Corpus, & Sãguis Domini nostri, & à multis in locis vilibus relinquitur, miserabiliter portatur, & indignè sumitur, & indiscretè alijs ministratur. Nomina etiam & verba eius scripta, aliquando pedibus conculcantur: quia animalis homo

1. Cor. 2.

mo non percipit ea, quæ Dei sunt.
Non mouemur de his omnibus pietate, cum ipse pius Dominus in manibus nostris se præbeat, & cũ tractemus, & sumam⁹ quotidie per os nostrum: An ignoramus, quia debemus venire in manus eius; Igitur de his omnibus, & aliis, citò, & firmiter emendemus? & vbicumque fuerit Sanctissimum Corpus Domini nostri IESV Christi illicitè collocatum & relictum, remoueatur de loco illo, & in loco pretioso ponatur, & consignetur. Similiter nomina & verba Domini scripta, vbicumque inueniatur in locis immundis, colligantur, & in loco honesto debeāt collocari. Et scimus, quia hæc oīa tenemur super omnia obseruare secūdū pręcepta Dñi, & cōstitutiones sanctæ Matris Ecclesiæ. Et qui hoc non fecerit, sciat se coram Domino nostro Iesu Christo in die Iu
dicij

dicij reddere rationem. Hoc ſcriptum, vt melius debeat obſeruari, ſciant, ſe benedictos à Domino Deo, qui ipſum fecerint exemplari. Dominus noſter IESVS Chriſtus omnes meos dominos ſua ſancta gratia repleat, & confortet.

EPISTOLA XIIII.
Ad vniuerſos Cuſtodes Fratrum Minorum.

Vniuerſis Cuſtodibus Fratrum Minorum, ad quos iſtæ literæ peruenerint, Frater Franciſcus minimus ſeruorum Dei, Salutem, & ſanctam pacem in Domino.

SCitote quòd in conſpectu Dei ſunt quædam res nimis altæ, & ſublimes, quæ aliquando reputantur inter homines pro vilibus, & abiectis, & aliæ ſunt caræ, & ſpectabi-

biles inter homines, quæ coràm Deo tenẽtur pro vilissimis, & abiectis. Rogo vos coràm Domino Deo nostro quantùm possum, quòd literas illas, quæ tractant de sanctissimo Corpore, & sanguine Domini nostri, detis Episcopis, & alijs Clericis, & memoria retineatis, quæ super his vobis commendauimus. Aliarum literarum, quas vobis mitto, vt eas detis Gubernatoribus, Consulibus, & Rectoribus, & in quibus continetur, vt publicentur per populos, & Plateas Dei laudes, facite statim multa exemplaria, & copias, & cùm magna diligẽtia eas porrigite illis, quibus debeant dari. Valete in Domino.

EPISTOLA XV.
Ad Populorum Rectores.

Vniuersis Potestatibus, & Consulibus,

bus, Iudicibus, atque Rectoribus vbique terrarum, atque omnibus alijs ad quos istæ litteræ peruenerint, Frater Franciscus vester in Domino seruus, paruulus, ac despectus, Salutem, & pacem omnibus vobis optans.

CONsiderate, & videte, quoniã dies mortis appropinquat. Rogo ergo vos cum reuerentia, sicut possum, ne propter curas, & sollicitudines huius sæculi, quas habetis, Dominum obliuioni tradatis, & à mandatis eius declinetis; qui omnes illi qui eum obliuioni tradunt, & à mandatis eius declinant, maledicti sunt, & ab eo obliuioni tradentur; & cũ venerit dies mortis, oĩa, quæ putabãt habere, auferetur ab eis; & quãtò sapitiores, & potẽtiores fuerit in hoc sæculo, tanto maiora tormenta sustinebunt in Inferno. Vnde firmi-

ter consulo vobis Dominis meis, vt omni cura, & sollicitudine posthabitis, Sanctissimum Corpus, & Sanctissimum Sanguinem Domini nostri IESV Christi in eius sancta commemoratione benignè recipiatis. Et tantum honorem in populo vobis commisso, Domino conferatis, vt quolibet sero annuntietur per nuntium, vel per aliud signum, quò Omnipotenti Domino Deo ab vniuerso populo laudes, & gratiæ referantur. Et si hoc non feceritis, faciatis, vos coram Domino Deo vestro IESV Christo in die Iudicij reddere rationē. Hoc scriptum qui apud se retinuerint, & obseruauerint illud, à Domino Deo se nouerint benedictos.

EPISTOLA XVI.

Ad Fratrem Leonem.

Fra-

Frater Leo, Frater Franciscus tuus Salutem, & pacem.

ITa dico tibi fili mi, sicut mater quia omnia verba, quæ diximus in via, breuiter in hoc verbo dispono, & consilio. Et si postea oportet propter consilium venire ad me, ita consilio tibi. In quocumque modo videtur tibi placere Domino Deo, & sequi vestigia, & paupertatem suam, faciatis cum benedictione Domini Dei, & mea obedientia. Et si tibi est necessarium proprer animam tuam, aut aliam consolationem tuam, & vis Leo mi venire ad me, veni. Vale in Christo.

EPISTOLA XVII.

Ad Dominam Iacobam de Septemsolijs:

Do-

Dominæ Iacobæ, seruæ Altissimi, Frater Franciscus pauperculus IESV Christi, Salutem, & societatem Spiritus Sancti in Domino IESV Christo.

SCias charissima, quòd mihi Christus benedictus per suam gratiam vitæ meæ terminum futurum in proximo reuelauit. Quapropter, si vis inuenire me viuum, visis his literis ad Sanctam Mariã de Angelis venire festina. Nam si post diem Sabbati veneris, me viuum inuenire non poteris, & porta tecum pannum, vel cilicium, in quo corpus meum inuoluas, & ceram pro sepultura. Rogo etiam, quòd portes de illis Comestionibus, quas mihi consueuisti dare, quando infirmabar Romæ.

qui opus Dei facit negligenter, vel fraudulenter. Et propter Sacerdotes, qui nolunt ponere super id cor in veritate, condemnat nos dicens: Maledicam benedictionibus vestris. Audite Fratres mei. Si beata Virgo Maria honoratur (vt dignũ est) quia ipsum portauit in sanctissimo vtero suo: si beatus Ioannes Baptista contremuit, & non audebat tãgere Domini verticem; si sepulchrum, in quo per aliquod tempus iacuit, sic veneratur: quantùm debet esse sanctus, & iustus, & dignus, qui non iam moriturum, sed in æternum victurum, & glorificatum, in quem desiderant Angeli prospicere, contrectat manibus, corde, & ore sumit, & alijs ad sumendum præbet? Videte dignitatem vestram Frates Sacerdotes, & estote sancti, quia ipse sanctus est. Et sicut super omnes propter hoc mysterium honorauit vos Domi-

Malac.. 1. Pet. 1. Leuit. 11

minus Deus,ita & vos propter hoc mysterium diligite eum, reuertemini,& honorate. Magna miseria, & miseranda infirmitas, quando ipsum sic præsentem habetis, & aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus homo paueat, totus mundus contremiscat, & Cœlum exultet, quando super altare in manibus Sacerdotis est Christus Filius Dei viui. O admiranda altitudo! O stupenda dignatio! O sublimitas humilis, quòd Dominus vniuersitatis, Deus, & Dei Filius sic se humiliat, vt pro nostra salute sub modica panis formula se abscondit! Videte Fratres humilitatem Dei, & effundite coram illo corda vestra, & humiliamini, vt et vos exaltemini ab eo. Nihil ergo de vobis retineatis vobis, vt totos vos recipiat, qui se vobis exhibet totum. Moneo prætereà, et exhortor in Domino, vt in locis in

qui opus Dei facit negligenter, vel fraudulenter. Et propter Sacerdotes, qui nolunt ponere super id cor in veritate, condemnat nos dicens: Maledicam benedictionibus vestris. Audite Fratres mei. Si beata Virgo Maria honoratur (vt dignũ est) quia ipsum portauit in sanctissimo vtero suo: si beatus Ioannes Baptista contremuit, & non audebat tãgere Domini verticem; si sepulchrum, in quo per aliquod tempus iacuit, sic veneratur: quantùm debet esse sanctus, & iustus, & dignus, qui non iam moriturum, sed in æternum victurum, & glorificatum, in quem desiderant Angeli prospicere, contrectat manibus, corde, & ore sumit, & alijs ad sumendum præbet? Videte dignitatem vestram Frates Sacerdotes, & estote sancti, quia ipse sanctus est. Et sicut super omnes propter hoc mysterium honorauit vos Domi-

Malac.. 1. Pet. 1. Leuit. 11

minus Deus, ita & vos propter hoc mysterium diligite eum, reuertemini, & honorate. Magna miseria, & miseranda infirmitas, quando ipsum sic præsentem habetis, & aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus homo paueat, totus mundus contremiscat, & Cœlum exultet, quando super altare in manibus Sacerdotis est Christus Filius Dei viui. O admiranda altitudo! O stupenda dignatio! O sublimitas humilis, quòd Dominus vniuersitatis, Deus, & Dei Filius sic se humiliat, vt pro nostra salute sub modica panis formula se abscondit! Videte Fratres humilitatem Dei, & effundite coram illo corda vestra, & humiliamini, vt et vos exaltemini ab eo. Nihil ergo de vobis retineatis vobis, vt totos vos recipiat, qui se vobis exhibet totum. Moneo præterea, et exhortor in Domino, vt in locis in

quibus morantur Fratres, vna tantùm celebretur Missa in die, secundùm formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Si verò in loco plures fuerint Sacerdotes, sic sit per amorem charitatis alter contentus audita celebratione Sacerdotis alterius; quia absentes, & præsentes replet, qui eo digni sunt, Dominus noster IESVS Christus: Qui licet in pluribus locis reperiatur, tamen indiuisibilis manet, & aliqua detrimẽta non nouit, sed vnus verus, sicut ei placet operatur cũ Domino Deo Patre, & Spiritu sancto Paracleto, in sæcula sæculorum. Amen.

EPISTOLA XIII.

Ad vniuersos Clericos.

Reuerendis in Christo dominis meis, vniuersis Clericis, qui sunt in toto orbe, & viuunt secundum statuta Catholicæ fidei, Frater Franciscus paruulus, & minimus seruus, Salutē cum omni reuerentia, & osculo pedum.

QVoniam debitor factus sum omnibus, ideò non valens ampliùs præsentialiter, verbis meis propter meas infirmitates vobis satisfacere, hanc meam recordationem, & admonitionem paucis verbis scriptam, cum omni amore, & dilectione suscipite. Attendamus omnes clerici magnum peccatum, & ignorantiam, quàm quidam habent super Sanctissimū

Cor-

Corpus, & Sanguinem Domini nostri IESV Christi, & sacratissima nomina, & verba eius scripta, quę santificant Corpus. Scimus, quia non potest esse Corpus, nisi prius sanctificetur à verbo. Nihil enim habemus, & videmus corporaliter in hoc sæculo de ipso Altissimo, nisi Corpus & Sanguinem, & realiter nomina, & verba, per quæ facti sumus, & redempti de morte ad vitam. Omnes autem illi qui ministrant tàm sanctissima Mysteria, considerent intra se maxime hi qui indiscretè ministrant, quàm viles sint Calices, corporalia, & linteamina, vbi sacrificantur Corpus, & Sāguis Domini nostri, & à multis in locis vilibus relinquitur, miserabiliter portatur, & indignè sumitur, & indiscretè alijs ministratur. Nomina etiam & verba eius scripta, aliquando pedibus conculcantur: quia animalis homo

1.Cor.2.

mo non percipit ea, quæ Dei sunt.
Non mouemur de his omnibus pietate, cum ipse pius Dominus in manibus nostris se præbeat, & cũ tractemus, & sumam⁹ quotidie per os nostrum: An ignoramus, quia debemus venire in manus eius; Igitur de his omnibus, & aliis, citò, & firmiter emendemus? & vbicumque fuerit Sanctissimum Corpus Domini nostri IESV Christi illicitè collocatum & relictum, remoueatur de loco illo, & in loco pretioso ponatur, & consignetur. Similiter nomina & verba Domini scripta, vbicumque inueniãtur in locis immundis, colligantur, & in loco honesto debeãt collocari. Et scimus, quia hæc oĩa tenemur super omnia obseruare secũdũ precepta Dñi, & cõstitutiones sanctæ Matris Ecclesiæ. Et qui hoc non fecerit, sciat se coram Domino nostro Iesu Christo in die Iu
dicij

dicij reddere rationem. Hoc scriptum, vt melius debeat obseruari, sciant, se benedictos à Domino Deo, qui ipsum fecerint exemplari. Dominus noster IESVS Christus omnes meos dominos sua sancta gratia repleat, & confortet.

EPISTOLA XIIII.
Ad vniuersos Custodes Fratrum Minorum.

Vniuersis Custodibus Fratrum Minorum, ad quos istæ literæ peruenerint, Frater Franciscus minimus seruorum Dei, Salutem, & sanctam pacem in Domino.

SCitote quòd in conspectu Dei sunt quædam res nimis altæ, & sublimes, quæ aliquando reputantur inter homines pro vilibus, & abiectis, & aliæ sunt caræ, & spectabi-

biles inter homines, quæ coràm Deo tenētur pro vilissimis, & abie ctis. Rogo vos coràm Domino Deo nostro quantùm possum, quòd literas illas, quæ tractant de sanctissimo Corpore, & sanguine Domini nostri, detis Episcopis, & alijs Clericis, & memoria retineatis, quæ super his vobis commendauimus. Aliarum literarum, quas vobis mitto, vt eas detis Gubernatoribus, Consulibus, & Rectoribus, & in quibus continetur, vt publicentur per populos, & Plateas Dei laudes, facite statim multa exemplaria, & copias, & cùm magna diligētia eas porrigite illis, quibus debeant dari. Valete in Domino.

EPISTOLA XV.
Ad Populorum Rectores.

Vniuersis Potestatibus, & Consulibus,

bus, Iudicibus, atque Rectoribus vbique terrarum, atque omnibus alijs ad quos istæ litteræ peruenerint, Frater Franciscus vester in Domino seruus, paruulus, ac despectus, Salutem, & pacem omnibus vobis optans.

CONsiderate, & videte, quoniã dies mortis appropinquat. Rogo ergo vos cum reuerentia, sicut possum, ne propter curas, & sollicitudines huius sæculi, quas habetis, Dominum obliuioni tradatis, & à mandatis eius declinetis; qui omnes illi qui eum obliuioni tradunt, & à mandatis eius declinant, maledicti sunt, & ab eo obliuioni tradentur; & cũ venerit dies mortis, oĩa, quæ putabãt habere, auferetur ab eis; & quãtò sapitiores, & potẽtiores fuerit in hoc sæculo, tanto maiora tormenta sustinebunt in Inferno. Vnde firmiter

ter consulo vobis Dominis meis, vt omni cura, & sollicitudine posthabitis, Sanctissimum Corpus, & Sanctissimum Sanguinem Domini nostri IESV Christi in eius sancta commemoratione benignè recipiatis. Et tantum honorem in populo vobis commisso, Domino conferatis, vt quolibet sero annuntietur per nuntium, vel per aliud signum, quò Omnipotenti Domino Deo ab vniuerso populo laudes, & gratiæ referantur. Et si hoc non feceritis, faciatis, vos coram Domino Deo vestro IESV Christo in die Iudicij reddere rationē. Hoc scriptum qui apud se retinuerint, & obseruauerint illud, à Domino Deo se nouerint benedictos.

EPISTOLA XVI.

Ad Fratrem Leonem.

Fra-

Frater Leo, Frater Franciscus tuus Salutem, & pacem.

ITa dico tibi fili mi, sicut mater quia omnia verba, quæ diximus in via, breuiter in hoc verbo dispono, & consilio. Et si posteà oportet propter consilium venire ad me, ita consilio tibi. In quocumque modo videtur tibi placere Domino Deo, & sequi vestigia, & paupertatem suam, faciatis cum benedictione Domini Dei, & mea obedientia. Et si tibi est necessarium propter animam tuam, aut aliam consolationem tuam, & vis Leo mi venire ad me, veni. Vale in Christo.

EPISTOLA XVII.

Ad Dominam Iacobam de Septemsolijs:

Do-

Dominæ Iacobæ, seruæ Altissimi, Frater Franciscus pauperculus IESV Christi, Salutem, & societatem Spiritus Sancti in Domino IESV Christo.

SCias charissima, quòd mihi Christus benedictus per suam gratiam vitæ meæ terminum futurum in proximo reuelauit. Quapropter, si vis inuenire me viuum, visis his literis ad Sanctam Mariã de Angelis venire festina. Nam si post diem Sabbati veneris, me viuum inuenire non poteris, & porta tecum pannum, vel cilicium, in quo corpus meum inuoluas, & ceram pro sepultura. Rogo etiam, quòd portes de illis Comestionibus, quas mihi consueuisti dare, quando infirmabar Romæ.

VERBA SACRÆ
Admonitionis B. Patris Francifci.

Ad omnes Fratres fuos.

CAPVT I.

De fide erga Deum, de Reuerentia erga Sacramentum Altaris, & de digna eius fusceptione.

DIxit Dñs Difcipulis fuis: Ego fum via, veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem nifi per me. Si cognouiffetis me, & Patrē meū vtique congnouiffetis: & amodo cognofcetis eum, & vidiftis eum. Dixit ei Philippus: Domine oftende nobis Patrem, & fufficit nobis Dixit ei IESVS: Tanto tempore vobifcum fum, & non cognoui-

Ioan. 14.

por

ui-

uiſtis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem meum. Pater lucem habitat inacceſſibilem. Spiritus ſanctus eſt Deus, & Deum nemo vidit vnquam: ideò non niſi in ſpiritu videri poteſt, quia ſpiritus eſt, qui viuificat, caro autem non prodeſt quidquam. Sed nec Filius, in eo quòd æqualis eſt Patri, videtur ab aliquo aliter quam Pater, aliter quàm Spiritus ſanctus. Vnde omnes qui viderunt Dominum Ieſum Chriſtum ſecũdùm humanitatem, & non viderũt, neque crediderunt ſecundum Spiritum, & Deitatẽ, ipſum eſſe verũ Filium Dei, damnati ſunt. Ita & modò, quia omnes qui vident Sacramentum, quod ſanctificatur per verba Domini ſuper Altare per manus Sacerdotis in forma panis, & vini, & non vident, & non credunt ſecundùm Spiritum, Diuinitatem, quòd ſit veraciter Sanctiſ-

1. Tim. 6.

Ioan. 1.

ctiſſimum Corpus,& Sanguis Dñi noſtri Ieſu Chriſti, damnati ſunt: ipſo Altiſſimo atteſtante, qui ait:
Luc. 22. Hoc eſt Corpus meum,& Sanguis noui Teſtamenti;& qui manducat carnem meam,& bibit Sanguinem meum,habet vitam æternam. Qui
Ioan. 6. habet Spiritum Domini, qui habitat in fidelibus ſuis,ille eſt, qui recipit Sanctiſſimum Corpus,& Sãguinẽ Dñi: Omnes alij,qui non habẽt,de ſpiritu eodẹm,& prẹſumũt recipere eum,iudicium ſibi mãducant,& bibunt. Vnde Filij homi-
Pſalm. 4. num, vſquequò graui corde, vt quid diligitis vanitatem,& quæritis mendacium? vt quid non cognoſcitis veritatem, & creditis in Filium Domini? Ecce quotidie humiliat ſe, ſicut quando à regalibus ſedibus venit in vterũm Virginis: quotidie venit ad nos ipſe humilis apparens: quotidie deſcendit de ſinu ſummi Patris ſuper Altare in

manibus Sacerdotis: & ſicut ſanctis Apoſtolis apparuit in vera carne, ita & modò ſe nobis oſtendit in ſacro pane: & ſicut ipſi intuitu carnis ſuæ tantùm eius carnem videbant, ſed ipſum Dominum Deum eſſe, credebant oculis ſpiritualibus contemplantes; ſic & nos panem, & vinum oculis corporeis videamus, & credamus firmiter, ſanctiſſimum eius Corpus, & ſanguinem viuum eſſe, & verũ. Et tali modo ſemper eſt Dominus cum fidelibus ſuis, ſicut ipſe dixit: Ecce ego vobiſcum ſum, vſque ad conſummationem ſæculi. Matt.26.

CAPVT II.

De malo propriæ voluntatis.

DIxit Dominus ad Adam: de omni ligno Paradiſi comede; de ligno autem ſcientiæ boni, Gen.2.

& mali nè comedas. De omni ligno Paradisi comedere poterat Adam: quia dum non venit contra obedientiam, non peccauit. Ille enim non comedit de ligno scientiæ boni, & mali, qui sibi suam voluntatem appropriat, & se exaltat de bonis, quæ Dominus dedit, & operatur in ipso: & sic per suggestionem Diaboli, & transgressionem mandati factum est ei pomũ scientiæ mali. Vnde oportet, quòd sustineat pœnam.

CAPVT III.

De perfecta Obedientia.

Luc. 14. DIxit Dominus in Euangelio: qui non renuntiauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus; & qui voluerit animam suam saluam facere, Matt. 16. perdet eam. Ille homo renuntiat om-

omnibus,q̃ possidet, & perdit corpus suum,qui se ipsum totum prębet ad obedientiam in manibus sui Prælati; & quidquid facit, aut dicit, quod ipse sciat, quòd non sit contra voluntatem eius (dum bonum sit quòd facit) vera obedientia est. Et quando subditus viderit meliora, & vtiliora animæ suę, quàm ea, quæ suus Prælatus præcipiat, suam voluntatem sacrificat Domino; quæ autem sunt Prælati opera,studeat adimplere. Nam hæc est charitatiua obedientia, quia Deo, & proximo sacrificium se ipsum facit. Si verò Prælatus præcipiat aliquid subdito contra animam suam,licet ei nõ obediat, tamen ipsum non dimittat. Et si ab aliquibus persecutionem inde sustinuerit,magis eos diligat propter Dominum. Nam qui potiùs velit persecutionem sustinere, quàm à suis Fratribus separari, verè per-

manet in perfecta obedientia, quia ponit animam suam pro Fratribus suis. Sunt enim multi Religiosi qui sub specie videndi meliora, quàm quæ sui Prælati præcipiunt, aspiciunt retro, & ad vomitum propriæ voluntatis redeunt. Hi homicidæ sunt, & propter mala sua multas animas perdere faciũt.

CAPVT IV.

Quòd nullus sibi appropriet prælationem.

Matt. 20. NOn veni ministrari, sed ministrare, dicit Dominus. Illi, qui sunt super alios constituti, tantùm de illa prælatione glorientur, quantùm si essent deputati officio abluendi pedes Fratrum: & quantò magis turbarentur de ablata sibi prælatione, quàm de ablato eis officio abluendi pedes, tantò magis

sibi

sibi loculos ad periculum animæ componunt.

CAPVT V.

Quod nemo superbiat, sed glorietur in Cruce Domini.

ATtende, ò homo, in quanta excellentia te posuit Deus, quia creauit, & formauit te ad imaginem dilectissimi Filij sui secundùm corpus, & ad similitudinem suam secundum spiritum. Et omnes creaturæ, quæ sub cælo sunt, secundùm se seruiunt, cognoscũt, & obediunt Creatori suo meliùs, quã tu; & Dæmones non crucifixerunt eum, sed tu cum ipsis crucifixisti eum, & adhuc crucifigis delectando te in vitijs, & peccatis. Vnde ergo potes gloriari? Nam si ita esses subtilis, & sapiens, quòd omnem scientiam haberes, & scires interpretari omnia genera linguarũ, & sub-

Gen. 1.

subtiliter de rebus Cœlestibus perscrutari, in omnibus his non potes gloriari, quia vnus dæmon sciuit de Cælestibus magis, & modò scit de terrenis plusquã oẽs homines; licet aliquis fuerit, qui summæ sapiẽtiæ cognitionem à Dño recepe-rit specialem. Similiter si esses pulchrior, & ditior omnibus, & etiã si faceres mirabilia, vt dæmones effugares, omnia ista tibi sunt contraria, & nihil ad te pertinent. In his nihil potes gloriari, sed in hoc possumus gloriari, in infirmitatibus nostris, & baiulando quotidie Sanctam Crucem Domini nostri Iesu Christi.

CAPVT VI.

De Imitatione Domini nostri Iesu Christi.

ATtendamus, Fratres omnes bonum Pastorem, qui pro oui-

ouibus suis saluandis Crucis sustinuit passionem. Oues Domini secutæ fuerunt eum cum tribulatione,& persecutione,verecundia, & fame,infirmitate,& tentatione, & cęteris alijs,& de his receperunt à Domino vitam sempiternam. Vnde magna verecundia est seruis Dei,quòd sancti faciant opera, & nos recitando, & prædicando ea, volumus inde recipere gloriam,& honorem.

CAPVT VII.

Vt bona opera sequatur scientiam.

DIcit autem Apostolus; Littera occidit, spiritus autem viuificat. Illi sunt mortui ad litterā qui tantùm verba sola cupiunt scire,vt sapientiores teneantur inter alios,vt possint acquirere magnas diuitias, dantes consanguineis, & ami-

2. Cor. 3.

amicis. Et illi Religiosi mortui sũt ad literam, qui spiritum nolũt diuinæ literæ sequi, sed sola verba magis cupiunt scire, & aliis interpretari: & illi sunt viuificati à spiritu diuinæ literæ, qui omnem scientiam, & literam, quam sciũt, & cupiunt scire (non autem viuũt corpore, sed verbo, & exemplo) reddunt eam Altissimo Domino, cuius est omne bonum.

CAPVT VII.

De peccato inuidiæ vitando.

VT ait Apostolus, nemo potest dicere Dominus IESVS: nisi in Spiritu sancto, & Non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Quicumque ergo inuidet fratri suo de bono, quod Deus dicit, & facit in ipso, pertinet ad peccatum blasphemiæ, quia ipsi

1.Co.12.

Psal.52.

Al-

Altiſſimo inuidet, qui dicit, & facit omne bonum.

CAPVT IX.

De dilectione inimici.

DIcit Dominus in Euangelio: Diligite inimicos veſtros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus, &c. Ille veraciter diligit inimicum ſuum, qui non dolet de iniuria, quam ſibi fecit, ſed de peccato animæ ſuæ vritur propter amorem Dei, & oſtendit ei ex operibus dilectionem.

Matt. 5.

CAPVT X.

De caſtigatione corporis.

MVlti ſunt, qui dum peccant, vel iniurias recipiunt, ſæpè

incul-

inculpant inimicum, vel proximũ. Sed non eſt ita, quia vnuſquiſque habet in poteſtate ſua inimicum ſuum, videlicet corpus, per quod peccat. Vnde beatus ille ſeruus, qui talem inimicum traditum in ſua Poteſtate ſemper captum tenuerit, & ſapienter ſe ab eo cuſtodierit: quia dum hoc fecerit, nullus alius inimicus viſibilis ei nocere poteſt.

CAPVT XI.

Quòd nemo corrumpatur à zelo malo alterius.

SEruo Dei nulla res debet diſplicere, præter peccatum. Et quocumque modo aliqua perſona peccaret, & propter hoc ſeruus Dei, niſi in charitate, turbaretur, aut iraſceretur, theſaurizat ſibi irã, & culpam. Ille eſt ſeruus Dei, qui

non

non irascitur, neque turbatur pro aliquo: rectè viuit, & sine proprio. Et beatus est, cui non remanet aliquid, reddens, quæ sunt Cæsaris Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.

Matt.22.

CAPVT XII.

De cognoscendo Spiritum Dei.

SIc potest cognosci seruus Dei, si habet Spiritum Domini; cùm Dominus operatur per ipsum aliquid boni, si nec caro eius, neque mens exinde se exaltat, quia semper contraria est omni bono, sed si magis ante oculos suos se habere vellet viliorem, & in omnibus alijs hominibus se minorem existimaret.

CAPVT XIII.

De patientia in aduersis.

NOn poteſt cognoſci ſeruus Dei, quantam habeat patiẽtiam, & humilitatem, dum ſatiſfactum eſt ei ſecundùm voluntatẽ vel neceſſitatem ſuam. Cùm aut venerit tempus, in quo illi, qui deberent ſatisfacere ei, faciunt sib contrarium; quantam habet patiẽtiam ibi, & humilitatem, tanta eſt & non plus.

CAPVT XIV.

De paupertate ſpiritus.

Matt. 5. BEati pauperes ſpiritu, quoni ipſorum eſt regnum Cælorũ. Multi ſunt, qui orationibus, & offi cijs inſiſtentes, multas abſtinentia

&

& afflictiones in suis corporibus faciunt; sed de solo vno verbo, quod viderint iniuriam esse suorum corporum, vel de aliqua re, quæ sibi aufertur, scandalizantur statim, & conturbantur. Hi non sunt verè pauperes spiritu; Quia, qui verè pauper est spiritu, se ipsum odit, & & alios diligit, qui ipsum percutiunt in maxillam.

CAPVT XV.

De pace.

BEati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Illi sunt verè pacifici, qui in omnibus, quæ in hoc sæculo patiuntur propter amorem Domini nostri Iesu Christi, in animo, & corpore pacem seruant.

Matt. 5.

CAPVT XVI.

De munditia cordis.

Matt. 5.

BEati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Verè mundo corde sunt, qui terrena despiciunt, & Cœlestia quærunt; & semper adorare, & videre Dominum Deum viuum,& verum,mundo corde,& animo non desistunt.

CAPVT XVII.

Dè humilitate seruanda in donis Domini.

BEatus ille seruus,qui non magis se exaltat de bono, quod Dominus dicit, & operatur per ipsum, quàm dè eo,quod dicit, & operatur per alium. Peccat enim homo, qui magis vult recipere à pro-

proximo suo, quàm vult dare dè se Domino Deo.

CAPVT XVIII.

De compassione proximi.

BEatus homo, qui sustinet proximum suum secundùm suam fragilitatem in eo, quod vellet sustineri ab ipso, si in consimili casu esset. Beatus seruus, qui omnia bona reddit, & attribuit Domino Deo. Quia qui sibi aliquid retinuerit, abscondit pecuniam Domini Dei sui; & quod putat habere, auferetur ab eo.

CAPVT XIX.

Dè humili seruo Dei.

BEatus ille seruus, qui non tenet se meliorem, quandò magnifi-

gnificatur,& exaltatur ab hominibus, sicut quando tenetur vilis, simplex,& despectus. Quia quantus est homo coram Deo, tantus est,& non plus. Veh illi Religioso,qui ab alijs positus est in alto,& per suam voluntatem non vult descendere. Et Beatus ille seruus, qui non per suam voluntatem ponitur in alto, & semper desiderat esse sub pedibus aliorum.

CAPVT XX.

De bono,& vano Religioso.

BEatus ille Religiosus,qui non habet iucunditatem, & lætitiam,nisi in sanctissimis eloquijs,& operibus Dei, & cum his perducit homines ad amorem Dei in gaudio, & lætitia, & exultatione. Et veh illi Religioso, qui delectatur in

in verbis otiosis,& vanis,& cum his perducit homines ad risum.

CAPVT XXI.

De inani,& loquaci Religioso.

Beatus ille seruus, qui non loquitur sub spe mercedis, & omnia sua non manifestat, & non est velox ad loquendum, sed sapienter prouidet, quæ debet loqui,& respondere. Veh illi Religioso, qui bona,quæ sibi Dominus ostendit,nō retinet in corde suo, & alijs non ostendit per operationem; sed sub spe mercedis magis hominibus verbis cupit ostendere, quam Domino; ipse enim recipit mercedem suam,& audientes paruum fructū reportant.

CAPVT XXII.

De correctione patienter suscipienda.

BEatus seruus, qui disciplinam, accusationem, & reprehensionem ab aliquo ita patienter sustinet, sicut à semetipso. Beatus seruus, qui benignè reprehensus acquiescit, verecundè obtemperat, humiliter confitetur, & libenter satisfacit. Beatus seruus, qui non est velox ad se excusandum, & humiliter sustinet verecundiam, & reprehensionem de peccato, vbi nō commisit culpam.

CAPVT XXIII.

De Humilitate.

BEatus seruus, qui ita inuentus est humilis inter subditos Fratres

tres suos, sicut quandò esset inter Prælatos, & Dominos suos. Beatus seruus, qui semper manet sub virga correctionis. Fidelis seruus, & prudens est, qui in omnibus suis offensis, non tardat interiùs puniri per contritionem, & exteriùs per confessionem, & operis satisfactionem.

CAPVT XXIV.

Dè vera dilectione.

Beatus seruus, qui tantùm diligit fratrem suum, quādò est infirmus, quòd non potest ei satisfacere, quantùm quandò est sanus, quòd potest ei satisfacere. Et beatus ille, qui tantùm diligit fratrem suum, cum est longe ab ipso sicut quando est cum eo: & non diceret aliquid post ipsum, quod cum charitate non posset dicere coram eo.

CAPVT XXV.

Quòd serui Dei honorent Clericos.

BEatus seruus, qui portat fidem in Clericis, qui viuunt rectè secundum formâm Sanctæ Romanæ Eccleſiæ; & veh illis, qui ipsos despiciunt: licèt enim sint peccatores, tamen nullus debet eos iudicare, quia ipse solus Dominus reseruat sibi eos ad iudicandum. Nam quantò maior est omnibus administratio eorum, quam habēt de Sanctissimo Corpore, & Sanctissimo Sanguine Domini nostri Iesu Christi, quod ipsi recipiunt, & ipsi soli alijs ministrant, tantò maius peccatum habent, qui peccant in ipsos, quàm in alios omnes homines istius mundi.

CAPVT XXVI.

De virtute effugante vitium.

VBi charitas, & ſapientia; ibi nec timor, nec ignorantia; Vbi eſt patientia, & humilitas; ibi nec ira, nec pturbatio. Vbi eſt paupertas cum lætitia; ibi nec auaritia. Vbi eſt quies, & meditatio; ibi nec ſollicitudo, nec vagatio. Vbi eſt timor Domini ad atrium ſuuum cuſtodiendum, ibi inimicus non poteſt habere locum ad ingrediendum. Vbi eſt miſericordia, & diſcretio; ibi nec ſuperfluitas, nec induratio.

CAPVT XXVII.

De abſcondendo bonum, nè perdatur.

BEatus ſeruus, qui theſaurizat in Cœlo bona, quæ ſibi Domi-

minus oſtendit, & ſub ſpe mercedis non cupit ea manifeſtare hominibus; Quia ipſe Altiſſimus manifeſtabit opera eius quibuſcunquè placuerit. Beatus ſeruus, ut ſecreta Domini obſeruat in corde ſuo. Hæc igitur ſunt verba vitæ, & ſalutis; quæ ſi quis elegerit, & fecerit, inueniet vitam, & hauriet ſalutem à Domino. Amen.

VERBA BEATI PATRIS NOSTRI FRANCISCI.

Ad Humilitatem, obedientiam, Deuotionem, & Patientiam, inducentia.

BEatus ſeruus, qui non tenet ſe meliorem, quandò magnificatori,

tori,& exaltatur ab hominibus, ſicuti quando tenetur vilis, ſimplex, & abiectus: quia quantũ eſt homo coram Deò,tantũ,non plus. Veh illi Religioſo,qui ab alijs poſitus eſt in alto; & per ſuam voluntatem non vult deſcendere,& beatus ille ſeruus,qui non per ſuam voluntatem ponitur in alto, & ſemper deſiderat ſubeſſe pedibus aliorum. Beatus ille Religioſus, qui non habet iucunditatem, & lætitiam niſi in ſanctiſsimis eloquijs,& in operibus Domini,& cum his perducit homines ad amorem Dei in gaudio,& lætitia. Veh illi Religioſo,qui delectatur in verbis otioſis, & vanis; & in his perducit homines ad riſum. Beatus ſeruus, qui diſciplinam, accuſationem, & reprehenſionem ita patienter ab aliquo ſuſtinet,ſicut à ſemetipſo.Beatus ſeruus, qui reprehenſus benignè acquieſcit, verecundè obtem-

pe-

CAPVT XIII.

De patientia in aduersis.

NOn poteſt cognoſci ſeruus Dei, quantam habeat patiẽtiam, & humilitatem, dum ſatiſfactum eſt ei ſecundùm voluntatẽ, vel neceſſitatem ſuam. Cùm autẽ venerit tempus, in quo illi, qui deberent ſatisfacere ei, faciunt ſibi contrarium; quantam habet patiẽtiam ibi, & humilitatem, tanta eſt, & non plus.

CAPVT XIV.

De paupertate ſpiritus.

Matt. 5. BEati pauperes ſpiritu, quoniã ipſorum eſt regnum Cælorũ. Multi ſunt, qui orationibus, & officijs inſiſtentes, multas abſtinentias,

&

& afflictiones in suis corporibus faciunt; sed de solo vno verbo, quod viderint iniuriam esse suorum corporum, vel de aliqua re, quæ sibi aufertur, scandalizantur statim, & conturbantur. Hi non sunt verè pauperes spiritu; Quia, qui verè pauper est spiritu, se ipsum odit, & & alios diligit, qui ipsum percutiunt in maxillam.

CAPVT XV.

De pace.

Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Illi sunt verè pacifici, qui in omnibus, quæ in hoc sæculo patiuntur propter amorem Domini nostri Iesu Christi, in animo, & corpore pacem seruant.

Matt. 5.

CAPVT XVI.

De munditia cordis.

Matt. 5. BEati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Verè mundo corde sunt, qui terrena despiciunt, & Cœlestia quærunt; & semper adorare, & videre Dominum Deum viuum,& verum,mundo corde,& animo non desistunt.

CAPVT XVII.

Dè humilitate seruanda in donis Domini.

BEatus ille seruus,qui non magis se exaltat de bono, quod Dominus dicit, & operatur per ipsum, quàm dè eo,quod dicit, & operatur per alium. Peccat enim homo, qui magis vult recipere à pro-

proximo suo, quàm vult dare dè se Domino Deo.

CAPVT XVIII.

De compassione proximi.

BEatus homo, qui sustinet proximum suum secundùm suam fragilitatem in eo, quod vellet sustineri ab ipso, si in consimili casu esset. Beatus seruus, qui omnia bona reddit, & attribuit Domino Deo. Quia qui sibi aliquid retinuerit, abscondit pecuniam Domini Dei sui; & quod putat habere, auferetur ab eo.

CAPVT XIX.

Dè humili seruo Dei.

BEatus ille seruus, qui non tenet se meliorem, quandò magnifi-

gnificatur,& exaltatur ab hominibus, sicut quando tenetur vilis, simplex,& despectus. Quia quantus est homo coram Deo, tantus est,& non plus. Veh illi Religioso,qui ab alijs positus est in alto,& per suam voluntatem non vult descendere. Et Beatus ille seruus, qui non per suam voluntatem ponitur in alto, & semper desiderat esse sub pedibus aliorum.

CAPVT XX.

De bono,& vano Religioso.

BEatus ille Religiosus,qui non habet iucunditatem, & lætitiam,nisi in sanctissimis eloquijs,& operibus Dei, & cum his perducit homines ad amorem Dei in gaudio, & lætitia, & exultatione. Et veh illi Religioso, qui delectatur in

in verbis otiosis,& vanis,& cum his perducit homines ad risum.

CAPVT XXI.

De inani,& loquaci Religioso.

BEatus ille seruus, qui non loquitur sub spe mercedis, & omnia sua non manifestat, & non est velox ad loquendum, sed sapienter prouidet,quæ debet loqui,& respondere. Veh illi Religioso, qui bona,quæ sibi Dominus ostendit,nō retinet in corde suo, & alijs non ostendit per operationem; sed sub spe mercedis magis hominibus verbis cupit ostendere, quam Domino;ipse enim recipit mercedem suam,& audientes paruum fructū reportant.

CAPVT XXII.

De correctione patienter ſuſcipienda.

BEatus ſeruus, qui diſciplinam accuſationem, & reprehenſionem ab aliquo ita patienter ſuſtinet, ſicut à ſemetipſo. Beatus ſeruus, qui benignè reprehenſus acquieſcit, verecundè obtemperat humiliter confitetur, & libenter ſatisfacit. Beatus ſeruus, qui non eſt velox ad ſe excuſandum, & humiliter ſuſtinet verecundiam, & reprehenſionem de peccato, vbi nō commiſit culpam.

CAPVT XXIII.

De Humilitate.

BEatus ſeruus, qui ita inuentus eſt humilis inter ſubditos Fra-
tres

tres suos, sicut quandò esset inter Prælatos, & Dominos suos. Beatus seruus, qui semper manet sub virga correctionis. Fidelis seruus, & prudens est, qui in omnibus suis offensis, non tardat interiùs puniri per contritionem, & exteriùs per confessionem, & operis satisfactionem.

CAPVT XXIV.

Dè vera dilectione.

Beatus seruus, qui tantùm diligit fratrem suum, quãdò est infirmus, quòd non potest ei satisfacere, quantùm quandò est sanus, quòd potest ei satisfacere. Et beatus ille, qui tantùm diligit fratrem suum, cum est longe ab ipso sicut quando est cum eo: & non diceret aliquid post ipsum, quod cum charitate non posset dicere coram eo.

CAPVT XXV.

Quòd serui Dei honorent Clericos.

BEatus seruus, qui portat fidem in Clericis, qui viuunt rectè secundum formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ; & veh illis, qui ipsos despiciunt: licèt enim sint peccatores, tamen nullus debet eos iudicare, quia ipse solus Dominus reseruat sibi eos ad iudicandum. Nam quantò maior est omnibus administratio eorum, quam habet de Sanctissimo Corpore, & Sanctissimo Sanguine Domini nostri Iesu Christi, quod ipsi recipiunt, & ipsi soli alijs ministrant, tantò maius peccatum habent, qui peccant in ipsos, quàm in alios omnes homines istius mundi.

CAPVT XXVI.

De virtute effugante vitium.

VBi charitas, & ſapientia ; ibi nec timor, nec ignorantia; Vbi eſt patientia, & humilitas; ibi nec ira, nec ꝑturbatio. Vbi eſt paupertas cum lætitia; ibi nec auaritia. Vbi eſt quies, & meditatio; ibi nec ſollicitudo, nec vagatio. Vbi eſt timor Domini ad atrium ſuuum cuſtodiendum, ibi inimicus non poteſt habere locum ad ingrediendum. Vbi eſt miſericordia, & diſcretio; ibi nec ſuperfluitas, nec induratio.

CAPVT XXVII.

De abſcondendo bonum, nè perdatur.

BEatus ſeruus, qui theſaurizat in Cœlo bona, quæ ſibi Domi-

minus oſtendit, & ſub ſpe mercedis non cupit ea manifeſtare hominibus; Quia ipſe Altiſſimus manifeſtabit opera eius quibuſcunquè placuerit. Beatus ſeruus, ut ſecreta Domini obſeruat in corde ſuo. Hæc igitur ſunt verba vitæ, & ſalutis; quæ ſi quis elegerit, & fecerit, inueniet vitam, & hauriet ſalutem à Domino. Amen.

VERBA BEATI PATRIS NOSTRI FRANCISCI.

Ad Humilitatem, obedientiam, Deuotionem, & Patientiam, inducentia.

BEatus ſeruus, qui non tenet ſe meliorem, quandò magnificatori,

tori,& exaltatur ab hominibus, ſicuti quando tenetur vilis, ſimplex, & abiectus: quia quantũ eſt homo coram Deò,tantũ,non plus. Veh illi Religioſo,qui ab alijs poſitus eſt in alto; & per ſuam voluntatem non vult deſcendere,& beatus ille ſeruus,qui non per ſuam voluntatem ponitur in alto, & ſemper deſiderat ſubeſſe pedibus aliorum. Beatus ille Religioſus, qui non habet iucunditatem, & lætitiam niſi in ſanctiſsimis eloquijs,& in operibus Domini,& cum his perducit homines ad amorem Dei in gaudio,& lætitia. Veh illi Religioſo,qui delectatur in verbis otioſis, & vanis; & in his perducit homines ad riſum. Beatus ſeruus, qui diſciplinam, accuſationem, & reprehenſionem ita patienter ab aliquo ſuſtinet,ſicut à ſemetipſo.Beatus ſeruus, qui reprehenſus benignè acquieſcit, verecundè obtempe-

perat, humiliter confitetur, libẽter satisfacit. Beatus seruus, qui non est velox ad se excusandum, & humiliter sustinet verecundiam, & reprehensionem de peccato, vbi nõ commisit culpam.

DE VIRTVTIBVS quibus decorata fuit Sancta Virgo, & debet esse sancta Anima.

REgina Sapientia, Dominus te saluet cum tua sorore sancta pura simplicitate Domina sancta paupertas, Dominus te saluet cum tua sorore sancta humilitate. Domina sancta charitas, Dominus te saluet cum tua sorore sancta obedientia, Sanctissimę virtutes omnes, vos saluet Dominus, à quo venitis, & proceditis. Nullus homo est penitus in toto mundo, qui vnam ex vobis possit habere nisi

nisi priùs moriatur. Qui vnam habet, & aliam non offendit omnes habet; & qui vnam offendit, nullã habet; & omnes cutura, & vnaquæq; confundit vitij ibi peccata, Sancta sapientia confundit Satan, & omnes malitias eius. Pura sãcta simplicitas confundit omnem sapientiam huius mundi, & sapientiam corporis. Sancta paupertas confundit cupiditatem, & auaritiã, & curas huius sæculi. Sancta humilitas confundit superbiam, & omnes homines, qui sunt in mundo, similiter, & omnia, quę in mundo sunt. Sancta charitas confundit omnes diabolicas, & carnales tentationes, & omnes carnales timores. Sancta obedientia confundit oẽs corporales, & carnales voluntates, & habet mortificatum corpus suum ad obedientiam spiritus, & ad obedientiam Fratris sui, & est subditus, & suppositus omnibus

bus hominibus, qui sunt in mundo; & non tantùm solis hominibus, sed etiàm omnibus bestijs, & feris, vt possint sustinere dè eo quidquid voluerint, sicut datum fuerit eis datũ desuper à Domino. Deo gratias. Amen.

OPVSCVLVM.

Dè vera, & perfecta lætitia Fratrum Minorum.

QVamuis Fratres Minores in omni terra dent bonum exẽplum magnæ sanctitatis, & ædificationis, ibi tamèn nõ est perfecta lætitia. Et quamuis Frater Minor illuminet cæcos, contractos extendat, dęmones pellat, surdis auditũ, claudis gressum, mutis verbum restituat, &, quod maius est, quatriduanum resuscitet mortuum; ibi non est perfecta lætitia. Et si Frater

ter Minor sciret omnium gentium linguas, & omnes scientias, & scripturas, ità sciret prophetare, & reuelare, non solùm futura, sed etiã conscientias aliorum; ibi non est perfecta lætitia. Si Frater Minor loquatur lingua Angelica, & sciat stellarum cursus, & virtutes herbarum, & sint ei reuelati omnes thesauri terrarum: & si cognosceret virtutes, & proprietates auium, piscium, animalium, hominum, radicum, lapidum, arborum, & aquarum; ibi non est perfecta lætitia: Et si Frater Minor sciret tàm solemniter prædicare, quòd conuerteret omnes infideles ad fidem: ibi non est perfecta lætitia. Sed quandò venimus ad locum Sanctæ Mariae dè Angelis sic balneati pluuia, & frigore congelati, luto etiàm deturpati, & fame afflicti, & ad portam loci pulsabimus, & veniet portarius iratus,

tus, dicens. Qui estis vos? & no
dicemus: Sumus duo de Fratribu
vestris. Et ille è contrario diceret
imo estis duo ribaldi, qui itis cir
cumquaque per mundum, paupe
rum eleemosynas rapiendo, & n
aperiret nobis: sed faceret nos sta
re ad niuem, & aquam in frigore
& fame vsque ad mortem: tunc
nos tot repulsas, & iniurias sine
turbatione, & murmuratione to
lerauerimus patienter, & cogit
uerimus humiliter, & charit
tiuè, quòd ille portarius veracit
nos cognoscit, & quòd Deus exc
tat linguam eius contra nos, scrib
quia ibi est perfecta lætitia. Et
nos in pulsãdo perseuerauerimu
& ille portarius, tamquam cont
importunos, exeat contra nos,
durissimè nos afficiat alapis, dicē
Recedite hinc pultrones vilissim
& ite ad hospitale, qui enim es
vos; hic penitus non manducabi
&

& si nos patienter hęc portabimus, & iniuriati cum amore pepercemus toto corde; scribe, quia ibi est perfecta lætitia. Et si nos vndique afflicti, fame vrgente, frigore affligente, nocte insuper appropinquãte pulsabimus, clamabimus, & fletu instabimus, vt aperiat nobis, & ille inde stimulatus dixerit. Isti sũt homines procacissimi, & proterui; ego placabo eos: & exiens cum vno fuste nodoso, & capiens nos per capucium, ad terram super lutum, & niues proijciet, & taliter nos verberabit cum fuste prędicto, quòd vndiq; nos plagis implebit: Si tot mala, si tot iniurias, & verbera cum gaudio toleramus considerantes, quòd pœnas Christi benedicti tolerare, & portare debemus; Scribe, & nota diligenter, quòd ibi est perfecta lætitia: & audi conclusionem: Inter omnia charismata Sancti Spiritus, quæ Christus ser-

uis suis concessit, & concedet, præcipuum est vincere se ipsum, & libenter propter Deum, & charitatem Dei opprobria sustinere. Nā in omnibus mirabilibus supradictis nos gloriari non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei. Quid enim habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis: Sed in Cruce tribulationis, & afflictionis possumus gloriari, quia illud est nostrum. Et ideò dixit Apostolus: Mihi autē absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri.

Expositio Beati Patris super Orationem Dominicam.

P*Ater noster* beatissime, & sanctissime. Creator noster, Redemptor noster, & Consolator noster. *Qui es in Cœlis*, in Angelis, in Sanctis, illuminans eos ad tui cogni-

gnitionem. Quia tu Domine lux es, inflammans eos ad amorem tuum diuinũ, quia tu Domine amor es inhabitans, & implens eos ad beatitudinem: quia tu Domine summum bonum es, & æternum bonum, à quo omnia bona, & sine quo nullum bonum. *Sanctificetur nomen tuum*. Clarificetur in nobis notitia tua, vt cognoscamus, quę sit latitudo beneficiorum tuorum, longitudo promissorũ, sublimitas maiestatis, & profundũ iudiciorũ. *Adueniat Regnum tuum*, vt regnes in nobis ꝑ gratiã tuã, & facies nos venire ad regnũ tuũ, vbi est tui visio manifesta tui dilectio ꝑfecta, tui societas beata; tui fruitio sempiterna. *Fiat voluntas tua sicut in cœlo, & in terra*. Vt amemus te toto corde, te semper cogitando; ex tota anima, te semper desiderando; ex tota mente, omnes intentiones nostras ad te dirigendo, & honorem

tuum in omnibus quærendo, & ex omnibus viribus noſtris,omnes vires,& ſenſus animæ, & corporis in obſequium tui amoris, & non in aliud expendendo. Et proximos noſtros amemus,ſicut noſmetipſos omnes ad amorem tuum pro viribus trahendo,de bonis aliorum, ſicut de noſtris gaudendo, in malis compatiendo,& nemini vllã offenſam faciendo. *Panem noſtrum quotidianum ;* Scilicet dilectum Filiũ tuum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, *Da nobis hodie*, in memoriam,& intelligentiam,& reuerentiam amoris, quem ad nos habuit,& eorum,quæ pro nobis dixit, & fecit,& ſuſtulit. *Et dimitte nobis debita noſtra:* per tuam miſericordiam ineffabilem, & Paſſionis dilecti Filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem:& per Beatiſſimę Virginis Mariæ,& omnium electorum tuorum merita,& interceſſionem.

nem. *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*, & quòd non plenè dimittimus, tu Domine fac nos plenè dimittere, vt inimicos nostros propter te veraciter diligamus, & pro eis apud te deuotè intercedamus, nulli malum pro malo reddamus, & omnibus in te prodesse studeamus. *Et ne nos inducas in tentationem*; occultam, vel manifestã, subitam, vel importunam. *Sed libera nos à malo*, præterito, præsenti, & futuro. *Amen*. Spontaneè, & gratis.

Laus Domini Dei Altissimi.

TV es Sanctus Dominus De⁹, tu es Deus Deorum, qui solus facis mirabilia. Tu es fortis. Tu es magnus. Tu es altissimus. Tu es omnipotens. Tu es Pater sanctus, Rex Cæli, & terræ. Tu es trinus, & vnus Deus. Tu es bonus, omne bonum summum bonum,

minus ostendit, & sub spe mercedis non cupit ea manifestare hominibus; Quia ipse Altissimus manifestabit opera eius quibuscunquè placuerit. Beatus seruus, ut secreta Domini obseruat in corde suo. Hæc igitur sunt verba vitæ, & salutis; quæ si quis elegerit, & fecerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Amen.

VERBA BEATI PATRIS NOSTRI FRANCISCI.

Ad Humilitatem, obedientiam, Deuotionem, & Patientiam, inducentia.

BEatus seruus, qui non tenet se meliorem, quandò magnificatori,

tori,

tori,& exaltatur ab hominibus, ſicuti quando tenetur vilis, ſimplex, & abiectus: quia quantũ eſt homo coram Deò,tantũ,non plus. Veh illi Religioſo,qui ab alijs poſitus eſt in alto; & per ſuam voluntatem non vult deſcendere,& beatus ille ſeruus,qui non per ſuam voluntatem ponitur in alto, & ſemper deſiderat ſubeſſe pedibus aliorum. Beatus ille Religioſus, qui non habet iucunditatem, & lætitiam niſi in ſanctiſsimis eloquijs,& in operibus Domini,& cum his perducit homines ad amorem Dei in gaudio,& lætitia. Veh illi Religioſo,qui delectatur in verbis otioſis, & vanis; & in his perducit homines ad riſum. Beatus ſeruus, qui diſciplinam, accuſationem, & reprehenſionem ita patienter ab aliquo ſuſtinet,ſicut à ſemetipſo.Beatus ſeruus, qui reprehenſus benignè acquieſcit, verecundè obtem-

pe-

perat, humiliter confitetur, libẽter satisfacit. Beatus seruus, qui non est velox ad se excusandum, & humiliter sustinet verecundiam, & reprehensionem de peccato, vbi nõ commisit culpam.

DE VIRTVTIBVS quibus decorata fuit Sancta Virgo, & debet esse sancta Anima.

Regina Sapientia, Dominus te saluet cum tua sorore sancta pura simplicitate Domina sancta paupertas, Dominus te saluet cum tua sorore sancta humilitate. Domina sancta charitas, Dominus te saluet cum tua sorore sancta obedientia, Sanctissimę virtutes omnes, vos saluet Dominus, à quo venitis, & proceditis. Nullus homo est penitus in toto mundo, qui vnam ex vobis possit habere nisi

nisi priùs moriatur. Qui vnam habet, & aliam non offendit omnes habet; & qui vnam offendit, nullã habet; & omnes o[illegible] & vnaquæq; confundit vit[illegible] peccata, Sancta sapientia confundit Satan, & omnes malitias eius. Pura sãcta simplicitas confundit omnem sapientiam huius mundi, & sapientiam corporis. Sancta paupertas confundit cupiditatem, & auaritiã, & curas huius sæculi. Sancta humilitas confundit superbiam, & omnes homines, qui sunt in mundo, similiter, & omnia, quę in mundo sunt. Sancta charitas confundit omnes diabolicas, & carnales tentationes, & omnes carnales timores. Sancta obedientia confundit oẽs corporales, & carnales voluntates, & habet mortificatum corpus suum ad obedientiam spiritus, & ad obedientiam Fratris sui, & est subditus, & suppositus omnibus

bus hominibus, qui sunt in mundo; & non tantùm solis hominibus, sed etiàm omnibus bestijs, & feris, vt possint [illegible] dè eo quidquid voluerint, [illegible]ntum fuerit eis datũ desuper à Domino. Deo gratias. Amen.

OPVSCVLVM.

Dè vera, & perfecta lætitia Fratrum Minorum.

QVamuis Fratres Minores in omni terra dent bonum exẽplum magnæ sanctitatis, & ædificationis, ibi tamèn nõ est perfecta lætitia. Et quamuis Frater Minor illuminet cæcos, contractos extendat, dęmones pellat, surdis auditũ, claudis gressum, mutis verbum restituat, &, quòd maius est, quatriduanum resuscitet mortuum; ibi non est perfecta lætitia. Et si Frater

ter Minor sciret omnium gentium linguas,& omnes scientias,& scripturas,ità sciret prophetare, & reuelare,non solùm futura, sed etiã conscientias aliorum; ibi non est perfecta lætitia. Si Frater Minor loquatur lingua Angelica, & sciat stellarum cursus, & virtutes herbarum, & sint ei reuelati omnes thesauri terrarum: & si cognosceret virtutes, & proprietates auium, piscium, animalium, hominum,radicum,lapidum, arborum,& aquarum; ibi non est perfecta lætitia: Et si Frater Minor sciret tàm solemniter prædicare, quòd conuerteret omnes infideles ad fidem:ibi non est perfecta lætitia. Sed quandò venimus ad locum Sanctæ Mariae dè Angelis sic balneati pluuia, & frigore congelati,luto etiàm deturpati, & fame afflicti,& ad portam loci pulsabimus, & veniet portarius iratus,

tus, dicens. Qui eſtis vos? & nos dicemus: Sumus duo de Fratribus veſtris. Et ille è contrario diceret, imo eſtis duo ribaldi, qui itis circumquaque per mundum, pauperum eleemoſynas rapiendo, & nõ aperiret nobis: ſed faceret nos ſtare ad niuem, & aquam in frigore, & fame vſque ad mortem: tunc ſi nos tot repulſas, & iniurias ſine turbatione, & murmuratione tolerauerimus patienter, & cogitauerimus humiliter, & charitatiuè, quòd ille portarius veraciter nos cognoſcit, & quòd Deus excitat linguam eius contra nos, ſcribe; quia ibi eſt perfecta lætitia. Et ſi nos in pulsãdo perſeuerauerimus, & ille portarius, tamquam contra importunos, exeat contra nos, & duriſſimè nos afficiat alapis, dicẽs; Recedite hinc pultrones viliſſimi, & ite ad hoſpitale, qui enim eſtis vos; hic penitus non manducabitis

&

& si nos patienter hęc portabimus, & iniuriati cum amore pepercemus toto corde; scribe, quia ibi est perfecta lætitia. Et si nos vndique afflicti, fame vrgente, frigore affligente, nocte insuper appropinquãte pulsabimus, clamabimus, & fletu instabimus, vt aperiat nobis, & ille inde stimulatus dixerit. Isti sũt homines procacissimi, & proterui; ego placabo eos: & exiens cum vno fuste nodoso, & capiens nos per capucium, ad terram super lutum, & niues proijciet, & taliter nos verberabit cum fuste prędicto, quòd vndiq; nos plagis implebit: Si tot mala, si tot iniurias, & verbera cum gaudio toleramus considerantes, quòd pœnas Christi benedicti tolerare, & portare debemus; Scribe, & nota diligenter, quòd ibi est perfecta lætitia: & audi conclusionem: Inter omnia charismata Sancti Spiritus, quæ Christus ser-

uis suis concessit,& concedet,præcipuum est vincere se ipsum, & libenter propter Deum, & charitatem Dei opprobria sustinere. Nã in omnibus mirabilibus supradictis nos gloriari non possumus, quia non sunt nostra,sed Dei.Quid enim habes,quod non accepisti?Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis; Sed in Cruce tribulationis,& afflictionis possumus gloriari, quia illud est nostrum. Et ideò dixit Apostolus:Mihi autẽ absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri.

Expositio Beati Patris super Orationem Dominicam.

P*Ater noster* beatissime, & sanctissime. Creator noster, Redemptor noster,& Consolator noster. *Qui es in Cœlis*,in Angelis, in Sanctis, illuminans eos ad tui cogni-

gnitionem. Quia tu Domine lux es, inflammans eos ad amorem tuum diuinũ, quia tu Domine amor es inhabitans, & implens eos ad beatitudinem: quia tu Domine summum bonum es, & æternum bonum, à quo omnia bona, & sine quo nullum bonum. *Sanctificetur nomen tuum*. Clarificetur in nobis notitia tua, vt cognoscamus, quę sit latitudo beneficiorum tuorum, longitudo promissorũ, sublimitas maiestatis, & profundũ iudiciorũ. *Adueniat Regnum tuum*, vt regnes in nobis ꝑ gratiã tuã, & facies nos venire ad regnũ tuũ, vbi est tui visio manifesta tui dilectio ꝑfecta, tui societas beata; tui fruitio sempiterna. *Fiat voluntas tua sicut in cœlo, & in terra*. Vt amemus te toto corde, te semper cogitando; ex tota anima, te semper desiderando; ex tota mente, omnes intentiones nostras ad te dirigendo, & honorem

tuum in omnibus quærendo, & ex omnibus viribus noſtris, omnes vires, & ſenſus animæ, & corporis in obſequium tui amoris, & non in aliud expendendo. Et proximos noſtros amemus, ſicut noſmetipſos omnes ad amorem tuum pro viribus trahendo, de bonis aliorum, ſicut de noſtris gaudendo, in malis compatiendo, & nemini vllã offenſam faciendo. *Panem noſtrum quotidianum;* Scilicet dilectum Filiũ tuum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, *Da nobis hodie*, in memoriam, & intelligentiam, & reuerentiam amoris, quem ad nos habuit, & eorum, quæ pro nobis dixit, & fecit, & ſuſtulit. *Et dimitte nobis debita noſtra:* per tuam miſericordiam ineffabilem, & Paſſionis dilecti Filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem: & per Beatiſſimę Virginis Mariæ, & omnium electorum tuorum merita, & interceſſionem.

nem. *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*, & quòd non plenè dimittimus, tu Domine fac nos plenè dimittere, vt inimicos nostros propter te veraciter diligamus, & pro eis apud te deuotè intercedamus, nulli malum pro malo reddamus, & omnibus in te prodesse studeamus. *Et ne nos inducas in tentationem*; occultam, vel manifestã, subitam, vel importunam. *Sed libera nos à malo*, præterito, præsenti, & futuro. *Amen*. Spontaneè, & gratis.

Laus Domini Dei Altissimi.

TV es Sanctus Dominus De⁹, tu es Deus Deorum, qui solus facis mirabilia. Tu es fortis. Tu es magnus. Tu es altissimus. Tu es omnipotens. Tu es Pater sanctus, Rex Cæli, & terræ. Tu es trinus, & vnus Deus. Tu es bonus, omne bonum summum bonum,

Domine Deus,vnus, & verus. Tu es amor,& charitas. Tu ſapientia. Tu humilitas. Tu es patientia. Tu es pulchritudo. Tu es ſecuritas. Tu es quies. Tu es gaudium. Tu es ſpes noſtra,& lætitia. Tu es iuſtitia,& temperantia. Tu es fortitudo, & prudentia. Tu es omnes diuitię ad ſufficiendum. Tu es mãſuetudo. Tu es protector. Tu es cuſtos, & defenſor. Tu es refugiũ noſtrũ,& virtus. Tu es fides, ſpes, & charitas noſtra. Tu es magna dulcedo noſtra. Tu es bonitas infinita,magnus,& admirabilis, Dominus Deus meus, omnipotens, pius,miſericors,& Saluator.

Oratio.

OMnipotens, æternæ,iuſte, & miſericors, Deus, da nobis miſeris propter temetipſum facere, quod ſcimus,te velle, quod tibi

tibi placet: vt interiùs mundati, & & illuminati, & igne Sancti Spiritus accensi, possimus sequi vestigia tui dilectissimi Flij Domini nostri Iesu Christi, & ad te Altissimum sola tua gratia peruenire. Qui in Trinitate perfecta, & Vnitate simplici, viuis, & regnas, & gloriaris Deus omnipotens in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio B. FRANCISCI in suæ conuersionis initio.

MAgnæ, & gloriose Deus & Domine mi Iesu Christe, illumina, oro te, tenebras mentis meæ. Da mihi fidem rectam, spem certam, & charitatem perfectam, Fac vt cognoscã te Domine, ita vt ego in omnibus omnia secundum tuam sanctam, & veram voluntatẽ perficiam. Amen.

Oratio præponenda Horis Canonicis.

Apoc. 4. SAnctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus noster Omnipotens, qui est, & qui erat, & qui venturus est. Laudemus & superexaltemus eum in sæcula. Dignus es Domine Deus noster accipere laudem, gloriam, & honorem, & benedictionem. Laudemus, & superexaltemus eum in sæcula. Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & diuinitatem, & sapientiam: & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Laudemus, & superexaltemus eum in sæcula. ℣. Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu. ℟. Laudemus, & superexaltemus eũ in sæcula. ℣. Laudẽ dicite Deo omnès serui eius, & qui timetis Deum, pusilli, & magni. ℟. Laudate, & superexaltate eum in sæcula.

℣. Lau-

℣. Laudent eum gloriosum Cœli, & terra. ℟. Et superexaltent, & lau dent eum in sæcula. ℣. Et omnis creatura, quæ in Cælo est; & super terrã, & subtus terrã, terra, & mare, & quæ in eis sũt. ℟. Laudent, & superexaltent eum in sæcula. ℣. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. ℟. Laudemus, & superexaltemus eum in sæcula. ℣. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, &c. ℟. Laudemus, & superexaltemus, &c.

Oratio.

OMnipotens, Sanctissime, & altissime Deus, omne bonũ, & summum bonum, totum bonũ qui solus es bonus, tibi reddamus omnem laudem, omnem gratiam, omnẽ gloriam, omnem honorem, omnem benedictionem, & omnia bona tibi referamus semper. Amẽ.

Salutatio ad Virginem Mariam.

AVE Domina Sancta, Regina Sãctissima, Dei genitrix Maria, quæ es perpetua Virgo electa à Sanctissimo Patre de Cœlo, quã consacrauit cum Sanctissimo Filio, & dilecto, ac Spiritu sancto Paraclito, in qua est, & fuit omnis plenitudo gratiæ; & omne bonum. Aue eius Palatium. Aue Tabernaculum eius. Aue Mater eius. Et vos omnes sanctæ Virtutes, quæ per gratiam, & illuminationem Spiritus sancti infundimini in corda fidelium, vt de infidelibus fideles faciatis. Mater Sanctissima Domini nostri Iesu Christi, Sponsa Spiritus sancti, ora pro nobis cum Sancto Michaele Archangelo, & omnibus virtutibus Cœlorum, & omnibus Sanctis tuum dilectissi-

mum

mum Filium Dominum noſtrum, & Magiſtrum. Amen.

Oratio ad Virginem Mariam.

SAncta Dei Genitrix, dulcis, & decora, Regem morti traditũ, Filium tuum dulciſſimum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum pro nobis exora, vt ipſe per ſuam pijſſimam clementiam, & virtutem Sãctiſſimæ Incarnationis, & mortis ipſius acerbiſſimæ, nobis indulgeat peccata noſtra. Amen.

Alia Oratio ad eandem B. Virginem Mariam.

SAncta Maria Virgo, non eſt tibi ſimilis nata in mũdo in mulieribus, [illegible]lia, & ancilla altiſſimi Regis Patris Cæleſtis, Mater Sanctiſſima Domini noſtri Ieſu Chriſti, Sponſa Spiritus ſancti. Ora pro no-

Filia

nobis cum S. Michaele Archangelo, & omnibus Virtutibus Cælorum, & omnibus sanctis, tuum Sanctissimum Filiũ, dilectissimum Dñm nostrũ, & Magistrum. Gloria, Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat, &c. Amen.

Oratio Beati Patris pro obtinenda paupertate.

O Domine Iesu, ostende mihi semitas tuæ dilectissimæ paupertatis; Scio enim, quòd Testamentum vetus noui fuit figura. Illis promisisti. Quia omnis locus, quem calcauerit pes vester, vester erit. Calcare est contemnere; paupertas omnia calcat, ergo omnium est Regina. Sed Domine mi pie Iesu Christe miserere mei, & Dominæ paupertatis: nam & ego eius amore anxior, nec sine ipsa requiescere possum. Domine mi tu nosti, qui

Deut. 11. Iosue 1.

qui me de ista innamorasti. Sed & ipsa sedet in tristitia, ab omnibus repulsa; facta est quasi mulier vidua, domina gentiũ, vilis, & contẽptibilis, dũ omniũ Regina virtutũ: & conqueritur sedens in sterquilinio, quòd omnes amici eius spreuerunt eam, & facti sunt eius inimici, & ipsos probant iamdiu esse adulteros, & non sponsos. Vide Domine Iesu, quia paupertas pro tantò est Regina virtutum, pro quanto relictis Angelorum sedibus descendisti ad terras, vt ipsam posses charitate perpetua desponsare, & omnes perfectionis filios in ipsa, & ex ipsa, & per ipsam producere: quæ & tibi cum tãta fidelitate adhæsit, quòd & in matris vtero inchoauit suum obsequium, dum corpus animatum habuisti omniũ minimum. Sed & oriẽtem ex vtero in præsepio sancto recepit & stabulo; & conuersantem in mundo

Thren. 1.

sic

ſic omnibus te priuauit, vt capitis reclinatorio faceret te carere. Sed & fideliſſima conſortia, dum ad bellum noſtræ redemptionis acce-deres, te eſt comitata fideliter, & in ipſo paſſionis conflictu indiuiduus armiger aſtitit; & diſcipulis redeuntibus, & negantibus nomen tuum, ipſa non diſceſſit, ſed tũc cum toto comitatu ſuorum Principum fideliter ſociauit. Imò ipſa matre propter altitudinem Crucis (quæ tamen te ſola tunc fideliter coluit; & affectu anxio tuis paſſionibus iuncta fuit) ipſa (inquam) tali matre te non valente contingere, domina paupertas cum omnibus ſuis penuriis tamquam tibi gratiſſimus domicellus, te pluſquam vmquam fuit ſtrictiùs amplexata, & tuo cruciatu præcordialiùs iuncta. Propter quod nec ſibi vacauit Crucem polire, nec ruſticano more componere, & ipſos clauos (vt cre-

di-

ditur) non in ſufficienti numero vulneribus fabricauit nec ipſos exacuit,nec poliuit; ſed tres rudes, & aſperos,& obtuſos ad adiuuandum tuum ſuppliciũ præparauit. Et dum ſitis moreris ardore,ipſa fidelis ſponſa ſollicitè, vt nec modicum aquæ poſſes habere : ſed & per ſatellites impios tantæ amaritudinis confecit poculum , quod guſtare potiùs potuiſti,quàm bibere. In huius igitur ſponſæ ſtrictis amplexibus animam amiſiſti. Sed nec ipſa fidelis ſponſa tuis defuit exequijs ſepulturę;nec tibi aliquid in ſepulchro , in vnguentis , in linteis habere permiſit , niſi ab alijs mutuatum. Nec hæc ſanctiſſima ſponſa tuæ reſurrectioni defuit , quia in eius amplexus glorioſè reſurgens, in ſepulchro omne mutuarum, & aduentitium reliquiſti. Hanc tecum aſportaſti ad cælos mundanis relinquens omnia , quæ
ſunt

sunt mundi. Et tunc Domine paupertati signaculũ regni cælorum, ad signandum electos volentes incedere per perfectionis semitam, reliquisti. O quis non diligat Dominã paupertatem hãc præ oĩbus? A te peto hoc priuilegio consignari; exopto, hoc thesauro ditari: postulo, vt mihi, & meis in æternum sit propriũ, pauperrime Iesu, propter nomen tuum nihil posse sub cęlo proprium possidere, & alienis rebus semper cum vsus penuria, dum viuit caro misera sustentari. Amen.

Oratio, quam dicere solebat quando Sanctiss. CHRISTI Corpus eleuabat Sacerdos.

DOmine Deus Cælestis Pater, respice in hanc gloriosam Christi tui faciem, & miserere mei, & cœterorũ peccatorum pro quibus

bus benedictus Filius tuus, & Dominus noster dignatus est mori,& pro quorum salute, & consolatione in Sancto Sacramento Altaris nobiscum voluit remanere: cum quo tu es, Pater, & Spiritus sanctus; qui vnus es Deus, & viuis cum Filio, & spiritu sancto, in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio ad impetrandum Diuinum amorem.

ABsorbeat,quæsò Domine,mẽtem meam ab omnibus, quæ sub cœlo sunt,ignita, & melliflua vis amoris tui; vt amore amoris tui moriar, qui amore amoris mei dignatus es mori: per temetipsum Dei Filium, qui cum Patre, &c. Amen.

Alia in infirmitate.

GRatias tibi ago Dñe Deus dè omnibus his doloribus meis, teque mi Domine rogo, vt centuplum, si tibi placuerit, addas, quia hoc erit mihi acceptissimum, vt affligens me dolore, non parcas, cùm tuæ sanctæ voluntatis adimpletio sit mihi consolatio superplena.

Oratio prò commendanda sua Familia.

DOmine, commendo tibi familiam tuam, quam mihi hactenus commisisti; & nunc propter infirmitates, quas tu nosti Domine, curam ipsius habere non valens recommendo eam Ministris, qui teneantur in die Iudicij coràm te Domine reddere rationem, si quis

Fra-

Fratrum propter eorum negligentiam, vel malum exemplum, seù asperam correctionem perierit.

Oratio quotidiana Beati Patris Francisci.

DEus meus, & omnia. Quis es tu dulcissime Domine Deus meus, & quis sum ego vermiculus seruus tuus? Sanctissime Domine, vellem te diligere. Dulcissime Domine, vellem te diligere. Domine Deus, ego vobis totum cor meum, & corpus meum dedi, & vehemēter desidero, si tamen scire possem, prò vestro amore plura facere.

Testamentum Beati Patris Francisci.

DOminus ità dedit mihi Fratri Francisco incipere facere pœnitentiam: quia cùm essem in-

peccatis, nimis mihi videbatur amarum videre leprosos; sed ipse Dominus adduxit me inter illos, & feci misericordiam cum illis. Et recedente me ab ipsis, id, quod videbatur mihi amarum, conuersum fuit mihi in dulcedinem animæ, & corporis. Et posteà parùm steti, & exiui de sæculo. Et Dominus dedit mihi talem fidem in Ecclesijs suis, vt ità simpliciter adorarem, & dicerem: Adoramus te Sanctissime Domine Iesu Christe hic, & ad omnes Ecclesias tuas, quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti muudum. Posteà dedit mihi Dominus, & dat tantam fidē in Sacerdotibus, qui viuunt secundum formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ propter Ordinem ipsorum, quòd, si facerent mihi persecutionem, volo recurrere ad ipsos. Et si haberem tantam sapientiam, quantam

tā Salomō habuit,& inuenirē pauperculos Sacerdotes huius sæculi, in Ecclesijs,in quibus morãtur, no lo prædicare cōtrà volūtatē ipsorū. Et ipsos, & oēs alios volo timere, amare, & honorare, sicut meos Dominos. Et nolo in ipsis considerare peccatum; quia Filium Dei cerno in ipsis, & domini mei sunt. Hæc propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc sæculo dè ipso altissimo Filio Dei, nisi Sanctissimum Corpus, & sanguinem suum, quod ipsi conficiunt,& ipsi soli alijs administrant. Et hęc sanctissima mysteria volo super omnia honorare,& venerari; & in locis pretiosis collocare. Sanctissima nomina,& verba eius scripta, vbicunque inuenero in locis illicitis, volo colligere, & rogo quòd colligantur,& in loco honesto collocentur. Et omnes Theologos, & qui ministrant nobis sanctissima

verba diuina, debemus honorare, & venerari, sicut eos, qui ministrāt nobis spiritum, & vitam. Et postqnam Dominus dedit mihi curam dè Fratribus, nemo ostendebat mihi, quid deberem facere; sed ipse Altissimus reuelauit mihi, quòd deberem viuere secundùm formā Sancti Euangelij. Et ego paucis verbis, & simplicibus feci scribi, & Dominus Papa confirmauit mihi. Et illi, qui veniebant ad recipiendum vitam istam, omnia, quæ habere poterant, pauperibus erogabant. Et erant contenti tunica vna, intus, & foris repetiata (qui volebant) cum cingulo & brachis, & nolebamus plus habere. Officium dicebamus nos Clerici secundùm alios Clericos: Laici dicebant Pater noster. Et satis libenter manebamus in Ecclesijs pauperculis, & derelictis, & eramus idiotæ, & subditi omnibus, Et ego manibus

meis

meis laborabam,& volo laborare, & omnes alij Fratres firmiter volo, quòd laborent dè laboritio, quod pertinet ad honestatem. Et qui nesciunt, discant, non propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, sed propter bonum exemplum, & ad repellendum otiositatem. Et quandò non daretur nobis pretium laboris, recurramus ad mensã Dñi, petẽdo eleemosynã ostiatim. Salutationẽ hanc reuelauit mihi Dominus, vt diceremus; Dñs det tibi pacẽ. Caueant sibi Fratres, vt Ecclesias, & habitacula, & omnia alia, quæ pro ipsis construũtur, penitùs non recipiãt, nisi essent, sicut decet sanctam paupertatem, quam in Regula promisimus, semper ibi hospitantes sicut aduenæ, & peregrini. Præcipio firmiter per obedientiam Fratribus vniuersis, quòd vbicunque sunt, non audeant petere aliquam li-

teram in Curia Romana per ſe; nec per interpoſitam perſonam; nec pro Eccleſia, nec prò alio loco, neque ſub ſpecie prædicationis, neque pro perſecutione ſuorũ corporum: ſed vbicumque non fuerint recepti, fugiant ad aliam terram ad faciendum pœnitẽtiam cum benedictione Dei. Et firmiter volo obedire Generali Miniſtro huius Fraternitatis; & illi Guardiano, quem ſibi placuerit mihi dare. Et ità volo eſſe captus in manibus ſuis, vt non poſſim ire, vel facere contrà voluntatem ſuam, quia Dominus meus eſt. Et quamuis ſim ſimplex, & infirmus, tamen ſemper volo habere Clericum, qui mihi faciat Officium, ſicut in Regula continetur. Et omnes alij Fratres ità teneantur firmiter obedire Guardianis ſuis, & facere Officiũ ſecundùm regulam. Et ſi aliqui inuenti eſſent, qui non facerent offi-
cium

cium secundùm Regulam, & vellent alio modo variare, aut non essent Catholici; omnes Fratres vbicumque sunt, per obedientiam teneantur, quòd vbicunque inuenerint aliquem ipsorum, proximiori Custodi illius loci, vbi ipsũ inuenerint, debeant præsentare. Et Custos teneatur per obedientiam ipsum firmiter custodire, sicut hominem in vinculis die, noctùque, ità quòd non possit eripi dè manibus suis, donec propria sua persona ipsum repręsentet in manibus sui Ministri. Et Minister teneatur firmiter per obedientiam mittere ipsũ per tales Fratres, qui die, noctùq; custodiãt ipsum, sicut hominem in vinculis, donec repræsentẽt ipsum corã Domino Ostiẽsi, qui est Dominus Protector, & Corrector istius Fraternitatis.

Et non dicant Fratres, Hæc est alia Regula; quia hæc est recordatio,

ſio, admonitio, & exhortatio, & meum teſtamentum, quod ego Fr. Franciſcus paruulus veſter facio vobis Fratribus meis benedictis, propter hoc, vt regulam, quam Do mino promiſimus, melius Catholicè obſeruemus. Et Generalis Miniſter, & omnes alij Miniſtri, & Cu ſtodes per obedientiam teneantur in iſtis verbis non addere, vel minuere. Et ſemper hoc ſcriptum habeant ſecum iuxtà Regulam, & in omnibus Capitulis, quæ faciēt, quandò legunt Regulam, legant & iſta verba. Et omnibus Fratribus meis Clericis, & Laicis, præcipio firmiter per obedientiam, vt non mittant gloſas in Regula, nec in iſtis verbis, dicendo: ità volunt intelligi. Sed ſicut dedit mihi Dominus purè, & ſimpliciter dicere, & ſcribere regulā, & iſta verba, ità ſimpliciter, & purè ſinè gloſa intel ligatis, & cū ſācta operatione vſq;

in

in finem obseruetis. Et quicumque hæc obseruauerit, in Cœlo repleatur benedictione Altissimi Patris Cœlestis, & in terra repleatur benedictione dilectissimi Filij sui, cum Sanctissimo Spiritu paracleto, & omnibus virtutibus Cœlorum, & omnibus Sanctis. Et ego Frater Franciscus paruulus, & vester seruus in Domino, quantumcumque possum, confirmo vobis intus, & foris istam sanctissimam benedictionem. Amen.

Laudes Testamenti B. Patris nostri Francisci.

O Testamentum pacis, Testamentum nulla obliuione delendum, nulla dedignatione spernendum, nulla superordinatione contraria mutandum! Testamentum, inquam, non morte testatoris, sed immortalis vitæ cōdonatione sancitum. Beatus, qui non spernit, vel abijcit charitatis in-

Auctoris Anonymi sūt hæ laudes.

incorruptibile testamentum, fertile humilitatis feudum, desiderabilem paupertatis thesaurum, tanti Patris sibi traditione legatum,

B. P. FRANCISCI OPVSCVLORVM

Tomus Secundus.

PRIMA REGVLA,

Quam Seraphicus Pater ſcripſit Fratribus Minoribus.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

HÆc eſt vita, quam Frater Franciſcus petijt ſibi concedi, & confirmari à Domino Papa Innocentio, & conceſſit, & confirmauit eam ſibi, & ſuis Fratribus, pſētibus,& futuris. Frater Franciſcus,& quicumque erit

erit caput istius Religionis, promittit obedientiam, & reuerentiã Domino Innocentio Papę,& eius successoribus obedire.

CAPVT I.

Quòd Fratres debent viuere in obedientia, sinè proprio, & in castitate.

REgula, & vita istorum Fratrum hæc est, scilicet viuere in obedientia,& in castitate,& sinè proprio; & Domini nostri Iesu Christi doctrinam, & vestigia sequi,qui dicit: Si vis perfectus esse, vade,& vende omnia, & da pauperibus; & habebis thesaurum in Coelo;& veni,& sequere me.& Si quis vult post me venire, abneget semetipsum,& tollat Crucem suã, & sequatur me. Item: Si quis vult venire post me,& non odit patrem

Mat.19.

Luc.9.& 14.

suum,

ſuum, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt eſſe meus diſcipulus. Et omnis, qui reliquerit patrem, aut matrem, fratres, aut ſorores, vxorem, aut filios, domos, aut agros, propter me, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.

Matt. 19

CAPVT II.

Dè receptione, & veſtitu Fratrum.

SI quis diuina inſpiratione volens accipere hanc vitam, venerit ad noſtros Fratres, benignè recipiatur ab eis: qui, ſi fuerit firmus accipere vitam noſtram, multùm caueant Fratres ſibi, nè dè ſuis temporalibus negotijs ſe intromittant; ſed ad ſuum Miniſtrum, quàm citiùs poterunt, eum repræſentet. Miniſter verò benignè recipiat ipſum.

ſum, & confortet, & vitæ noſtræ tenorē ei diligenter exponat. Quo facto, prædictus, ſi vult, & poteſt ſpiritualiter, & ſinè impedimento, vendat omnia ſua, & ſtudeat pauperibus erogare. Caueant autem Fratres, & Miniſtri Fratrum, quòd dè negotijs ſuis nullo modo ſe intromittant. Nec accipiant aliquam pecuniā, nec per ſe, nec per interpoſitam perſonam. Si tamen indiguerint, alia neceſſaria corporis, præter pecuniā, accipere poſsūt Fratres cauſa neceſſitatis, ſicut alij pauperes. Et cùm reuerſus fuerit, Miniſter cōcedat ei pānos ꝓbationis vſquè ad annum, ſcilicet duas tunicas ſinè caputio, & cingulum, & brachas; & caparonem vſq: ad cingulum. Finito verò anno, & termino probationis, recipiatur ad obedientiam: Poſteà non licebit ei ad aliā Religionem accedere, nec extrà obedientiam euagari, iuxtà man-

mandatum Domini Papæ. Si autẽ aliquis venerit, qui sua dare non potest sinè impedimento, & habet spiritualem voluntatem, relinquat illa, & sufficit ei. Nullus recipiatur contrà formam, & institutionem Sanctæ Ecclesiæ.

Alij verò, qui promiserunt obedientiam, habeant vnicam tunicam cum caputio, & aliam sinè caputio, si necesse fuerit, & cingulum & brachas. Et omnes Fratres vilibus vestibus induantur, & possint eas repeciare de saccis, & alijs pecijs, cum benedictione Dei; quia Dominus dicit in Euangelio: Qui in veste pretiosa sunt, & in delicijs, & qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sũt. Et licèt dicãtur hypocritæ, non tamen cessent benefacere. Nec quęrant caras vestes in hoc sæculo, vt possint habere vestimentum in Regno Cœlorum.

Matt. 11.

CAPVT III.

Dè diuino Officio, & ieiunio.

DIcit Dominus: Hoc genus dęmoniorum non poteſt exire, niſi in ieiunio, & oratione. Et iterum: Cùm ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Propter hoc omnes Fratres, ſiuè Clerici, ſiuè Laici, faciãt diuinum Officiũ, Laudes, & Orationes ſecundùm quòd debent facere. Clerici faciãt Officium, & dicant prò viuis, & prò mortuis ſecundùm conſuetudinem Clericorum. Prò defectu autem, & negligentia Fratrum omni die dicant, Miſerere mei Deus cum Pater noſter; & prò Fratribus defunctis dicãt: Dè profundis cum Pater noſter. Et libros neceſſarios ad implendum eorum Officium poſſint habere. Et Laicis ſcien-

Marc. 9. Mat. 6.

ſcientibus legere Pſalterium, liceat illud habere. Alijs verò neſcientibus literas, librum habere non liceat. Laici verò dicant Credo in Deum, & viginti quatuor Pater noſter cum Gloria Patri. Prò Tertia, Sexta, Nona, prò qualibet iſtarum ſeptem Pater noſter cum Gloria Patri. Prò Veſperis autem duodecim, prò Cõpletório ſeptẽ, & Credo in Deum cum Gloria Patri. Prò mortuis ſeptem Pater noſter cum Requiem æternam. Et prò defectu, & negligentia Fratrũ, tres Pater noſter qualibet die.

Et ſimiliter omnes Fratres ieiunent à feſto Omnium Sanctorum vſque ad Natale, & ab Epiphania, quandò Dominus noſter IESVS Chriſtus incæpit ieiunare, vſque ad Paſcha. Alijs verò temporibus non teneantur ſecundùm hanc vitam, niſi ſexta feria ieiunare. Et liceat eis manducare dè omnibus ci- Luc. 10.

bis, qui apponuntur eis, secundùm Sanctum Euangelium.

CAPVT IV.

Dè Ministris, & alijs Fratribus qualiter ordinentur.

IN nomine Domini: Omnes Fratres, qui constituuntur Ministri; & serui aliorum Fratrum in locis, quibus fuerint, collocent suos Fratres, quos sępè visitent, & spiritualiter moneant, & confortent. Et omnes alij Fratres mei benedicti diligenter obediant eis in his, quæ spectant ad salutem animæ, & non sunt contraria vitæ nostræ. Et faciant inter se, sicut dicit Dominus: Quæcunq; vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis; & quod tibi non vis fieri, non facias alteri. Et recordentur Ministri, & serui, quòd dicit Dominus,

Matt. 7.

Non

Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare; & quòd commiſſa eſt eis cura animarum Fratrum; de quibus, ſi aliquid perderetur propter eorum culpam, & malum exemplum, in die Iudicij oportebit eos reddere rationem coram Domino IESV Chriſto.

Matt. 20.

CAPVT V.

Dè correctione Fratrum in offenſione.

IDeòq; animas veſtras, & Fratrũ veſtrorum cuſtodite, quia horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis. Si quis autem Miniſtrorum alicui Fratrum aliquid contrà vitam noſtram præceperit, vel contrà animam ſuam, non tenetur ei obedire; quia illa obedientia non eſt, in qua delictum, vel peccatum committitur. Verumtamen

Hebr. 10.

meri omnes Fratres, qui sunt sub Ministris,& seruis Fratrum Minorum, & Seruorum,considerent rationabiliter, & diligenter, si viderint aliquem illorum carnaliter,& non spiritualiter ambulare prò rectitudine vitæ nostrę: post tertiam admonitionem, si non se emendauerit,in Capitulo Pentecostes renuntient Ministro,& Seruo totius Fraternitatis,nulla contradictione impediente. Si verò inter Fratres, vbicumque sint,fuerit aliquis Frater,volens carnaliter, & non spiritualiter ambulare, Fratres, cum quibus est, moneant eum, & instruant,& corripiant humiliter, & diligenter. Quòd si ille post tertiã admonitionem noluerit se emendare,quàm citiùs possunt, mittant eum,vel significent suo Ministro, & Seruo; qui Minister, & Seruus dè eo faciat, sicut sibi secundùm Deum meliùs videbitur expedire.

Et

Et caueant omnes Fratres tàm Ministri, & Serui, quàm alij, quòd propter peccatum alterius, vel malum exemplum non turbentur, & irascantur; quia Diabolus propter delictum vnius vult multos corrũpere; sed spiritualiter, sicut possunt, adiuuent eum, qui peccauit; quia non est sanis opus medicis, sed malè habentibus. Similiter omnes Fratres non habeant potestatem vel dominationem, maximè inter se. Sicut enim Dominus dicit in Euangelio; Principes gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Non sic erit inter Fratres, sed quicunque voluerit inter eos maior fieri, sit eorum minister, & seruus; & qui maior est inter eos, fiat sicut minor. Nec aliquis Fratrum malũ faciat, vel malum dicat alteri, imò magis per charitatem spiritus voluntariè seruiant, & obediant inui-

Matt. 9.

Matt. 20.

uicē. Et hæc est vera, & sācta obediētia Dñi nostri Iesu Christi. Et omnes Fratres quomodocunque declinauerint à mandatis Domini, & extrà obedientiam euagauerint, sicut dicit Propheta, sciant, se esse, maledictos extrà obedientiam, quòusque steterint in tali peccato scienter. Et quandò perseuerant in mandatis Domini, quæ promiserūt per Sanctum Euangelium, & vitā ipsorum, sciant, se in vera obedientia stare, & benedicti sint à Domino.

Psal. 118.

CAPVT VI.

Dè recursu Fratrum ad Ministrum, & quòd aliquis Frater non vocetur Prior.

FRatres, in quibuscunque locis sunt, si non possunt vitam nostram obseruare, quàm citiùs possunt,

ſunt, recurrant ad ſuum Miniſtrũ, hoc ipſi ſignificantes. Miniſter verò taliter ſtudeat eis prouidere, ſicut vellet ſibi fieri, ſi in conſimili caſu eſſet. Et nullus vocetur Prior, ſed generaliter omnes vocentur Fratres Minores, & alter alterius lauet pedes.

CAPVT VII.

De modo ſeruiendi, & laborandi.

OMnes Fratres, in quibuſcũq; locis fuerint apud aliquos ad ſeruiendum, vel ad laborandũ, non ſint camerarij, nec cellarij, nec præſint in domibus eorum, quibus ſeruiunt; nec recipiant aliquod officium, quod ſcandalum generet, vel animę ſuæ faciat detrimentum: ſed ſint Minores, & ſubditi omnibus, qui in eàdem domo ſunt. Et Fratres, qui ſciunt labora-

re, laborent, & eamdem artem exerceant, quam nouerint, si non sit contrà salutem animæ suæ, & honestè poterunt operari. Nám, ait Propheta: labores manuũ tuarum, quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit. Et Apostolus: Qui non vult laborare, non manducet. Et vnusquisque in eàdem arte, & officio, in quo vocatus est, permaneat. Et possint prò labore accipere omnia necessaria præter pecuniam; & cùm necesse fuerit, vadant prò eleemosynis, sicut alij pauperes. Et liceat eis habere ferramenta, & instrumenta suis artibus necessaria. Omnes Fratres studeant bonis operibus insudare; quia scriptum est; Semper facito aliquid boni, vt te Diabolus inueniat occupatum. Et iterùm. Otiositas est animæ inimica. Idcircò serui Dei semper Orationi, vel alicui bonę operationi insistere debent

Psal. 127

2. Thes. 3

Eccli. 33

bent. Caueant sibi Fratres, vbicunque fuerint, in eremis, vel in alijs locis, quòd nullum locum sibi approprient, nec alicui defendant. Et quicumque ad eos venerit, amicus, vel aduersarius, fur, vel latro, benignè recipiatur. Vbicumq; sunt Fratres, vel in quocumq: loco se inuenerint, spiritualiter, & diligẽter debeant se reuidere, & honcrarare ad inuicem sinè murmuratione. Et caueant sibi, quòd non ostendant se tristes extrinsecùs, nubilosos, & hypocritas; sed ostendant se gaudentes in Domino, hilares, & conuenienter gratiosos.

CAPVT VIII.

Quòd Fratres non recipiant pecuniam.

DOminus præcepit in Euangelio; Videte, & cauete ab om:

Luc. 12.

omni malitia, & auaritia; & attendite vobis à sollicitudinibus huius sæculi, & à curis huius vitæ. Nullus Fratrum, vbicumq; sit, & quocumque vadit aliquo modo tollat, nec recipiat: nec recipi faciat pecuniam, aut denarios; nec occasione vestimentorum, nec librorum, nec pro pretio alicui⁹ laboris: imò nulla occasione, nisi propter manifestam necessitatem infirmorum Fratrum, quia non debemus maiorem vtilitatem habere, & reputare in pecunia, & denarijs, quàm in lapidibus. Et illos vult Diabolus obcęcare, qui eam appetunt, vel reputant lapidibus meliorem. Caueamus ergò, quia omnia reliquimus; nè prò tam modico regnũ Cœlorum perdamus. Et si in aliquo loco inuenerimus denarios, dè his non curemus, tamquam dè puluere, quem pedibus calcamus; quia vanitas vanitatum, & omnia

va-

vanitas. Et si fortè (quod absit) aliquem Fratrem contigerit pecuniã, vel denarios colligere, vel habere, excepta solũmodò prædicta infirmorum necessitate; omnes Fratres teneãt eum prò falso Fratre, & fure, & latrone, & loculos habente, nisi verè pœnituerit. Et nullo modo Frátres recipiant, nec recipi faciant, nec quærant, nec quęri faciãt pecuniam, vel eleemosynam, nec denarios prò aliquibus domibus, vel locis, nec cum persona, prò talibus locis pecuniam, vel denarios quærente, vadant. Alia autem seruitia, quę non sunt contraria vitæ nostræ, possunt Fratres in talibus locis facere cum benedictione Dei. Fratres tamen in manifesta necessitate leprosorum, possunt prò eis quærere eleemosynam. Caueant tamen multùm à pecunia. Similiter caueant omnes Fratres, nè prò aliquo turpi lucro terras circumeant.

Eccl. 1.

CA-

CAPVT IX.

Dè petenda eleemosyna.

OMnes Fratres ſtudeant ſequi humilitatem, & paupertatẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti; & recordentur, quòd nihil aliud oportet nos habere dè toto mundo; ſicut dicit Apoſtolus: Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus. Et debent gaudere quandò conuerſantur inter viles, & deſpectas perſonas, inter pauperes, & debiles, infirmos, & leproſos, & iuxtà viam mendicantes. Et cùm neceſſe fuerit, vadant prò eleemoſynis, & non verecundentur, & magis recordentur, quia Dominus noſter Ieſus Chriſtus filius Dei viui omnipotentis poſuit faciem ſuam, vt petram duriſſimam, nec verecunda-

1. Tim. 6.

tus est, & fuit pauper, & hospes, & vixit dè eleemosynis ipse, & beata Virgo, & Discipuli eius. Quandò facerent eis homines verecundiam, & nolent eis dare eleemosynam, referant indè gratias Deo, quia dè verecundijs recipient magnum honorem antè tribunal Domini nostri Iesu Christi. Et sciant quòd verecũdia nõ patiẽtibus, sed inferentibus, imputatur. Et eleemosyna est *hæreditas*, & iustitia, quæ debetur pauperibus, quam nobis acquisiuit Dominus noster Iesus Christus. Et Fratres, qui eam acquirendo laborant, magnam mercedem habebunt, & faciunt lucrari, & acquirere tribuentes: quia omnia, quæ homines faciũt in hoc mundo, peribunt; sed dè charitate, & dè eleemosynis, quas fecerint, habebunt præmium à Domino. Et securè manifestet vnus alteri necessitatem suam, vt sibi necessaria in-

inueniat, & ministret. Et quilibet diligat, & nutriat Fratrem suum, sicut mater diligit, & nutrit filium suum, in quibus Deus eis gratiam largiatur. Et qui non manducat, manducantem non spernat, & qui manducat, non manducantem non iudicet. Et quandò necessitas superuenerit, liceat vniuersis Fratribus, vbicumq; fuerint, vti omnibus cibis, quos possunt homines manducare, sicut Dominus noster dicit dè Dauid, qui comedit panes propositionis, quos non licebat comedere, nisi Sacerdotibus. Et recordentur, quòd dicit Dominus: attendite vobis, nè fortè grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate, & superueniat vobis repentina dies illa, tamquàm laqueus; laqueus enim superueniet super omnes, qui sedent super faciem orbis terræ. Similiter tempore manifestæ necessitatis, faciant omnes dè eorum

Rom. 14.

Matt. 12.

Luc. 21.

rum necessarijs, sicut eis Dominus gratiam largietur, quia necessitas non habet legem.

CAPVT X.

De infirmis Fratribus.

SI quis Fratrum in infirmitatem inciderit, vbicumquè fuerit, alij Fratres non dimittant eum, nisi constituatur vnus dè Fratribus, vel plures, si necesse fuerit, qui seruiãt ei, sicut vellent sibi seruiri. Sed in maxima necessitate possunt ipsum dimittere alicui personæ, quæ debeat suæ satisfacere infirmitati. Et Rogo Fratrem infirmum, vt referat dè omnibus gratias Creatori; & qualem vult eum Dominus, talem esse desideret, siuè sanum, siuè infirmum; quia omnes, quos Deus ad vitam præordinauit æternam, flagellorum, atquè infirmitatum,

 sti-

ſtimulis, & compunctionis ſpiritu erudit, ſicut dicitur in Apocalypſi: Ego, quos amo, corrigo, & caſtigo. Si autèm turbabitur, ſiuè iraſcetur contrà Deum, ſiuè contrà Fratres; vel ſi fortè ſollicitè poſtulauerit medicinas, nimis deſiderans liberare carnem citò morituram, quæ eſt animæ inimica; à malo ſibi euenit; & carnalis eſt, & non videtur eſſe dè Fratribus, quia plús diligit corpus, quàm animam.

Apoc. 3.

CAPVT XI.

Quòd Fratres non blaſphement, nec detrahant; ſed diligant inuicem.

ET omnes Fratres caueant ſibi, vt nō calumnientur aliquem, nec contendant verbis, ſed ſtudeāt retinere ſilentium, quandòcumquè eis Dominus gratiam largietur. Nec litigent inter ſe, nec cū alijs; ſed

ſed primò curent humiliter reſpondere, dicẽtes: Serui inutiles ſumus. Et non iraſcantur, quia omnis, qui iraſcitur fratri ſuo; reus erit iudicio, qui autem dixerit fratri ſuo, racha, reus erit gehennæ ignis. Et diligant ſe inuicem, ſicut Dominus dicit: Hoc eſt præceptum meũ, vt diligatis innicem, ſicut dilexi vos. Et oſtendant ex operibus dilectionem, quam debent ad inuicem, ſicut dicit Apoſtolus: Non diligamus verbo, aut lingua, ſed opere, & veritate. Neminem blaſphement, nec murmurent, nec detrahant aliis; quia ſcriptum eſt: Suſurrones, & detractores ſunt Deo odibiles. Et ſint modeſti omnes, monſtrantes manſuetudinem ad omnes homines; nec iudicent, nec condemnent. Et, ſicut dicit Dominus, non conſiderent minima peccata aliorum, imò magis ſua recogitent in amaritudine animæ ſuæ.

Luc. 17. Mat. 5. Io. 15. 1. Io. 3. Eccli. 28. Rom. 1. Luc. 6.

Et contendant intrare per angustã portam, quia dicit Dominus: Angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inueniunt eam.

Matt. 7.

CAPVT XII.

De malo visu, & frequentia mulierum vitanda.

OMnes Fratres, vbicumque sunt, vel vadunt, caueant sibi à malo visu, & frequentia mulierum. Et nullus cum eis consilietur solus. Sacerdos honestè loquatur cum eis, dando pœnitentiam, vel aliud spirituale consilium. Et nulla penitùs mulier ab aliquo Fratre recipiatur ad obedientiam; sed dãdo sibi cõsiliũ spirituale, vbi voluerit, agat pœnitentiam. Et multùm omnes nos cùstodiamus, & omnia

mem-

membra nostra teneamus, quia dicit Dominus: Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iàm męchatus est cum ea in corde suo. Matt. 5.

CAPVT XIII.

Dè præsumptione fornicationis.

SI quis Fratrum, Diabolo instigante, fornicaretur, habitum, quem ex sua turpitudine amisit, ex toto deponat, & à nostra Religione penitùs expellatur, & postea pœnitentiã faciat dè peccatis.

CAPVT XIV.

Quomodò Fratres dèbeant ire per mundum.

QVandò Fratres vadunt per mundum, nihil portent per viam, nec sacculum, nec peram, nec panem, nec pecuniam, Luc. 10.

nec virgam. Et in quacumque domum intrauerint, dicant primùm: Pax huic domui. Et in eadem domo manentes edant, & bibant, quæ apud illos sunt. Non resistant malo, sed, si quis eos in maxillam percusserit, prębeant ei alteram; & qui auferret eis vestimentum, & tunicam, non prohibeant. Omni petēti se, tribuant; sed, si quis auferret quæ sua sunt, non repetant.

Luc. 6.

CAPVT XV.

Quòd Fratres non teneant bestiam, nec equitent.

INiungo omnibus Fratribus meis, tàm Clericis, quàm Laicis, euntibus per mundum, licèt morātibus in locis, quòd nullo modo apud se, nec apud alium, & aliquo modo bestiam aliquam habeant. Nec eis liceat equitare, nisi infirmitate, vel magna necessitate cogantur.

CA-

CAPVT XVI.
De euntibus inter Saracenos, & alios infideles.

DIxit Dominus: Eccè ego mitto vos, sicut oues in medio luporum. Estote ergò prudentes, sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Vndè quicumque Fratrũ diuina inspiratione voluerint ire inter Sarracenos, & alios infideles, vadant dè licentia sui Ministri, & Serui. Minister verò det eis licentiam, & non contradicat, si viderit eos esse idoneos ad mittẽdũ. Nàm tenebitur Domino reddere rationem, si in hoc, vel in alijs processerit indiscretè. Fratres verò, qui vadunt, possunt duobus modis spiritualiter inter alios conuersari. Vnus modus est, quòd non faciant lites, nec cõtentiones, sed sint subditi omni humanæ creaturę pro-

Matt.10.

1.Pet.2.

pter Deum, & confiteantur se esse Christianos. Alius modus est, quòd, cúm viderint placere Deo, annuntient verbum Dei, vt credãt in Deum omnipotentem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Creatorem omnium, Redemptorem, & Saluatorem Filium; vt baptizentur, & Christiani efficiantur: quia, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest intrare in Regnum Dei. Hæc, & alia, quę placuerint Domino, ipsis, & alijs dicere possunt, quia dicit Dominus in Euangelio: Omnis qui confitebitur me coràm hominibus, confitebor & ego eum corã Patre meo, qui est in Cœlis. Et, qui erubuerit me, & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cũ venerit in maiestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum. Et oẽs Fratres, vbicumquè sunt, recordẽtur, quòd dederunt se, & reliquerunt

Ioan. 3.

Matt. 10.

rũnt ſua corpora Dño noſtro Ieſu Chriſto, & prò eius amore debent ſe exponere inimicis, tã viſibilibus; quã inuiſibilibus, quia dicit Dñs: Qui perdiderit animam ſuam propter me, ſaluam faciet eã in vitam æternam. Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt Regnum Cœlorum. Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur. Si autem perſequuntur vos in vna Ciuitate, fugite ad aliam. Beati eſtis, cùm vos oderint homines, & maledixerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomẽ veſtrum tamquàm malum, & cùm dixerint omne malum aduerſum vos mentientes propter me. Gaudete in illa die, & exultate, quoniã merces veſtra multa eſt in Cœlis. Dico autem vobis amicis meis, nolite timere eos, qui occidunt corpus, & poſt hæc non habent amplius quid faciant. Videte nè ter-

Matt. 10. Idem 5. Ioan. 15. Matt. 10. Idem 5. Luc. 12.

Luc.21. Mat.10. reamini. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Qui autem perseuerauerit vsquè in finem, hic saluus erit.

CAPVT XVII.
Dè Prædicatoribus.

NVllus Fratrum prædicet cōtrà formam, & institutionem Sanctæ Ecclesiæ, & nisi concessum fuerit sibi à suo Ministro. Caueat ergò sibi Minister, nè alicui indiscretè concedat. Omnes tamen Fratres operibus prædicēt. Et nullus Minister, vel Prædicator approprìet sibi ministerium, vel officium prædicationis; sed quacumque hora ei iniunctum fuerit, sinè omni contradictione dimittat suum officium. Vndè deprecor in charitate (quæ Deus est) omnes Fratres meos Prædicatores, oratores, & laboratores, tàm Clericos, 1.Io.4.

quàm

quàm Laicos, vt ſtudeant ſe humiliare in omnibus, non gloriari, nec in ſe gaudere, nec intrinſecùs ſe exaltare dè bonis verbis, & operibus; imò dè nullo bono, quod dicit, vel facit Deus, & operatur in eis aliquandò, & per ipſos, ſecundùm quòd ipſe Dominus dicit: Verùmtamen in hoc nolite gaudere, quia ſpiritus ſubijciũtur vobis. Et firmiter ſciamus, quòd non pertinent ad nos, niſi vitia, & peccata. Et magis debemus gaudere, cùm in tentationes varias inciderimus, & cùm ſuſtinemus quaſcumque animæ, vel corporis anguſtias, aut tribulationes in hoc mundo propter vitam æternam. Omnes ergò, Fratres, caueamus ab omni ſuperbia, & vana gloria. Cuſtodiamus nos à ſapientia huius mundi, & à prudentia carnis. Spiritus enim carnis vult, & ſtudet multùm ad verba habenda, ſed parùm ad ope-

Luc. 10.

ra-

rationem,& quęrit,non religionē, & sanctitatem spiritus, sed vult, & desiderat religionem, & sanctitatem foris apparentem hominibus; & isti sunt, dè quibus dicit Dominus: Amen dico vobis, ręceperunt mercedem suam. Spiritus autem Domini vult mortificatam, & despectam,vilem,& abiectam,& opprobriosam esse carnem, & studet ad humilitatem, & patientiam, & puram simplicitatem, & veram pacem spiritus. Et super omnia desiderat diuinum timorem, & diuinam sapientiam, & diuinum amorem Patris,& Filij, & Spiritus sācti. Et omnia bona Deo altissimo, & summo reddamus, & omnia bona ipsius esse recognoscamus,& dè omnibus eis gratias referamus, à quo bona cuncta procedunt, & ipse altissimus,& summus,solus,& verus Deus habeat, & ei reddantur, & ipse recipiat omnes hono-

Matt. 6.

res,

res, & reuerentias, & omnes laudes, & benedictiones, & omnes gratias, & omnem gloriam, cuius est omne bonum, qui solus est bonus. Et quandò videmus, vel audimus malum dici, vel fieri, vel blasphemari Deū, nos benedicamus, & benefaciamus, & laudemus Deum, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Ameu.

Luc. 18.

CAPVT XVIII.

Qualiter Ministri conueniant ad inuicem.

QVolibet anno vnusquisque Minister cum Fratribus suis possit conuenire, vbicumquè placuerit eis, in fæsto S. Michaelis Archāgeli, dè his, quę ad Deum pertinent, tractaturus. Omnes verò Ministri, qui sunt in Vltramarinis, & Vltramontanis partibus, semel in tribus annis, & alij Ministri semel in anno veni-

ant

ant ad Capitulum in fæsto Pentecostes apud Sanctam Mariam dè Portiuncula, nisi à Ministro, & Seruo totius Fraternitatis aliter fuerit ordinatum.

CAPVT XIX.

Quòd omnes Fratres viuant catholicè.

OMnes Fratres sint Catholici, viuant, & loquantur Catholicè. Si quis verò errauerit à fide, & vita Catholica, in dictò, vel in facto, & non se emendauerit, à nostra Fraternitate penitùs expellatur. Et omnes Clericos, & omnes Religiosos habeamus prò dominis, in his, quæ spectant ad laudem animæ, & à nostra Religione non deuiant, & Ordinem, & Officium eorum, & administrationem in Domino veneremur.

CA-

CAPVT XX.

Dè Confeſſione Fratrum, & perceptione corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti.

FRatres benedicti tàm Clerici, quàm Laici, cõfiteantur peccata ſua Sacerdotibus noſtrę Religionis. Et ſi non poſſunt, confiteantur alijs diſcretis, & Catholicis Sacerdotibus, ſcientes firmiter, & attendẽtes, quòd, à quibuſcumque Sacerdotibus acceperint pænitentiam, & abſolutionem, abſoluti erunt proculdubio ab illis peccatis, ſi pœnitentiam ſibi iniunctam procurauerit humiliter, & fideliter obſeruare. Si verò tunc Sacerdotem habere non poterunt, confiteantur Fratri ſuo, ſicut dicit Apoſtolus Iacobus: Confitemini alterutrum peccata veſtra. Non tamen ob

Iacob. 5.

ob hoc dimittãt recurrere ad Sacerdotes; quia poteſtas ligandi, atquè ſoluendi ſolis Sacerdotibus eſt conceſſa. Et ſic contriti, & confeſſi ſumant Corpus, & Sanguinẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti cum magna humilitate, & veneratone, attendentes, quòd ipſe Dominus dicit. Qui manducat meam carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam. &: Hoc facite in meam commemorationem.

Ioa. 6.

Luc. 22.

CAPVT XXI.

Dè laude, & exhortatione, quam poſſunt facere omnes Fratres.

ET hanc talem exhortationem & laudem omnes Fatres mei, quandocũquè placuerit eis, annũtiare poſſunt, & inter quoſcumque homines cum benedictione Dei: Timete, & honorate, laudate, & benedicite, Gratias agite, & adorate Do-

Dominum Deum omnipotentem in Trinitate,& vnitate, Patrem, & Filium,& Spiritum sanctum, Creatorem omnium. Facite pœnitētiā, agite dignos fructus pœnitentię, quia scitote, quòd citò moriemur. Date,& dabitur vobis. Dimittite, & dimittetur vobis,&,si non dimiseritis, Dominus non dimittet vobis peccata vestra. Beati qui moriuntur in pęnitentia, quia erunt in Regno Cœlorum. Væh illis, qui non moriuntur in pęnitentia, quia erunt filij Diaboli, cuius opera faciunt, & ibunt in ignem ęternum. Cauete,& abstinete ab omni malo,& perseuerate vsquè in finem in bono.

Luc. 6.

CAPVT XXII.

Dè admonitione Fratrum.

ATtendamus omnes, Fratres, quia dicit Dominus. Diligite

Matt. 5.

te inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos. Nàm & Dominus noster Iesus Christus, cuius vestigia sequi debemus, traditorem suum vocauit amicum, crucifixoribus spontè se obtulit. Amici ergò nostri sunt omnes illi, qui iniustè nobis inferunt tribulationes, angustias, verecūdias, & iniurias, dolores, & tormenta, martyrium, & mortem, quos multùm diligere debemus, quia ex hoc, quod nobis inferunt, habemus vitam ęternam. Et odio habeamus corpus nostrum, cum suis vitijs, & peccatis, quia carnaliter viuendo vult nobis auferre amòrem Domini nostri Iesu Christi, & vitam æternam, & se ipsum cum omnibus perdere in Infernū. Quia nos propter culpam sumus fætidi, miseri, & bono contrarij; ad mala autem prompti, & voluntarij; quia sicut dicit Dñs in Euangelio; Dè corde hominū procedunt, &

Matt. 15.

& exeunt cogitationes malæ, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, & auaritia, nequitia, dolus, falsa testimonia, blasphemia, superbia, stultitia. Hæc omnia mala ab intùs dè corde hominis procedunt, & hæc sunt, quæ coinquinant animam. Nunc autem, postquàm dimisimus mundum, nil aliud habemus facere, nisi vt solliciti simus voluntatem Domini sequi: & placere ipsi. Multúm caueamus, nè simus terra secùs viam, vel petrosa, vel spinosa, secundùm quòd dicit Dominus in Euangelio: Semen est verbum Dei. Quod autem secùs viam cecidit, & conculcatum est, hi sunt, qui audiunt verbum Dei, & non intelligunt: & confestim venit Diabolus, & rapit quod seminatum est in cordibus eorum, nè credentes salui fiant. Quod autem super terram cecidit, hi sunt, qui, cùm audierint verbum, statim

Luc, 8.

cum gaudio suscipiunt illud; facta autem tribulatione, & persecutione propter verbum continuò scandalizantur, & hi radicem in se non habent, sed temporales sunt, quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinis cecidit, hi sunt, qui verbũ Dei audiunt, & sollicitudo, & ærumnæ istius sæculi, & fallacia diuitiarum, & circà reliqua concupiscentiæ introeuntes suffocant verbum, & sinè fructu afficiuntur. Quod autem in terram bonam seminatum est, hi sunt, qui in corde bono, & optimo audientes verbũ intelligũt, & retinẽt, & fructum afferunt in patientia. Et propterea nos, Fratres, sicut dicit Dominus, dimittamus mortuos sepelire mortuos suos, & multùm caueamus à malitia, & subtilitate Satanę, qui vult, nè homo mentem suam, & cor habeat ad

Matt. 8.

Do-

Dominum Deum,& circũiens desiderat cor hominis ſub ſpecie alicuius mercedis,vel adiutorij tollere,& ſoffocare verbum, & præcepta Domini à memoria;& vult cor hominis per ſæcularia negotia; & curam excęcare,& ibi habitare;ſicut dicit Dñs. Cùm immundus ſpiritus exierit dè homine, ambulat per loca arida,& inaquoſa,quęrens requiem;& non inueniens,dicit; Reuertar in domum meam vndè exiui. Et veniens inuenit eam ſcopis mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & aſſumit alios ſeptẽ ſpiritus nequiores ſe, & ingreſſi habitant ibi,& fiunt nouiſſima hominis illius peiora priorib⁹.Vndè, Fratres,cuſtodiamus nos multũ,nè ſub ſpecie alicuius mercedis, vel adiutorij, vel operis,perdamus,aut tollamus mentem noſtram à Domino. Sed in ſancta charitate, quæ Deus eſt,rogo omnes Fratres, tàm

Luc. 11.

Ministros, quàm alios, vt omni impedimento remoto, & omni cura, & sollicitudine postposita, quocũque modo meliùs possunt, debeant seruire, & amare & honorare Dominum Deum mundo corde, & pura mente, quod ipse super omnia quærit. Et semper faciamus in nobis habitaculum, & mansionem ipsi, qui est Dominus Deus omnipotens, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus: qui dicit: Vigilate itaquè omni tẽpore orantes, vt digni habeamini fugere omnia mala, quæ ventura sunt, & stare antè filium hominis. Et cùm statis ad orandũ, dicite: Pater noster, qui es in celis. Et adoremus eum puro corde. Oportet enim semper orare, & non deficere; nàm Pater tales quærit adoratores: Spiritus est Deus, & eos, qui adorant eum, in spiritu, & veritate oportet adorare. Et ad ipsum recurramus, tamquàm

Luc. 21.

Luc. 18.

Ioan. 4.

quàm ad Patrem, & Episcopum animarum nostrarum, qui dicit: Ego sum Pastor bonus, qui pasco oues meas, & animam meam pono prò ouibus meis. Omnes enim vos Fratres estis. Patrem nolite vocare vobis super terram: vnus enim est Pater noster, qui in Cælis est. Nec vocemini magistri: vnus enim est Magister vester, qui in Cælis est. Si manseritis in me, & verba mea in vobis mãserint, quodcumque volueritis, petetis, & fiet vobis. Vbicumquè sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sũ in medio eorum. Eccè ego vobiscum sum vsquè ad cõsumationem sæculi. Verba, quæ loquutus sum vobis, spiritus, & vita sunt. Ego sum via, veritas, & vita. Teneamus ergò veram vitam, & doctrinam, & sanctum eius Euangelium, qui dignatus est prò nobis Patrem suum, & nomen eius nobis ma-

Io. 10. Matt. 23. Io. 15. Matt. 18. Idem 18. Ioan. 6. Idem 14.

Ioa. 17. nifeſtare , dicens : Pater manifeſtaui nomen tuuum hominibus, quos dediſti mihi:quia verba, quæ dediſti mihi, dedi eis; & ipſi acceperunt,& cognouerunt verè, quia à te exiui, & crediderunt; quia tu me miſiſti. Ego prò eis rogo, non prò mundo, ſed prò his, quos dediſti mihi in nomine tuo , vt ſint vnum,ſicut & nos. Hæc loquor in mundo: vt habeant gaudium in ſemetipſis. Ego dedi eis ſermonem tuum,& mundus eos odio habuit, quia non ſunt dè mundo, ſicut & ego non ſum dè mundo. Non rogo,vt tollas eos dè mũdo,ſed vt ſerues eos à malo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas eſt. Sicut tu me miſiſti in mundum, & ego miſi eos in mundum, & prò eis ſanctifico me ipſum, vt ſint ipſi ſanctificati in veritate. Non enim prò eis rogo tantùm, ſed prò eis, qui credituri ſunt propter verba

eo-

eorum in me, vt ſint coniuncti in vnum, & cognoſcat mundus, quia tu me miſiſti, & dilexiſti eos, ſicut me dilexiſti. Et notum faciam eis nomen tuum, vt dilectio, qua dilexiſti me, in ipſis ſit, & ego in ipſis. Pater, quos dediſti mihi, volo, vt vbi ego ſum, & illi ſint mecum, & videant claritatem tuam in Regno tuo.

CAPVT XXIII.

Oratio ad Deum, ſiuè gratiarum actio, atquè ad Fratres exhortatio.

OMnipotens, ſanctiſsime, altiſſime, & ſumme Deus, Pater ſancte, & iuſte Domine, Rex Cæli, & terræ, propter temetipſum gratias agimus tibi, quòd per ſanctam voluntatem tuam, & per vnicum Filium tuum, & Spiritum ſã-

ctum,

ctum, creasti omnia spiritualia, & corporalia; & nos ad imaginem tuam, & similitudinem factos in Paradiso posuisti, & per culpam nostram cecidimus. Et gratias agimus tibi, quia, sicut per Filium tuũ nos creasti, sic per istam dilectionẽ tuam, qua dilexisti nos, ipsum verum Deum, & verum hominem ex gloriosa semper Virgine beatissima Sancta Maria nasci fecisti, & per Crucem, & Sanguinẽ, & Mortem ipsius nos captiuos redimere voluisti. Et gratias agimus tibi, quia ipse Filius tuus iterùm venturus est in gloria maiestatis suæ mittere maledictos, qui pęnitentiam non egerunt, & te non cognouerunt, in ignem æternum; & dicere omnibus, qui te cognouerunt, & adorauerunt; & tibi seruierunt in pœnitentia: Venite benedicti Patris mei, percipite Regnum, quod vobis paratum est ab origine mũdi,

Matt. 25.

di. Et quia omnes nos miseri, & peccatores non sumus digni nominare te, suppliciter exoramus, vt Dominus noster Iesus Christus Filius tuus dilectus, in quo tibi benè complacuisti, vnà cum Spiritu sancto Paraclito gratias agat tibi, sicut tibi, & ipsis placet prò omnibus; qui tibi semper sufficit ad omnia, per quem tanta nobis fecisti. Alleluia. Et gloriosam Matrem beatissimam Mariam semper virginem, beatum Michaelem, Gabrielem, Raphaelē, & omnes Choros beatorū Spirituum, Seraphim, Cherubim, Thronorum, Dominationū, Principatuum, & Potestatū, Virtutum, Angelorum, Archangelorū, B. Ioannem Baptistam, Ioānem Euangelistam, Petrum, Paulū, & beatos Patriarchas, & Prophetas, Innocentes, Apostolos, Euangelistas, Discipulos, Martyres, Confessores, Virgines, beatos Eliā,

Matt. 17.

&

& Enoch; & omnes Sanctos, qui fuerunt, erunt, & sunt, propter tuũ amorem humiliter deprecamur, vt sicut tibi placet pro his tibi gratias referant summo Deo, vero, æterno, & viuo, cum Filio tuo beatissimo Domino Iesu Christo, & Spiritu sancto Paraclito in sæcula sęculorum, Amen. Alleluia. Et Domino Deo vniuersos intrà Sanctam Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam seruire volentes, & omnes sequentes Ordines, Sacerdotes, Diaconos, Subdiaconos, Acolithos, & Exorcistas, Lectores, & Ostiarios, & omnes Clericos, vniuersos Religiosos, omnes pueros, & paruulos, pauperes, & egenos, Reges, & Principes, laboratores, & agricolas, seruos, & Dominos, omnes virgines, continentes, & maritatas, laicos masculos, & fæminas, omnes infátes, & adolescentes, iuuenes, & senes, sanos, & infirmos, omnes pu

pillos

ſillos,& magnos, & omnes populos,tribus,& linguas,& omnes nationes, & omnes homines vbiquè terrarum, qui ſunt, & erunt, humiliter rogamus, & ſupplicamus nos omnes Fratres Minores ſerui inutiles, vt omnes in vera fide, & pænitentia perſeueremus;quia aliter nullus ſaluari poteſt. Omnes diligamus ex toto corde, ex tota anima,ex tota mente,& fortitudine,ex toto intellectu,& ex omnib⁹ viribus,toto niſu,toto affectu, totis viſceribus,totis deſiderijs,& volũtatibus Dominum Deum, qui totũ corpus,totam animam, totam vitã dedit,& dat omnib⁹ nobis: qui nos creauit, & redemit,& ſola ſua miſericordia ſaluauit: qui nobis miſerabilibus, & miſeris, putridis, & fætidis, ingratis, ignaris, & malis omnia bona fecit,& facit. Nihil ergò aliud deſideremus, nihil aliud ve-

velimus, nihil aliud placeat, & delectet nos, nisi Creator, & Redemptor, & Saluator noster, solus, & verus Deus, qui est plenum bonũ, omne bonum, totum bonum, verum, & summum bonum, qui solus est bonus; pius, & mitis, suauis, & dulcis: qui solus est Sanctus, iustus, verus, & rectus: qui solus est benignus, innocẽs, mundus; à quo, per quem, & in quo est omnis venia, omnis gratia, omnis gloria, omnium pœnitentiũ, & iustorũ, & omnium beatorum in Cœlis congaudentium. Nihil ergò impediat, nihil separet, nihil interpellet. Vtiquè nos omnes, omni loco, omni hora, & omni tempore, quotidiè & continuè, credamus veraciter, & humiliter, & in corde teneamus, & amemus, honoremus, adoremus, seruiamus, laudemus, & benedicamus, glorificemus, & superexaltemus, magnificemus, &

Luc. 18.

gra-

gratias agamus altissimo, & summo Deo æterno, & Trinitati, & Vnitati, Patri, & Filio, & Spiritui sancto, Creatori omnium in se credentium, & sperantium, & diligentium eũ, qui est sinè initio, & sinè fine, immutabilis, & inuisibilis, inenarrabilis, ineffabilis, incomprehensibilis, inuestigabilis, benedictus, laudabilis, gloriosus, superexaltatus, sublimis, excelsus, suauis, amabilis, delectabilis, & totus semper super omnia desiderabilis in sæcula sæculorum.

Exhortatio ad Fratres.

IN nomine Dei omnipotentis rogo omnes Fratres, vt addiscant tenorem, & sensum eorum, quę in ista vita ad salutem animæ nostræ scripta sunt, & ista frequenter ad memoriam reducant. Et exoro Deum, vt ipse, qui est omnipotens,

tens,trinus,& vnus,benedicat omnes docentes,addiſcentes,recordãtes,& operantes iſta,quoties repetunt, quæ ibi ad ſalutem noſtram ſcripta ſunt. Et deprecor omnes cum oſculo pedum,vt multùm diligant,cuſtodiant, & reponant; & ex parte Dei omnipotentis,& Domini Papæ, & per obedientiam, ego Franciſcus firmiter præcipio, & iniungo,vt ex his,quæ in iſta vita ſcripta ſunt, nullus minuat, vèl in ipſa ſcriptum aliquod deſuper addat,nec aliam Regulam Fratres habeant. Gloria Patri,& Filio, & Spiritui ſancto. Sicut erat in principio,& nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

SE

SECVNDA REGVLA B. P. FRANCISCI Prò Fratribus Minoribus.

In nomine Domini incipit Regula, & Vita Fratrum Minorum.

CAPIT. I.

Regula,& vita Fratrum Minorum hæc est, scilicet Domini nostri IESV Christi Sanctum Euangelium obseruare, viuendo in obedientia, sinè proprio,|& in castitate. Frater Franciscus promittit obedientiam, & reuerentiā D. Papæ Honorio, ac successoribus eius canonicè intrantibus, & Ecclesiæ Romanę, Et alij Fratres teneantur Fratri Francisco,& eius successoribus obedire.

Hāc Regulā non primam obseruāt Minores.

Dè his, qui velvnt vitam istam accipere, & qualiter recipi debeant.

CAPIT. II.

SI qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad Fratres nostros, mittant eos ad suos Ministros Prouinciales; quibus solummodò, & non alijs, recipiendi Fratres licentia concedatur. Ministri verò diligenter examinent eos dè fide Catholica, & dè Ecclesiasticis Sacramentis. Et si hæc omnia credant, & velint ea fideliter confiteri, & vsq; in finem firmiter obseruare; & vxores non habent, vel si habent, & iàm Monasterium intrauerint vxores, vel licentiam eis dederint auctoritate Diœcesani Episcopi, voto continentiæ iàm emisso, & illius sint ætatis vxores, quòd non possit dè eis oriri suspicio; dicant illis verbum Sancti Euan-

Euangelij, quòd vadant, & vendāt omnia sua, & ea studeant pauperibus erogare; quod si facere non potuerint, sufficit eis bona voluntas. Et caueant Fratres, & eorum Ministri, nè solliciti sint dè rebus suis temporalibus, vt liberè faciant dè rebus suis, quidquid Dominus inspirauerit eis. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant Ministri mittendi eos ad aliquos Deū timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Posteà concedant eis pannos probationis, videlicet duas tunicas sinè caputio, & cingulum, & brachas, & caparonem vsquè ad cingulum, nisi eisdem Ministris aliud secundùm Deum aliquandò videatur. Finito verò anno probationis, recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam istam semper, & Regulam obseruare. Et nullo modo licebit eis dè ista Religione exire, iuxtà

Matt. 19.

mandatum Domini Popæ; quia secundùm Sanctum Euangelium, Nemo mittens manum ad aratrũ, & aspiciens retrò, aptus est Regno Dei. Et illi, qui iàm promiserunt obedientiam, habeant vnam tunicam cum caputio, & aliam sinè caputio, qui voluerint habere. Et qui necessitate coguntur, possint portare calceamenta. Et Fratres omnes vestimentis vilibus induantur, & possint ea repeciare de saccis, & alijs pecijs, cum benedictione Dei. Quos moneo, & exhortor nè despiciant, nequè iudicent homines, quos viderint mollibus vestimentis, & coloratis indutos, vbi cibis & potibus delicatis; sed magis vnusquisque iudicet, & despiciat semetipsum.

Luc. 9.

Dè diuino Officio, & Ieiunio, & quomodò Fratres ire debeant per mundum.

CAPIT. III.

Clerici faciant diuinum Officium secundùm Ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, excepto Psalterio, ex quo habere poterunt Breuiaria. Laici verò dicāt vigintiquatuor Pater noster prò Matutino, prò Laudibus quinque, prò Prima, Tertia, Sexta, Nona, prò qualibet istarum, septem, prò *Vesperis* autem duodecim, prò Completorio septem, & orent prò defunctis. Et ieiunent à Festo omnium Sanctorum, vsquè ad Natiuitatem Domini. Sanctam verò Quadragesimam, quæ incipit ab Epiphania vsquè ad continuos quadraginta dies, quam Dominus suo sancto Ieiunio consecrauit, qui

Matt. 4.

voluntariè eam ieiunant, benèdi-
cti sint à Domino; & qui nolunt,
non sint astricti, sed aliam vsq; ad
Resurrectionem Domini ieiunent.
Alijs autem temporibus non te-
neantur nisi sexta Feria ieiunare.
Tempore verò manifestæ necessi-
tatis non teneantur Fratres ieiunio
corporali. Consulo verò, moneo,
& exhortor Fratres meos in Do-
mino Iesu Christo, vt quandò va-
dunt per mundum, non litigent,
neque contendant verbis, nec ali-
os iudicent; sed sint mites, pacifici,
& modesti, mansueti, & humiles,
honestè loquentes omnibus, sicut
decet. Et non debeant equitare,
nisi manifesta necessitare, vel in-
firmitate cogantur. In quãcumque
domum intrauerint, primùm di-
cant: Pax huic Domui: Et secun-
dum sanctum Euangelium, dè
omnibus cibis, qui apponũtur eis,
liceat manducare.

Luc. 10.

Quid

Quòd Fratres non recipiant pecuniam.

CAPIT. IV.

PRæcipio firmiter Fratribus vniuersis, vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiãt, per se, vel per interpositam personam. Tamen prò necessitatibus infirmorum, & alijs Fratribus induendis, per amicos spirituales Ministri tantùm, & Custodes sollicitam curã gerãt, sm̃ loca, & tempora, & frigidas regiones, sicut necessitati viderint expedire. Eo semper saluo, vt, sicut dictum est, denarios, vel pecuniam non recipiant.

Dè modo laborandi.

CAPIT. V.

FRatres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter, & deuotè, ità quòd

exclufo otio animæ inimico, Sanctæ Orationis, & deuotionis spiritum non extinguant, cui debent cœtera temporalia deferuire. Dè mercede verò laboris, prò fe, & fuis Fratribus, corporis neceffaria recipiant, præter denarios, vel pecuniam. Et hoc humiliter, ficut decet feruos Dei, & paupertatis fanctiffimæ fectatores.

Quòd nihil fibi approprient Fratres, & dè eleemofyna petenda, & dè Fratribus infirmis.

CAPIT. VI.

FRatres nihil fibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem. Sed tanquam peregrini, & aduenæ in hoc fæculo, in paupertate, & humilitate Domino famulantes, vadant prò eleemofyna confidenter. Nec oportet eos verecundari, quià Dominus prò no-

nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimos Fratres meos hæredes, & Reges Regni Cœlorum instituit; pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viuentiũ. Cui, dilectissimi Fratres, totaliter inhærentes, nihil aliud prò nomine Domini nostri Iesu Christi in perpetuum sub Cęlo habere velitis. Et vbicumquè sunt, & se inuenerint Fratres, ostendant se domesticos inuicem inter se, & securè manifestet vnus alteri necessitatem suam: quia si mater nutrit, & diligit Filium suum carnalem, quantò diligentiùs debet quis diligere, & nutrire Fratrem suum spiritualẽ? Et si quis eorum in infirmitatẽ ceciderit, alij Fratres debent ei seruire, sicut vellent sibi seruiri.

De pœnitentia Fratribus peccantibus imponenda.

CAPIT. VII.

SI qui Fratrum, instigante inimico, mortaliter peccauerint, prò illis peccatis, dè quibus ordinatum fuerit inter Fratres, vt recurratur ad solos Ministros Prouinciales, teneantur prædicti Fratres ad eos recurrere, quàm citiùs poterunt sinè mora. Ipsi verò Ministri, si Presbyteri sunt, cum misericordia iniungant illis pœnitentiã; si verò Presbyteri non sunt, iniungi faciant per alios Sacerdotes Ordinis, sicut eis secundùm Deum meliùs videbitur expedire. Et cauere debent, nè irascantur, & conturbentur propter peccatum alicuius, quia ira, & cõturbatio, in se, & in aliis impediunt charitatem.

Dè

Dè electione Generalis Ministri huius Fraternitatis, & dè Capitulo Pentecostes.

CAPIT. VIII.

VNiuersi Fratres vnum dè Fratribus istius Religionis teneantur semper habere Generalem Ministrum, & Seruum totius Fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente, electio successoris fiat à Ministris Prouincialibus, & Custodibus in Capitulo Pentecostes, in quo Prouinciales Ministri teneantur semper insimul conuenire, vbicumquè à Generali Ministro fuerit constitutum. Et hoc semel in tribus annis, vel ad alium terminum maiorem, vel minorem, sicut à prædicto Ministro fuerit ordinatum. Et si aliquo tempore ap-

pareret vniuersitati Ministrorum Prouincialium,& Custodum prædictum Ministrum non esse sufficientem ad seruitium, & communem vtilitatem Fratrum,teneantur prædicti Fratres , quibus electio data est,in nomine Domini, alium sibi eligere in Custodem . Post Capitulum verò Pentecostes Ministri,& Custodes possint singuli,si voluerint,& eis expedire videbitur eodem anno in suis Custodijs semel Fratres suos ad Capitulum conuocare.

De prædicatoribus.

CAPIT. IX.

FRatres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi, cũ ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus Fratrum populo penitùs audeat prædicare , nisi à Ministro Gene-

Generali huius Fraternitatis fuerit examinatus, & approbatus, & & eo Officium sibi prędicationis concessum. Moneo quoquè & exhortor eosdem Fratres, vt in prędicatione, quam faciunt, sint examinata, & casta eorum eloquia ad vtilitatem, & ædificationem populi, annuntiando eis vitia, & virtutes, pœnam, & gloriam, cum breuitate sermonis; quia verbum abbreuiatum fecit Dominus super terram.

Dè admonitione, & correctione Fratrum.

CAPIT. X.

FRatres, qui sunt Ministri, & Serui aliorum Fratrum, visitent, & moneant Fratres suos, & humiliter, & charitatiuè corrigant eos, non præcipientes eis aliquid, quod

quod ſit contrà animam ſuam, & Regulam noſtram. Fratres verò, qui ſunt ſubditi, recordẽtur, quòd propter Deum abnegauerunt proprias voluntates. Vndè firmiter præcipio, vt obediant ſuis Miniſtris in omnibus, quæ promiſerunt Domino obſeruare, & non ſunt, contraria animæ ſuæ, & Regulæ noſtræ. Et vbicumquè ſunt Fratres qui ſcirent, & cognoſcerent ſe non poſſe Regulam ſpiritualiter obſeruare, ad ſuos Miniſtros debeant, & poſſint recurrere. Miniſtri verò charitatiuè, & benignè eos recipiant, & tantam familiaritatem habeant circà ipſos, vt dicere poſſint eis, & facere, ſicut Domini ſeruis ſuis. Nàm ità debet eſſe, quòd Miniſtri ſint ſerui omnium Fratrum. Moneo verò, & exhortor in Domino Ieſu Chriſto, vt caueant Fratres ab omni ſuperbia, vanagloria, inuidia, auaritia, cura, & ſol-

sollicitudine huius sæculi, detra-ctione, & murmuratione. Et non curent nescientes litteras, litteras discere, sed attendant, quòd super omnia desiderare debent habere spiritum Domini, & sanctam eius operationem, orare semper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, & patientiam in persecutione, & in infirmitate, & diligere eos, qui nos persequuntur, reprehendunt, & arguunt; quia dicit Dominus: Diligite inimicos vestros, & orate prò persequentibus, & calumniantibus vos. Beati qui persequutionē patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est Regnum cœlorum. Qui autem perseuerauerit vsquè in finem, hic saluus erit.

Matt. 5.

Matt. 10.

Quòd

Quòd Fratres non ingrediantur Monasteria Monacharum.

CAPIT. XI.

PRęcipio firmiter Fratribus vniuersis, nè habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum, & nè ingrediantur Monasteria Monacharum, præter illos, quibus à Sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compatres virorum, vel mulierum, nè hac occasione inter Fratres, vel dè Fratribus scandalum oriatur.

Dè euntibus inter Sarracenos, & alios infideles.

CAPIT. XII.

QVicumq; Fratrum, diuina inspiratione, voluerint ire inter Saracenos, & alios infideles, petant indè licentiam à suis Ministris Prouincialibùs. Ministri verò nullis eundi licentiam

tri-

tribuant, nisi eis, quos viderint esse idoneos ad mittendum. Ad hæc per obedientiam iniungo Ministris, vt petant à Domino Papa vnum de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, qui sit Gubernator, Protector, & Corrector huius Fraternitatis, vt semper subditi, & subiecti pedibus eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, stabiles in fide Catholica, paupertatem, & humilitatem, & Sanctum Euangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, obseruemus.

LAVDES SECVNDAE REGVLAE Fr. Minorum à B. Patre prolatæ.

FRatres mei, & filij charissimi, præclarè nobiscum actum est in concessione huius Regulæ. Hęc enim, quæ nobis proponitur, Liber est vitæ, spes salutis, arrha gloriæ, medulla Euangelij, via Crucis,

ſtatus perfectionis, clauis Paradiſi, pactum æterni fœderis; Nemo veſtrũ eſt, q ignoret quantũ emolumēti cōferat nobis ſacra Religio, cùm colluctator, & aduerſarius noſter ad oẽs dolos, vel cogitãdos, vel explicandos mirus ſit artifex, atq; omnia, quæ nocere poſſunt, prò laqueis habeat. Vndè quamplures, niſi Religionis beneficio muniti eſſent, in ſummum diſcrimen adduxiſſet. Hanc ergò veſtram Regulam ſcitote omnes, & in alleuiatione tędij, & memoria præſtiti iuramenti, cum interiori homine dè ea confabulamini, cum intentione eam adimplendi ſemper præ oculis portate; imò & cum ipſa debetis mori.

PRIMA REGVLA Sanctimonialium S. Claræ.

A B. FRANCISCO pro eisdem conscripta.

REGVLA, ET VITA Sororum Pauperum.

CAPIT. I.

IN nomine Domini. Amen. Incipit Regula, & forma vitæ Ordinis Sororum pauperũ, quæ quidem est Sanctum Euãgelium Domini nostri Iesu Christi obseruare, viuendo in obediẽtia, sine proprio, & in castitate. Clara indigna ancilla Christi promittit obedientiam, & reuerentiam Domino Pa-

pæ Innocentio, ac successoribus eius canonicè intrantibus, & Ecclesiæ Romanæ. Et sicut in principio conuersionis suæ, vnà cum Sororibus suis, promisit obedientiam Fratri Francisco, ità eamdem promittit inuiolabiliter obseruare successoribus suis. Et aliæ Sorores teneantur semper successoribus Fratris Francisci, & Sorori Claræ, & alijs Abbatissis canonicè electis ei succedentibus obedire.

CAPIT. II.

Qualiter recipi debeant.

SI qua, diuina inspiratione, venerit ad Sorores, volens vitam istam accipere, Abbatissa Sororũ omnium consensum requirere teneatur. Et si maior pars consenserit, habita licentia Domini Cardinalis Protectoris, possit eam recipere. Et si recipiendam viderit, diligenter examinet eam, vel examinari

nari

nari faciat dè fide Catholica, & Ecclesiasticis Sacramentis. Et si hæc omnia credat, & velit ea fideliter confiteri, & vsquè in finem firmiter obseruare, & virum non habeat, vel si habet, & iàm Religionẽ intrauit auctoritate Diœcesani Episcopi, voto continentiæ iàm emisso, ætate etiam longæua, vel infirmitate aliqua, seù fatuitate ab huiusmodi obseruantia non impediente, diligenter exponat ei tenorem huiusmodi vitæ. Et si idonea fuerit, dicatur ei verbum Sancti Euangelij, quòd vadat, & vendat omnia sua, & ea studeat pauperibus erogare. Quod si facere non potuerit, sufficit ei bona voluntas. Et caueant Abbatissa, & eius Sorores, nè sollicitæ sint dè rebus suis temporalibus, vt liberè faciat dè rebus suis quidquid Dominus inspirauerit ei. Si tamen consilium requiratur, mittant eam ad aliquos

discretos,& Deum timentes,quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Posteà, capillis tonsis in rotundum, & deposito habitu sęculari,concedant ei tres tunicas, & mantellum, Deinceps extrà Monasterium,sinè vtili, manifesta, & probabili causa, eidem exire non liceat. Finito verò anno probationis,recipiatur ad obediētiam,promittens vitam, & formam huius paupertatis in perpetuum obseruare. Nulla infrà tempus probationis veletur. Mantela etiam possint Sorores habere prò alleuiatione,& honestate seruitij,& laboris. Abbatissa verò dè vestimentis discretè eis prouideat secundùm qualitates personarum,& loca, & tempora,& frigidas regiones, sicut necessitati viderit expedire. Iuuenculæ, in Monasterio receptæ, infrà tempus ætatis legitimæ, tondeantur in rotundum, & deposito ha-

habitu sæculari, induantur panno Religioso, sicut visum fuerit Abbatissæ. Cùm verò ad ætatem legitimam peruenerint, indutæ iuxtà formam aliarum, faciãt professionem suam; & tàm ipsis, quàm aliis nouitijs Abbatissa sollicitè Magistram prouideat dè discretioribus totius Monasterij, quæ in sancta conuersatione, & honestis moribus, iuxtà formam professionis Sororum, eas diligenter informet. In examinatione, & receptione Sororum seruientium extrà Monasterium, seruetur forma prædicta; quæ ẽt possũt portare calceamẽta. Nulla cum sororibus residentiam faciat in Monasterio, nisi recepta fuerit secundùm formam huius professionis. Et amore sanctissimi, & dilectissimi pueri Iesu pauperculis pannis inuoluti, in præsepio reclinati, & sanctissimæ Matris eius, moneo, deprecor, & exhortor

Sorores meas, vt vestimentis semper vilibus induantur.

CAPIT. III.

Dè diuino Officio, & Ieiunio, & quoties communicent.

SOrores litteratæ faciant diuinũ Officium secundùm consuetudinem Fratrum Minorum, ex quo potuerint habere Breuiaria, legendo sinè cantu. Et quæ occasione rationabili non possunt aliquandò legendo dicere Horas suas, liceat eis, sicut aliæ Sorores recitant, dicere Pater noster. Quæ verò litteras nesciunt, dicant viginti quatuor Pater noster prò Matutino, prò Laudibus quinque, prò Prima verò, Tertia, Sexta, & Nona, prò qualibet istarum septem, prò Vesperis autem duodecim, prò Completorio septem. Prò defunctis dicant etiam in Vesperis septem Pater noster, & Requiem æternã, prò

prò Matutino duodecim. Sorores literatæ teneantur dicere Officium defunctorum. Quandò verò aliqua ex Sororibus migrauerit, dicãt quinquaginta Pater noster. Omni tempore Sorores ieiunent. In Natiuitate Domini, quacumque die venerit, bis refici possint. Cum adolescentibus debilibus, & seruientibus extrà Monasterium, sicut videbitur Abbatissæ, posit misericorditer dispensari. Tempore verò manifestæ necessitatis non teneantur Sorores ieiunio corporali. Duodecim vicibus, ad minus, dè *Abbatissæ licentia* confiteantur in anno. Et cauere debent, nè alia verba tunc inserant, nisi quæ ad confessionem, & salutem pertinét animarum. Sex vicibus communicent, videlicèt in Natiuitate Domini, in quinta Feria maioris hebdomadæ, in Resurrectione Domini, in Pentecoste, in Assumptione bea-

beatæ Virginis, & in Festo omniũ Sanctorum prò communicandis infirmis Sororibus, Cappellanis intùs liceat intrare.

CAPIT IV.

Dè electione Abbatissæ.

IN electione Abbatissæ teneantur formam canonicam obseruare. Procurent ipsæ habere Generalem Ministrum, vel Prouincialem Ordinis Fratrum Minorum, qui verbo Dei eas informet ad omnimodam concordiam, communem vtilitatem in electione facienda; & nulla eligatur nisi Professa. Et si non professa eligeretur, vel aliter daretur, ei non obediant, nisi primò profiteatur formã huius paupertatis. Qua decedente, electio alterius fiat Abbatissæ. Et si aliquo tempore appareret vniuersitati Sororum, prædictam non esse sufficientem ad seruitium, & cõ-

mu-

munem vtilitatem ipsarum, teneantur prædictæ Sorores iuxtà formam prędictam, quàm citiùs poterunt, aliam sibi in Abbatissam, & Matrem eligere. Electa verò cogitet quale onus in se susceperit, & cui reddituras est rationem dè grege sibi cōmisso. Studeat etiam alijs magis pręesse virtutibus, & sanctis moribus; quàm ex officio; vt eius exēplo prouocatæ Sorores, potiùs ex amore obediant, quàm timore. Dè priuatis amoribus caueat, nè dùm in parte plùs diligit, in toto scandalum generet. Consoletur afflictas. Sit etiam vltimum refugium tribulatis, nè, si apud eam remedia defuerint sanitatum, desperationis morbus præualeat in infirmis. Communitatem seruet in omnibus, præcipuè autem in Ecclesia, Dormitorio, Refectorio, Infirmaria, & vestimentis. Quod simili modo seruare eius Vicaria te-

nea-

neatur. Semel in hebdomada, ad minus, Abbatissa Sorores suas teneatur ad Capitulum conuocare, Vbi tàm ipsa, quàm Sorores dè omnibus, & publicis offensis, & negligentijs debeant humiliter confiteri. Et quæ tractanda sunt prò vtilitate, & honestate Monasterij, ibidem conferat cum omnibus Sororibus. Sæpè enim Dominus, quod melius est, minori reuelat. Nullum debitum graue fiat, nisi dè cõmuni consensu Sororum, & manifesta necessitate, & hoc per procuratorem. Caueat autem Abbatissa cum Sororibus suis, nè depositum aliquod recipiat in Monasterio, sepè enim dè his turbationes, & scandala oriuntur. Ad conseruandam autem vnitatem mutuæ dilectionis, & pacis, dè communi consensu omnium Sororum omnes Officiales Monasterij eligantur. Et eodem modo

octo

octo ad minus Sorores dè discretioribus eligantur, quarum in his, quæ forma vitæ Sororum requirit, Abbatissa semper uti consilio teneatur. Possint etiam Sorores, & debeant, si eis utile, & expediens videatur, Officiales, & discretas aliquandò remouere, & alias loco ipsarum eligere.

CAPVT V.

Dè silentio, & modo loquendi ad Locutorium, & ad Cratem.

AB hora Completorij vsquè ad Tertiam Sorores silentiū teneant, exceptis seruientibus extrà Monasterium. Sileant etiam continuè in Ecclesia, Dormitorio, & in Refectòrio tantùm, dùm comedunt, præterquàm in Infirmaria, in qua prò recreatione, & seruitio infirmarum loqui discretè semper Sororibus liceat. Possint etiàm semper, & vbiquè breuiter sub-

submissa voce, quod necesse fuerit, insinuare. Non liceat Sororibus loqui ad Locutorium, vel ad Cratem sinè licentia Abbatissæ, vel eius Vicariæ. Et licentiatæ ad Locutorium loqui non audeant, nisi præsentibus, & audientibus duabus Sororibus. Ad Cratem verò non præsumant accedere, nisi pręsentibus, ad minus, tribus per Abbatissam, vel eius Vicariam assignatis dè illis discretis, quæ sunt electæ ab omnibus Sororibus prò consilio Abbatissæ. Hanc formam loquendi teneantur, prò posse, Abbatissa, & eius Vicaria obseruare, Et hoc dè Crate rarissimè, Ad portam verò nullatenùs fiat. Ad Cratem verò, pannus interiùs apponatur, qui non remoueatur, nisi cùm proponitur verbum Dei, vel aliqua alicui loqueretur. Habeant etiàm ostium ligneum diuersis, vel duabus seris ferreis, val-

uis,

uis, & vectibus optimè coniunctũ, vt nocte, maximè duabus clauibus, obſeretur, quarum vnam habeat Abbatiſſa, aliam verò Sacriſta. Et maneat ſemper obſeratum, niſi cũ auditur diuinum Officium, & prò cauſis ſuperiùs memoratis. Nulla antè Solis ortum, vel poſt Solis occaſum loqui ad Cratem vllatenùs debeat. Ad Locutorium verò ſemper pannus, qui non remoueatur, interiùs maneat. In Quadrageſima Sancti Martini, & Quadrageſima maiori, nulla loquatur ad Locutorium, niſi Sacerdoti, causa confeſsionis, vèl alterius manifeſtæ neceſsitatis, quod reſeruetur in prudentia Abbatiſſæ, vèl eius Vicariæ.

CAPIT. VI.

Qualiter Sorores non recipiant possessionem aliquam, vel proprietatem per se, vel per interpositam personam.

ABbatissa cum omnibus Sororibus sollicitę sint sanctam paupertatem, quam Domino Deo promiserunt, custodire, & eamdem teneantur Abbatissę futuræ, & Sorores omnes vsquè in finem inuiolabiliter obseruare; videlicèt in nō recipiendo, seù habendo possessionem, vel proprietatem per sę, nec per interpositā personam; seù etiā aliquid, quod rationabiliter proprietatis dici potest; nisi quantum terræ, prò honestate, renouatione Monasterij, necessitas nequirit. Et illa terra non laboretur, nisi prò horto ad necessitatem ipsarum.

CA-

CAPIT. VII.

Dè modo laborandi.

SOrores, quibus dedit Dominus gratiam laborandi, poſt horam Tertiam laborent dè laboritio, quod pertinet ad honeſtatem, & communem vtilitatem, fideliter, & deuotè; ità quòd, excluſo otio animæ inimico, Sanctæ Orationis, & deuotionis ſpiritũ non extinguant, cui debent cætera temporalia deſeruire. Et id, quod manibus ſuis operantur, aſſignare in Capitulo Abbatiſſæ, vel eius Vicariæ coràm omnibus teneantur. Itèm fiat dè eleemoſyna aliqua miſſa prò Sororum neceſſitatibus ab aliquibus, vt in communi prò eiſdem recommendatio fiat. Et hæc omnia prò communi vtilitate diſtribuantur per Abbatiſſam, vèl eius Vicariã; dè conſilio diſcretarum.

CAPIT. VIII.

Qualiter Sorores nihil sibi approprient, & de infirmis sororibus.

SOrores nihil approprient sibi, nec domum, nec locum, nec aliquam rem; sed tanquàm peregrinæ, & aduenæ in hoc sæculo, in paupertate,& humilitate Domino famulantes, mittant prò eleemosyna confidenter. Nec oportet eas verecundari, quia Dominus prò nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimas Sorores meas hæredes, & Reginas Regni Cœlorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit. Hæc sit portio vestra,quæ perducit in terram viuentium. Cui, dilectissimæ Sorores, totaliter inhærentes, nihil aliud prò nomine Domini Iesu Christi

in

in perpetuum ſub Cœlo habere velitis. Nõ liceat alicui Sorori litteras mittere, vel aliquid recipere, aùt extrà Monaſterium dare ſinè licẽtia Abbatiſſæ, Nec quidquam liceat habere, quod Abbatiſſa non dederit, aùt permiſerit. Et ſi à parentibus ſuis, vèl ab alijs aliquid mitteretur, Abbatiſſa faciat illi dari; ipſa autem, ſi indigeat, vti poſſit: Sin autem, Sorori indigenti charitatiuè communicet. Si verò aliqua pecunia tranſmiſſa fuerit, Abbatiſſa dè conſilio diſcretarum in illis, quorum indigeat, illi faciat prouideri.

Dè infirmis Sororibus, tàm in conſilijs, quàm in cibarijs, & alijs neceſſarijs, quæ earum requirit infirmitas, teneatur firmiter Abbatiſſa ſollicitè per ſe, vel per alias inquirere, & iuxtà poſsibilitatem loci, charitatiuè, & miſericorditer prouidere. Quia omnes tenentur

prouidere, & seruire Sororibus suis infirmis, sicut vellent sibi deseruiri, si ab aliqua infirmitate tenerentur. Et securè manifestet vna alteri necessitatem suam. Quia, si vera mater diligit, & nutrit filiam suam carnalem, quantò diligentiùs debet quælibet **Soror** diligere, & nutrire Sororem suam spiritualem? Quæ infirmæ sunt, in saccis, & paleis iaceant, & habeant ad caput capitalia cum pluma. Et quę indigent pedeolis laneis, & culcitris, vti possint. Infirmæ verò prædictæ, cùm ab introeuntibus Monasterium visitantur, possint singulæ aliqua bona verba sibi loquentibus breuiter respondere. Aliæ verò Sorores licentiatę Monasterium intrantibus loqui non audeant, nisi præsentibus, & audientibus duabus discretis Sororibus, per Abbatissam, & eius Vicariam assignatis. Hanc formam loquendi te-

teneantur per se Abbatissa, & eius Vicaria obseruare.

CAPIT. IX.

Dè pœnitentia Sororibus imponenda.

SI qua Sororum contrà formam professionis nostræ mortaliter, inimico instigante, peccauerit, per Abbatissam, vèl alias Sorores bis, aùt ter admonita, si non se emendauerit, quot diebus cōtumax fuerit, in terra panem, & aquam coram Sororibus omnibus in Refectorio comedat, & grauiori pœnæ subiaceat, si visum fuerit Abbatissæ. Interim, dùm contumax fuerit, oretur, vt Dominus ad pęnitentiam cor illius illuminet. Abbatissa verò, & eius Sorores cauere debent, nè irascantur propter peccatum alicuius; quia ira, & conturbatio in se, & in alijs impediunt charitatem. Si contigerit,

quod absit, inter Sororem, & Sororem verbo, vel signo occasionem turbationis, vel scandali aliquandò suboriri; quæ turbationis causam dederit, statim, antequàm offerat munus orationis suæ coràm Deo, non solùm humiliter prosternet se ad pedes alterius, veniam petens, verùmetiàm suppliciter roget, vt prò se intercedat ad Dominum, quòd sibi indulgeat. Illa verò memor illius verbi Domini; Nisi ex corde dimiseritis, nec Pater Cœlestis dimittet vobis; liberaliter Sorori suæ omnem iniuriam sibi illatam dimittat. Sorores seruientes extrà Monasterium longam morã non faciant, nisi causa manifestæ necessitatis requirat. Et honestè debeant ambulare, & parum loqui, vt ædificari valeant semper intuentes. Et firmiter caueant, nè habeant suspecta consortia, vèl consilia aliquorum; nec fiant comma-

Matt. 6.

matres virorum, aùt mulierum, nè hac occasione murmuratio, vel turbatio oriatur. Nec præsumant rumores dè sæculo referre in Monasterio: & firmiter teneantur dè his, quæ intùs dicuntur, vèl aguntur, extrà Monasterium aliquid non referre, quod possit aliquod scandalum generare. Et si aliqua simpliciter in his duobus offenderit, sit in prouidentia Abbatissæ misericorditer sibi pœnitentiam iniungere. Si autèm ex consuetudine vitiosa haberetur, iuxtà qualitatẽ culpæ Abbatissa dè consilio Discretarum illi pœnitentiam iniungat.

CAPIT. X.

Dè visitatione Sororum ab Abbatissa.

ABbatissa moneat, & visitet Sorores suas, & humiliter, &

charitatiuè corrigat eas, non præcipiens eis aliquid, quod sit contrà animam suam, & huius professionis formam. Sorores verò subiectæ recordentur, quòd propter Deum abnegauerunt proprias voluntates. Vndè firmiter suis Abbatissis obedire teneantur in omnibus, quę obseruare promiserunt, & non sunt animæ contraria, & suæ professioni. Abbatissæ verò tãtam familiaritatem habeant circà ipsas, vt dicere possint eis, & facere, sicut dominæ ancillis suis. Nàm ità debet esse, quòd Abbatissa sit omnium Sororum ancilla. Moneo verò, & exhortor in Domino Iesu Christo, vt caueant Sorores ab omni superbia, vana gloria, inuidia, auaritia, cura, & sollicitudine huius sæculi, detractione, & murmuratione, dissensione, & diuisione. Sint verò sollicitæ semper ad inuicem seruare mutuæ dile-

Coloss. 3.

ctio-

ctionis vnitatem, quæ est vinculũ perfectionis. Et nescientes litteras, non curent litteras discere, sed attendant, quòd super omnia desiderare debent habere spiritum Domini, & sãctam eius operationem, orare semper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, & patientiam in tribulatione, & in infirmitate, & diligere eos, qui nos repræhendunt, & arguunt; quia dicit Dominus: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiã, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum; qui autèm perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit.

Matt. 5.

CAPIT. XI.

Dè ostiaria.

OStiaria sit matura moribus, & discreta, sitquè conueniẽtis ætatis, quæ ibidèm in cella aperta sinè ostio in die resideat. Sit ei & aliqua socia idonea assignata, quæ,

cum

cùm necesse fuerit, vicem eius in omnibus exequatur. Sit autèm ostium duabus seris, & diuersis ferreis valuis, & vectibus optimè coniunctum, & in nocte maximè duabus clauibus obseretur, quarũ vnam habeat Portaria, aliamquè Abbatissa. In die sinè custodia minimè dimittatur, & vna claue firmiter obseretur. Caueant autèm studiosissimè, & procurent, nè vnquàm ostium sit apertum, vbi minùs fieri poterit congruenter. Nec omninò aperiatur alicui intrare volenti, nisi concessum fuerit à Summo Pontifice, vèl à Domino Cardinali. Nèc antè Solis ortum Monasterium ingredi liceat, nèc post Solis occasum Sorores intùs aliquem remanere permittant, nisi exigente manifesta, rationabili, & ineuitabili causa. Si prò benedictione Abbatissæ, vèl prò aliqua in Monialem consecranda, vel alio

etiàm

etiàm modo concessum fuerit Episcopo alicui Missam interiùs celebrare, quàm paucioribus, & honestioribus poterit, sit contentus socijs, & ministris. Cùm autèm intrà Monasterium, ad opus faciendum, necesse fuerit aliquos introire, statuat tunc Abbatissa sollicitè personam conuenientem ad portam, quatenùs illis, & non alijs ad opus deputatis aperiat. Caueant studiosè omnes Sorores, nè tunc ab ingredientibus videantur.

CAPIT. XII.

Dè visitatione.

VIsitator Sororum semper sit dè Ordine Fratrum Minorũ secundùm voluntatem, & mandatum Domini Cardinalis. Et sit talis, dè cuius honestate, & moribus plena notitia habeatur. Cuius officium erit, tàm in capite, quàm in membris corrigere excessus commis-

missos cõtrà formam professionis. Qui stans in publico loco, vt videri ab alijs possit, cum pluribus, & singulis loqui liceat, quæ ad officium visitationis pertinent, secundùm quòd meliùs viderint expedire. Cappellanum etiàm cum vno socio Clerico bonæ famæ, discretionis prouidæ, & duos Fratres laicos sanctæ conuersationis, & honestatis amatores, in subsidium paupertatis, sicut hactenùs ab Ordine Minorum misericorditer habuerunt, ab eodem Ordine postulent. Nèc liceat Cappellano sinè socio Monasterium ingredi. Et intrantes in loco sint publico, vt se possit alterutrum, & ab alijs intueri.

Prò Confessione infirmarum, quæ ad locutorium ire non possũt, prò Communicandis eisdem, & prò extrema Vnctione, & prò animæ recommendatione, liceat eisdẽ in-

introire. Prò exequijs verò, & Mis-
ſarum ſolemnijs defunctarum, vèl
ad fodiendam, vèl aperiendam
ſepulturam, ſeù etiàm ad coaptan-
dam, poſsint ſufficientes, & idoneæ
perſonæ Abbatiſſæ prouidentia
introire. Ad hæc Sorores teneātur
ſemper habere illum dè sāctæ Ro-
manæ Eccleſiæ Cardinalibus prò
Gubernatore, Protectore, & Cor-
rectore, qui fuerit à Domino Papa
Fratribus Minoribus deputatus, vt
ſemper ſubditæ, & ſubiectæ pedi-
bus eiuſdem ſanctæ Eccleſiæ, ſta-
biles in fide Catholica, pauperta-
tem, & humilitatem Domini noſtri
Ieſu Chriſti, & eius Sanctiſsimæ
Matris, in perpetuum obſeruemus.

REGVLA Tertiariorum, siuè Fratrum dè Pœnitentia.

In nomine Domini, Amen.

Dè modo examinandi volentes intrare Ordinem.

CAPIT. I.

SI qui voluerint hanc vitam obseruare, & illos ad eam obseruandam assumi contigerit, antè assumptionem, seù receptionem ipsorum, dè fide Catholica, & obedientia ergà præfatam Ecclesiam dili-

diligenti examinationi ſubdantur. Et ſi eas profeſſi firmiter fuerint, verèquè crediderint. admitti, ſeù recipi tutè poterunt ad eamdem. Præcauendum eſt tamen ſollicitè, nè quis hæreticus, vel ſuſpectus dè hæreſi, aùt etiàm infamatus, ad vitæ obſeruationem iſtius quomodolibèt admittatur. Et ſi talem inueniri contigerit extitiſſe receptũ, aſſignetur ille quantocyùs Inquiſitoribus prauitatis hæreticæ puniendus.

Dè forma recipiendi volentes intrare Ordinem.

CAPIT. II.

CVm autèm Fraternitatem huiuſmodi quis intrare voluerit, Miniſtri, ad receptionem talium deputati, eius officium, ſtatum, & conditionem ſolerter explorent, ſibi Fraternitatis eiuſdẽ

one-

onera, praecipuè alienorum resti-tutionē, apertiùs exponētes. Quibus prēmissis, si eidem placuerit, iuxtà modū huiusmodi induatur, & dè alienis, si quę fuerint apud eum, satisfacere studeat in pecunia numerata, vel secundùm exhibitam pignoris cautionem, sequè nihilominùs proximis reconciliare procuret. Quibus omnibus ad effectum productis post vnius anni spatium, cum aliquorum discretorum Fratrum consilio, si is videbitur ipsis Idoneus, recipiatur hoc modo: Videlicèt: vt promittat, se diuina praecepta omnia seruaturū, ac etiàm satisfacturum, vt conuenit, dè transgressionibus, quas contrà hunc viuendi modum commiserit, cùm interpellatus ad Visitatoris exciterit voluntatem. Et huiusmodi ab eo facta promissio per manum publicam in scriptis inibi redigatur. Alio autèm modo nullus

lus à Ministris recipiatur eisdem, nisi visum eis aliter fuerit, conditione personæ, ac ipsius instantia sollicita consideratione discussis. Ordinamus præterea statuentes, vt nullus post ipsius Fraternitatis ingressum eamdem egredi valeat ad sæculum reuersurus. Possit tamen habere liberum transitum ad Religionem aliam approbatam. Mulieribus verò viros habentibus, nisi dè ipsorum licentia, & consensu, non pateat ad consortium dictæ Fraternitatis ingressus.

Dè forma habitus, & qualitate indumentorum.

CAPIT. III.

FRatres insuper ipsius Fraternitatis dè humili panno in pretio, & colore non prorsús albo, vel nigro, communiter vestiantur; nisi fuerit ad tempus in pretio per

Visitatores dè consilio Ministrorū ob causam legitimam, & apertam cum aliquo dispensatum. Chlamydes quoquè, ac pelles absq; scolatura scissas, vel integras, affibulatas tamen, non patulas, vt congruit honestati, clausasque manicas Fratres habeant supradicti. Sorores etiàm chlamyde induantur, & tunica dè huiusmodi humili panno factis, vel saltèm cum clamyde habeant guarnellum, seù placétinum coloris albi, vel nigri, aùt paludellum amplum dè canabo, siuè lino absq; vlla crispatura consutum. Circà humilitatem verò panni, & pellitiones Sororum ipsarum iuxtà cōditionem cuiuslibet earumdem, ac loci consuetudinem poterit dispēsari. Bindis, & ligaturis sericis non vtantur, pelles dumtàxat agninas, bursas dè corio, & corigias simpliciter absquè serico vllo factas, & non alias tàm Fratres habeant,

beant, quàm Sorores, depositis cæteris, iuxtà beati Petri Apostolorũ Principis salubre consilium, vanis huius sæculi ornamentis.

1. Pet. 5.

Quòd non vadant ad inhonesta conuiuia, & spectacula, & quód histrionibus non dent.

CAPIT. IV.

SIt eis ad inhonesta conuiuia, vel spectacula, siuè curias, seù choreas, accessus penitùs interdictus. Histrionibus, seù vanitatis intuitu, nihil dent. Et nè quidquã illis donetur à propria familia, prohibere procurent.

Dè abstinentia, & ieiunio.

CAPIT. V.

AB esu autem carnium, secunda quarta, & sexta Feria, dieque Sabbati abstineant vniuersi,

nisi aliud infirmitatis, vel debilitatis instantia suaderet. Minutis verò per triduum carnes dentur: nec subtrahantur in itinere constitutis. Sit quoque ipsarum comestio licita singulis, cùm solemnitatem præcipuā interuenire contigerit, in qua cęteri Christiani ab antiquo epulis carneis vesci solent. Alijs autèm diebus, in quibus ieiunium non seruatur, oua, & caseus non negentur, sed cum Religiosis cæteris in eorum Cõuentualibus domibus licitè sumere valeant dę appositis ab eisdem, sintquè prandij, cęnæque refectione contenti, exceptis languidis, & viatoribus, ac infirmis. Sit sanis cibus moderatus, & potus; cũ textus Euãgelicus habeat; Attendite, nè corda vestra crapula, & ebrietate grauẽtur. Prãdiũ autèm, vel cæna, non nisi præmissa semel Dominica oratione, sumatur, post sumptionem cuilibet cum

Luc. 21.

Deo

Deo gratias iteranda. Quòd si omitti contigerit, dicatur tribus vicibus Pater noster. Qualibet verò sexta Feria totius anni ieiunium celebrent, nisi fortè infirmitatis, aùt alia causa legitima excusentur, vel nisi fęstum Natalis Domini Feria ipsa occurreret obseruandum; Sed à fęsto omnium Sanctorum vsquè ad Pascha quarta, & sexta Feria ieiunabunt, alia, quæ ab Ecclesia sunt statuta, vel ordinata, ex causa communiter indicta ieiunia seruaturi. In Quadragesima verò B. Martini vsquè ad diem Natiuitatis Domini, & à Dominica Quinquagesimæ vsquè ad Pascha, diebus singulis, exceptis Dominicis, ieiunare pcurēt; nisi aliud fortassis infirmitas, vel necessitas alia suaderet. Sorores grauidæ, vsquè ad suæ purificationis diem, ab exercitatione qualibet corporali, orationibus dumtàxat exceptis,

poterunt, si voluerint, abstinere. Laborantes autèm, propter fatigationis afficientis instantiam, à Dominicæ Resurrectionis fæsto vsq; ad fæstiuitatem B. Michaelis prædicti, ter in die, qua exercitio laboris incumbent, licitè sumere cibū possunt. Cùm verò illos contigerit aliorum imminere laboribus, dè cunctis appositis die quolibet sumere licebit eisdem, nisi sexta Feria, vel dies sit alia, in qua generaliter ab Ecclesia ieiunium noscitur institutum.

Quoties debent confiteri per annum, & sumere Corpus Christi.

CAPIT. VI.

Singuli autem Fratrum, & Sororum ter in anno, videlicèt, in Natali Domini, in Resurrectionis ipsius, & Pentecostes fæstiuitatibus, peccata propria confiteri,

ri,& Euchariſtiam deuotè ſuſcipere non poſtponant, reconciliando ſe proximis, & reſtituendo etiàm aliena.

Quòd non ferant arma impugnationis.

CAPIT. VII.

IMpugnationis arma ſecum Fratres non deferant, niſi prò defenſione Romanæ Eccleſiæ, Chriſtianę fidei, vèl etiã terræ ipſorum, aùt dè ſuorum licentia Miniſtrorum.

Dè dicendis Horis Canonicis.

CAPIT. VIII.

DIcant vniuerſi quotidiè ſeptem Horas Canonicas, videlicèt, Matutinum, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſperas, & Completorium; Clerici, videlicèt

cèt, scientes Psalterium, prò Prima, Deus in nomine tuo,&c. Beati immaculati vsquè ad Legem cum Gloria Patri dicant. Cùm verò ad Ecclesiam non accedent, prò Matutino Psalmos dicere studeant, quos dicunt Clerici, vel Ecclesia Cathedralis, vel saltèm, vt illiterati alij, prò Matutino duodecim; & prò qualibet alia Hora septem vicibus Pater noster cum Gloria Patri dicere non omittant; in quibus, videlicèt, Primæ, ac Cõpletorij Horis minorem Symbolũ, & Miserere mei Deus adijciant, qui nouerint. Sed si Horis non dixerint constitutis, dicant tribus vicibus Pater noster. Infirmi autèm Horas huiusmodi non teneantur dicere, nisi velint. In Quadragesima verò S. Martini, & etiàm in maiori, Ecclesias, in quarum Parochijs habitant, Matutinalibus Horis personaliter adire procu-
rent,

rent, nisi causa rationabili excusentur.

Quòd omnes, qui dè iure possunt, faciant testamentum.

CAPIT. IX.

OMnes prætereà, quibus dè iure facultas affuerit, condant, seù faciant testamentum, & dè bonis suis infrà tres menses post eorum ingressum immediatè sequentes ordinent, & disponant, nè quemquam istorum contingat decedere intestatum.

Dè pace reformanda inter Fratres, & alios extraneos.

CAPIT. X.

DE pace verò inter Fratres; & Sorores, aut etiam exteros in discordia positos, facienda, sicut Ministris videbitur, ità fiat, adhibito,

to, si facultas affuerit, Episcopi Diœcesani consilio in hac parte.

Quandò molestantur contrà ius, aùt eorum priuilegia.

CAPIT. XI.

SI verò Fratres, aùt Sorores, cōtrà ius, vel eorum priuilegia, per Potestates, seù Rectores locorum, vbi domicilium obtinent, vexationibus impetantur, Ministri loci ad eos Episcopos, & alios locorum Ordinarios stude ant habere recursum, iuxtà consilium, & ordinationem ipsorum in talibus processuri.

Quòd caueant, in quantum possunt, à iuramentis solemnibus.

CAPIT. XII.

A Iuramentis autèm solemnibus omnes abstineāt, nisi necef-

cessitate cogente in casibus per Indulgentiam Apostolicæ Sedis exceptis, videlicèt, prò pace, fide, calumnia, & testimonio perhibendo, ac etiàm in contractu emptionis, venditionis, & donationis, vbi videbitur expedire. In communi quoq; loquela vitent, vt poterunt, iuramenta. Et qui die aliquo minùs cautè iurauerit lapsu linguæ, proùt contingere in multiloquio consueuit, die ipso in sero, cùm debet recogitare quid fecerit, dicat tribus vicibus Orationem Dominicam propter incautè facta huiusmodi iuramenta. Memor autèm sit quilibet, vt ad diuina obsequia familiam propriam exhortetur.

Dè

Dè audienda Missa, & Congregatione facienda.

CAPIT. XIII.

VNiuersi sanè Fratres, & Sorores cuiuscumq; Ciuitatis, aut loci, diebus singulis, si commodè poterunt, Missæ officium audiant. Et mense quolibet ad Ecclesiam, siuè loca, ad quam, vel quę Ministri curauerint intimare, conueniant, Missarum solemnia inibi audituri. Vnusquiq; autèm vsualis monetæ denarium Massario tribuat, qui pecuniam huiusmodi colligat, & eam dè consilio Ministrorū inter Fratres, & Sorores paupertate grauatos, & præcipuè infirmantes, ac eos, qui funeris carere dignoscuntur exequijs, & deindè inter pauperes alios diuidat congruenter. Offerant insuper dè dicta pecunia Ecclesię memoratæ,

tuncquè, si commodè poterunt, virum Religiosum, & in verbo Dei competenter instructum habere procurent, qui eos ad pęnitentiā, & misericordiæ opera exercēda hortetur, sollicitè moneat, & inducat: Studeat quilibet, dùm Missæ celebratur Officium, & prædicationis verbum proponitur, seruare silentium; orationi, & officio sit intentus; nisi eum communis vtilitas Fraternitatis impediat.

Dè Fratribus infirmis, & defunctis.

CAPIT. XIV.

CVm autèm quemquam ex Fratribus infirmari contigerit, Ministri per se, vel per aliū, seù alios, si hoc eis infirmus fecerit intimari, semel in hebdomada visitare teneantur ægrotum, ipsum sollicitè ad recipiendum pænitentiam, proùt meliùs, & efficaciùs

ex-

expedire putauerint, inducentes, necessaria illi dè bonis communibus ministrando, Et si præfatus infirmus dè præsenti luce migrauerit, Fratribus, & Sororibus tunc in Ciuitate, vel loco, vbi eum contigerit mori, præsentibus nuntietur, vt defuncti exequijs procurent personaliter interesse; à quibus, donec Missarum fuerint celebrata solemnia, & corpus tumulo conditum, non recedant. Hæc quoquè circà Sorores infirmas, & decedentes volumus obseruari. Præterea infrà octo dies post ipsius sepulti obitum immediatè sequentes, quilibet Fratrum, & Sororum ipsarũ dicat prò anima eius, Sacerdos, videlicèt, Missam vnam; sciens Psalterium quinquaginta Psalmos: & illiterati totidem Pater noster, & in fine cuiuslibet Requiem æternã adijciat. Et post hęc infrà annum prò Fratrum, & Sororum tàm vi-

uorum,quàm defunctorum salute, tres Missas faciant celebrari. Qui verò Psalterium sciuerint, illud dicant, & cæteri Orationem Dominicam centies dicere non omittant, Requiem æternam in fine cuiuslibet additari.

Dè Ministris.

CAPIT. XV.

MInisteria quoquè,ac alia officia,quæ præsentis formulę series exprimit po'ta, quisque sibi deuotè suscipiat, curetquè fideliter exercere. Officium autèm cuiuslibet certi temporis spatio limitetur. Nullus Minister instituatur ad vitam, & eius Ministerium certum tempus comprehendat.

Dè

Dè visitatione, & correctione delinquentium.

CAPIT. XVI.

AD hæc; Ministri; & Fratres, ac Sorores Ciuitatis, & loci cuiuslibet, ad visitationem communem in aliquo loco Religioso, vel Ecclesia, vbi locũ huiusmodi contigerit deesse, conueniãt,& visitatorẽ habeant Sacerdotẽ, qui alicuius approbatæ Religionis existat, quiquè illis dè commissis excessibus iniungat pęnitẽtiã salutarem, nec quiuis alius possit eis huiusmodi visitationis officium exhibere. Huiusmodi autẽ visitationis officiũ semel exerceatur in anno, nisi, necessitate aliqua suadente, fuerit pluries facienda. Incorrigibiles verò, ac inobedientes monitio trina pręueniat. Qui, si se corrigere non curauerint, dè ipsius Congregationis consortio expellantur omninò dè consilio Discretorum.

Dè

Dè vitandis litigijs inter se, & cum alijs.

CAPIT. XVII.

Vitent insuper Fratres, & Sorores, iuxtà posse, litigia inter se; illa, si suscitari contigerit, sollicitè dirimendo: alioquin dè iure coràm illo respondeant, apud quē potestas residet iudicandi.

Qualiter, & per quos in abstinentijs possit dispensari.

CAPIT. XVIII.

ORdinarij autèm locorum, vel Visitator cum Fratribus, & Sororibus vniuersis in abstinentijs, ieiunijs, & austeritatibus alijs ex causa legitima, cùm expedire viderint, poterunt dispensare.

Quód Ministri eorum manifestas culpas denuntient Visitatori.

CAPIT. XIX.

MInistri verò manifestas Fratrum, & Sororum culpas

P Vi-

Visitatori denuntient puniendas. Et si quisquam incorrigibilis fuerit, post trinæ admonitionis instantiam, à Ministris, dè discretorum Fratrum aliquorum consilio Visitatori nuntietur eidem, dè Fraternitatis consortio abijciendus ab ipso, & in congregatione postmodùm publicandus.

Qualiter in prædictis nemo obligetur ad culpam mortalem.

CAPIT. XX.

CÆterùm in prẹmissis omnibus, ad quæ Fratres, & Sorores huius Ordinis ex diuinis præceptis, vel statutis tenentur Ecclesiæ, nullum ipsorum ad mortalem culpam volumus obligari; sed impositam sibi pœnitentiā prò transgressionis excessu prompta humilitate recipiat, & efficaciter studeat adimplere.

B.

B. P.
FRANCISCI
OPVSCVLORVM.

Tomus Tertius.

COLLATIONES
Monasticę, siuè ad Fratres, B.P. Francisci.

COLLATIO PRIMA
Consolatoria.

Dè pusillo grege multiplicando.

COnfortamini charissimi, & gaudete in Domino: nec, quia

quia pauci estis, efficiamini tristes, nec vos terreat mea, vel vestra simplicitas: quoniàm, sicùt à Domino mihi in veritate ostensum est, in magnam multitudinem faciet vos crescere Deus, suæq; benedictionis gratia multipliciter dilatabit. Multi conuertentur ad Dominũ, & per vniuersum mundum multiplicabit Deus familiam suam, & augebit. Ad vestrũ quoquè profectũ cogor dicere, quod vidi; quod vtiq; magis silere liberet, si charitas me non cogeret vobis referre. Vidi multitudinem magnam hominum ad nos venientium, & in habitu sanctæ conuersationis nobiscum volentium conuersari. Et eccè adhùc sonitus eorum in auribus meis euntium, & redeuntium secundùm obedientiæ sanctæ mãdatum. Vidi quasi vias ipsorum multitudine plenas ex omni ferè natione in his partibus conuenire.

Ve-

Veniunt Francigenæ, festinant Hispani, Teutonici, & Angli cur runt, & aliarum diuersarum linguarum accelerat maxima multitudo.

COLLATIO. II.

Dè vocatione Fratrum Minorũm, & dè prædicando verbo Dei.

COnsideremus, Fratres charissimi, vocationem nostram, qua vocauit nos misericorditer Deus, non tantùm prò nostra, sed prò multorum etiàm salute, vt eamus per mundum exhortãdo omnes plùs exemplo, quàm verbo, ad agendum pœnitentiam dè peccatis suis, & ad habendam memoriã mandatorum Dei. Nolite timere, quia pusilli, & insipiẽtes videmur, sed securi annuntiate simpliciter pœnitentiam, confidentes in Domino, qui vicit mundum, quòd

Ioan.16. Spiritu suo loquetur per vos, & in Matt.10. vobis, ad exhortandum omnes, vt conuertantur ad ipsum, & eius mādata obseruent. Caueamus, qui reliquimus omnia, nè prò modico Regnum Cælorum perdamus; & si pecuniam in aliquo loco inueniamus, non curemus dè illa plus, quā dè puluere, quē calcamus. Nō iudicemus, neq; despiciamus illos, qui delicatè viuunt, & curiosè, ac superfluè induūtur. De[9] est noster, ac ipsorum Dominus, potens illos ad se vocare, & vocatos iustificare. Tales ergò reuereamur, vt Fratres & Dominos nostros. Fratres enim sunt, in quantùm ab vno Creatore creati; Domini verò sunt, in quantùm bonos adiuuant ad pænitentiam faciendam, eis necessaria corporis ministrantes. Ite ergò annuntiantes hominibus pacem, prædicantes pænitentiam in remissionem peccatorum. In-

uenietis quosdam homines fideles, mansuetos, & benignos, qui cum gaudio vos, & verba vestra recipient: ac per oppositum alios infideles, superbos, blasphemos, qui exprobrantes resistent vobis, & his, quæ dicetis. Ponite ergò in cordibus vestris patienter, & humiliter omnia tolerare. Nolite tamen timere, quoniàm non post multum tempus venient ad vos multi sapientes, & nobiles, eruntquè vobiscum prædicantes Regibus, & Principibus, & populis multis. Estote ergo in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus strenui, in sermonibus modesti, in moribus graues, & in beneficijs grati: quià prò his omnibus vobis Regnum Dei præparatur æternum: quod nobis concedat ille, qui viuit, & regnat trinus, & vnus; & absquè dubio concedet, si emissa seruaue-

rimus vota nostra, quæ illi voluntariè spopondimus.

COLLATIO III.

Dè Religiosa habitatione in eremitorijs.

ILli, qui religiosè volunt stare in eremitorijs, sint tres, aút quatuor ad plus. Duo ex ipsis sint Matres, & habeant duos filios, vel vnũ ad minus. Illi duo teneant vitam Marthæ, & alij duo vitam Mariæ Magdalenæ. Illi autèm, qui tenẽt vitam Mariæ, habeant vnum claustrum, & quilibet habeat locum suum, ità quòd neque habitent simul, neque cubent. Et semper dicant Completorium dè die, quandò Sol reuertitur ad occasum. Studeant tenere silentium, & dicant Horas suas. Surgant ad Matutinum, & primùm quærant Regnum Dei, & iustitiam eius. Hora con-

Matt. 6.

congrua dicant Primã, & Tertiã, & post horã Tertiã soluãt silentiũ, & possint loqui, & ire ad Matres suas, & quandò placuerit, possint petere ab eis eleemosynã propter amorem Domini Dei, sicut paupe res pauperculi. Posteà dicant Sextam, Nonam, & Vesperas tẽpore debito. In Claustro, vbi morantur, non permittat aliquam personam introire, sed neq; vllus ibi comedat. Illi Fratres, qui sunt Matres, studeant manere remotè ab omni persona, vt nemo possit eis loqui. Et isti filij non loquantur cum aliqua persona, nisi cum Matribus suis, & Custode suo, quandò placebit ei visitare ipsos cum benedictione Dei. Filij verò quandoquè officium Matrum assumant, sicut vicissitudinaliter prò tempore visum fuerit eis disponendum. Qui omnia supradicta studiosè, & sollicitè studeant obseruare.

COL-

COLLATIO IIII.

De vera obedientia.

FRatres charissimi, verbum primò præceptum impletes, nec expectetis iterari, quod dicitur vobis. Nihil etiàm impossibilitatis causemini, siuè iudicetis esse in præcepto; quia, & si suprà vires ego vobis mandarem, sancta obedientia viribus non carebit. Nec considerare debetis quis, vel qualis sit, qui vobis facienda præcipit, sed solùm, quod sit Prælatus. Inter alia, quæ dignanter diuina pietas mihi concessit, hanc gratiam contulit, quia ità diligenter Nouitio vnius horæ obedirem, si mihi Guardianus daretur, sicùt antiquissimo, & discretissimo Fratri. Subditus Prælatum suum non hominem considerare debet, sed illũ, prò cuius amore est subiectus. Quantò enim contẽptibilior præ-

sidet

fidet, tantò magis humilitas obe-dientis placet.]

COLLATIO V.

De sancta paupertate.

PAupertatem noueritis, Fratres charissimi, virtutum esse Reginam: quià in Rege Regum, & in Regina matre ipsius tàm præstanter effulsit. Paupertatem scitote, Fratres, specialem viam esse salutis, tamquàm humilitatis fomentum, perfectionisque radicē, cuius est fructus multiplex, sed occultus. Hæc enim est Euangelici agri thesaurus absconditus, prò quo emendo vendenda sunt omnia; & quæ vendi non possunt, illius comparatione spernenda. Ad huius culmē qui cupit attingere, non solùm mundanæ prudentiæ, verùm etiàm litterarum peritiæ renuntiare quodammodò debet, vt talis expro-

pria-

Psal. 70. priatus possessione, introeat in potentias Domini, & nudum se offerat brachijs Crucifixi. Nequaquã enim sæculo perfectè renuntiat, qui proprij sensus loculos intrà cordis arcana reseruat. In omnibus ergò reluceat inter vos sancta paupertas, & præcipuè in domib⁹, quas ædificaueritis, considerantes illud Euangelicum, quòd vulpes

Matt. 8. foueas habent, & volucres cæli nidos, Filius autèm hominis non habuit, vbi caput suum reclinaret. Propter quod pauperum more pauperculas casulas erigite, quas non habitare debetis, vt proprias, sed sicùt peregrini, & aduenæ alienas. Leges namquè peregrinorũ sunt, sub alieno colligi tecto, sitire ad patriam, pacificè pertransire. Euangelica hæc paupertas nostri Ordinis est fundamẽtum, cui substrato primariè sic omnis structura Religionis innitit, vt ipsius firmi-

tate firmetur,& euersione funditùs euertatur. Quantùm itaquè Fratres declinabunt à paupertate, tantùm mundus declinabit ab eis, & quærent,& non inuenient. Si Dominam meam paupertatem complexi fuerint, mundus eos nutriet, quià mundo dati sunt ad salutem. Commercium est inter mundum, & Fratres. Debent enim ipsi mundo bonum exemplum, debet eis mundus prouisionem necessitatũ; quandò autèm ipsi retraxerint bonum exemplum fide mentita, retrahet mundus manum iusta censura.

COLLATIO VI.

Dè vitando mulierum aspectu, & conuersatione.

MVlierum familiaritates, colloquia, & aspectus, quæ multis occasio sunt ruinæ, eò sollicitiùs euitare debemus, fratres cha-

chariſſimi, quò ſepiùs per huiuſmodi videmus debilem frangi, & fortem ſpiritum infirmari. Harum contagionem euadere conuerſantem cum eis, niſi probatiſſimum virū, tàm facile iudico, quàm, iuxtà ſcripturā in igne ambulare, & nō comburere plantas. Non enim ſecurum puto earum formarum introrſùs haurire imagines, quæ poſſunt aùt edomitæ carnis reſuſcitare igniculum, aùt pudicæ mentis maculare nitorem. Friuolum profectò eſt quodcumque mulieris colloquium, excepta ſola confeſſione, vel inſtructione breuiſſima, iuxtà quod ſaluti expedit, vel congruit honeſtati. Quæ ſunt, quæsò, cum muliere Religioſo tractanda negotia, niſi cùm ſanctam pænitentiam, vel melioris vitæ conſilium Religioſa petitione depoſcit? Ex nimia ſecuritate minùs cauetur hoſtis, & diabolus, ſi dè

Prou. 6.

ſuo

suo capillum potest habere in homine, citò excrescere facit in trabem. Nec enim solùm mortificari debent vitia carnis, aùt eius incentiua frænari; verùm etiã exteriores sensus, per quos mors intrat ad animam, summa vigilantia decet custodire.

COLLATIO VII.

De petenda elemosyna cum fiducia.

CHarissimi fratres, & filioli mei, nolite verecundari ire prò eleemosyna; quia Dominus se prò nobis fecit pauperem in hoc mundo, cuius exemplo elegimus viã verissimæ paupertatis. Si. n. prò suo amore viã paupertatis elegim⁹, non debemus confundi prò eleemosynis ire, Arrham cęlestis hæreditatis erubescere nequaquàm conuenit Regni cęlorum hæredibus. Hæc est enim hæreditas nostra, quam acquisiuit, & reliquit

nobis

nobis Dominus Iesus Christus, & omnibus, qui suo exemplo viuere volunt in sanctissima paupertate. In veritate dico vobis, quòd multi ex nobilioribus, & sapientioribus huius sæculi venient ad istam Cōgregationem, & prò magno honore, & gratia habebunt ire prò eleemosyna. Vos ergò, qui estis illorū primitiæ, lætamini, & gaudete; nec renuatis facere, quæ sanctis illis facienda transmittitis. Ite ergò confidenter, & animo gaudenti prò eleemosyna cum benedictione Dei. Et magis liberè, & gaudenter ire debetis prò eleemosyna, quàm ille, qui dè vna numata offerret cētum denarios; quoniàm offertis eis amorem Dei, à quibus eleemosynā petitis, dicentes: Amore Domini Dei, faciatis nobis eleemosynam; cuius comparatione nihil est cœlum, & terra.

COLLATIO VIII.

Dè discretione in corpore alendo.

FRatri corpori cum discretione prouidendum est, fratres charissimi, nè ab eo tempestas accidiæ commoueatur. Seruus enim Dei in comedendo, & bibendo, & dormiendo, & alias corporis necessitates sumendo, debet cum discretione suo corpori satisfacere, vndè non tædeat ipsum vigilare, & reuerenter in oratione persistere, ità quòd, frater, corpus non valeat murmurare, dicens: Fame deficio, tui exerciti sarcinam ferre non valeo; non possum stare rectum, & insistere orationi, nec in tribulationibus meis lętari; nec alia bona operari; quia non satisfacis indigentiæ meæ. Si enim seruus Dei cum discretione, & satis bono modo, & honesto, suo corpori satisfaceret, & frater corpus, si postquàm

sufficientem vorasset annonam, alias mussitaret, essetque negligens, & pigrum, vel somnolentum in orationibus, & vigilijs, & alijs bonis operibus; scito pigrum iumentum calcaribus indigere, & inhærentem asellum stimulum expetere; tunc debet ipsum castigare, tamquàm malum, & pigrum iumentum, quod vult comedere, & non lucrari, & onus non portare. Si verò propter inopiam, & paupertatem frater corpus necessitates suas in sanitate, & infirmitate habere non potest; dùm honestè petierit, & humiliter à Prælato suo amore Dei, & sibi non datur, sustineat amore Domini patienter, qui etiam sustinuit, quærens, qui eum consolaretur, & non inuenit. Et hæc necessitas sibi à Domino imputatur prò martyrio. Et, quia fecit quod suum est, idest, quòd petijt humiliter suam necessitatem, ex-

Psal. 68.

cu-

cuſatur à peccato, etiám ſi corpus, indè grauiùs infirmetur.

COLLATIO IX.

De indiſcreta æmulatione in abſtinentia fugienda.

FRatres mei, vnuſquiſque cõſideret naturam ſuam: quia, licèt aliquis ex vobis, valeat ſuſtentari pauciori cibo, quàm alius; nolo tamèn, quòd abundantiori cibo, indigens illum in hoc imitari nitatur. Sed naturam ſuam cõſiderãns, exhibeat corpori ſuò neceſsitatem ſuam. Sicut enim nobis à ſuperfluitate comeſtionis, quæ obeſt corpori, & animæ, tenemur nobis cauere; ità à nimia abſtinentia; imò magis, quoniam Deus miſericordiam vult, & non ſacrificium. Oſea 6.

COLLATIO X.

De tolerandis quantisper necessitatibus.

NEcessitas, Fratres charissimi; quam non ratio postulat, sed voluptas ostentat, extincti spiritus signum est manifestum. Spiritu tepido, & paulatim à gratia frigescéte, necesse est carnem, & sanguinem, quæ sua sunt, quærere. Quid enim restat, quandò anima caret spiritualibus delicijs, nisi vt caro conuertatur ad suas? Et tunc animalis appetitus necessitatis articulum palliat, tunc sensus carnis conscientiam format. Si adest Fratri meo vera necessitas, & statim satisfacere properat, quid mercedis accipiet? Accidit enim occasio meriti, sed displicuisse sibi studiosè probauit: ipsas namquè indigētias non patienter ferre, nihil aliud est, nisi Aegyptum repetere.

COL-

COLLATIO XI.

De lætando spiritualiter in Domino.

SAnctam, Fratres charissimi, interiùs, & exteriùs lætitiam Dei habete. Si enim seruus Dei studuerit habere, & conseruare lætitiam spiritualem, quæ prouenit ex munditia cordis, & acquiritur per deuotionem orationis, dæmones nihil possunt ei nocere, dicentes. Ex quo in tribulatione, & prosperitate lætitiam habet seruus Dei, non possumus inuenire aditum intrandi ad ipsum, nec sibi nocere. Sed tunc exultant dæmones, quandò deuotionem, & lætitiam, quæ prouenit ex mūda oratione, & ex alijs operibus virtuosis, possunt extinguere, vel aliqualiter impedire. Nàm, si diabolus in seruo Dei potest aliquid habere dè suo, nisi fuerit sapiens, & sollicitus delere, & destruere illud, quàm citiùs pote-

rit per virtutem sanctæ orationis, contritionis, confessionis, & satisfactionis, in breui tempore dè vno capillo facit vnam trabem, semper aliquid illi adijciendo. Quia ergò, Fratres charissimi, ex munditia cordis, & puritate orationis continuæ hæc lætitia spiritualis oritur, circà illa duo acquirenda principaliter est studendum, vt ipsam lætitiam, quam in me, & in vobis cupio summo affectu, & diligo cernere, & sentire, possitis habere interiùs, & exteriùs ad ædificationē proximi, & vituperium inimici. Ad ipsum enim, & ad membra eius oportet contristari, ad nos autèm lætari semper in Domino, & gaudere.

COLLATIO XII.

Dè humilitate, & pace ergà Clericos seruanda.

IN adiutorium Clericorum missi sumus, Fratres charissimi, ad

ad animarum salutem; vt, quod in illis inuenitur minus, suppleatur à nobis. Quilibet recipiet mercedem, non secundùm auctoritatē, sed secundùm laborem. Scitote, fratres, quòd Deo est gratissimum animarum lucrum. Hoc consequi meliùs possumus cum pace Clericorum, quàm cum discordia. Si autèm ipsi salutem impediunt, Dei est vltio, & ipse retribuet eis in tempore. Ideòque estote subiecti Prælatis, nè, quantùm ex vobis est, malus zelus consurgat. Si filij pacis fueritis, Clerum, & populum lucrabimini: & hoc acceptabilius Deo erit, quàm populum solum, Clero scandalizato, lucrari. Tegite eorum lapsus, multiplices eorum supplete defectus; & cùm hæc feceritis, humiliores estote.

Deut. 32.

COLLATIO XIII.

De cognoscendo seruo Dei.

HEu quàm bonum est, Fratres, Deo seruire. Melior est Dei seruitus quam mundi Principatus. Sed quis est, qui certò cognoscit se esse seruum Dei; Nihil melius est, quàm esse seruum Dei; nihil tamèn difficiliùs est homini certò cognoscere, quàm si est Dei seruus, vel amicus. Ego vobis confiteor, quòd rogaui Dominum, vt mihi dignaretur ostendere, quandò sum seruus Dei, & quando nõ. Ipse autèm Dominus benignissimus sua dignatione respondit mihi: Seruum meum veraciter te esse cognosce, cùm sancta cogitas, loqueris, & operaris. Ideò vobis prędicta insinuaui, vt vos etiã sciatis, quandò Dei serui estis, & ei placetis: & vt ego coràm vobis possim verecundari, quandò videbitis me

defi-

deficere in his omnibus, vel aliquo prædictorum.

COLLATIO XIV.

Quid Deo magis placeat, orare, vel prædicare.

MAgnum mihi dubium contigit, fratres charissimi, vobis proponendum, & à vobis Dei adiutorio dissoluendum. Quid, Fratres, consulitis; quid laudatis; an quòd orationi vacem, an quòd predicando discurram? Siquidèm ego paruulus, simplex, & imperitus sermone, maiorem orandi accepi gratiam, quàm loquendi. Videtur etiàm in oratione lucrum, & cumulatio gratiarum; in prędicatione distributio quędam donorum cęlitùs acceptorum. In oratione etiàm purificatio interiorum affectuum, & vnitio ad vnum verum, & summum bonum cum vigoratione virtutis; in prædica-

tio-

tione ſpiritualium pulverizatio pedum, diſtractio circà multa, & relaxatio diſciplinæ. Tandèm in oratione Deum alloquimur, & audimus, &, quaſi Angelicam vitam agentes, inter Angelos conuerſamur; in prædicatione multa oportet condeſcenſione vti ad homines, & humanè inter eos viuendo, humana cogitare, videre, dicere, & audire. Sed vnum eſt incontrarium, quod videtur præpõderare his omnibus antè Deum, quòd, videlicèt, vnigenitus Dei Filius, qui eſt Sapientia ſumma, propter animarum ſalutem dè ſinu Patris deſcendit, vt ſuo mundum informans exemplo, verbum ſalutis hominibus loqueretur, quos ſacri Sanguinis, & pretio redimeret, & mundaret lauacro, & poculo ſuſtentaret, nihil ſibi omninò reſeruans, quòd non in ſalutem noſtram liberaliter erogaret. Et quia

de-

debemus omnia facere secundùm exemplar eorum, quæ videmus in ipso, tamquàm in monte sublimi, videtur Deo magis placitũ, quòd, intermissa quiete, foràs egrediar ad laborem. Quid in hac re vobis videatur, consulite.

COLLATIO XV.

Dè litteris incumbentibus, & doctoribus.

FRatres, qui scientiæ curiositate ducuntur, in die tribulationis inuenient manus suas vacuas Ideò vellem eos magis roborari virtutibus, vt, cùm tempus tribulationis venerit, secum haberent Dominũ in angustia. Ventura est enim tribulatio, quandò libri ad nihilum vtiles in fenestris, & latebris proijcientur. Nolo Fratres meos cupidos esse scientiæ, & librorum, sed volo eos fundari super sanctam humilitatem, & imitari purã simplicitatem, sanctam orationem, &

do-

dominam paupertatem. Hæc via sola est secura ad salutem propriã, & aliorum ędificationem, quoniã Christus, ad cuius imitationem vocati sunt Fratres, hanc solam nobis ostendit, & docuit verbo pariter, & exemplo. Multi Fratres, occasione ædificandi alios, dimittent vocationem suam, videlicèt, sanctam humilitatem, puram simplicitatem, orationem, & deuotionem, atquè dominam nostram paupertatem. Et continget illis, quòd, vndè putabunt magis imbui, seù impleri deuotione & accendi amore, & illuminari Dei cognitione propter intellectum Scripturæ, indè occasionaliter remanebunt intùs frigidi, & vacui, & sic ad pristinam vocationem redire non poterunt, quia tempus viuendi secundùm vocationen suam in vano, & falso studio amiserunt.

COLLATIO XVI.
Dè vanis, & tumidis Prædicatoribus.

MVlti sunt, Fratres, qui totũ suum studium, & totam suam sollicitudinem ponunt in acquirendo scientiam, dimittentes vocationem suam sanctam, extrà viam humilitatis,& sanctæ orationis mente, & corpore euagando: qui, cúm populo prædicauerint, & nouerint aliquos indè ædificari, vel ad pœnitentiam cõuerti, inflantur, & extollunt se dè opere, & lucro alieno, cùm tamèn magis in condemnationem,& in præiudicium suum prædicauerint, & nihil ibi secundùm veritatem operati fuerint, nisi tamquàm instrumenta illorum,per quos verè Dominus fructum huiusmodi acquisiuit. Nàm quos credunt pro-

propter scientiam, & prædicationem suam ædificari, & ad penitentiam conuerti, Dominus orationibus, & lacrymis sanctorum pauperum, humilium, & simplicium Fratrum ædificat, & conuertit, licèt ipsi Sancti Fratres, vt plurimùm, hoc ignorent. Sic enim est voluntas Dei, vt illud nesciant, nè indè valeant superbire. Isti sunt, Fratres mei, Milites tabulæ rotundæ, qui latitant in desertis, & in locis remotis, vt diligentiús vacent orationi, & meditationi, sua, & aliorum peccata plorantes, viuentes simpliciter, & humiliter conuersantes, quorum sanctitas à Deo cognoscitur, & aliquandò Fratribus, & hominibus est ignota. Horum animæ ab Angelis Deo præsentabuntur: tunc Dominus ostendet illis fructum, & mercedem laborum suorum, videlicèt, multas animas, quæ suis examplis, orationibus, & la-

lacrymis sunt saluatæ. Et dicet illis: Filij mei dilecti, eccè tot,& tales animæ saluatę sunt vestris orationibus, lacrymis,& exemplis. Et quià super pauca fuistis fideles, suprà multa vos constituam. Alij enim prædicauerunt, & laborauerunt sermonibus sapientię, & sciẽtiæ suę, & ego meritis vestris fructum salutis operatus sum. Ideò suscipite laborum eorum mercedem, & fructum meritorum vestrorum, qui est Regnum æternum, quod humilitatis,& simplicitatis vestræ, atquè orationum, & lacrymarum vestrarum violentia rapuistis. Sicquè isti portantes manipulos suos, idest fructus,& merita sanctæ humilitatis,& simplicitatis suæ, intrabunt in gaudium Domini lætantes,& exultantes. Illi verò qui non curauerunt nisi scire, & alijs viam salutis ostendere, nihil operantes prò se, antè Christi tribunal astabunt.

Matt. 25.

Matt. 25.

Psal. 125.

bunt nudi, & vacui, & folius cõfu-sionis, & verecundiæ, & doloris manipulos deferentes. Tunc veritas sanctæ humilitatis, & simplicitatis, sanctęquè orationis, & paupertatis, quæ est vocatio nostra, exaltabitur, glorificabitur, & magnificabitur: cui veritati ipsi inflati vẽto scientiæ, detraxerunt vita, & vanis sermonibus scientiæ suę, dicentes, ipsam veritatem esse falsitatem; & tanquàm cæci eos, qui ambulauerunt in veritate, persequentes. Tunc error, & falsitas opinionum suarum, per quas ambulauerunt, quas esse veritatem prædicauerunt, per quas in cæcitatis foueam multos præcipitauerunt, in dolore, & confusione, & verecundia terminabitur, & ipsi cum suis tenebrosis opinionibus in tenebras exteriores cum tenebrarum spiritibus demergentur.

COL-

COLLATIO XVII.

De conditionibus, & laude boni Prædicatoris.

VOlo, Fratres charissimi, ministros verbi Dei tales esse, vt studijs intendentes spiritualibus, nullis alijs officijs impediantur. Hi enim à magno illo Rege electi sunt ad edicta, quę ex eius ore procedunt, populis demandanda. Priùs ergò Prędicator haurrie debet secretis orationibus, quod posteà sacris ostendat sermonibus; priùs intùs calescere, quàm extrà verba proferre. Reuerendum certè est hoc officium, & qui illud administrant, ab omnibus reuerendi. Isti vita sunt corporis, impugnatores dæmonum, mundi lucernæ. Laudandi sunt Prædicatores illi, qui prò tempore sibi sapiunt, sibiq; gustant; illi verò malè sciunt diuidere, qui prædicationi totum, de-

uotioni verò nihil impendunt. Alij etiàm plangendi sunt, qui vendunt sæpè quod faciunt, oleo vanæ laudis. Officium prædicationis, Fratres, Patri misericordiarum omni sacrificio est acceptius, maximè si studio fuerit charitatis impensum, vt ad id laboret Prædicator magis exemplo, quàm verbo, magis lacrymosa prece, quàm loquaci sermone. Plangendus proindè Prædicator, tamquâm vera pietate priuatus, qui in prædicatione non animarum salutem, sed propriam laudem quærit; siuè qui prauitate destruit vitæ, quod ædificat veritate doctrinæ. Præferendus huic est Frater simplex, & elinguis, qui bono exemplo alios ptouocat ad bonum. Donec sterilis peperit plurimos, inquit Prophetissa, & quæ multos habebat filios, infirmata est. Sterilis est pauperculus Frater, qui generandi in Ecclesia filios

1. Reg. 2.

non

non habet officium: Hic pariet in iudicio multos, quia, quos nunc priuatis orationibus conuertit ad Christum, suæ gloriæ tunc Iudex adscribet. Quę multos habet filios, infirmabitur, quia Prædicator vanus, & loquax, qui multis nunc, quasi sua virtute genitis, gaudet, cognoscet tunc se nihil proprij habere in eis.

COLLATIO XVIII.

De murmuratione, & detractione.

DEtractionis vitium, Fratres, inimicum est fonti pietatis, & gratiæ, & pijssimo Deo abominabile, prò eo quòd detractor animarum sanguine pascitur, quas gladio linguæ necat. Tantò maior est detractorum impietas, quàm latronum, quantò lex Christi, quæ in obseruantia pietatis impletur, magis animarum, quam corporũ, nos astringit optare salutem. Præ-

tereà Religiosus, qui murmurat contrà Fratres, vel Prælatos suos, quid aliud facit, quàm implere propriam Matrem suam, ideſt, Religionem, felle vituperij, & traditionum? Detractores sunt dè generatione Cham, qui verenda patris non operuit, sed discooperuit; ità isti deteguut, & exaggerant defectus Prælatorum, & Religionis suę, propter quod Dei maledictionem merebuntur. Hi velùti porci in immunditijs volutantur, & spurcitijs, vel defectibus, quos in Fratribus curiosè quærunt, vel fortè falsò se inuenisse, aùt vidisse affirmant, se ingurgitant, & aluntur immundorum more animalium in conscientijs suis immundiores: & rabidorum more canum queruntur dè disciplina regulari, dè correctione Religionis, dè ipso Ordine, & Prælatis, aduersus eos latrãtes, & quantùm possunt mordentes.

Gen. 9.

dentes. Detrahentium enim vox hæc est: Vitę mihi perfectio deest, scientiæ, vel peculiaris gratiæ facultas non suppetit, ac per hoc, nec apud Deum locum inuenio, nec apud homines. Scio quid faciam: Ponam maculam in electis, & apud maiores gratiam promerebor. Scio Prælatum meum hominem esse, eodemq; mecum quãdoq; vti officio, quo, succisis cedris, solus videatur ramus in via. Eià miser humanis corporibus vescere, & quia viuere aliter non potes, Fratrum viscera corrode. Tales boni student videri, non fieri, accusantes vitia, nec vitia deponentes, solos eos laudant, quorum cupiũt auctoritate foueri, silentes à laudibus, quas ad laudatũ non æstimant reportari. Ieiunæ faciei pallorem perniciosis laudibus vendunt, vt spirituales videantur, qui dijudicent omnia, & ipsi à nemine iudi-

centur; Gaudent ſanctitatis opinione, non opere; Angelico nomine, non virtute.

COLLATIO XIX.

Quòd Fratres non vocentur Magiſtri.

NE appetatis, Fratres, vocari Magiſtri, ſcientes nomen Magiſterij ſoli ipſi Chriſto conuenire, per quem omnia facta sunt opera. Ego vellem libenter ſcire facere omnia, ſed nollem eſſe Magiſter, nec Magiſtri nomine inſigniri, nè ex tali nomine cõtrà verbum Chriſti in Euangelio prohibentis facere viderer. Quia melius eſt eſſe humilem cum paupercula ſua ſcientia, quàm, ſi eſſet poſſibile, ſcire facere omnia mirabilia, & magnalia, & præſumere contrà glorioſi Magiſtri humilia documēta. Nàm nomen Magiſterij nemini conuenit, niſi Domino IESV Chri-

Matt. 23.

Christo, cuius perfecta sunt opera, & mandauit, vt nullus super terrā Magister vocaretur, nec vocari pręsumeret, quia vnus solus, & verus absq; defectu in cœlis est Magister benedictus Christus, qui est Deus homo, & vita, conditor mundi, laudabilis, & gloriosus in sæcula. Amen.

COLLATIO XX.

Quæ bona proueniant Ordini ex subiectione ad Ecclesiam?

MAter omnium Ecclesiarum, Fratres, est Romana, & Domina omnium est Religionum. Vadam, & recommendabo Fratres meos sanctæ Ecclesiæ, cuius potentiæ virga percellantur maleuoli, & filij Dei in æternæ salutis augmentum vbiq; plena gaudeant libertate. Recognoscant ex hoc filij dulcia beneficia Matris, & spe-

ciali deuotione ſemper ipſius reuerenda veſtigia complectantur. Non erit, ipſa protegente, in ordine malus occurſus, nec filius Belial per vineam Domini tranſibit impunis. Paupertatis noſtræ ipſa ſancta Eccleſia æmulabitur gloriã, & humilitatis præconia per ſuperbiæ nubilum offuſcari non ſinet. Charitatis, & pacis vincula in nobis ſeruabit illæſa, cenſura ſtrictiſſima percutiens diſſidentes. Euangelicæ puritatis obſeruantia ſacra continuè in eius aſpectu florebit, nec odorem vitæ, vel ad horam elabi patietur.

Nah. 1.

COLLATIO XXI.

De tribulationibus Religionis, & Regulæ ſectatorum.

VEniet tempus, Fratres mei, cùm malis exemplis malorũ Fratrum hæc Deo dilecta Religio diffamabitur, ità vt pudeat exire in

in publicum. Qui verò tunc temporis ad suscipiendum habitum Ordinis venerint, sola Sancti Spiritus operatione ducentur, & nullam in eis maculã caro impinget, & sanguis, eruntq; verè à Domino benedicti. Et licèt in eis fuerint operationes meritoriæ, tamèn frigescente charitate, quæ facit sanctos operari feruenter, venturæ sunt illis tentationes immensæ: & qui in tempore illo fuerint inuenti probati, erunt suis prædecessoribus meliores. Vęh, qui dè sola specie, & apparentia conuersationis Religiosæ sibi plaudentes, & in sua sapientia, & scientia confidentes, inuenti fuerint otiosi, idest, non exercitantes se in operibus virtuosis, & in via Crucis, & pœnitentiæ, in pura obseruantia Euangelij, quod ex professione tenentur purè, & simpliciter obseruare. Isti enim non resistent constanter tentatio-

tationibus, quæ ad probationem electorum à Deo permittentur. Qui verò probati fuerint, & approbati, accipient coronam vitæ; ad quam exercitat eos interim malitia perfidorum, & reproborum.

Iac. 1.

COLLATIO XXII.

Dè sancta conuersatione inter fideles.

IN nomine Domini ite bini, & bini per viam humiliter, & honestè, & maximè cum stricto silentio à manè vsquè post tertiam, orãtes Dominum in cordibus vestris. Verba otiosa, & inutilia non nominentur in vobis; licèt enim ambuletis, tamèn conuersatio vestra sit ità humilis, & honesta, sicut si in Eremitorio, aùt in cella essetis. Nã vbicumquè sumus, & ambulamus, habemus semper cellam nobiscũ. Frater enim corpus est cella nostra, & anima est Eremita, quæ moratur

ratur in cella ad orandum Dominum, & meditandum dè ipso; Vndè, si anima non manserit in quiete in cella sua, parùm prodest Religioso cella manufacta. Talis sit vestra cõuersatio inter Gentes, vt quicumque vos audiet, vel videbit, Gloriosum Patrem Cæleste, & Deum laudet deuotè. Pacem annuntiate omnibus, dicentes; Dominus det tibi pacem. Sed sicùt pacem annuntiatis ore, sic in cordibus vestris pacem, & ampliùs habeatis. Nullus per vos prouocetur ad iram, vel scandalum; sed omnes per mansuetudinem vestrã ad pacem, benignitatem, & concordiam prouocentur. Nàm ad hoc vocati sumus, vt vulneratos curemus, alligemus confractos, & erroneos reuocemus. Multi enim vobis videntur esse membra diaboli, qui adhùc discipuli Christi erunt.

COL-

COLLATIO XXIII.

Quomodò procedendum sit ad infideles.

FIlioli mei, Deus mihi mandauit, quòd mittam vos ad terram Saracenorum ad prędicandũ, & confitendum eius fidem, & legem Mahometicam impugnandã. Et ego etiàm ibo per aliam partem ad infideles, & Fratres alios mittã per vniuersum mundum. Idcircò filij paretis vos ad implendum Domini voluntatem. Et, chariſſimi filij, vt meliús Dei præceptum poſſitis adimplere prò ſalute animarum veſtrarum, videatis, quòd inter vos ſit pax, & concordia, & nodus indiſſolubilis charitatis. Fugite inuidiam, quæ principium fuit noſtræ perditionis. Sitis in tribùlationibus patientes, & in proſperis humiles, & ſic eritis in omni pugna victores. Imitatores Chriſti eſto-

estôte in paupertate, obedientia, & castitate. Dominus enim IESVS Christus pauper natus est, pauper vixit, paupertatem docuit, & cum paupertate decessit. Et, vt ostenderet se diligere castitatem, dè Virgine nasci voluit. Virgines milites Innocentes præmisit, virginitatem consuluit, & seruauit, inter virgines ex hac vita migrauit. Obedientiam etiàm à suo ortu tenuit vsquè ad mortem Crucis. Spes vestra tantùm sit in Deo, qui vos diriget, & iuuabit. Portetis vobiscum Regulam, & Breuiarium, vt diuinum Officium perfectissimè recitetis, & sitis maiori vestro Fratri Vitali omnes obèdiētes. Filij mei, quamúis dè vestra bona voluntate gaudeam, cor meum tamèn prò vestro recessu, & separatione à me sentit quamdam amaritudinem amorosam; sed oportet, quòd Dei præceptum præferamus propriæ voluntati.

tati. Rogo vos, quòd antè oculos vestros semper habeatis Dominicam Passionem, quæ vos roborabit, & ad patiendum prò ipso fortiùs animabit.

COLLATIO XXIV.

Dè meditanda assiduè Christi Passione.

SEmper antè oculos habete, Fratres charissimi, viam humilitatis, & paupertatis Sanctæ Crucis, per quã nos minauit Saluator noster Iesus Christus, considerantes, quòd si ipsius diuinã Maiestatem oportuit pati, & ità intrare in gloriã suã, ꝙ multò magis oportebit nos peccatores adeò enormes per viam Crucis, & Passionis incedere. Et certè, si ad tollendam Crucem suam quilibet obligatur Christianus, potiori iure ad hoc tenemur nos, qui Crucis vexillum sequi profitemur; quam non solùm vult

Luc. 24.

vult Dominus, vt nos ipsi tollamus, verùm & alios incitemus nostro exemplo, & doctrina ad eamdem tollendam, & nobiscum trahamus, vt simul cum ipsis Christũ Ducem nostrum sequamur; præsertim cùm bona voluntas, & desiderium imitandi Passionem nostri Saluatoris sit peculiare donũ, quod concedit Spiritus sanctus animæ, quæ verè Deum amat, & eidem inseruit. Quia anima, quæ propriis solùm inhæret affectionibus, & se tantùm diligit, non amat, imò abhorret hanc Spiritus Sancti doctrinam; nec ad perfectionem consequendam necessarium putat participem fieri Christi passionis. Imò maiorem sibi promittens profectum per alias vias, quæ veræ viæ non sunt, sed occulta præcipitia, & fugiens à felle tribulationis per cogitationes varias, humanas, & voluntarias, infixum, & obcęcatũ

ha-

habet cor suum in proprijs affectibus, asseuerans, quòd in huiusmodi libertate vitæ meliùs poterit inseruire Deo. Nec aliquantulùm curat dè innumeris delectationibus, quas interiùs recipit anima, quæ tota absorpta est in hac contemplatione, & compassione Domini sui; neq; enim hæc perfectè gustantur, nisi perpessa aliqua tribulatione prò Christo. Sed anima defæcata, & expoliata proprijs affectibus, se à Spiritu sancto duci humiliter permittit, & vt ad suum beneplacitum in eadem operetur, tamquàm optimus Magister singularis doctrinæ, quam Dominus scriptam reliquit in libris suæ humilitatis, patientiæ, & passionis, quæ securæ sunt viæ ad perfectionem Christianam. Vndè illa anima, quæ purificari obtinuit à Deo, vehementer cupit transformari in illos dolores, comparans omnes

alias

alias vias, & consolationes cibis mortalibus, qui pereunt, & hanc vnicam salutari pharmaco, cuius gustus acerbus, sed fructus suauissimus; quod in gustu amarum est, sed in operatione dulcissimum. Quarè postponēs gustum sanitati, probat quàm admirabilis sit dulcedo vitæ permanentis, quæ despicit consolationem momentaneam, & mortalem, & planè probat in nulla alia re perfectiùs requiescere amorem suum, quàm in compassione charitatiua Christi: & quòd, quantò magis illa transformatur in Christum crucifixum, eò magis transformatur in Deum excelsum, & gloriosum. Non enim separatur humanitas à diuinitate; & ipse Christus Patrem rogauit, dicens: Volo, vt vbi ego sum, & mei sint. Atquè ità anima contemplatur vtrumque Domini statum, ad hoc, vt nnnquàm separetur ab

Ioan. 17.

illo. Nàm, si fugiat in passione, ab illo separabitur in gloria, iuxtà Pauli Apostoli verba; Si tamèn compatimur, vt & cõglorificemur. Contemplatur ergò anima Christum mortalem, & immortalem; & horum statuum alter est eorũ, qui adhúc currũt, alter eorum, qui iàm acceperunt brauium. Vndè, sicút non datur pallium nisi currentibus, ità non datur Cœlum nisi tollentibus Crucem; quia non debet esse seruus potior Domino, nec discipulus super Magistrum. Proindè videmus Deum communicare gratiam suam ijs, qui hoc modo eum sequuntur; & è contrario auferre eam ab illis præsumptuosis, qui per alias chimæras dicunt se velle ei vniri, nec tamèn à semetipsis vmquàm recedunt, verùm tandem miserè abeunt in præcipitium.

Rom. 8.

1. Cor. 9.

Luc. 6.

COL-

COLLATIO XXV.

Quarè postquàm Generalis officium depoſuit, tolerauerit Fratrum defectus.

QVidam ex vobis Fratres, admirantur, & me interrogāt, quarè non corrigo defectus, qui in ordine fiunt. Quibus indulgeat Dominus, quoniam mihi contrarij ſunt, & aduerſarij, & me implicare volunt in his, quæ non pertinent ad officium meum. Quouſquè enim habui Prælationis officium ſuper Fratres, & ipſi permāſerunt in vocatione, & profeſſione ſua, licèt à principio meæ conuerſionis ſemper infirmus fuerim, cum parua mea ſollicitudine ſatisfaciebam eis exemplis, & prædicationibus. Sed poſtquàm conſideraui, quòd Dominus multiplicauit numerum Fratrum, & ipſi propter tepiditatem, & inopiam

ſpiritus incipiebant declinare à via recta, & ſecura, per quam conſueuerãt ambulare, & per ampliorem viam, quæ ducit ad mortem, incedentes, non attendebant vocationem, & profeſſionem ſuam, & bonum exemplum, nec volebant dimittere iter periculoſum, & mortiferum, quod cæperant propter prædicationem, & admonitionem meam, & exemplum meum, quod illis continuè oſtendebam; ideò recommendaùi Ordinis Prælationem, & regimen Domino, & Miniſtris. Vndè licèt tempore, quo renuntiaui officio Fratrum, excuſárem me coràm Fratribus in Capitulo Generali, quòd propter infirmitates meas curam dè ipſis habere non poteram: tamèn, ſi ſecundùm voluntatem meam Fratres vellent ambulare nunc, propter ipſorum conſolationem, & vtilitatem nollem, quòd alium Miniſtrũ ha-

Matt. 7.

haberent, nisi me vsq; ad diem mortis meæ. Si enim bonus, & fidelis subditus volūtatem Prælati sui cognoscit, & obseruat, paruam sollicitudinem oportet Prælatum habere dè ipso. Imò tantùm gauderem dè bonitate Fratrum propter lucrum ipsorum, & meum: quòd, si iacerem in lecto infirmus, non me pigeret satisfacere eis, quia officiū meūm, idest prælationis, est spirituale tantùm, videlicèt, dominari vitijs, & ipsa spiritualiter corrigere, & emendare. Postquàm autèm ipsa emendare, & corrigere prædicatione, admonitione, & exemplo non possum, nolo carnifex fieri ad puniendùm, & flagellandum, sicùt Potestates huius sæculi. Sed confido in Domino, quòd adhùc inimici inuisibiles, qui sunt castaldi Domini ad puniendum in hoc sæculo, & in futuro eos, qui transgrediuntur mandata Dei, sument

dè ipsis vindictam; facientes illos corrigi ab hominibus huius sæculi in opprobrium, & verecundiam ipsorum; & reuertentur ad professionem, & vocationem suam. Verumtamèn vsquè ad diem mortis meæ non cessabo exemplo, & operatione docere Fratres ambulare per viam, quam mihi Dominus ostendit, quam & ego iàm docui, & ostendi eis verbo, & exemplo, vt sint inexcusabiles coràm Domino; & ego non teneor dè ipsis vlterius coràm Domino reddere rationem.

COLLATIO XXVI.

Dè conditionibus, quibus insigniri debet Minister Generalis.

TAm magni, & multimodi exercitus Ducem, tám magni, & dilatati gregis Pastorem, filii

lij mei, nullum sufficientem intueor; sed vnum, in quo reluceat, qualis debeat esse istius familiæ Dux, & Pastor, vobis depingam. Homo iste debet esse uitę grauissimæ, discretionis magnæ, famæ laudabilis, priuatis affectionibus carens, nè dùm in parte plus diligit, in toto scandalum generet. Homo, qui sanctæ orationis sit amicus, ità tñ, quòd certas horas animæ suæ, certas gregi sibi commisso distribuat. Nā primo mane debet sanctissimũ Sacrificium Missæ præmittere, & ibidem longa deuotione seipsum, & gregem diuinæ protectioni affectuosiùs commēdare. Post orationem verò seipsum statuat ab omnibus depilādum, omnibus respōsurum, omnibus cum charitate, patientia, māsuetudine prouisurum. Non debet esse acceptator personarum, ità quód non minùs curet dè simplicibus, & idiotis, quàm dè

ſcientibus, & ſapientibus. Cui ſi donum ſcientię eſt conceſſum, tamèn plùs in moribus pietatis, & ſimplicitatis, patientiæ, & humilitatis imaginem ferat. Foueatquè virtutes in ſe, & in alijs, atquè in practicando eas continuè ſe exerceat, ad hæc alios plùs exemplo, quàm ſermonibus incitando. Sit execrator pecuniæ, quæ noſtræ profeſſionis, & perfectionis eſt præcipua corruptela: & tamquàm caput, & exemplar imitandum ab omnibus, nullis vnquàm loculis abutatur. Sufficiant autèm ſibi prò ſe habitus, & libellus, prò alijs verò ſcriptorium, & ſigillum; non ſit aggregator librorum, nec lectioni multùm intentus; nec fortè detrahat officio, quod prętogat ſtudio. Conſoletur piè afflictos, cũ ſit vltimum remedium tribulatis; nè, ſi apud eum defuerint remedia ſanitatis, deſperationis morbus
præ-

prænaleat in infirmis. Vt proter-
uos flectat ad mansuetudinem, se-
ipsum prosternat, & aliquid sui
iuris relaxet, vt animas Christo
lucrifaciat. Ad refugas Ordinis,
velùt ad oues, quæ perierunt, vi-
scera pietatis expandat, & numquā
misericordiam neget illis, sciens
tentationes illas perualidas, quæ
ad tantum casum possunt impel-
lere animam; quas si ipsum per-
mitteret Dominus experiri, fortè
in maius præcipitium laberetur.
Vellem ipsum tanquam Christi
Vicarium ab omnibus cum deuo-
tione, & reuerentia honorari, atq;
sibi in omnibus, & ab omnibus cū
omni beneuolentia, iuxtà eius ne-
cessitatem, & status nostri conde-
centiam, prouideri. Verumtamèn
oportet eum non arridere hono-
ribus, nequè fauoribus plùs, quàm
iniurijs delectari; ità quòd pro-
pter honores non mutentur eius
mo-

mores nisi in melius. Si quandò veró propensiori, & meliori cibo indigeret, non in absconso, sed in publico loco assumat, vt alijs tollatur verecundia prouidendi sibi in infirmitatibus, & debilitatib⁹ suis. Ad eum maximè pertinet latentes conscientias distinguere, & ex occultis venis eruere veritatem. Omnes accusationes in principio habeat suspectas, donèc veritas ex diligenti examinatione incipiat apparere. Aures etiàm non præbeat multiloquijs, & multiloquos in accusationibus specialiter habeat suspectos, nec faciliter credat eis. Talis deniquè debet esse, quòd propter cupiditatem retinendi honorem, virilem formam iustitiæ, & æquitatis nullatenùs inficiat, vel relaxet. Ità tamèn, quòd ex nimio rigore nullius anima occidatur, & ex superflua mansuetudine non nascatur torpor, atquè ex laxa Indul-

dulgentia non proueniat dissolutio disciplinę; sicq; ab omnibus timeatur, vt ab ipsis timētib⁹ diligat. Officiū autē prælationis sēper putet, & sentiat sibi fore potius oneri, quàm honori. Vellem etiàm, eum habere Socios prędìtos honestate, rigidos aduersus voluptates, fortes in angustijs, & compassiuos delinquentibus; habentes æqualem affectionem ad omnes; nihil dè labore suo recipientes, nisi puram corporis necessitatem; & nihil appetentes nisi laudem Dei, Ordinis profectum, animę propriæ meritū, & Fratrum omnium perfectam salutem; omnibus conuenienter affabiles, & omnes conuenientes ad eos cum sancta iucunditate recipientes, atquè formam, & exemplū obseruantiæ Euangelij iuxtà professionem Regulæ in semetipsis purè, & simpliciter omnibus ostēdentes. Eccè talis esse debet Gene-

ra-

ralis Minister,& tales debet habere Socios.

COLLATIO XXVII.

De conditionibus Ministrorum Prouincialium.

VEllem, Fratres, Prouinciales Ministros affabiles esse minoribus, & tanta beneuolentia præditos, vt eorum affectui non vereantur se commitere delinquẽtes. Vellem eos moderatos esse in præceptis, propitios in offensis; inferre magis peccatores, quàm inferre iniurias. Hostes vitijs, medicos vitiosis. Tales deniquè esse vellem, quorum vita cæteris esset spectaculum disciplinæ. Hos tamẽ vellem omni honore venerari, & diligi, sicùt qui pondus portant sollicitudinis, & laboris. Summis eos præmijs apud Deum reputarẽ esse.

esse dignos, qui tali forma, taliquè lege traditas sibi animas gubernarent.

COLLATIO XXVIII.

Qualiter cõuersandum sit in Monasterio Sanctæ Mariæ dè Angelis, & quod nullatenùs à Fratribus dimittatur.

VOlo, quòd iste locus, Fratres charissimi, sit semper immediatè sub potestate Generalis Ministri, & Serui; & indè ille maiorē sollicitudinē, & curam habeat prouidendi ibidem dè bona, & sancta familia. Clerici eligantur dè melioribus, & sanctioribus, & magis honestis Fratribus, & qui sciant meliùs dicere Officium ex illis, qui sint in tota Religione; vt non solū sæculares, sed etiàm alij Fratres libenter, & cum magna deuotione

vi-

videant,& audiant eos. Dè Fratribus etiàm laicis, sanctis hominib⁹, discretis, humilibus, & honestis eligantur, qui seruiant illis. Volo etiàm, quòd nulla persona, & nullus Frater intret in illum locum, nisi Generalis Minister, & Fratres, qui seruiunt illis. Et ipsi non loquãtur cum aliqua persona, nisi cũ Fratribus, qui seruiunt illis, & cum Ministro, quandò visitauerit eos. Volo similiter, quòd Fratres laici, qui seruiunt eis, teneantur numquàm dicere eis verba otiosa, vel noua huius sæculi, vel quæcumque alia, quæ non essent vtilia animabus eorum. Et propterea specialiter volo, quòd nullus intret in illũ locum, vt ipsi meliùs conseruent puritatem & sanctitatem suam; & quòd in illo loco nihil penitùs fiat, vel dicatur inutiliter, sed ipse locus teneatur purus, & sanctus in hymnis, & laudibus Domini. Et cũ ali-

aliquis ipſorum Fratrum migrauerit ad Dominum, volo, quòd loco ipſius mittatur illùc alius Sanctus Frater à Generali Miniſtro. Nàm, ſi alij Fratres declinauerint aliquandò à puritate, & honeſtate, & ſanctitate vitæ, volo, quòd iſte locus benedictus ſit, & permaneat ſemper ſpeculum, & bonum exemplum totius Religionis, & quoddã candelabrum antè thronum Dei, & Beatam Virginem, ſemper ardens, & lucens, per quod Domin⁹ propitietur defectibus, & culpis omnium Fratrum, atquè conſeruet ſemper, & protegat hãc Religionem, & plantulam ſuam. Videte, filij, nè vnquàm hunc locum relinquatis. Si ab vna parte foràs expellemini, per aliam reintrate, Nàm locus iſte ſanctus eſt, & habitatio Chriſti, & Virginis Mariæ Matris eius. Hîc, cùm pauci eſſemus, augmentauit nos Dominus

al-

altissmus, Hîc luce sapientiæ suæ illuminauit animas pauperum suorum. Hîc igne sui amoris nostras voluntates accendit. Hîc qui orauerit corde deuoto, quod petierit, obtinebit; offendens, grauiùs punietur. Propter, quod, ò filij, habete hunc locum omni reuerẽtia, & honore dignissimum, tamquàm verè Dei habitaculum, ab ipso, & eius matre singulariter prædilectum. Atquè ibidem toto corde vestro in voce exultationis, & confessionis confitemini Deo Patri, & eius Filio Domino Iesu Christo, in Spiritus Sancti vnitate. Amen.

OP-

OFFICIVM PASSIONIS DOMINICÆ.

Ordo recitandi Officium Dominicæ Pasſionis ab hora Completorij Feriæ Quintæ maioris Hebdomadæ, quandò Chriſtus Dominus traditus eſt, vſquè ad Completorium Sabbati Sancti, & omnibus diebus ferialibus per annum.

Rubrica. *Incipiendum eſt Officium ab Oratione Dominica, ſed eo modo, quo Tomo primo poſita eſt cum Gloſſa Sancti viri, deindè ſubnectendæ illæ Laudes Dominicæ,* Sanctus, Sanctus, &c. *quas ibidē pag.* 88. *inuenies cum ſuis Verſiculis, & Oratione; quæ ad omnes Horas præponuntur: tunc abſolutè dicenda eſt Antiphona, & Pſalmi eo modo, quo hic diſponuntur.*

T, AD

AD COMPLETORIVM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Psal. 55. DEVS vitam meam annũtiaui tibi: posuisti lachrymas meas in conspectu tuo.

Psal. 40. Omnes inimici mei aduersùm me
* Psal. 70 cogitauerunt mala mihi: * consilium fecerunt in vnum.

Psal. 103. Et posuerunt aduersùm me mala prò bonis: & odium prò dilectione mea.

Ibidem. Prò eo vt me diligerent, detrahebant mihi: ego autèm orabam.

Psal. 21. Mi Pater sancte, Rex cœli, & terræ, nè discesseris à me, quoniàm tribulatio proxima est, & non est qui adiuuet.

Psal. 55. Conuertentur inimici mei retrorsùm, in quacumque die inuocauero te: eccè cognoui quoniàm Deus meus es.

Psal. 37. Amici mei, & proximi mei aduer-

sùm

ſum me appropinquauerunt, & ſteterunt:& proximi mei dè lōgè ſteterunt.

Longè feciſti notos meos à me, poſuerunt me abominationem ſibi: traditus ſum, & non egrediebar. Pſal.87.

Pater Sancte nè elongaueris auxilium tuum à me: Deus meus ad auxilium meum reſpice. Pſal.21.

Intende in adiutorium meum: Domine Deus ſalutis meæ: Pſal.37.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.

Sicut erat in principio, & nunc,& ſemper:& in ſæcula,&c.

Antiphona. Sancta Maria Virgo, non eſt tibi ſimilis nata in mundo in mulieribus, filia & ancilla altiſſimi Regis Patris Cęleſtis, Mater ſanctiſſima Domini noſtri Ieſu Chriſti, Sponſa Spiritus ſancti, ora prò nobis cum Sancto Michaele Archan-

gelo, & omnibus virtutibus Cœlorum, & omnibus Sanctis, tuum Sanctissimum Filium dilectissimum Dominum nostrũ, & Magistrum. Amen.

Gloria Patri, &c.

AD MATVTINVM.

Antiph. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Psal. 87. DOmine Deus salutis meæ: in die clamaui, & nocte corám te.

Intret in cõspectu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam.

Psal. 68. Intẽde animæ meæ, & libera eam: propter inimicos meos super me.

Psal. 21. Quoniàm tu es, qui extraxisti me dè ventre, spes mea ab vberibus matris meæ: in te proiectus sum ex vtero.

Dè ventre matris meæ Deus meus es tu; nè discesseris à me.

Tu

Tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam: & reuerentiam meam. Pſal.68.

In conſpectu tuo ſunt omnes, qui tribulant me: improperium expectauit cor meum, & miſeriã.

Et ſuſtinui, qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inueni.

Deus, iniqui inſurrexerunt ſuper me, & ſynagoga potẽtium quæſierunt animam meam: & non propoſuerunt te in conſpectu ſuo. Pſal.85.

Aeſtimatus ſum cum deſcendentibus in lacum: factus ſum ſicut homo ſinè adiutorio, inter mortuos liber. Pſal.87.

Tu es Sanctiſsimus Pater meus: & Deus meus. Pſal.45.

Intende in adiutorium meum: Domine Deus ſalutis meæ. Pſal.37.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

AD PRIMAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Psal. 56. Miserere mei Deus, miserere mei: quoniàm in te confidit anima mea.

Et in vmbra alarum tuarum sperabo: donec transeat iniquitas.

Clamabo ad Sanctissimum Patrē meum altissimum: Deum, qui benefecit mihi.

Misit dè cęlo, & liberauit me: dedit in opprobriū conculcantes me.

Misit Deus manum suam, & veritatem suam, & animam meam * eripuit dè inimicis meis fortissimis, & ab his, qui oderunt me: quoniàm confortati sunt super me.

* Psal. 17

Psal. 56. Laqueū parauerunt pedibus meis: & incuruauerunt animam meā.

Foderunt antè faciem meam foueam; & inciderunt in eam.

Pa-

Paratum cor meum Deus, paratũ cor meũ:cãtabo,& pſalmũ dicã.

Exurge gloria mea, exurge pſalte-riũ,& cithara: exurgã diluculo.

Confitebor tibi in populis Domine: & pſalmum dicam tibi in gentibus.

Quoniàm magnificata eſt vſquè ad cœlos miſericordia tua: & vſquè ad nubes veritas tua.

Exaltare ſuper cœlos Deus: & ſuper omnem terram gloria tua.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

AD TERTIAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Pſalmus.

Miſerere mei Deus, quoniàm conculcauit me homo: tota die impugnans tribulauit me. Pſal. 55.

Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniã multi bellantes aduerſùm me.

Psal.40. Oẽs inimici mei aduersũ me cogitabant mala mihi: verbum iniquũ constituerunt aduersũ me.

Psal.70. Qui custodiebant animam meam: consilium fecerunt in vnum.

Psalm.40 Egrediebantur foras: & loquebantur in idipsum.

Psal.21. Omnes videntes me deriserũt me: locuti sunt labijs, & mouerunt caput.

Ego autèm sum vermis, & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis.

Psal.30. Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium vicinis meis valdè: & timor notis meis.

Psal.21. Pater Sancte nè elongaueris auxilium tuum à me: & ad defensionem meam conspice.

Psal.37. Intende in audiutorium meum: Domine Deus salutis meæ.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

AD

AD SEXTAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

VOce mea ad Dominum clamaui: voce mea ad Dominũ deprecatus sum. Psal. 140

Effundo in conspectu eius orationem meam: & tribulationem meam antè ipsum pronuntio.

In deficiendo ex me spiritum meum: & tu cognouisti semitas meas,

In via hac, qua ambulabam, absc͠oderunt superbi laqueum mihi.

Considerabam ad dexteram, & videbam: & non erat, qui cognosceret me.

Perijt fuga à me: & non est qui requirat animam meam.

Quoniàm propter te sustinui opprobrium: operuit confusio faciem meam. Psal. 68.

Extraneus factus sum fratribus meis: & peregrinus filijs matris meę.

Pa-

Pater Sancte, zelus domus tuæ comedit me: & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.

Psal. 34. Et aduersùm me lætati sunt, & conuenerunt: & congregata sunt super me flagella, & ignoraui.

Psal. 37. Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.

Psal. 68. Confortati snnt, qui persecuti sūt me inimici iniustè: quę nō rapui tunc exoluebam.

Psal. 34. Surgētes testes iniqui, quæ ignorabam interrogabant me.

Retribuebant mihi mala prò bonis, & * detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem.

* Ps. 37.

Psal. 45. Tu es Sanctissimus Pater meus: Rex meus, & Deus meus.

Psal. 37. Intende in adiutorium meum: Domine Deus salutis meæ.

Gloria Patri, &c.

Ad

Antiphona. Sācta Maria Virgo, &c.
Gloria Patri, &c.

AD NONAM.

Antiphona Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

O Vos omnes, qui transitis per viam: attendite, & videte, si est dolor, sicùt dolor meus. Thren. 1.

Quoniàm circundederunt me canes multi: consilium malignantium obsedit me. Psal. 21.

Ipsi verò considerauerunt, & inspexerunt me: diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.

Foderunt manus meas, & pedes meos, & dinumerauerũt omnia ossa mea.

Aperuerunt super me os suum, sicùt leo rapiens, & rugiens.

Sicùt aqua effusus sum: & dispersa sunt omnia ossa mea.

Et factum est cor meum tamquàm cera liquescēs, in medio ventris mei.

Aruit

Aruit tanquàm testa virtus mea: & lingua mea adhæsit faucibus meis.

Psal. 68. Et dederunt in escam meam fel: & in siti mea potauerunt me aceto.

Psal. 21. * Ps. 68. Et in pulverem mortis deduxerũt me &*super dolorem vulnerum meorum addiderunt.

Psal. 3. Ego dormiui, & resurrexi: & Pater meus Sanctissimus cum gloria suscepit me.

Psal. 72. Pater Sancte, tenuisti manum dexteram meã, & in voluntate tua, deduxisti me, & cũ gloria assumpsisti me.

Quid enim mihi est in Cælo, & à te quid volui super terram?

Psal. 45. Videte, videte, quoniàm ego sum Deus dicit Dominus: exaltabor in gentibus, & exaltabor in terra.

Psal. 33. Benedictus Domin⁹ Deus Israel, qui redemit animas seruorum suo-

ſuorum dè proprio Sanctiſſimo Sanguine ſuo:& non delinquét omnes,qui ſperant in eo.

Et ſcimus quoniam venit: quoniã veniet iuſtitiam iudicare. Pſal.95.

Gloria Patri,&c.

Antiphona.Sãcta Maria Virgo,&c.

Gloria Patri &c.

AD VESPERAS.

Antiphona.Sancta Maria Virgo.

Pſalmus.

OMnes gentes plaudite manibus: iubilate Deo in voce exultationis. Pſal.46.

Quoniàm Dominus excelſus, terribilis: Rex magnus ſuper omnem terram.

Quià Sanctiſsimus Pater dè Cęlo Rex noſter antè ſæcula: miſit dilectum Filium ſuum dè alto, &* operatus eſt ſalutem in medio terræ. *Pſal.73

Lętentur cæli,& exultet terra, cõmoueatur mare, & plenitudo eius Pſal.95.

eius:gaudebũt campi, & omnia, quæ in eis sunt.

Cantate ei canticum nouum: cantate Domino omnis terra.

Quoniàm magnus Dominus, & laudabilis nimis: terribilis est super omnes Deos.

Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam, & honorem: afferte Domino gloriam nomini eius.

Ex Luc. 14. Tollite corpora vestra, & baiulate Crucem eius: & sequimini vsquè in finẽ sanctissima præcepta eius.

Psal. 95. Commoueatur à facie eius vniuersa terra: dicite in gentibus, quià Dominus regnauit.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sãcta Maria Virgo, &c.
Gloria Patri, &c.

Rubrica. *Quandòcunquè terminatur Officium, dicuntur sequentia verba.*

Be-

Benedicamus Domino Deo viuo, & vero; laudemus eum, gloriã, honorem, benedictionem, & omnia bona referamus ei semper Amen, amen. Fiat, fiat.

Rubrica. *A Completorio Sabbati sancti, vsquè ad Octauam Pentecostes inclusiuè, dicitur Officium, vt sequitur.*

Pater noster, &c. & Sanctus, Sanctus, &c. *vt suprà.*

AD COMPLETORIVM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

DEVS in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuã dum me festina. Psal. 69.

Confundantur, & reuereãtur: qui quærunt animam meam.

Auertantur retrorsùm, & erubescant: qui volunt mihi mala.

Auertantur statim erubescentes: qui dicunt mihi, eugè, eugè.

Exultent, & lætentur in te omnes, qui

qui quærunt te: & dicant semper; magnificetur Dominus; qui diligunt salutare tuum.

Ego verò egenus, & pauper sum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine nè moreris.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sãcta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

AD MATVTINVM.

Dominicæ Resurrectionis.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Psal. 97. CAntate Domino canticum nouum: quià mirabilia fecit.

* Sacrificauit filium suum dextera eius, & brachium sanctum eius.

* Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectum gentium reuelauit iustitiam suam.

* Aliàs Sanctificauit.

* Aliàs Sanctum.

Psal. 39. In illa die mandauit Dominus misericordiam suam, & nocte can-

canticum eius.

Hæc est dies, quã fecit Dominus: exultemus, & lætemur in ea. Psal. 117

Benedictus qui venit in nomine Domini: Deus Dominus, & illuxit nobis.

Lætentur cæli, & exultet terra; commoueatur mare, & plenitudo eius: gaudebunt campi, & omnia, quæ in eis sunt. Psal. 95.

Afferte Domino patrię gentium, afferte Domino gloriam, & honorem: afferte Domino gloriam nomini eius.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

AD PRIMAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Miserere mei Deus, miserere, &c.

Vt suprà ad Primam in Officio de Tempore.

Ad Tertiam, Sextam, & Nonam.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Cantate Dño canticum nouũ, &c. *vt suprà ad Matutinum in hoc Officio Paschali*.

AD VESPERAS.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Oẽs gentes plaudite manibus, &c. *vt suprà ad Vesperas in Officio dè Tempore*.

Rubrica. *Notandum, quòd in die Ascensionis adduntur ad Psalmũ*, Cantate, *tàm in Matutino, quàm ad Tertiam, Sextam, & Nonam, sequentes versiculi*.

Psal. 67. REgna terræ cantate Deo, psallite Domino: psallite Deo, qui ascendit super cœlum cœli ad Orientem.

Eccè dabit voci suæ vocem virtutis, date gloriam Deo super Israel; magnificentia eius, & virtus eius in nubibus.

Mi-

Mirabilis Deus in Sanctis suis, Deus Israel, ipse dabit virtutem, & fortitudinem plebi suæ: benedictus Deus.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

Rubrica. *Ad Vesperas etiam Ascensionis quotidiè vsquè ad Aduentũ, ad Psalmum.* Omnes gentes, *adiunguntur hi versus.*

ET ascendit ad cęlos: & sedet ad dexteram Sanctissimi Patris in Cœlis. — Ex symb. Apostol.

Exaltate super Cęlos Deus: & super omnem terram gloria tua. — Psal. 56.

Et scimus quoniàm venit: quoniã veniet iustitiam iudicare. — Psal. 95.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

Rubrica. *Ordo dicendi Officium in omnibus Fæstiuitatibus principalibus, & Dominicis diebus, ab*

Octaua Pentecostes vsque ad Aduentum, & ab Octaua Epiphaniæ vsquè ad Completorium Feriæ Quintæ in Cœna Domini.

AD COMPLETORIVM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Deus in adiutorium meum intende, *vt suprà in Completorio tempore Paschali.*

AD MATVTINVM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Cantate Domino canticum nouũ, &c. *vt suprà in Matutino Resurrectionis.*

AD PRIMAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Miserere mei Deus, miserere mei, &c. *vt suprà ad Primam in Officio dè Tempore.*

AD TERTIAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psal-

Pſalmus.

IVbilate Deo omnis terra, pſalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius. Pſal.65.

Dicite Deo, Quàm terribilia ſunt opera tua Domine: in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.

Omnis terra adoret te, & pſallat tibi: pſalmum dicat nomini tuo.

Venite, & audite, & narrabo, omnes, qui timetis Deum: quanta fecit animę meæ.

Ad ipsũ ore meo clamaui: & exultaui ſub lingua mea.

Et exaudiuit dè templo ſancto ſuo vocem meam: & clamor meus in conſpectu eius. Pſal.17.

Benedicite gentes Dñm noſtrum: & auditã facite vocẽ laudi eius. Pſal.65.

Et benedicentur in ipſo omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum. Pſal.71.

Et benedictum nomen maieſtatis

eius in æternum, & replebitur maieſtate eius oĩs terra: fiat, fiat.

AD SEXTAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Pſalmus.

Pſal. 19.

EXaudiat te Dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob.

Mittat tibi auxilium dè ſancto & dè Sion tueatur te.

Tribuat tibi ſecundùm cor tuum: & omne conſiliũ tuũ confirmet.

Lætentur in ſalutari tuo: & in nomine Domini Dei noſtri magnificabuntur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniàm miſit Dominus Ieſum Chriſtum filium ſuum, & * iudicabit populos in iuſtitia.

* Pſal. 9.

Et factus eſt Dominus refugium pauperis, adiutor in opportunitatibus, in tribulatione: & ſperét in te, qui nouerũt nomen tuum.

Be-

Benedictus Dominus Deus meus: quià factus es susceptor meus, & refugium meum in die tribulationis meæ. Psal. 58.

Adiutor meus tibi psallam: quia Deus meus misericordia mea.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c.

Gloria Patri, &c.

AD NONAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

IN te Domine speraui, non cōfundar in æternum: in iustitia tua libera me, & eripe me. Psal. 70.

Inclina ad me aurem tuam: & salua me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum: vt saluum me facias.

Quoniàm tu es patientia mea Domine: Domine spes mea à iuuentute mea.

In te confirmatus sum ex vtero,

dè ventre matris meæ tu es protector meus: in te cantatio mea semper.

Repleatur os meum laude, vt cantem gloriam tuàm: tota die magnitudinem tuam.

Psal.68. Exaudi me Domine, quoniàm benigna est misericordia tua: secũdúm multitudinem miserationũ tuarum respice in me.

Et nè auertas faciem tuam à puero tuo: quoniàm tribulor, velociter exaudi me.

Benedictus Dominus Deus meus, quià * factus est susceptor meus: & refugium meum in die tribulationis meæ.

* Psal.58

Adiutor meus tibi psallam, quià Deus susceptor meus es: Deus meus misericordia mea.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c. Gloria Patri, &c.

AD

AD VESPERAS.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Oês gentes plaudite manibus, &c. *vt suprà ad Vesperas in Officio feriali.*

Rubrica. *Ordo recitandi Officium à prima Dominica Aduentus vsquè ad Vigiliam Natiuitatis Domini.*

AD COMPLETORIVM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Psal. 12.

VSquequò Domine obliuisceris mei in finem: vsquequè auertis faciem tuam à me?

Quamdiù ponam consilia in anima mea: dolorem in corde meo per diem?

Vsquequò exaltabitur inimicus meus super me? respice, & exaudi me Domine Deus meus.

Illumina oculos meos, nè vmquã obdormiam in morte: nè quandò dicat inimicus meus, Prævaⁱ

ualui aduersùs eum.

Qui tribulant me, exultabunt si motus fuero: ego autém in misericordia tua speraui.

Exultabit cor meũ in salutari tuo; cantãbo Domino, qui bona tribuit mihi: & psallam nomini Domini altissimi.

Gloria Patri,&c.

Antiph. Sancta Maria Virgo,&c. Gloria Patri,&c.

AD MATVTINVM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Isai.12.

CONfitebor tibi Domine Sanctissime Pater, Rex cœli, & terræ: quoniàm consolatus es me.

Tu es Deus Saluator meus: fiducialiter agam, & non timebo.

Fortitudo mea,& laus mea Dñs:& factus est mihi in salutem.

Exod.15.

Dextera tua Domine magnificata est in fortitudine, dextera tua

Do-

Domine percussit inimicum: & in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios meos.

Videant pauperes, & lætentur: q̃rite Deũ,& viuet anima vestra. psal. 68.

Laudent illum cœli, & terra, mare,& omnia reptilia in eis.

Quoniam Deus saluã faciet Sion: & ædificabũtur Ciuitates Iudæ.

Et inhabitabunt ibi : & hæreditate acquirent eam.

Et semen seruorum eius possidebit eam:& qui diligunt nomẽ eius, habitabunt in ea.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sãcta Maria Virgo,&c.

Gloria Patri,&c.

AD PRIMAM.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

Psalmus.

Misere mei Deus, misere mei, &c. *vt supra in Officio feriali.*

AD TERTIAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psal-

Psalmus.

Iubilate Deo omnis terra, &c. *vt suprà in Officio festiuo, & Dominicali.*

AD SEXTAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Exaudiat te Dominus, &c. *vt suprà ibidem.*

AD NONAM.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

In te Domine speraui, &c *vt suprà ibidem.*

AD VESPERAS.

Antiphona. Sancta Maria Virgo.

Psalmus.

Oēs gentes plaudite manibus, &c. *vt suprà ad Vesperas in feriali Officio. omisso solùm vltimo versu.* Commoueatur à facie eius, &c.

Rubrica. *Similiter celebratur Officium à die Natiuitatis Dominì*

vs-

vſquè ad Octauam Epiphaniæ, excepto quòd ad omnes horas, incipiendo à Veſperis diei, dicatur ſequens. Pſalmus.

EXultate Deo adiutori noſtro: iubilate Domino Deo viuo, & vero in voce exultationis. Pſal. 80.

Quoniam Dominus excelſus, terribilis: Rex magnus ſuper omnem terram. Pſal. 46.

Quià Sanctiſſimus Pater dè Celo* Rex noſter antè ſæcula, miſit Filium ſuum dè alto: &* natus fuit dè Beata Virgine Maria. * Pſal. 37 *Ex Sym. Apoſt.

Ipſe inuocauit me, Pater meus es tu: & ego primogenitum ponam illum, excelſum præ Regibus terræ. Pſal. 88.

In illa die mandauit Dominus Deus miſericordiam ſuam: & nocte canticum eius. Pſal. 39.

Hæc eſt dies, quam fecit Dominus exultemus, & lætemur in ea. Pſal. 117.

Quià ſanctiſſimus puer dilectus Iſa. 9.
da-

datus est nobis, & natus fuit prò nobis in via, & * positus in præsepio; quia non habebat locum in diuersorio.

* Luc. 2.

Gloria in altissimis Domino Deo: & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

Psal. 95.

Lætentur cæli, & exultet terra, cõmoueatur mare, & plenitudo eius: gaudebunt campi, & omnia quę in eis sunt.

Cantate ei cãticum nouum: cantate Domino omnis terra.

Quoniàm magnus Dominus, & laudabilis nimis: teribilis est super omnes Deos.

Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam, & honorem: afferte gloriam nomini eius.

Ex Lu. 14

Tollite corpora vestra, & baiulate Sanctam Crucem eius: & sequimini vsquè in finem pręcepta eius.

Glo-

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto, &c.

Antiph. Sancta Maria Virgo, &c. Gloria Patri, &c.

CANTICA B. Francisci.

Canticum Fratris Solis.

ALtissimo, onnipotente, bon' Signore; tue son' le laude, la gloria, lo honore, & ogni beneditione. A te solo se confanno, e nullo homo è degno de nominarte. Laudato sia Dio mio Signore con tutte le creature, specialmente messer' lo Frate Sole; il quale giorna, & illumina nui per lui, & ello è bello, e radiante con grande splendore: de te Signore porta significatione.

Bartholom. Pisan. lib. 2. conform. 11. & alij

Rationē metri cō funderūt antiqui ex scriptores.

ne. Laudato sia mio Signore, per suor Luna, e per le Stelle: il quale in Cielo le hai formate chiare, e belle. Laudato sia mio Signore per frate vento, e per l'aire, e nuuolo, e sereno, e ogni tempo, per le quale dai à tutte creature sustentamēto. Laudato sia mio Signore ꝑ sore Acqua, la quale è molto vtile, & humile, e pretiosa, e casta. Laudato sia mio Signore per frate fuocho, per lo quale tu allumini la notte, & ello è bello, e iocondo, e robustissimo, e forte. Laudato sia mio Signore, per nostra madre terra, la quale ne sostenta, e gouerna, e produce diuersi frutti, e coloriti fiori, & herbe.

Sequentem versiculum addidit Franciscus præcedentibus, quandò corā Episcopo Assisij, & Potestate fecit præfatas laudes decantari, vt ad concordiam venirent: quod & mirabiliter factum est. Lau-

Laudato sia mio Signore, per quelli, che perdonano per lo tuo amore, e sosteneno infirmitade, e tribulatione. Beati quelli, che sostegneranno in pace, che de te Altissimo seranno incoronati.

Quæ sequuntur composuit, quando per reuelationem de mortis tempore sibi constitit.

Laudato sia mio Signore per suor nostra morte corporale: dalla quale nullo homo viuente può scampare. Guai à quello, che more in peccato mortale. Beati quelli, che se trouano nelle tue santissime voluntadi, che la morte seconda non li potrà far male; Laudate, e benedicete mio Signore, e ringratiate, e seruite à lui con grande humiltate.

CANTICVM SECVNDVM.

Tom. 4. Oper. D. Bernard. Senens. Serm. 4. Extraordiu.

IN foco l'amor'mi mise,
In foco l'amor'mi mise.
In foco d'amor'mi mise
Il mio sposo nouello,
Quando l'anel' mi mise
L'agnello amorosello.
Poiche in prigion' mi mise,
Ferimmi d'vn' coltello,
Tutto il cor'mi diuise.
In foco l'amor,&c.
Diuisemi lo core,
E'l corpo cadè in terra.
Quel'quadrello del'amore,
Che balestra disserra,
Percosse con ardore,
Di pace fece guerra.
Moromi di dolciore.
In foco,&c.
Moromi di dolciore.
Ne ven' marauigliate,

Che

Che tai colpi mi ſon dati
Da lancie innamorate:
E'l ferro è lungo, e lato,
Cento braccia ſappiate,
Che m'ha tutto paſſato.
In foco, &c.
Poi ſi fer' le lancie ſpeſſe,
Che tutto m'agonizaro:
All'hor' preſi vn' paueſe,
Ei colpi più ſpeſſaro,
Che niente mi difeſe;
Tutto mi fracaſſaro,
Con tal' forza le ſteſe.
In foco, &c.
Diſteſele sì forte,
Ch'io diffidai ſcontarle,
Onde campai da morte.
Ti moui contra ragione,
Gridando molto forte,
Vn' trabucco rizzoe,
Che mi diede nuoue ſorte.
In foco, &c.
Le ſorti, che mandaua,
Eran' pietre piombate,

Che ciascheduna grauaua
Mille libre pesate:
Si spesse le gittaua,
Non le harei mai numerate,
Nulla mai mi fallaua.
In foco, &c.

Non m'harebbe mai fallato,
Sì ben' tirare sapeua:
In terra ero io sternato,
Aita non mi poteua;
Tutto ero fracassato,
Niente più mi senteua,
Com'huomo, ch'era passato.
In foco, &c.

Passato non per morte,
Ma dà diletto ornato;
Poi rimessimi sì forte
Dentro il corpo tornato,
Che seguì quelle scorte,
Che haueano guidato
Nella superna Corte.
In foco, &c.

Poiche tornato fui,
Tosto armato mi fui;

E à

E à Christo feci guerra,
Caualcai in sua terra,
Scontrandomi con lui,
Tostamente l'afferro,
Mi vendico di lui.
In foco,&c.

Poiche fui vendicato,
Io feci con lui patto,
Perche prima era stato
L'amor' molto verace
Di Christo innamorato:
Or' son fatto capace,
Sempre lo cor' formato
Di Christo consolato.
Infra l'amor' mi mise.
In foco,&c.

CANTICVM TERTIVM.

AMor' de caritate,
Perche m'hà si ferito?
Lo cor' tutto partito,

D. Bern. Senen.

Tomo 4. Serm. 16. extraordin. & serm. 6. Feriæ Parasceues.

Et arde per amore;
Arde, & incende,
Nullo troua loco:
Nō può fugir', perche l'è ligato;
Si se consoma, come la cera al foco,
Viuendo more, languisce stemperato,
Domāda poter' fugir' vn' poco,
Et in fornace trouase locato:
Oime eo ò son' menato
A' si forte languire,
Viuendo così morire,
Tanto monta l'ardore.

Inanzi ch'io prouasse, domandaua
Amor' à Christo, pensando pur' dolzura;
In pace di dolcezza star' pēsaua
For' d'ogni pena, e poi sede in altura,
Prouo tormento, qual' nō cogitaua,
Che'l cor' me se fēde per calura;
Non posso dar' figura,
De que sostegno semblanza,
Ch'io

Ch'io moro in dolcetanza,
Et viuo ſenza core.
Hò perduto core, e ſenno tutto,
Voglia,e placere,e tutto ſentimento;
Ogni bellezza mi par' fango brutto;
Delicie,e ricchezze perdimento;
Vn' arbore d'amor' cun gran'frutto.
In cor' plantato me dà paſcimento:
Che fè tal' mutamento,
In mi ſenza dimora,
Iettando tutto fora,
Voglia,e ſenno, e vigore.
Per comperar' l'amore, tutto hò dato
Lo mondo, e mi hò tutto per barattato:
Se tutto foſſe mio, quel'ch'è creato,
Darialo per amor' ſenza ogni patto;
E trouome d'amor' tutto ingannato,
Che tutto hò dato,e nõ sò ò io sõ tratto.
Per amor' ſon' desfatto,
Pazzo ſi ſon' creduto:
Mà perche io ſun' venduto
De mi non hò valore.
Credeuame la gente reuocare,
Amici che ſono for' de queſta via;

Mà chi è dato, più non se pò dare,
Nè seruo fare, che fuga Signoria,
Inanzi la petra porriase mollare,
Che l'amore, che me ten'in soa balia,
Tutta la voglia mia
D'amor si è infocata,
Vnita transformata,
Che li torrà l'amore.
Foco, nè ferro non la pò partire;
Non si diuide cosa tanto vnita:
Pena, ne morte iam non pò salire
A quella altezza, doue stà rapita;
Sotto si vede tutte cose zire,
Et ella sopra tutte stà gradita,
Anima com'ei salita,
A posseder' tal'bene,
Christo, da cui te vene,
Abbrazal'cun dolzore.
Io non posso veder' creatura,
Al Creator' grida tutta mente,
Celo, ne terra non me dà dolzura,
Per Christo amore, tutto m'è fetente;
Luce de Sole si me par'oscura,
Veggendo quella fazza resplendente,
Che-

Cherubin' ſon' niente
Belli per enſegnare,
Seraphin' per amare,
Chi vede lo Signore.

Nullo donca mai me reprenda,
Se tal'amore mi fà pazzo zire.
Iam non è core, che più ſe defenda
D'amor' ſi preſo, che poſſa fugire:
Penſi zaſcun',como cor' non ſi fenda,
Cotal' fornace como poſſa ſoffrire:
S'eo poteſſe inuenire
Anima,che me intendeſſe,
De mi pietade haueſſe,
Che me ſe ſtruzze'l core.

Che celo, e terra grida,e ſempre clama,
Et tutte coſe, ch'io dibbia amare,
Zaſcuna dice; Cum tutto core ama,(zare;
L'amore, che n'ha fatto briga d'abbraz-
Che quel'amore perzò che te brama,
Tutti nui hà fatte per ti à ſe trare,
Vego tanto abundare
Bontade,& corteſia,
Da quella luce pia,
Che ſe ſpande de fora.

Amor

Amor' voglio plù, se plù podesse;
Ma como plù à mi lo cor' iã non troua;
Plù che me dare con ciò che volesse,
Non posso, questo è certo senza proua:
Tutto l'ho dato, perch'io possedesse
Quel'amatore, che tanto me renoua.
Bellezza antiqua, & noua,
Da poi che t'hò trouata;
O luce smesurata
Di sì dolce splendore.
Vegando tal' bellezza, si sum tratto
For'de mi, non sò ò sun' portato:
Lo cor' se strugge como cera desfatto,
De Christo se retroua figurato;
Iam non se trouò mai tal'baratto,
Per vestir' Christo tutto, o spoliato,
Lo cor' si transformato,
Amor' grida, che sente,
Anegata è la mente,
Tanto sente dolzore.
Ligata è la mente cum dolceza,
Tutta se destende ad abbrazzare;
E quanto plù resguarda à la beleza,
Tanto fuor' de se plù fazetare;
In

In Christo tutta posa cum ricchezza,
De si memoria nulla pò seruare;
Ormai ad si plù dare,
Altra cosa non cura,
Nè pò perder' valura,
De si onne sentore.

In Christo transformata quasi è Christo;
Cum Dio vnita tutta stà diuina,
Sopra ogn'altura è si gran'acquisto;
De Christo è tutto'l suo, stà Regina,
Or' donca io potesse star' plù tristo,
De colpa domandando medicina;
Nulla c'è plù sentina,
Doue troui peccato;
Lo vecchio n'è mozato,
Purgato ogni fetore:

In Christo è nata noua creatura,
Spogliata homo vecchio, e fatto nouello;
Mà tāto l'amore mōta cum ardura,
Lo cor' par' che se fenda cum coltello,
Mente cum senno tolle tal'calura:
Christo se m'è trà tutto tanto bello,
Abrazo me cum ello,
E per amor sì clamo,

Amor

Amor', che tanto bramo,
Famme morir d'amore.

Per ti amor' me consumo languendo,
Et vò stridendo per ti abrazare:
Quando te parti, si moro viuendo,
Sospiro, & plango per ti ritrouare;
E retornando el' cor' se và stendendo,
Che in ti si possa tutto transformare:
Donca plù non tardare;
Amor' or' me soueni,
Ligato si mi tieni,
Consumame lo core.

Resguarda dolce amore la pena mia,
Tanto calor' non posso soffrire:
L'amor' m'hà preso, non sò ò io me sia,
Que faza, ò dica, non posso sentire;
Como smarito si vò per la via,
Spesso strangosso per forte languire;
Non sò como sostegnere
Possa tal' tormento,
Lo qual' cum passamento
Da me fura lo core.

Cor' m'è furato; non posso vedere,
Que diba fare, e que spesso faza;

Et chi mi vede, dice, vol'ſapere,
Se amor'ſenza atto à ti Chriſto plaza:
Se non te place, que poſſo valere?
De tal'menſura la mente m'alaccia,
L'amor', che ſi m'abraccia,
Tolme l'operare,
Voler', & operare;
Perdo tutto ſentore.

Sappi parlare, or' ſun' fatto muto:
Vedeua, e mò ſon' ceco deuentato:
Sì grande abiſſo non fù mai veduto;
Tacendo parlo, fugo, e ſon ligato;
Scendendo ſalgo, tengo, e ſon' tenuto,
De fora ſon' dentro, caccio, & ſon' cac-
Amor' ſmeſurato (ciato
Perche mi fai impazzire,
Et in fornace morire
De sì forte calore?

CHRISTO.

Ordena queſto amore, tu che m'ami,
Non è virtù ſenza ordene trouata:
Poiche trouare tanto me brami,
Sia la mente cum virtù renouata;
Ad mi amare, voglio, che tu chiami,
La

La çaritate,qual' ſia ordenata,
L'arbore ſi è prouata,
Per l'ordene del' frutto;
Lo qual' demoſtra tutto,
D'onni coſa e'l valore.
Tutte le coſe,che haio create,
Sun fatte cun numero,& menſura,
Et al'lor fin' ſon'tutte ordenate:
Conſeruaſe per orden' tal'valura,
E molto plù ancora caritate
E ordenata in la ſua natura;
Donca com'per calura,
Anima tu ſe'impazzita?
Fora d'ordene tu ſe'vſcita,
Non te infrenò el'feruore.
ANIMA ò FRANCESCO.
Chriſto,lo cor'tu m'hai furato,
E dici,che ad amare ordin'la mente,
Como, da poi che in ti ſum mutato,
De mi pò eſſer'romaſo conuenente?
Si come ferro, che tutto è infocato,
Et aere dal Sol' fatto relucente;
De lor' forma perdente,
Son' per altra figura:
Coſi

Così la mente pura
De ti è vestita, amore:
Mà, da che perde la sua qualitate,
Non pò la cosa da si oprare,
Como è formata, si hà potestate,
Opera cum frutto, si puote fare:
Donca si è transformata in veritate,
In te sol' Christo, che se' dolce amare,
A ti si pò imputare,
Non à mi, quel'ch'io fazo:
Però s'eo non te plazo,
Tu n'à te non placi amore.
Io sò ben' questo, che s'eo sum impazzito,
Tu summa sapienza me l'hai fatto,
E questo fò, da ch'io fui ferito,
E quando cum l'amor feci baratto,
Che mi spogliando fui da te vestito,
A noua vita non sò como fui tratto,
De mi tutto disfatto:
Or' sun' per amor' forte,
Rotte son'le porte,
Et iazo teco amore.
A tal'fornace perche me menaui,
Se tu voleui, che hauesse temperanza

Quando

Quando si ſmeſurato me te daui,
Tolleui da me tutta meſuranza,
Poiche picciolello tu me baſtaui,
Tenerti grande non aggio poſſanza,
Onde ſe c'è fallanza,
Amor l'è tua, non mia,
Però che queſta via,
Tu la feceſti amore.
Tu dall'amor'non te defendeſti,
De celo in terra el'te fè venire:
Amore à tal baſſezza deſcendeſti,
Com'homo deſpetto per lo mõdo zire,
Nè caſa, nè terre non voleſti;
Tal'pouertate, per nui arricchire,
In vita, & in morte,
Moſtraſti per certanza,
Amor' de ſmeſuranza,
Che ardeua in lo to core.
Com'ebrio per lo mondo ſpeſſo andaui,
Amore te menaua, com'huomo vẽduto,
In tutte coſe amor'ſempre moſtraui,
De ti quaſi niente perceputo:
Che ſtando in lo templo ſi gridaui,
A beuer' vegna chi hà ſoſtegnuto
Sete

Sete d'amor hauuto,
Che l' gli ſerà donato.
Amor' ſmeſurato,
Che paſce con dolzore.
Con ſapienza non te conteneſti,
Che l'tuo amore ſpeſſo non verſaſſe:
D'amore, non de carne tu naſceſti
Humanato amor', che ne ſaluaſſe;
Per abbracciarne en' croce ſi correſti;
Io credo, che però tù non parlaſti,
Nè te amor ſcuſaſti,
D'auanti à Pilato.
Per compir' tal mercato,
In croce dell'amore.
La ſapienza vego, che ſe celaua,
Et ſolo amor' ſi potea vedere;
E la potenza iam non ſi moſtraua,
Che l'era la virtute in diſpiacere.
Grande era quell'amore, che ſe verſaua,
Altro che amore non potendo hauere,
Ne l'viſo, ne il volere,
Amor' ſempre legando,
Et in croce abbracciando,
L'huomo cum tanto amore.

Donca Iesù s'io ſon sì innamorato;
Inebriato per sì gran' dolcezza,
Che me reprende, s'io vò impazzato,
Et in mi perdo ſenno,& ogni fortezza;
Poiche l'amore t'hà sì ligato,
Quaſi priuato d'ogni tùa grandezza,
Come ſaria mai fortezza,
In me di contradire,
Ch'io non voglio impazzire
Per abbracciar' te amore?
Et quel'amor',chi mi fá impazzire,
Pari che à ti toleſſi ſapientia;
E quell'amor',che sì me fà languire,
A te per me ſi tolſe la potentia:
Non voglio ormai, ne poſſo ſofferire,
D'amor'ſon' preſo,non fazzo renitentia;
Datame la ſententia,
Che d'amor' io ſia morto;
Iam non volgo conforto;
Se non morir'd'amore.
Amor',amore,che sì m'hai ferito,
Altro,ch'amor'non poſſo cridare;
Amor',amore sì forte m'hai rapito,
Lo core ſempre ſpande per amore,

Per

Per te voglio ſpaſemare:
Amor' che core conoſcerà?
Amor' per corteſia
Famme morir' d'amore.
Amor', amore Ieſù ſon zonto à porto,
Amor', amore Ieſú dammi conforto,
Amor', amore Ieſù sì m'hà infiammato,
Amor', amore Ieſú io ſon' morto:
Fammi ſtar' amor' ſempre abbrazzato,
Cum teco transformato
In caritate, & in ſomma veritate.
Amor', amor,' amor',
Ogni coſa clama amore:
Amor' tanto ei profundo,
Che più t'abbraccia,
Tanto più ti brama.
Amor', amor', tu ei cerchio rotundo,
Cō tutto el'core; che tenciā sēpre t'ama,
Che tu ſei ſtrame, & trama per veſtire,
E così dolce, che ſempre crida amor',
amor', amor'.
Quanto tu mi fai amor', nol' poſſo fare;
Amor', amor', tanto amo de ti,
Amor', amore, ben' credo morire;

Amor' tanto preso m'hai,
Amor',amor', fammi in te transire.
Amor dolce languire,
Amor' mio desioso,
Morir' si dilettoso.
Amor' mio dilettoso,
Anegami in amor'.
Amor' amor' lo cor' mio se spezza,
Amor' amor',tal'sente ferita:
Amor,Iesù,tramme a la tua bellezza:
Amor',amor',per te sonto rapita:
Amor',amor'viuà, non me despreggia
Amor',amor',l'anima teco vnita,
Amor'tu sei sua vita;
Iam non se pò partire,
Perche la fai languire,
Tanto strugendo amor'.
Amor',amor',de Iesù desideroso,
Amor',voglio morire,
Te abrazando.
Amor',dolze Iesú meo sposo.
Amor',amor',la morte te domando,
Amor',amor',Iesù si pietoso;
Tu me te dai in te transformato,
Pen-

Pensa, che eo vó spasemando:
Non sò ò io me sia,
Iesù speranza mia,
Ormai và, dormi in amore.

ORACVLA B. P. Francisci.

APOPHTHEGMATA B. P. Francisci.

APOPHTHEGMA I.

Se Dei esse præconem.

PAulò post conuersionem per siluam iter faciente viro Dei, latronibus ex abditis in eum irruētibus, & quis esset, interrogantibus intrepida, & prophetica voce respondit: Præco sum magni Regis.

Bon. c. 2. leg. mai. & alij.

APOPHTHEG. II.

Laborum præmium maius, & certius esse apud Deum, quàm apud homines.

Pisan.l.1 conf.5.& 12.

FRatri vterino è regione nuditatem, & pauperiem eius irridenti, & magni algoris tempore per socium suum aliquantulùm sudoris sibi vendi petenti, se nolle respondit. Sudorem meum (inquit) cariùs Domino vendam.

APOPHTHEG. III.

Passionem Christi deflendam.

Pisan.l.1 conf. 12.

IVxtà Ecclesiam Sanctæ Mariæ dè Angelis, non multùm à conuersione sua magno eiulatu, & gemitu flebat; & interrogatus à viro quodam spirituali, cur tàm tenero affectu, & tàm apertè ploraret, ait; Passionem Christi defleo, prò qua non deberem verecundari alta voce per totum orbem lacrimari.

APO-

APOPHTHEG. IV.

Internum Dei calorem externum depellere algorem.

INterrogatus quomodò vestitu tàm tenui posset se ab hyemalis, & algoris asperitate tueri; respondit: Si supernæ patriæ flamma contegeremur interiùs, frigus istud exteriùs facilè portaremus.

Bon. l. 5. & Pisa. l. 1. cōf. 12. c. 40.

APOPHTHEG. V.

Deo militaturis nihil mundanorum reseruandum.

PRopter querimonias paternas, suadente Assisij Antistite, vt pecunias clàm ablatas (quas vilipendens per fenestram Ecclesiæ Sancti Damiani proiecit, vel ad eiusdem templi ruinæ proximi, structuram abscōdit) patri redderet; animo intrepido, & à terrenis absoluto respondit. Domine, non tantùm pecuniam, quæ dè rebus

Pisa. li. 1. conf. 12.

ſuis eſt, ei volo reddere libenti animo, verùm & quę mea ſunt, veſtimenta.

APOPHTHEG. VI.

Parentes, & terrena omnia propter Deum deſpicienda.

Bon. c.2.

CORàm eodem Epiſcopo, patre præſente, omnibus ſe veſtibus ſpoliauit, & iuri paternæ ceſſit hæreditatis, dicens ad patrē: Hactenùs te vocaui patrē in terris, deinceps ſecurè, & liberiùs dicam: *Pater noſter, qui es in cœlis*, apud quem omnem theſaurum repoſui, & omnē ſpei fiduciam collocaui.

APOPHTHEG. VII.

Dei pauperes non aſſuefaciendos inſtructis conuiuijs.

Piſ. lib. 1. conf. 6.

EREmita Sancti Damiani, cùm vir Dei in Eccleſia reparanda toto conatu, & magno cum labore inhiaret, mensā, & menſæ ſuper-

perimponēda sollicitè pparabat. Quod, vt beatus Pater, & nouus Dei athleta, post aliquos dies secū considerauit, se ità reprehendit: Inuenies tu, peregrine in mundo, quòcumque ieris, Sacerdotem hunc, qui tantam tibi præstet humanitatem? Non est hæc vita pauperis, quam elegisti. Modò ergò, sicùt pauperem decet, vade, & porta paropsidem in manu, & ostiatim quæ tibi cibaria prò Dei amore fideles dederint, in ea coaduna. Ità voluntariè viuere oportet prò amore illius, qui pauper natus, pauperrimus in sæculo vixit, nudus, & pauper mansit in patibulo, sepultusquè est in alieno sepulchro.

APOPHTHEG. VIII.

In Dei obsequio maledictiones sæculi non esse curandas.

Patre, adhùc post conuersionē, sancto viro, vbicumquè ei occur-

Pis.lib.1. conf. 5.

cur-

currebat, maledicente, hominem quemdam pauperculum, & despectum in patrem sibi adoptauit, & in comitem assumpsit, rogauitquè, vt quoties à patre suo malediceretur, ille è regione sibi benediceret, signoquè Crucis muniret. Dùm ergò à Patre malediceretur, à paupere verò benediceretur, ad patrem inquit: Credò, pater, quòd Deus potest mihi dare, & dedit patrem, benedictiones prò tuis maledictionibus elargientem.

Spec. vitæ Fran. fol. 188.

APOPHTHEG. IX.

Bona quæcumquè dominis restituenda.

BErnardus dè Quintaualle, inter Assisiates Proceres non vltimus, & inter socios beati viri primus, admiranda eius sanctitate commotus, vt mundum relinqueret, & Dei virum sequeretur, interrogauit, Si quis, Pater, à Domino suo pauca, vel multa

Pisan. l. 1 conf. 8. & 12.

ta in plures annos reciperet, nolletquè eis ampliùs vti, quid dè huiusmodi bonis tibi meliùs faciendum videtur? Domino suo, inquit, à quo eadem recepit, reddenda, Quibus verbis innuit, mundum relicturum, quæ à Deo accepit bona, pauperibus debuisse largiri.

APOPHTHEG. X.

Sanctorum simplicitatem magni faciendam.

SAnctitatem, & simplicitatem B. Iuniperi (qui vnus ex Sācti Patris discipulis fuit) quantoperè admittens, & ad discipuli nomen alludens, adstantibus dicebat. Vtinàm, Fratres, dè huiusmodi Iuniperis magnam siluam haberemus! & dico vobis, quòd ille est bonus frater Minor, qui peruenit ad simplicitatem fratris Iuniperi.

Pisan. l. 1 conf. 8.

APO-

APOPHTHEG. XI.

Abstinentiæ rigore sensuales motus esse reprimendos.

Bon. c. 5. INterrogatus, cùr tanta disciplinæ rigiditate sensuales appetitus arcebat, vt vix necessaria sumeret sustentationi naturæ: difficile est, inquit, necessitati corporis satisfacere, & pronitati sensuũ non parêre.

APOPHTHEG. XII.

Viro spirituali carnis tentationem statim abigendam.

Bon. c. 5. CIrcà cõuersionis suæ primordia, tempore hyemali in foueam plenam glacie seipsum mergebat, vt & domesticum sibi hostẽ perfectè subijceret, & cãdidũ vestimẽtũ pudoris à voluptatis incendio præseruaret. Cuius velùti rationem reddens socijs, dixit: Tolerabilius viro spirituali est, in-

incomparabiliter, magnum sustinere frigus in carne, quam ardorem carnalis libidinis vel modicum sentire in mente.

APOPHTHEG. XIII.

Carnis rebellionem matura in illam animaduersione subiugandam.

EX dæmonis fallaci colloquio, & callida suggestione graue carnis tentationẽ præsentiens, deposita veste, chordaquè se fortissimè verberans, corpori dicebat: Eià frater asine, sic te decet manere, sic subire flagellum. Tunica Religioni deseruit, sanctitatis signaculum præfert, furari eam libidinoso non licet: si quò vis sic nudus pergere, perge.

Bon. c. 5. Pis. lib. 1 cõf. 12. & alij.

APO-

APOPHTHEG. XIV.

Religiosis paupertatem pró magna dignitate, & hæreditate reputandam.

Pis.lib.1. conf.6

AD comedendum inuitantibus aiebat; Nolo dimittere regalem meam dignitatem, & hæreditatem, ac professionem meam, & Fratrum meorum, ire, scilicèt, prò eleemosyna ostiatim.

APOPHTHEG. XV.

Muscis similis esse Religiosos otio vacantes.

Pis.lib.1. cōf.12.& cap.2.& l.2.cōf.2.

FRatrem quemdam otiosum, hùc, illucquè vagantem, aliorumquè labores manducantem, à consortio Fratrum expulit, dicens: Vade viam tuam frater musca, quoniàm vis comedere laborem fratrum tuorum, & otiari in operibus Dei, sicùt fucus, apis otiosa, & sterilis, quæ non operatur, nec la-

laborat, ſed comedit laborem, & lucrum bonarum apum.

APOPHTHEG. XVI.

Taciturnitatem Religioſis colendam.

COmperiens quemdam verbis aſſuetum inanibus, acriter redarguit, dicens: Taciturnitas modeſta, & puri cordis eſt firma cuſtodia, & inter virtutes magnas nõ modica, mors enim, & vita ſunt in manu linguæ, non tàm ratione guſtus, quàm ratione loquelæ.

Bon. c. 5. leg. mai.

Prou. 18.

APOPHTHEG. XVII.

Religionibus pernicioſum, & cunctis abominabile detractionis vitium.

AVdiens quemdam Fratris famam denigrantem, Vicario ſuo dixit: Surge, ſurge, diſcute diligenter, & ſi accuſatum Fratrem innocentem repereris, accuſantem dura correctione cunctis redde no-

Bo. c. 8. Piſ. l. 1. conſ. 13. c. 26.

notabilem. Instant Religioni discrimina, nisi detractoribus obiiciatur; citò multorum suauissimus odor fætebit, nisi fætidorum ora claudantur. Summa volo cures prouidentia, nè pestifer iste morbus latiùs se diffundat. Frater, qui alium Fratrem famæ gloria spoliauerit, habitu est spoliandus, nec oculos ad Deum eleuare poterit, nisi priùs quod abstulerat, reddiderit.

APOPHTHEG. XVIII.

Dei seruum, licèt interiùs dè peccatis doleat, exteriùs tamèn spiritualem debere præseferre lætitiam.

Leg. Antiq. cap. 8. Pis. l. 1. conf. 12. c. 31.

EX socijs quemdam vultu demisso, & facie tristi incedentẽ corripuit, dicens. Dè peccatis licèt te pæniteat, Frater, cùr ostendis exteriùs dè tuis offensis dolorem? Inter te, & Deum habeas hanc tristitiam

tiam,& ora ipsum, vt per suam misericordiam tibi parcat,&* reddat animæ tuæ lætitiam salutatis sui,qua per peccatum est priuata. Coràm me verò,& alijs ostendans te semper habere lætitiam; Seruo enim Dei non cònuenit exteriùs tristitiam ostendere, aùt faciem habère turbulentam.

* Psal.50

APOPHTHEG. XIX.

Dei gratiæ tribuendum hominem quemcumque peccata cauisse.

MAndato ipsius beati viri, & & inuitus, eius indiuiduus comes beatus Leo, multis eum conuitijs affecit, furem, blasphemũ, adulterum, homicidam, aliaquè id genus appellans: Quibus auditis, patientissimè tulit beatus Pater, ac semetipsum ob hæc omnia deplorauit. Socio verò deindè perquirente, cùr illum tot, tantaque mendacia dicere in virum innócentem,

Rodul. l. 1. in vita B.Leonis & alij.

cui nihil horum conueniret, compulerit, respondit: Nihil mentitus es, quoniàm sum peccatorum maximus, & hæc omnia eram, & multò peior futurus, nisi me diuina misericordia ab ijs malis per suam gratiam seruasset immunem. Qui si maximo latroni illam gratiam fecisset, quam mihi, is multò meliús ea vsus fuisset, sanctiorquè, quàm ego, euasisset.

APOPHTHEG. XX.

In spirituali paupertate, non in mundana opulentia lætandum.

ITer faciente in Prouinciam Franciæ cum B. Fratre Massæo, in quadam solitudine inuenientes fontem limpidissimum, ad cuius oram erat lapis magnus, & latus ad modum mensæ, cui superimponentes frustula panis, quæ in quodam pago ostiatim prò eleemosynis accepêre, spiritu perquàm hi-

Pis. l. 1. conf. 8. Tract. de loco Assisij in vita B. Massæi. Floret. c. 12.

hilari in tanta paupertate lætabundus, inquit B. Pater ad socium: Nõ sumus digni tanto thesauro. Quæ verba multotiès repetenti ait socius: Quomodò potest dici magnus thesaurus, vbi tanta vrget paupertas? vbi famuli? vbi ancillæ? vbi cyathi? vbi phialæ? vbi vina pretiosa? vbi lautæ dapes? vbi mensę huic lapideæ superimponenda? Hoc, inquit Pater, magnum reputo thesaurum, hanc pretiosam iudico mensam, vbi nihil est humana industria elaboratum, nihil mundano effictum ingenio, sed quidquid adest, totum est diuina prouidentia ministratum.

APOPHTHEG. XXI.

Molestum, & turbulentum, mundanas habere possessiones.

Episcopi Assisiati durum, & asperum sibi videri affirmãti, Religionem Minorum nullas ha-

Pis. lib. 2. conf. 4. q̃ est 16. in ord.

habere, nec admittere possessiones, respondit: Imò molestum, & asperum mihi videtur eas admittere, prò quibus defendendis, & conseruandis multa sollicitudine opus est, imò & ad sedandas quæstiones, & lites, quæ ex eis oriuntur, arma oportet in promptu habere.

APOPHTHEG. XXII.

Deo militaturos omnibus se mundanis debere expropriare.

Bon. c.7. Pis. lib.1. conf. 6. & 12.

CVidam Ordinis habitum petenti præcepit, vt sua pauperibus erogaret: quæ cũ cognatis, & consanguineis distribuisset, rediјssetquè ad B. Patrem, &, quæ fecerit, narrasset; eum repulit, dicens: Vade frater musca, nondùm * existi dè cognatione tua, & dè domo patris tui. Non est dignus iũgi pauperibus Christi, qui pauperes defraudauit. Incępisti à carne, ruinosum fundamẽtum spirituali fabricæ posuisti; vade viam tuam.

* Act.7.

APO-

APOPHTHEG. XXIII.

Prælatum laborum, & virtutum subditis debere exempla præbere.

CVm in Galliam prædicandi gratia pergeret, interrogatus à Cardinali Ostiensi Vgolino (qui posteà in summum Pōtificem euectus est) cùr non apud se (quod maximoperè optabat) in Romana Curia remanebat; Domine, maximam, inquit, mihi compararem confusionem, & verecundiam, si, postquàm Fratres, & filios meos miserim ad vltimas terræ prouincias, in hiscè tecum remanerem: me oportet illarum tribulationum participem fieri, quas ipsi propter Deum sunt passuri.

Pis. l. 1. conf. 12.

APOPHTHEG. XXIV.

Carnales non percipere spiritualia.

BReuia, & sancta quædam verba, scilicèt, *Dominus det tibi*

Pis. lib. 1. conf. 12. l. 2. cōf. 6.

pacem, ad salutandum populos Fratres suos docuit: dè quibus cùm aliqui turbarentur, & Fratres timerēt, Dimittite, inquit, eos dicere dè his verbis sanctis, quæ voluerint, quia non percipiunt quæ Dei sunt. Sed & vos nolite dè his verecundari, quia adhùc modicum multi Heroes, & Principes dè hac salutatione magnam vobis reuerentiā exhibebunt.

1. Cor. 2.

APOPHTHEG. XXV.

Christi pauperibus nullatenùs Deum victum, aùt vestitum negaturum.

Pis. lib. 2. conf. 4.

HOnorio III. Pontifici Maximo, beatum Patrem, vt possessiones, & hæreditates acciperet suadenti, multasq; ærumnas passurum, si solùm dè eleemosynis viueret, prædicenti, ait: Confido in Domino Iesu, quòd qui nobis in Cœlo promisit, & dabit vitam, & glo-

gloriam sempiternam, non subtraher nobis in terra illa modica, quæ corporis victui, & vestitui sunt omninò necessaria.

APOPHTHEG. XXVI.

Solum Deum esse timendum, & ad eius arbitrium omnia perferenda.

IN oratione vir Dei multotiès horribiles dæmonum pugnas sustinuit, sed armis munitus cælestibus, quantò vehementiùs impetebatur ab hostibus, tantó fortior in virtute, & feruentior in oratione reddebatur; confidenter dicens ad Christum. *Sub umbra alarum tuarum protege me à facie impiorũ, qui me afflixerunt*. Ad dæmones autèm: Facite in me quidquid valetis maligni spiritus, & fallaces; non enim potestis, nisi quantùm vos manus superna relaxat. Et ego ad perferendum omnia, quæ ille de-

Bon. c. 10. Pis. l. 1. conf. 7.

Psal. 16.

decreuerit infligenda, cum omni iucunditate paratus assisto.

APOPHTHEG. XXVII.

Corpus maximum esse hominis aduersarium.

IN Ecclesia Sancti Petri dè Bonario propè Treuium, cùm peractis orationibus vellet tantisper requiescere, non potuit: imò spiritus eius timere, & caro immũdas sẽtire cæpit suggestiones. Quo pericoloso bello tantisper turbatus, Ecclesia exiuit, & magna clamans voce, ait: Ex parte omnipotẽtis Dei dico vobis, dęmones, vt exerceatis circà corpus meum, quod vobis datum, & permissum fuerit à Domino Iesu Christo; ità enim me vindicabitis de crudeli inimico, & aduersario pessimo, quo nullum sentio maiorem.

Pis.lib.1. cõf.7. & 12.

APOPHTHEG. XXVIII.

Non propalandum Dei secretum.

DIuinæ sapientiæ secreta, quæ sibi misericorditer pandebantur, nullatenùs exteriùs vulganda iudicabat, nisi quantò Christi charitas vrgebat, aût proximorum vtilitas exigebat. Dicebat enim: Leui mercede vanæ gloriæ, aût honoris, rem impretiabilem contingit amitti, & illum, qui dedit, ad non dandum iterùm facilè prouocari.

Bon. c. 10. Rodul. l. 2. de ora. S. Franc.

APOPHTHEG. XXIX.

Horas Canonicas cum magna deuotione dicendas.

FEcerat quondàm ligneum vasculum, vt minutias temporis, nè omninò exciderent, occuparet. Quod cum Horas Canonicas recitanti venisset in mentem, ipsiusquè animum paululùm di-

Bon. ibi.

stra-

straxisset, motus feruore spiritus, vasculum igni tradidit, dicens: Sacrificabo illud Domino, cuius sacrificium impediuit.

APOPHTHEH. XXX.

Religiosos nec cellulas debere habere proprias.

FRatrem quemdam è cellula, in qua beatus Pater habitare solebat, venientem interrogauit, vndè veniret. Cui respondenti, E cella tua, Pater, extemplò ait; Meā dixisti, quam non meam iudicaui; alienam deincèps habitare debeo, qui nihil meum habere promisi.

Pis. lib. 2. cōf. 4. Sp. vir. Frāc. cap. 9.

APOPHTHEG. XXXI.

Mentale lumen corporeo præponendum.

MEdico suadenti, vt abstineret à lacrymis, si corporei visus cœcitatem vellet euadere, respondit: Non est, frater Medice, ob ame-

Bon. c. 5. Pis. lib. 1. conf. 12.

amorem luminis, quod commune habemus cum muſcis, viſio lucis æternæ, vèl modicúm, amouenda, quia non ſpiritus propter carnem, ſed caro propter ſpiritum beneficium lucis accepit.

APOPHTHEG. XXXII.

Contemplationem curioſo ſtudio præferendam.

INterrogatus à quodam Fratre, quem librum ad maiorem ſui profectum, & vtilitatem, ſibi legendum iudicaret; In libro, inquit, Crucis lege: mundanæ, & curioſæ ſcientiæ nè vacaueris; beatus erit, qui ab hac ſe abſtinuerit propter Deum.

Alu. Pelag. l. 2. c. 69. de Plãctu eccl.

APOPHTHEG. XXXIII.

Mulierum aſpectum omninò cauendum.

PErcontanti ſocio, cùr non reſpexerit virginem quamdam ne-

Idē ibid. cap. 78

nobilem ægrotum charitatiuè visitantem, & humiliter in infirmitate ministrantem; respondit: Quis non debet timere sponsam Christi? Cui si oculis pudicis prædicatur, magis in sua castitate confirmatur. Me in facie illa viderit, non ego illam. *Optimè ad Sapientis consilium:* Noli in faciem virginis intendere, nè te scandalizet vultus eius. *Vide, si placet, Aug. serm. 250. de Temp, Tom. 10.*

Eccl. 9.

APOPHTHEG. XXXIV.

Religiosos contrà sui statûs perfectionem non debere priuilegia desiderare.

Admonentibus, & orantibus quibusdam Fratribus, vt ad maiorem Religionis immunitatē, & auctoritatem à Summo Pontifice priuilegia impetraret, dixit: Hoc meum, & Fratrum meorum est priuilegium, nullum habere pri-

Idē ibid. cap. 66.

priuilegium super terram, sed omnibus obedire, & inferiores nos omnibus reputare.

APOPHTHEG. XXXV.

Abstinentiam in Religiosis non nisi necessitate compellente relaxandam, & hypocrisis vitium fugiendum.

INfirmitate grauatus, abstinentiæ rigorem paululùm, carnem comedendo, relaxauit; quod postea in se reprehendens, ait: Non decet, vt populus abstinentem me credat in publico, & ego carnaliter reficiar in occulto. Resumptis ergò viribus, & feruore magis admirabili, quàm imitabili, nudus, & fune ad collum alligato, ad forum processit: vbi populo cateruatim accedenti dixit: Carnem in occulto comedi, non me ergò deinceps, fratres, spiritualem dicite, sed tamquàm carnalem, & glutonem contemnite.

Bon. c.6, & alij.

APO-

APOPHTHEG. XXXVI.

In hac vita neminem esse laudandum.

Bon. c.6. Pisan.l.1 conf.6.& l.2. c.5.

QVibusdam eum beatificantibus,& Sanctum proclamantibus, dixit: Filios, & filias adhùc habere possum,nolite laudare,quem non iudicatis securum. Nemo laudandus, cuius incertus est exitus. Quacumque hora Deus thesauros suæ gratiæ mihi auferret, quos núnc mihi accommodauit, quid aliud apud me remaneret,nisi corpus, & anima, fidelibus,& infidelibus communia?

APOPHTHEG. XXXVII.

Prælatum subditis virtutum exempla dare debere.

Bona.c.9

LIcèt innocens eius caro, quæ post magnam, & longam pęnitentiam iàm se spontè subdebat spiritui, nullo egeret flagello propter

pter offensas, tamèn quotidiè renouabat illi pęnas,& onera. Quod reprehendentibus quibusdam ait: Propter alios custodio vias duras: multis namquè datus sum in exēplum. Si linguis enim hominum loquar,& Angelorum, charitàtem autèm in me ipso non habeam, & proximis virtutum exempla non monstrem, parùm prosum alijs, mihi nihil.

Psal. 16.

1. Cor. 13.

APOPHTHEG. XXXVIII.

Pecuniam Dei seruis non appetendam.

TRanseunte viro Dei per Apuliam iuxtà Bariū, socius crumenam (seù, illius Prouinciæ vsitato vocabulo, fundam) quasi denarijs refertam, velùti tumescentē offendit; quam floccipendendam, & ibi relinquendam beatus *Pater* consuluit. Sed socio contrà illius consilium è terra illam eleuante, pro-

Bon. c. 7. & alij.

protinùs ex ea ſerpens non modicus exiliens ſimùl cum ipſa euanuit. Quam diabolicam deceptionem (quę beatum Patrem anteà non latuit) vt ſocius reipſa cõprobauit, ait vir Dei: Pecunia ſeruis Dei, ò Frater, nihil aliud eſt, quàm diabolus, & coluber venenoſus.

APOPHTHEG. XXXIX.

Dè veſtitu, & ſuppellectili ſuperflua Religioſis verecundandum.

Bon. ibi. Piſan. l. 2 cap. 4. & alij.

PAuperculum quemdam obuiũ habuit in via, cuius cùm nuditatem aſpiceret, compunctus corde, lamentabili voce dixit ad ſocium: Magnam verecundiam intulit nobis huius pauperis inopia, quià nos prò magnis diuitijs paupertatem elegimus, & eccè magis relucet in iſto.

APOPHTHEG. XL.

Christi pauperes se pauperioribus subuenire debere.

Bon. c.8.

ESenis redeunti cùm pauper quidam seminudus occurreret, ad socium conuersus, dixit: Oportet, Frater, vt mantellum, hoc, quod super habitum porto, reddamus pauperculo isti, nàm ipsius est. Mutuò enim illud accepimus, donec pauperiorem inuenire contingeret. Socio autèm propter sancti Patris necessitatem resistenti, iterùm ait: Prò furto mihi reputo à magno eleemosynario reputandum, si hoc, quod fero, non dedero magis egenti.

APOPHTHEG. XLI.

Religiosis mendicantibus superfluum quæstum fugiendum.

Pis. lib. 2 conf. 4. Pelag. l. 2 cap. 64.

FRatres quantotiès hortabatur, vt inanes discursus, & nimias

 sol-

sollicitudines in acquirendis, vel colligendis eleemosynis vitarent, & omninò quæstus superfluos abhorrerent, dicens. Fratres, petite tantúm victui, & vestitui necessaria. Ego dè me fateor, & gratias ago Deo, quòd numquám fui fur, aút latro eleemosynarum; semper enim minùs accepi, quàm me cōtingeret, nè alij pauperes sua sorte fraudarentur; quià contrarium facere, semper furtum reputaui.

APOPHTHEG. XLII.

Eleemosynam aliquandò oratione magis meritoriam.

FRatrem Petrum Cathaneum (tunc Fratrum primicerium) rogauit, vt anui cuidam, duorum Fratrum Minorum matri, eleemosynam petenti, aliquid erogaret. Quo respondente, nihil domi fuisse, quod elargiri potuisset, solùmque in Ecclesia habuisse Testamē-tum

Pis. ibid.

tum nouum, in quo Fratres Lectiones nocturnas recitabant: Da, inquit, huic nostræ matri (ità enim Fratrum genitrices appellabat) librum illum, vt illum vendat prò sua necessitate releuanda; credo enim firmiter plùs Deo, & Beatæ Virgini placiturum, librum hunc huic pauperi erogare, quàm, vt in eo legamus, illum nobis reseruare.

APOPHTHEG. XLIII.

Propter Deum potiùs, quàm propter mundum bona opera facienda.

IN suæ conuersionis initio non-dum deposito adhùc habitu seculari, seipsum accusans, quòd ergà homines propter mundi gloriam liberalissimus fuerit, & firmiter proponens, si quæ sibi remanebant, in pauperum vsus deinceps dispensurum, ait, Qui hucusquè non pepercit sumptui, & curialis fuit ergà amicos propter mundi inanem

Pis. lib. 1. cap. 6.

gloriam,& fauorem transitorium, çquum est,vt modò propter Deũ, qui liberalissimus est retributor, eadem ergà pauperes vtatur liberalitate.

APOPHTHEG; XLIV.

Sanctorum fæstiuitates non conuiuijs,sed eorum imitatione celebrandas.

Pis. l. 2. conf.4.& 7. Spec.vit. Franc. c. 19.

AD aduentum cuiusdam Prouincialis Ministri, Fratres in Conuentu Reatino solito meliùs mensas parantes, & cibos aliquantò abundantiores in die Natiuitatis Christi apponẽtes, acriter reprehendit,dicens:In die pauperis Christi à paupertate deuiatis? mementote, quòd hodiè Beata Virgo vix habuit panem ad manducandum, & mundi Dominus prò incunabulis animalium habuit præsepe. Pauperem Matrem imitamini, vagientis Infantuli recordamini.

APO-

APOPHTHEG. XLV.

Magnum esse Sanctorum imperium, & Religiosis populi tumultum esse sollicitè vitandum.

MOrtuo beato Petro Cathaneo, cũ propter eius sanctitatem, & crebra miracula cateruatim in Ecclesia Sanctæ Mariæ dè Angelis ad eius sepulchrum, non sinè Fratrum incommodo, & quietis, silentijque monastici detrimento, vndiquè populi confluerent, ad eius tumulum accedens beatus Pater, & super illũ stans, ait: Frater Petre, qui mihi in vita promptissimam præstitisti obedientiam, in morte humile non denegabis obsequium. Propter te Fratrũ tuorũ religiosa quies perturbatur, dùm à tot, tantisque populis debitus honor tuo corpori exhibetur. Per sanctam tibi iniungo obedien-

Pis. lib. 1. cõf. 8. de prou. S. Fr. Gõz. p. 2. de ea dẽ Prou.

tiam, nè plura deinceps perpetres miracula, nè, quod in Dei, & Sanctorum ordinatur honorem, in huius religiosæ ædiculæ manifestius vergat detrimentum: Mirabile dictu: Nullum postea defunctus fecit miraculum, nec populi tumultus amplius venit ad sepulchrum.

APOPHTHEG. XLVI.

Dè intolerabilitate, & fœditate dæmonis.

Pis. lib. 1 conf. 7. & 12. Rodulph. l. 2. tr. de orac. B. Franc.

BEato Fratri Aegidio, tertio B. Patris socio, interroganti, an aliquid in mundo adeò terribile esset, quod eius aspectum ferre nō posset aliquis tanto temporis interuallo, quanto Dominicam Orationem posset recitare; respondit: Adeò intolerabilis est dæmonis aspectus (quo nihil terribilius, aut infestius in mundo excogitari potest) quòd nec tantillum tem-

poris eum sustinere quispiam valebit, nisi diuino fuerit illustratus præsidio.

APOPHTHEG. XLVII.

Magis in Dei benignitate, quàm pecuniæ thesauris confidendum.

PRoceres, & solemnes nuntios Assisiates B. Patrem graui, & vltima infirmitate laborantem, è Noceria, nè alibi, quàm apud ipsos moreretur, reducentes Assisiũ, & apud Dei virum conquerentes, quòd in villa Sarthiani, in qua ad prandij tẽpus morã ꝓtraxerũt, nihil venale reperiebãt, reprehẽdit, dicẽs. Nihil comedendũ inuenitis, quia plùs in muscis vestris (hoc nomine vocabat denarios) quàm in Dño confiditis. Sed reuertimi per domos, quas circuistis, & amorem Dei offerentes prò pretio, humiliter eleemosynam postulate. Quod ad sancti Patris mandatum humi-

Bo. ca. 7. Pis. lib. 1 conf. 11. & lib. 3. conf. 4.

liter facientes, euênit, vt inopiam, quam illorum pecunia releuare non poterat, Francisci pauperies opulenta suppleret.

APOPHTHEG. XLVIII.

Sanctos mortem non timere, & æqualiter in morte, ac vita lætari.

Pis. vbi supra.

PAucis diebus antè eius obitũ medicum percõtatus est, quid sibi dè infirmitate, qua laborabat, videretur. Cui timidè respondenti, Benè tibi erit per Dei misericordiam; hilari, ac intrepido animo inquit beatus Pater: Dic mihi, inquam, clarè quid tibi videtur? noli timere, quoniàm per Dei gratiam corculus non sum, vt mortem timeam; cooperante enim Spiritus Sãcti gratia, ità Domino meo vnitus adhæreo, vt nec de morte mæstus tristabor, nec dè longiori vita magis gaudebo; æqualis mihi erit in morte, ac in vita lætitia.

APO-

APOPHTHEG. XLIX.

Sanctos in tribulationibus Dei voluntati conformari.

CVm in eadem infirmitate ad finem vitæ grauiùs solito dolorum multorum vrgeretur aculeis, compatiens ei quidam simplex, ac deuotus Frater ait. Ora Deum, Frater, vt mitiùs tecum agat, manum enim suam plùs debito super te grauare videtur. Quo audito, vir sanctus cum eiulatu exclamans, ait: Nisi iamdudùm simplicem in te cognouissem puritatem, tuum ex nùnc vtiquè abhorrerem consortium, qui diuina circà me ausus fueris reprehensibilia iudicare iudicia. Maiora mereor tormēta, plura ad Dei nutum libentissimè patiar flagella.

Bo. c.14. Pis. l.1. conf.5. & l.3. cōf.4

APO-

APOPHTEG. L.

Magna perfectis viris consolatio ex meditatione Dominicæ Passionis.

Marc. 1. p. l. 1. c. 86. Ital. excus.

CVm diuturnis grauaretur languorib⁹, interrogatus à quodam, quarè, vt suos releuaret dolores, nō iubebat aliquandò quidquam sibi legi, quod languentem recrearet animum; respondit: Nihil mihi tàm delectabile, quàm vitæ, & passionis Dominicę memoria, quæ mihi frequens est, & quotidiana; nec ad finem vsquè mundi, si vixissem, alia indigerem lectione.

APOPHTHEG. LI.

Plùs esse lucri in vituperijs perpessis, quàm in oblatis honoribus.

Leg. Antiq. c. de Humili. Bon. l. de lumin. Ec. ser. 18

DVm in quodam castro multi sancto viro exhiberentur honores, dixit socio: Abeamus hinc, nihil enim hîc lucramur, dùm ho-

no-

noramur; ibi est nostrum lucrum; vbi vituperamur, & vilipendimur.

APOPHTHEG. LII.

Tentationibus Dei seruos reddi fortiores.

DIxit ei quidam ex Fratribus, dœmoniacam puellam reuelasse, licèt inuitam, multa dæmonũ agmina contrà eum conspirasse, vt suo gradu, & virtute deijcerent, quem infensum sibi dicebant hostem. Respondit intrepidus. Modò fortior sum.

Leg. & Bo. ibid.

APOPHTHEG. LIII.

Non facilè disputari posse dè fide cum Ethnicis.

CVm in Aegypto prædicaret, dixit ei Soldanus, vt disputaret dè fide cum Sacerdotibus suis. Respondit, quòd secundùm rationem naturalem dè fide disputari non poterat, quià suprà rationem est;

Bo. ibid. Ser. 19.

est; nec per scripturam, quia illam non recipiebant Sacerdotes. Fiat autèm, inquit, rogus, & ego in fidei nostræ testimonium me ardentibus tradam flammis, vt, dùm nõ lædar, fidei veritas appareat.

APOPHTHEG. LIV.

Fugienda hypocrisis.

Maria. l. 3. cap. 8. §. 7.

INfirmum stomachum dolenti suasit Guardianus, vt sub lacera tunica permitteret consui pellẽ vulpinam: respondit, se ea conditione id permissurum, dummodò exteriùs in omnium conspectu superfueretur alia eiusdem mensuræ pellis, quæ latentem indicaret. Vt omnibus innotesceret aliquantula illa, quam admisit, mollities, & sub hispida veste blandam scirent latuisse pelliculam.

APOPHTHEG. LV.

Aliquandò neganda etiàm iusta, vt iniustorum supprimatur desiderium.

CVidam imperito tironi petenti facultatem retinendi apud se Psalterium, sepiùs negando, repulit à se, subdens hæc verba in postrema repulsa: Fili, Psalterij vtendi facultate obtenta, concupisces etiàm Breuiariũ, & alios libros ad discendum; & vbi didiceris aliquid, voles in cathedra sedere tamquã magnus Theologus, aùt Prçlatus, & iubebis Fratrem tuum ad te deferre Breuiarium. Quibus dictis magno cum spiritus feruore, caput sibi aspersit sepiùs cinere, dicens: Ego Breuiarium? Ego Breuiarium?

Marc. 1. p. l. 2. c 62. Iulius Nig. in Comm. ad Reg. 14. Iesui. nu. 11.

APOPHTHEG. LVI.

Perferenda patienter peccatorum supplicia in hoc sæculo.

Floreti tract. de Stigm. Cõsid. 1.

VApulauit aliquandò à dæmonibus, variasquè pertulit molestias; quibus nihil fractus spiritu, vehementi dixit feruore: O Domine, tibi gratias habeo ob immensum tuum ergà me amorem, & charitatem, quam & nunc clariùs manifestas. Punis namquè peccata in hac vita, vt condones in futura. Ego, quod ad me attinet, prompto animo adsum, vt alacriter sustineam quamcumque tribulationem, & pœnam, quam diuinæ tuæ maiestati mihi placuerit infligere propter mea peccata.

APOPHTGEG. LVII.

Ex spe gloriæ suauis tolerantia passionum.

INterrogatus, quomodò tàm magnos oculorum, & totius corporis cruciatus adeò hilari, & constanti animo perferebat, respondit. Tanta est gloria, quàm expecto, vt omnis me pæna delectet, omnis morbus, humiliatio omnis, persecutio omnis, mortificatio omnis.

Spec. vit. Francisc. par. 127. Corn. à lapide in c. 8. epist. ad Rom. nu. 145. Ioen. Lorin. in c. 1. ep. Iac. v. 2.

FAMILIARIA QVÆDAM COLLOQVIA B. Francifci.

COLLOQVIVM I.

Manfuetudine, & patientia magnorum emolliendam duritiam.

Bon. c. 6. Pif. lib. 1. Conf. 10. & 12. Rodulp. lib. 2. de Orac. B. Franc.

PEruenięs quondam B. Pater ad Ciuitatem Imolenfem vrbis Epifcopum adijt, humiliterq; popofcit, vt cum illius beneplacito poffet populum ad audiendum Dei verbum conuocare. Cui Epifcopus durè refpondens, ait. Sufficit, Frater, quòd ego prædicem populo meo. Inclinauit caput ver⁹ humilis, & foràs egref-

ſus poſt modicum tempus denuò regreſſus Epiſcopum conuênit. A quo cùm Epiſcopus quaſi turbatus requireret, quid iteratò petere vellet; humili tàm corde, quã voce reſpondit; Domine, ſi pater filium vno pepulerit oſtio, alio ſibi reintrandum eſt. Qua humilitate victus Epiſcopus, alacri vultu eum amplexus eſt, dicens: Tu, & omnes Fratres tui dè cætero in Epiſcopatu meo, generali mea licentia, prędicate; quià illud humilitas tua ſancta promeruit.

COLLOQVIVM II.

Minores nihil ex bonis Nouitiorum debere ſibi reſeruare.

CVm in loco S. Marię dè Portiuncula tanta eſſet inopia, quòd non poſſet hoſpitibus ſuperuenientibus ſecundùm neceſſita-

Bon. c.7. Piſ. lib.1. conf.8. in vi. B. Pet. Catha.

nis exigentiam prouideri, adijt virum Dei Vicarius suus, allegans penuriam Fratrum, & petens, vt intrãtium Nouitiorum res aliquas reseruare liceret, ad quas expendendas recurrere possent Fratres tempore opportuno. Ad quem vir sanctus, superni consilij non ignarus, Absit, inquit, à nobis, Frater charissime, vt prò quouis homine impiè agamus in Regulam. Malo te altare Virginis gloriosæ nudare, cùm necessitas id postulauerit, quàm contrà paupertatis votum, & Regulæ obseruantiam, vèl Euangelij professionem, aliquid, vèl modicum attentare. Gratiùs enim habebit Beata Virgo, Sancti Euangelij obseruato perfectè consilio, suum altare detegi, quàm altari suo ornato, Filij sui promissũ consilium prætermitti.

COL-

COLLOQVIVM III.

Superflua ædificia non decere Fratres Minores.

IDem Sācti Patris Vicarius Frater Petrus Cathaneus domunculam quamdam constitui fecit ad commodiorem diuini Officij psalmodiam, & Fratrum hospitum, in magna multitudine quotidiè aduentantium, maiorem tranquillitatem,& quietem. Cui beatus Pater velùti aliquantulùm succensens,ait: Frater,locus iste forma est, & exemplum totius Religionis. Mallem ergò,quòd incolæ huius ædiculæ prò Dei amore tribulationes tolerent, & incommoda, vt alij, qui hùc veniunt,reportent bonum exemplum paupertatis, quàm quòd plura construerēt ædificia, nè hospites ad Monasteria sua redeuntes magnas ædificent domos,dicentes: In loco B. Mariæ

Spe.perf. paupertatis cap.2. Pis.lib.1. conf.2.& l.2.cōs.4.

dè Portiuncula, qui primus totius Ordinis est, & caput, plura sunt ædificia; quarè ad illius exemplum nulla erit præuaricatio paupertatis, si talia etiàm, & in nostris construamus.

COLLOQVIVM IV.

Bonorum omnium laudem in Deum referendum.

Pis.lib.1 conf.6.& 12. Mari. l.1. c.7.

IN Ciuitate Interamnensi concionem, Episcopo præsente, habuit ad populum, quæ tanti eloquij, tantæ doctrinæ, & mysteriorũ Antistiti visa est, vt postquàm è suggesto descenderit humilis prædicator, ad populum surrexit Episcopus, dicens. Laudate non modicùm Dominum, qui tãta bona per os despecti pauperis vos docuerit, sua mysteria reuelauerit, præmiũ virtutum proposuerit; & pœnas peccatis dignas statuerit. Cauete vobis & à peccatis; facienda, & fugienda per hunc pauperem ipse

Do-

Dominus hodiè oſtendit. Ad cuius pedes procidens beatus Pater, ait: In veritate dico vobis Domine Epiſcope, nullum tàntum mihi conceſſiſſe honorem, ſicùt tu hodiè. Alij ſanctum, alij beatum me in Dei operibus proclamant, mihi, non Deo honorem, & gloriam tribuentes: ſed tu hodiè prò tua ſapientia verè me honoraſti; Deo, quæ ſua ſunt, laudem, & gloriam tribuens, *pretioſum à vili ſeparaſti, Deo ſapientiam, & virtutem, mihi inſcitiam & vilitatem appropriaſti.

* Ier. 15.

COLLOQVIVM. V.

Dei fatuos potiores mundi ſapientibus.

PRopter ſuggeſtionem quorũdam Fratrum, laxioris vitæ habenas deſiderantium, Vgolinus Cardinalis Oſtienſis beatum Patrem rogauit, vt doctiorum, & pruden-

Piſ. li. 1. conf. 6. & 12 Vber. l. 5. c. 7.

dentum quorumdam sui Ordinis Patrum consilijs, in Regulæ præceptis mitigandis acquiesceret, vel vnam ex antiquis Augustini, Benedicti, vel Basilij institutis prò se, & Fratribus suis seruandam eligeret. Ad quem nulla verba habuit Euangelici status zelator, sed Fratribus ad Capitulũ cõuocatis, corã ipso Cardinale, magno spiritus feruore, ait Fratres mei: Fratres mei: Dominus vocauit me per viã simplicitatis, & humilitatis, & hanc mihi prò me, & prò illis, qui mihi volunt adhærere, & imitari, in virtute ostendit. Nolo igitùr quòd mihi nominetis seruandam Regulam beati Benedicti, Basilij, aùt alîus cuiusuis, præter illam, quam mihi diuina misericordia donauit, & ostendit. Ipse Dominus dixit mihi, se velle me suum fatuellum esse in hoc mundo, & me, meosquè nolle per aliam viam ducere ad

Cœ-

Cæleſtem Patriam, quàm per iſtã, quæ licèt hominibus * ſtultitia videatur, apud Deum tamèn prò magna reputatur ſapientia. Timeo, nè veſtra ſapientia, & ſcientia poſthàc vobis conuertatur in ignorantiam, & confuſionem. Quæ verba tàm magnum Cardinali, & Fratribus timorem incuſſerunt, vt ad eius pedes proiecti, dè petitione ſua veniam humiliter implorauerint.

* 1.Co.1.

COLLOQVIVM VI.

Eleemoſynas pauperibus Chriſti præferendas dominorum conuiuijs.

INuitatus ab eodem Vgolino ad prandium, acquieuit: ſed dùm menſa ſterneretur, clàm exiens, aliqua fruſtella panis petijt oſtiatim. Quæ, vt redijt, & ad mensã cũ Cardinali ſedit, in cõuiuio appoſuit, & inter aſſidẽtes, & aſſiſtẽtes, tãquã ſi lautum aliquod ferculum offerret, diuiſit. Ex quibus ipſe li-

Piſ.lib.1. conf.6.& 12.& l.2. conf. 4. Plat.de Bon.ſtat. Rel. li.2. c.3. Spec. Vit.Frãc. cap. 22.

bentiùs, quā dè opiparis dapibus, comedit. Ad hæc omnia nobilis hoſpes modeſto rubore perfuſus, propter diſcumbētes,& inuitatos, conticuit. Sed, vt menſa ablata, eſt, ſeorsìm vocans, quem palàm reprehendere erubuit,clàm ità familiariter alloqui nō timuit. Quarè (amabò) huiuſmodi rem perpetraſti? magnam mihi iniuriam irrogaſti; menſam, ad quam te inuitaui,micis panis hinc indè aſportatis inhonoraſti; me, ità te feciſſe,certè pudet. Cui beatus Pater: Imò Domine,magno te honore affeci,dùm maiorem Dominum honoraui.Me Fratrum meorum formam,& exēplum eſſe decet, & eò magis, quò certiùs ſcio, quòd in hac Religione ſunt, & erunt multi Fratres minores nomine, & opere, qui propter amorem Domini Dei, & ex Spiritus Sancti * Vnctione, quæ docebit eos, in omnibus humiliabun-

* 1.Ioa.2

buntur ad plenam humilitatem, subiectionem, & seruitium Fratrū suorum. E contrariò alij sunt, & erunt, qui aut propter verecundiā, aut malam consuetudinem dedignantur, & nolunt se humiliare, aut declinare ad eleemosynas petendum, & huiusmodi opera facere seruilia. Propter quod oportet me docere eos, qui sunt, & erunt in Religione, vt in hoc sæculo, & in futuro inexcusabiles sint coràm Deo. Inuitatus itaquè apud vos, aut alios quoscumque Dominos, nolo verecundari ire prò eleemosynis, imò magnam hoc reputo nobilitatem, & regalem iudico esse dignitatem, & in honorem vergere illius, qui, cúm omnium * Dominus esset, prò nobis fieri voluit omnium seruus; & cùm in gloriosa maiestate sua omnibus abundaret, in nostra humanitate despectus, & pauper cunctis indigebat.

* Phil. 2.

Volo

Volo ergò, quòd Fratres omnes præsentes, & futuri apertè sciant, quòd prò magna corporis, & animæ consolatione habeo, quãdò ad pauperum mensam sedeo; & maiori circumdor gaudio, quandò antè me video positas in mensa pauperculas eleemosynas, quæ acquirũtur prò amore Dei ostiatim, quàm cùm ad vestram, vel aliorum mensam lautis dapibus, & opiparis ferculis præparatam inuitatus, & quasi inuitus discumbo. Panis enim eleemosynæ, panis est sanctus, & benedictus, quem sanctificat laus, & amor Omnipotentis. Cúm enim Frater eleemosynam petit, priús dicit: Laudatus, & benedictus sit Domínus Deus; posteà addit: Facite nobis eleemosynam prò amore Dei Dñi. Laus panẽ sanctificat, & amor Domini benedicit. Quibus verbis in lacrymas, ex deuotione ortas, prorumpens Car-

dinalis, Fili, inquit, Fili mi, * fac quod bonum est in oculis tuis; Dominus enim tecum est, & tu cum ipso.

* 1. Reg. 14.

COLLOQVIVM VII.

Minores in sua vocatione humili debere manere.

EIdem requirenti, nùm beato Patri placeret, quòd Fratres Minores promouerentur ad Ecclesiasticas dignitates; magnam vniuersæ Ecclesię promittenti vtilitatem, si homines tanta sanctitate decoros, & virtutum decore conspicuos, ad præcipua sua gubernacula eueheret; Domine, ait vir Dei, Minores ideò vocati sunt Fratres mei, vt maiores fieri non præsumant. Si vultis, vt faciant fructum in Ecclesia Dei, tenete illos, & cōseruate in statu suæ vocationis, & ad Prælationes Ecclesiasticas nullatenùs ascendere faciatis.

Bon. c. 6. Pis. lib. 1. conf. 6. & 12.

Vber. l. 5. Arb. vit. Christ. c. 3

COL-

COLLOQVIVM VIII.

Prælatos dedecere ventri indulgere, aut lautis vti cibis.

Pif.li.2. Conf.7.

VNus ex socijs eum interrogauit, cùr non mitiùs secum ageret, & corpus tenellum, & pœnitentiæ rigore penè mortuum, tanta rigiditate, & abstinentia affligebat; rogauitquè, vt deincèps permitteret meliora cibaria sibi præparari. Ad quem verè pœnitens, & prælatorum exemplum, ait: Benè fateor, Frater, quòd corpori meo plura necessaria sunt, nec omnia, quibus indiget, semper illi ministro: Memini namquè me positum à Domino in multorum formam, & exemplum. Nolo ergò lautioribus, nec abũdantioribus cibis vti, sed paucis, & pauperculis vesci: & in omnibus, quæ ad vitam opus sunt, ijs solummodò gaudeo, & delector, quæ sanctam redolent pau-

paupertatem; alia verò quæcumq; sumptuosa, & delicata penitùs abhorreo.

COLLOQVIVM IX.

Regulam Minorum non à B. Francisco compositam, sed à Deo desuper esse concessam.

HOnorio Tertio Summo Pōtifici, qui Regulam Minorū octauo sui Pontificatus anno sub bulla confirmauit, aliqua eiusdem instituti præcepta dura nimis, & humanæ infirmitati grauiora visa sunt. Beatum ergò Patrē hortatus est, vt quædam mitigaret, quædam mutaret, alia verò omninò tolleret. Cui beatus Legislator: Ego, beatissime Pater, præcepta, aut verba, illa in Regula nō posui, sed Christus, qui omnia vtilia, & necessaria saluti animarum, ac Fratrum, & bono statui, & conseruationi Religionis meliùs omnibus nouit; cuiquè

Pis. l. 1. conf. 9. memb. 2.

què omnia, quæ ventura sunt in Ecclesia, & Religione nostra, præsentia sunt, & patent. Non ergò debeo, nec possum Christi verba mutare, aùt omninò abolere.

COLLOQVIVM X.

Ad Magnum Ecclesiæ profectum varias in eo florere Religiones.

Pisc. l. 1. consf. 12.

OBuiàm se habuêre in Vrbe vir Dei, & beatus Pater noster Dominicus Prędicatorum Patriarcha, & fundator inlytus: quibus seria quædam ad animarum salutem, & plurima ad Ecclesiæ Catholicæ emolumentum, & pacem secum proponentibus, & & disponentibus, ait Prædicatorũ magnus ille decor ad socium, & amicum suum Franciscum: Frater charissime, propter magnam meã tecum necessitudinem, præcordialem ergà filios tuos amorem, & pacis, Fraternitatisque inter tuos,

Pelbar. à Themes. Serm. de B. Franc.

&

& meos stabilitatem; vtrosque gauderem sub vna Religione militare; vt quos Patrum firmus amor ità coniunxit, Religionis, aut vitæ disparitas non dissoluat. Cui summa humilitate Franciscus: Diuinæ est voluntatis, amantissime Frater, quod factum est, ab eaquè ordinatum est, diuersas à nobis fundari Religiones, vt in vtriusque varietate, præceptorum diuersitate, illorum rigore, & horum lenitate, varietati subueniatur humanæ infirmitatis; & quibus hæc non placent, illa non displiceant; quibus vna dura videtur, altera lenior appareat; & sic non vnius Religionis angustijs Deus animas perdat, sed alterius capacitate lucretur.

COLLOQVIVM XI.

Dei seruos quò sanctiores, eò humiliores.

Beatus Frater Pacificus cùm in comitatu viri Dei esset, & vnà cum

Bon. c.6. Pis.lib.1. conf.6.&

l.2.cõf.5. &alij plures.

cum ipso in Ecclesia Sancti Petri dè Bonario propè Treuium feruenti oraret affectu, in estasi factus vidit inter multas in cœlo sedes vnam cœteris digniorem, pretiosis ornatam lapidibus, & omni gloria refulgentem. Miratus intrà se præcelsi throni refulgentiam; anxia cępit cogitatione perquirere, quis ad illum deberet assumi. Ità stupefactus audiuit vocem dicentem sibi: Sedes ista vnius dè ruentibus fuit, & núnc humili seruatur Francisco. Reuersus demùm Frater ad se ab orationis excessu, virum beatum Ecclesiam exeuntem solito fuit more secutus. Cumquè incedentes per viam dè Deo inuicèm colloquerentur, Frater ille visionis suæ non immemor solerter ab eo quæsiuit, quid dè seipso sētiret. Ad quem humiliter Christi seruus, Videor, ait, mihi maximus peccatorū. Cui cùm Frater diceret ex aduerso,

ſo, Hoc non potes, Pater, ſana cō-ſcientia dicere, nec ſentire; ſubiunxit: Si quātùmcumquè ſceleratum hominem tanta fuiſſet Chriſtus miſericordia proſecutus, arbitror ſanè, quòd multò, quàm̃ ego, Deo gratior eſſet.

COLLOQVIVM XII.

Omnia bona Sanctorum à Deo prouenire, in eumquè eſſe referenda.

BEatus Frater Maſſęus, vnus ex B. Patris diſcipulis, ſecum hæſitans, & fluctuans, an ex honore, quo virum Dei cuncti populi, & Principes proſequebantur, aliquantiſpèr ſuperbiret; & humilitatis paternæ experientiam faciens, exeuntem è ſilua quadam, in qua per aliquot dies orauit, magna hominum multitudine comitatum magna voce velùti admirabundus interrogauit: Vndè hoc tibi? vndè

Piſ. lib. 1. conf. 8. in vi. B. Maſſæi, & li. 2. conf. 5. & alij.

hoc tibi? vnde hoc tibi? Respondit Pater: quid? Cui ille: Quòd totus mundus te venerari, te sectari, imitari, & sequi videatur: omnes te audire desiderant, te videre cupiunt, tibi obedire festinant. Vndè hoc? Tu non es pulcher, aùt decorus, satis modica lucet in te sapientia, aùt scientia, tenui viges nobilitate. Vndè ergò, quòd totus mundus ad te veniat, & post te vadat? Quæ vt audiuit humillimus Dei seruus, erectis per modicum tempus oculis in cælum, & mente eleuata in Deum, & velùti ex raptu quodam in se reuersus, vtroque poplite in terra defixo, & oculis iterùm ad cœlum eleuatis, liberalissimo bonorum omnium largitori gratias agens, impetuoso spiritus feruore ait ad discipulum: Vis scire, vndè hoc mihi? vis scire, vndè hoc mihi? & certò scire, vndè hoc mihi? Hoc mihi ex oculis illis sanctissimis

ſimis Dei omnipotentis, qui æquè pellucidè bonos contemplantur, & malos, prouenire cognoſcas. Sanctiſſimi namquè illi Dei oculi nullum viderunt me maiorem peccatorem in terris, inter homines inſipientiorem, aut in creaturis viliorem; & ideò me tamquàm inſtrumentum aſſumpſit, & præ cæteris elegit ad aggrediendum, & conſumandum mirabile opus in terris. * Stulta namquè mundi ſemper elegit Deus, vt confundat ſapientes; & ignobilia, & contemptibilia, & infirma mundi, vt firma deſtrueret, nobiles, & magnates confundat; vt ſublimitas virtutis ſit ex Deo, non ex creatura; ſed qui gloriatur, in Domino glorietur, vt ſoli Deo ſit gloria ſempiterna. Quibus auditis, ad Magiſtri pedes diſcipulus procidit, & ex verborũ humilitate, animi ſubmiſſionem certò comperijt.

* 1. Cor. 1.
2. Cor. 4.
1. Cor. 1.

COLLOQVIVM XIII.

Prælatos superiores ab inferioribus in suo regimine debere adiuuari.

Vber.l.5. Arb. V. Christi cap. 3.

Pis.lib.1. conf. 12.

POstquàm B.Pater Generalatùs officio renuntiauit, Frater quidam deuotus, & simplex, mærens,& sentiēs se,aliosquè Fratres à tanti Patris cura absolui, & protectione destitui,lugubri voce illū affatus est, dicens. Quantum mihi, & confratribus meis insit mæroris, & tristitiæ,tu bone Pater(si Patrē fas sit vocare, qui filios à sua cura repulerit) ipse iudicare poteris. Vndè hoc (oro te) vt, quos Deo sollicito amore pepereris, modò tamquàm alienos alteri nutriēdos commiseris? Tuorum iterùm susci pe curam natorum,& perfice in eis Sanctæ Religionis studium, nè sub aliorùm remissione tepescat, quod sub tua sollicitudine tantoperè feruebat. Cui B.Pater respō-

dit:

dit: Fili mi, ego Fratres meos quã-tùm possum diligo, quos vt meos proprios natos in dies magis diligerem, si illi Patris, non aliena sibi proponerent imitanda vestigia; nec alienos potero iudicare, dùm illis placuerit me prò Patre suo reputare. Sed sunt quidam dè numero Prælatorum, qui dùm antiquorum eis exempla proponunt, alia consulunt, & aliò ducunt, & trahunt, mea præcepta floccipendunt, & salutaria monita contemnunt. Quæ verò modò faciunt, si benè, si perperàm cõsulant, ipsarũ rerum exitus, & temporis decursus comprobabunt. Væ tamèn illis Prȩlatis, qui mihi sunt contrarij, quos Dei voluntati repugnare liquidò mihi constat, licèt inuitus quibusdam condescendam. Dolor mihi est, & afflictio magna, Frater, quòd ea, quæ per magnum orationis, & meditationis laborem à

Domino per ſuam miſericordiam obtinui, & quæ in magnam totius Religionis,& Fratrum præſentiũ, & futurorum vtilitatem redũdant, quidam ex Superioribus auctoritate ſua,& mundanæ ſcientiæ prouidentia euertere conantur; dicentes: Iſta ſunt tenenda,quæ ego contemnenda puto; & quæ ſeruare iubeo, tamquàm inania, & negligenda deſpiciunt.

COLLOQVIVM XIV.

Religioſos humilitate magis, quàm potentia, Prælatorum ſibi animos conciliare,& exemplo ſanctimoniæ magis,quàm immunitatis priuilegijs in Eccleſia proficere.

Vbert. ibi. Alu. Pelag.l.2 c.66. Piſ.l,1. conf. 10.

EX Fratribus,quos binos in omnem terre regionem ex Comitijs Generalibus Aſſiſij (vbi ſuprà quinque millia ex omnibus Prouincijs conuenêre) ad diſſeminandum Dei verbum tranſmiſit, qui-

quidam cum merore redeuntes, apud eum conquesti sunt, quòd ab aliquibus Episcopis repulsi, in eorum Diæcesibus prædicare non potuerint, dicentes: Pater, ad terras, quas assignasti, transiuimus, mandatis tuis obediuimus, votis tamen non satisfecimus, nec prò voto populis profecimus. Plures enim Pontifices è Diœcesibus suis nos pepulerunt: & quidam (vt pauperibus sæpè contingit) tamquàm ignotos, & suspectos non modicis iniurijs affecerunt. Impetra ergò Pater à summo omnium Pontifice licentiam, & priuilegium, vt vbiquè terrarum, licèt Episcopi contradicant, prædicare valeamus. Quos beatus Pater piè increpans, ait; O Fratres mei, Dei voluntatem ignoratis, & mihi insipienter auferre vultis mundi victoriam. Vult etenim Dominus Iesus Christus, vt mundum in-

profunda ſubiectione,& humilitate vincam,& magno opere omnes animas ad ipſum traham per humilitatis exemplum. Fratres mei, omnes verbo conuertetis, ſi omnibus factis vos humiliatis. Qui vos impiè perſequuntur, veſtra probata patientia conuertentur ad Chriſtum,& veſtrorum ſatagēt pedum veſtigia oſculari. Nec tantùm debeo velle deſiderare, ſub ſpe ſalutis aliorum, libertatem habere, quòd ego velim profundam humilitatem,quæ ſtatui meo competit,è medio tollere: quia in hoc, & ego in virtute proficio,& populus in virtute firmatur. Decet ergò priùs per ſanctam humilitatem, & reuerentiam populorum conuertere Prælatos,vt conuerſi videant, & ament vitam veſtram laudabilem, & reuerētiam ipſis exhibitā. Ipſi tunc rogabunt vos, vt populo prædicetis, & omnes veſtris inter
eſſe

esse iubebunt concionibus. Plura prȩstabit humilitas, quàm possit elargiri priuilegium. Si vos verò humiles viderint,& omninò ab auaritia alienos iudicauerint Ecclesiarum Prælati,populumquè indu xeritis,vt Ecclesijs iura sua reddãt, ipsi vos rogabunt, vt saluti populi prouideatis,& omnium confessiones audiatis,licèt dè hoc parùm, vos curare desiderem:nàm, qui ad Dominum conuertuntur, & sua, piacula deplorant, multos inuenient,quibus sua peccata reuelẽt. Hoc modo Episcopos,& Prælatos facilè vincetis.

COLLOQVIVM XV.

Quales deceat esse,qui literis, & studio incumbunt.

AVdientes quidam ex socijs, Lutetiæ Parisiorum Doctores quamplures, aliosquè multos in

Pis.lib.1 conf. 12. cap. 20.

Sedul.l.3 Apo.c.10 Bon.c.11 leg.Mai. & lib. de lum.Ecc. ser.22.

in Germaniæ, Italiæ, & Galliarum plagis Minorum habitum sumpsisse, interrogauerunt beatum Patrem, an sibi placeret, quòd Fratres sacrę Scripturæ studio intenderent. Quibus ait: Mihi quidèm placet, dùm tamèn Christi exemplo, qui magis orasse legitur, quã legisse, orationis studium nõ omittant. Nec tãtùm studeant, vt sciãt, qualiter debeant loqui, sed vt audita faciant; & cùm fecerint, alijs facienda proponant. Volo enim Fratres meos discipulos Euangelicos esse, sicquè in notitia veritatis proficere, quòd in simplicitatis puritate concrescãt, vt simplicitatem columbinam à prudentia serpentina non separent, quas Magister eximius ore suo benedicto coniunxit.

COL-

COLLOQVIVM XVI.

Qualiter in primitiua Religione Cœnobia Minorum ædificabantur.

IN Ciuitate Senarum moram faciente beato Patre propter infirmitatem oculorũ, Heros quidam Senensis, Bonauentura nomine, fundum dedit Fratribus, vt in eo Monasterium sibi ædificarẽt. Consuluit tamèn beatum virum, qualiter constituendum esset, dicens: Pater, quid tibi dè loco isto videtur; vel quomodò Semneum, aùt Monasterium hîc ædificari tibi placet, in quo Fratres tui commorentur? quorum orationibus, & meritorijs operibus, si quæ mihi communicare voluerint, non me parũ in animæ bonis profecturum confido. Cui beatus Pater: Prò agello (quem ad ædiculæ situm satis commodum iudico) gratias tibi habemus,

Pis. lib. 1. conf. 12. c. 23. & l. 2. cõf. 4.

Spe. vitæ Franc. c. 10.

mus, honoratissime Frater, innumeras; modumquè fabricādi paucis ostendam. Ex hoc fundo debent Fratres considerare, quot iugera sibi sufficiunt, in hac ipsa consideratione ad sanctam attendentes paupertatem, quam Domino ipsis placuit vouere, in nullo violantes bonum exemplum quod proximis decet exhibere. Qua re benè perpensa, loci Diæcesanum adeant Episcopum, dicentes; Domine, Heros quidam nobis dedit prò Dei amore, & salute animæ suæ, locum aptum ad Monasterium construendum; ad vos primò recurrimus, qui Pater, & Dominus estis animarum omnium gregis vobis commissi, & Patronus, Paterquè pijssimus omnium Fratrum nostrorum, qui in hoc loco modò commorantur, aùt posteà habitauerint, vt cum benedictione Dei, & vestra tuguriolū,

aùt

aut' Monasterium pauperculum nobis ædificare possimus. Dominus enim vocauit nos in adiutorium fidei suæ, & Prælatorum, & Clericorum Sanctæ Ecclesiæ. Tenemur ergò ipsos, quantùm possumus, diligere, honorare, & venerari. Vocantur etenim ideò Fratres Minores, quia sicùt nomine, ità & exemplo, & opere præ cæteris hominibus huius sæculi humiles esse debent. Et quia ab initio meæ conuersionis posuit Dominus in ore Episcopi Assisij verbum suum, vt mihi benè consuleret, & sapienter confortaret in seruitio Iesu Christi: propter hoc, & alia multa excellentiora, quæ in Prælatis considero, non tantúm Episcopos, sed & pauperculos Sacerdotes diligere volo, &. venerari, & prò Dominis meis reuereri. Accepta deindè benedictione, & licentia Episcopi, vadant, & faciant

mitti

mitti magnam carbonariam in circuitu terræ, quam prò ædiculæ situ acceperunt, & prò muro bona sepe circumdent, & circùmuallent in signum sanctæ paupertatis, & humilitatis. Domos etiàm construi faciant pauperculas ex luto, & lignis, & aliquas cellulas, in quibus Fratres possint aliquandò orare, & laborare ad maiorem honestatem, & ad vitandam otiositatem. Ecclesias etiàm strictiores ædificare debent: nec enim sermonum ergò, aùt alia quacumque occasione Ecclesias, aùt templa speciosa, aùt magnæ capacitatis, vel molis ædificare debent; maiorẽ etenim humilitatẽ, & melius exemplum populo præbebunt, cùm in alijs, vel alienis Ecclesijs prędicauerint. Et si aliquandò Prælati, vel Clerici Religiosi, aùt sæculares ad loca ipsorũ venerint, domus pauperculæ, & cellæ angustæ eis prædicabunt, &

ani-

animas aduētantium magis, quàm verba composita, ædificabunt.

COLLOQVIVM XVII.

Plura prò temporum ratione toleranda.

FRater Leo socius, & à Confessionibus B. Patris, videns plura maiora, & sumptuosiora in sublime tolli ędificia, strictæ Minorum paupertati parùm decentia, Patris voluntatem experiri volés, & quid dè hac re sentiret maximoperè scire desiderans, coràm alijs Fratribus ad beatum Patrem dè his sermonem habuit. Ad qué, & circumstantes ait: Fratres mei audite, ex nostris quidam modò multa, & magna ædificant Cœnobia, & post nos venient alij Fratres nostri, qui magnas facient domos in quibus notabiles sęculares honorificè habitare poterunt, & tunicas facient sibi valdè bonas. Sed suf-

Pis. lib. 2. conf. 4. & 6.

sufficit mihi in tempore illo, quòd Fratres mei custodiant se à peccatis mortalibus.

COLLOQVIVM XVIII.

Spiritui sancto mentiri, qui ad Religionem sinistra intentione accedit.

Pis.lib.2. Conf. 6.

E Ciuitate Lucana iuuenis quidã, parentum illustri prosapia clarus, sed animi leuitate, & incõstantia obscurus, ad lacrymas, quã ad deuotionem, promptior, humanis quibusdam causis condescendens, non Dei spiritu agitatus, ad Fratres accessit, sequè illorum catalogo adscribi maximoperè velle significauit. Quem, vt ad B. Patrẽ adduxerunt, multis profusis lacrymis, & ficto cum feruore ad suum admitti consortium humiliter denuò rogauit. Qui externę fictionis conscius, & internæ tepiditatis nõ ignarus, commoto vultu, & verbis in-

increpatorijs ait: Miser, atquè carnalis, cùr * Spiritui ſancto mentiris, & me fallere cupis? Carnaliter plangis, & ſpiritus tuus cùm Deo non eſt. Vade, ad carnales reuertere, ſpiritualibus non es dignus, quoniàm nihil ſpiritualiter ſapis.

* Act. 5.

COLLOQVIVM XIX.

Auxiliandos, & fauore proſequendos ſui inſtituti zelatores.

CVm cuidam Sacerdoti, in Theologia Magiſtro, prædixiſſet beatus Pater Fratres à ſtricta Regulæ obſeruantià paulatim declinaturos, petijt ille à viro Dei licentiam tutiora, & religioſiora loca Religionis petendi, ſi huiuſmodi relaxatio ſua ætate oriretur. Cui benignus Pater: Quod à me poſtulas, à Chriſto ſcias tibi eſſe conceſſum; manumquè ſuper caput eius imponens, ait: Tu es Sacerdos in

Piſ. ibid.

Pſal. 109.

æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech.

COLLOQVIVM XX.

Afflictos, & tentatos maximoperè conſolandos, magnumquè Sanctorum eſſe profectum tentationibus concuti.

Piſ.lib.1. cōf. 8. de Pro.Mar. Bon.c.11 & alij.

AD maiorem meritorum cumulum permiſit Deus beatū Fratrem Rigerium, ex diſcipulis beati Patris vnum, inter varias, & validas tentationes multotiès fluctuare, ità vt aliquotiès deſperationis periculum ſubiret. Cùm verò ſemel diutiùs, & plùs ſolito firmiſſimè quateretur, ſecum ità cogitauit, dicens; Surgam, & ibo ad Patrē meum: qui ſi familiariter, & humanè me receperit, Deum mihi fore propitium ſperabo; ſin aliter, me totaliter dereliquiſſe iudicabo. Quibus dictis, iter à Marchia Anconitana Aſſiſium versùs (vbi bea-

Luc.15.

eus

tus Pater in Curia Episcopali magno, & vltimo morbo oppressus decubabat) iter aggreditur. Cuius fluctuantem animum, verba, & itineris causam dum pius Pater cælitús agnouit, duos ex socijs, Massæum, & Leonē, in occursum eius misit, qui eum benignè reciperent. Ite (inquit) obuiàm Fratri Rigerio, qui hùc me visum venit, & ex mea parte illum amplexantes, dulciter salutantes, & osculantes, dicite illi, quòd ipsum præ omnibus Fratribus, qui degunt in vniuerso mundo, totis visceribus diligo. Quod, vt verè obedientes, compleuerunt, titubantis animus omninò firmatur in fide, & totus homo subitò est liquefactus ex gaudio. Deo ergò gratias agit, quòd prosperum fecerit iter suum ad locum, vbi infirmus, & languidus Pater iacebat. Qui accessit magis feruore charitatis incensus, quàm corpo-

ris, aut virium robore firmatus; in occursum eius exilijt,& ad collum eius procidens,paterno affectu ait: Charissime fili Rigeri,inter omnes Fratres, qui sunt in toto mundo, te ex toto corde intimè diligo. Et frō ti eius Crucis imprimens signum, & oscula eodem loco infigens, ait: Charissime fili,hæc tentatio data est tibi ad maximum tuum profectum. Sed si non vis ampliùs huiusmodi lucrum, nulla tibi in posterum superueniet tentatio, aut afflictio. Mirabile dictu: præsens statim euanuit tentatio, nec vlla posteà successit afflictio.

COLLOQVIVM XXI.

Magnam decere Minores in aduersis patientiam.

Bon. c.6. Pisan.l.1 conf.5.& 12.c.33.

QVodam ex socijs quærente, quæ, & qualia Minoribus sint patienda, aut toleranda, & beatum Patrem in patiētia

tia probatiſſimum dicente, ait: Nõ me iudicarem Fratrem, niſi in ſtatu, quem tibi depinxero. Eccè prò mei officij ratione, & vt Prælatorũ mos eſt, vado ad Capitulum, conuenio Fratres ibidèm congregatos, propono eis Dei verbum, commoneo dè defectibus quibuſcunq; Quibus expletis inſurgunt contrà me Fratres, & dicunt: Non conuenis nobis, nec ſatis es idoneus Generalis, aut ſuperioris officio: Quid enim nobis rectè præcipere, quomodò benè gubernare poterit homo illiteratus, elinguis, idiota, & ſimplex? Vndè dè cętero non præſumas te noſtrum nominare Prælatum. Tandèm eijcior cum opprobrio, irriſus, & vilipenſus ab omnibus. Dico tibi, niſi eodem vultu, eadem mentis lætitia, & eodem ſanctitatis propoſito hæc verba audiero, ac alia quæcumque placẽtia, vel quæ in honorem meum

proferũtur, me Fratrem Minorem nequaquàm iudicabo. Nàm si gaudeo, & exulto, cùm me honorant propter profectum, virtutem, & deuotionem ipsorum, vbi tamèn animæ meæ periculum esse potest; multò magis debeo iucundari, & delectari dè profectu, & salute animæ meæ, cùm vituperant me, nàm in hoc certum est mihi lucrum. Nàm in Prælatione casus, in laude præcipitium, in humilitate subditi animæ lucrum est.

COLLOQVIVM XXII.

Religiosum nullatenùs sacrum obedientiæ iugum excutere debere.

Alu. Pel. l. 2. c. 69. Pis. lib. 2. conf. 1. Bon. c. 6.

VT Generalatus officio renuntiauit, Fratrem Petrum Cathaneum, in eius locum subrogatum, adijt, humiliter orãs, & dicẽs: Pater, & Frater charissime, te meum

meum Patrem, & Dominum confiteor, tuæ curæ animæ meæ tutelam committo, tibi tamquàm vero meo Ministro omnem reuerentiam, & obedientiam humiliter promitto. Rogo etiam, & oro te per Deum viuum, & verum, vt vicem tuam mihi imperandi, & dè me curandi, vni ex socijs meis committas, cui in omnibus tuo loco firmiter obediam: nàm propter magnum lucrum, & meritum obedientiæ, te semper Prælatum meum mecum, & coràm me semper habere desidero. Quod vt obtinuit, firmiter vsquè ad mortem, quæ promisit, compleuit, nàm domi, vel in itinere, in Ecclesijs, vel per plateas, nihil sinè socij licentia, & obedientiæ iugo perpetrabat.

Gonzaga 2.p.tract. de Pro. Tusciæ.

COLLOQVIVM XXIII.

Dei beneficiorum gratam habendam memoriam.

Pisan.l.1 conf.8.& plures alij.

IN Sacro Conuentu Montis Aluernæ in Sacello Cardinalis (à cineribus Illustriss. Galeotti dè Vbertinis Aretini, Petræmalæ Comitis, ac S.R.E. Cardinalis, ibi reconditis, sic dicto) in eius penetralioribus quadratus lapis ferrea crate contectus existit, ex quo beatus Pater refectionem sæpiùs sumpsit, & supra quem sæpissimè instantiùs orauit. Qua dè causa maximo in honore habetur, magna religione colitur: & nè in nihilum redigatur à deuotis sæcularibus, & Ecclesiasticis aduentantibus, aliquas ex eo reliquias asportantibus, nec Religiosis prohibere valentibus, prędicta ferrea crate communitur. Hunc vt semel beatus Leo prò mensa, mappula, dè more soli-

to, hora prandij contegere vellet, prohibuit beatus Pater subijciens: Noli, charissime Frater, itá facere; sed mensam primo aqua, deindè vino, rursùs oleo, ac tandèm balsamo lauare satagito, quandoquidē Christus in ea sedere, mihique, quę audies, reuelare dignatus est. Quare mensam hanc laua, & benedic, quia in ea quatuor hæc Dominus mihi prò Ordine repromisit: primum, Ordinem hunc ad finem vsquè mūdi perseueraturum: secūdum, Ordinem, & Fratres eius ex corde diligentes, quantúmcumquè peccatores, spiritum compunctionis, & misericordiam in vita, vel in morte consecuturos: tertium, Hostes, & persecutores huius Religionis, nisi pœnitentiam egerint, hac luce diū minimè fruituros: quartum, nullum eius alumnum malè in ea viuentem, aút suæ professionis oblitum, diù ostinatè in mor-

mortali peccato languentem, *in ea* remansurum; nàm vel is proprium crimen confessus emendabitur, vel eo detecto sibi vale dicetur. Adiecit Dominus & alia, quæ in horam mortis tibi reseruo. Quod vt dixit, accersens, & effundens oleum desuper, dixit: Hic est Ara Dei. Cuius rei, præter irrefragabile sanctorum priscorum Patrum testimonium, & multorum monumenta librorum, ipsa petra firmam in se memoriam habet reuerentiæ sibi debitæ, & pristinæ religionis, ac se Dei fuisse aram ostendit. Nàm statim post beati Viri mortem è latere montis, in quo sita erat, & vbi mirabilia sua Dominus ostendit, illius Aluernij Conuentus *incolæ* ad sacrarium iuxtà Altare cum magna reuerentia Dei viui, & gloriosi Mysticum hoc altare debito honore transtulêre, & beati prædicti Leonis cura in eo hæc verba in-

Gen. 28.

indelebilia incisa sunt: *Mensa Beati Francisci, super quam habuit mirabiles apparitiones, sanctificansq; ipsam effudit oleum desuper, dicens: Hîc est Ara Dei.* O verum Iacob, tot beneficijs dignum, nullius immemorem, omnia promeruit humilitas, dum nullius defuit gratitudo.

COLLOQVIVM XXIV.

Religiosos magnatum non debere Curias frequentare.

Rogatus à Domino Leone, Cardinalis Sanctæ Crucis, vt secum aliquantulúm moraretur in Vrbe, acquieuit humiliter ob petentis reuerentiam, & amorem. Prima verò nocte, cùm post orationem quiescere vellet, superuenerunt dæmones in Christi militem atrociter insurgentes, quem cùm diù, & durè verberassent, quasi seminecem reliquerunt. Discedentibus

Bon. c. 6. Pis lib. 1. c6f. 12. c. 40.

bus

bus illis, socius aduocatus accessit. Cui, cùm vir Dei rei narrasset euẽtum, subiungẽs, ait: Credo, Frater, quòd dæmones, qui nihil possunt, nisi quantùm prouidentia superna disponit, ideò in me núnc tàm ferocitèr irruerunt, quia non bonã spem præfert mansio mea in Curia magnatum. Fratres mei, qui in locis pauperculis commorantur audientes, me cum Cardinalibus esse, suspicabuntur forsitàn, me mundanis implicari, efferri honoribus, & delicijs abundare. Ideò meliùs iudico, eum, qui in aliorum ponitur exemplũ, Curias fugere, & humiliter inter humiles in locis conuersari humilibus, vt sustinentes penuriam fortes efficiat similia sustinendo. Summo ergò mane surgũt, & excusatione proposita, Cardinali vale dicunt.

COL-

COLLOQVIVM XXV.

In pauperibus Christi, & Matris eius pauperiem considerandam.

Bona.c.7 Pis.lib.2. conf.4.

COntigit semèl, vt pauperi cuidam, eleemosynam importunè petenti, vnus è Fratribus duriùs responderet. Quod audiens pauperum pius amator, Fratri præcepit, vt ad illius pauperis pedes se nudatum prosterneret, proclamaret culpabilem, orationis suffragium postularet, & veniam. Quod cùm ille fecisset humiliter, dulciter Pater adiecit: Dùm pauperem vides, ò Frater, speculum tibi proponitur Domini, & pauperis Matris eius. In infirmis similiter infirmitates, quas assumpsit, considera.

COLLOQVIVM XXVI.

In Religione non proprio, sed Prælati iudicio acquiescendum.

Pist. 1. 2. conf. 5.

DVos Iuuenes ad ordinem recipi obnixè orantes, dè obedientia, & facilitate ad propriam abnegandam voluntatem experiri volens, secum duxit in hortum, dicens: Venite mecum, & prò Religiosorum victu caules plantate eo modo, quo me facere videritis. Et, plantulis acceptis, radices sursùm agebat, folia verò terræ mandabat. Quem plantandi modum vnus ex iuuenibus verè obediens per omnia obseruabat; alter verò prò humano captu aliquantispèr sciolus, tamquàm hortorum cultoribus insuetum, redarguebat, & vice versa caules plantandos asserebat. Cui beatus Pater, Fili, inquit, me imitare, & quod ego facio, fac tu similiter. Quo nolente, quia

fa-

fatuum sibi videbatur, quod fiebat; ait vir Dei: Frater, video, quòd magnus es magister, vade viam tuam; simplicem, & humilem Ordinem non decent similes magistri, sed simplices, & fatui, sicut iste socius tuus. Hic nobiscum remanebit, te recipere non expedit; Vade viam tuam.

COLLOQVIVM XXVII.

Dæmones nostra lætitia tristari.

SCiscitanti cuidam, quomodò hilarem, ac lætum semper præ se vultum vir sanctus ferebat; etsi aliquandò tristabatur, vel præ tentatione, aut metu peccatorum, vel tormentorum gehennalium: Respondit: aliquandò magnum mihi generant peccata mæstitiam, aliquandò etiàm tepidam, & somnolentam mihi ingerere desiderat Satan tristitiam, & ad meam torquetur lętitiam; inuidetquè mihi dè

Leg. Antiq. c. 8.

be-

COLLOQVIVM XXVI.

In Religione non proprio, sed Prælati iudicio acquiescendum.

Pif. l. 2. conf. 5.

DVos Iuuenes ad ordinem recipi obnixè orantes, dè obedientia, & facilitate ad propriam abnegandam voluntatem experiri volens, secum duxit in hortum, dicens: Venite mecum, & prò Religiosorum victu caules plantate eo modo, quo me facere videritis. Et, plantulis acceptis, radices sursum agebat, folia verò terræ mandabat. Quem plantandi modum vnus ex iuuenibus verè obediens per omnia obseruabat; alter verò prò humano captu aliquantispèr sciolus, tamquàm hortorum cultoribus insuetum, redarguebat, & vice versa caules plantandos asserebat. Cui beatus Pater, Fili, inquit, me imitare, & quod ego facio, fac tu similiter. Quo nolente, quia

fa-

fatuum sibi videbatur, quod fiebat; ait vir Dei: Frater, video, quòd magnus es magister, vade viam tuam; simplicem, & humilem Ordinem non decent similes magistri, sed simplices, & fatui, sicut iste socius tuus. Hic nobiscum remanebit, te recipere non expedit; Vade viam tuam.

COLLOQVIVM XXVII.

Dæmones nostra lætitia tristari.

SCiscitanti cuidam, quomodò hilarem, ac lætum semper præ se vultum vir sanctus ferebat; etsi aliquandò tristabatur, vel præ tentatione, aut metu peccatorum, vel tormentorum gehennalium: Respondit: aliquandò magnum mihi generant peccata mæstitiam, aliquandò etiàm tepidam, & somnolentam mihi ingerere desiderat Satan tristitiam, & ad meam torquetur letitiam; inuidetquè mihi dè be-

Leg. Antiq. c. 8.

beneficijs, quę à Domino accepi. Scio etiam,& video,quòd, cũ nocere non possunt mihi dæmones, student mihi nocere per socios meos,sanctam in illis extinguendo lętitiam. Si verò per me, vel per socios meos,mihi nocere non possunt, cum magna confusione recedunt. Quando verò me malæ tristitiæ,aùt accidię inuadit tentatio,considero lętitiam socij mei,& ad illius gaudium, & hilaritatem spiritualem meam excutio tentationem,& accidiosam tristitiam,& ad interiorem lætitiam, & exteriorem iucunditatem accendor.

COLLOQVIVM XXVIII.

Tentationes ad maiorem permitti profectum.

Pis. l. 1. conf. 12. cap. 16.

QVemdam ex Fratribus, præ nimia,& molesta tẽtatione, nouit quasi desperatum iri,

iri, & timuisse, nè, si Pater fluctuãtem illius animum detegeret, minùs sic tentatum diligeret, quem dæmon quasi vacillare coegerat. Afflictum charus Pater natum accersiuit, & paterna consolatus est voce: Nẽ timeas, nec contristeris, fili mi. Crede mihi, quòd nùnc plùs solito te Dei seruum iudico; & quò magis tentatum te senseris, magis mihi te noueris esse dilectũ. Nullus, fili, se Dei seruum reputare debet, quousquè per tentationem, & tribulationem non transierit. Anulus est quodammodò victa tentatio, quo Dominus serui sui animam sibi desponsat. Plures sibi dè annosis meritis blandiuntur, & nulla sustinuisse tormenta, aut tentationes lætantur. Sed quoniàm antè congressum solus eos terror elideret, sciant spiritus sui debilitatem à Domino consideratam, & ideò non probari tenta-

tione. Vix enim obijciuntur certamina fortia, nisi vbi fuerit virtus perfecta: signum est amplioris gratiæ, nihil in seruo suo impunè relinquere in hoc mundo.

COLLOQVIVM XXIX.

Orationem Dominicam omnium maximè salutarem.

Bo. ca.4. Vin. Bel. 2.p.Hist. l.30.c.99 Enc.11.

ROgantibus Fratribus, vt eos doceret orare, dixit: Cúm orabitis, dicite Pater noster. Et adoramus te Christe ad omnes Ecclesias tuas quæ, sunt in toto mũdo, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuam sanctam redimisti mundum.

COLLOQVIVM XXX.

Dæmones faciliter effugari.

Pis. lib.1 conf.8.in

FRatrem quemdam, Angelum nomine, malos angelos valdè

dè timuisse propter horribilem, quam cum illis habuit pugnam, audiuit: qui à sancto Patre vocatus ità se rem habere confessus est, imò, & socium nocturnum à Patre petiuit, qui secum in cellula dormiret; timores enim nocturnos maiores, & molestiores affirmabat esse diurnis. Cui beatus Pater: Eià timide, quid imbecilles, & infirmos hostes vereris, quorum vires, & potestatem Deum penès esse optimè nosti? quod, vt experiaris, te iubeo, vt montis huius vicini altiora cacumina ascendas solus hac nocte, & alta voce dicas: Superbi dæmones, omnes venite ad me modò, & quidquid poteritis, mihi facite, & in me vestrum exercete furorem. Quod vt ille humiliter fecit, nec vllus dæmon accessit; omnem deincèps depulit metum.

in vita B. Angel. Legend. Antiq.

COLLOQVIVM XXXI.

Dè eodem, & diabolum hominum corda indurare.

Pif. lib. 1. conf. 8. in vita B. Ruffini.

Flor. c. 28

Marian. l. 1. c. 5.

GRauissima quadam tētatione perculsus fuit beatus Ruffinus circà diuinam prædestinationem, qua nullam maiorem expertus est: suaserat enim ei diabolus, omnes labores vanos, & irritos esse, dùm apparuit ei semel in forma Christi crucifixi sub pietatis specie; Quarè torqueris (inquiens) pauper homuncule, & nihil proficis? quorsùm tot orationes, & ieiunia? Totus mundus non potest mutare, quod semel statuit Deus. Tu non es dè numero prædestinatorū, sed damnatorum. Pietate motus te commoneo, te hortor, nè tàm durè patiaris; memineris, te esse damnatū vnà cum filio Petri Bernardoni, & cum cæteris omnibus,

quo-

quotquot eum ſequimini. Ad hæc territus B. Ruffinus, magno mœrore (quem ſolet princeps tenebrarũ immittere) affectus eſt. Vndè quaſi fidem ergà Deum, & B. Patrem Franciſcum amiſit. Huius rei B. Pater certior factus, videnſquè magnum diſcrimẽ diſcipulo ſuo imminere, miſit ad illum B. Fratrem Maſſæum ad montem Subaſium, in quo totus hæſitabundus, & dubius verſabatur. Quem poſteàquã B. Maſſæus viſitauit nomine B. Patris, reſpondit ille quidem nimis deſperabundè, nullum ſibi eſſe cum Franciſco negotium, nihilquè illis eſſe commune. Ad hæc Maſſæus. Hèm, quid dicis Frater Ruffine? quis te faſcinauit, nè obedires veritati? quorſùm hæc? an ignoras B. Patrem eſſe quaſi Angelum dè Cælo? Quot animæ ſuo hortatu ſaluantur, & ſaluabuntur? volo, vt mecum protiniùs venias

Gal. 3.

ad B. Patrem, qui te cupit, te vocat. Acquieuit importunè flagitatus Ruffinus. Quem vt vidit B. Pater accedentem, ait: Heù Frater Ruffine, quomodò diabolus te misellum decepit? nonnè nosti quomodò toties se transfert in Angelum lucis? Diabol⁹ hominum corda indurat, Deus autèm emollit, iuxtà illud: Auferam à vobis cor lapideũ, & dabo vobis cor carneũ. Dei visiones lætitiã generant; diaboli, mæstitiam ingerunt. Huius visionis experientiam fac quæsò huiusmodi: conuitijs, aùt vituperio iterùm tibi apparentem affice, quę prò sua superbia sustinere non poterit, quin statim euanescat, & se, suamquè prodat astutiam; interim in Domino lætare, & in eius salutari confide. Cœpit ad hæc ignita verba Ruffinus collacrymari, & ità abijt tristis ad montem, & in cella clausus non cessabat à lacry-

2.Cor.11
Ezech.36

mis

mis, donec diabolus in ſolita ſpecie crucifixi ſibi apparuit, & ait: Non prohibui, quò minùs colloqui poſſes cum Franciſco? Cui ille: Vade Satana, ſabi in malam rem: ac expecta, aperi mendax guttur tuum, vt illud ſtercore impleam. Quo audito diabolus diruptis lapidibus dè monte, qui in fragmina colliſi magno fragore præcipitanter ruebant, magno impetu, & grunnitu diſceſſit.

COLLOQVIVM XXXII.

Otium fugiendum, & labori indulgendum.

QVoſdam otiantes, alios verò tepidè laborantes coràm Fratribus reprehendit, dicens: Tepidi, nec ſe familiariter, & humiliter labori applicantes, dè ore Dei citò euomentur. Fratres ergò omnes laborare volo, & exercitari humiliter in bonis operibus,

Leg. Ant. c. de perf. humil. Piſ. l. 1. conf. 12. Bon. c. 5. Apoc. 3.

vt simus populo minùs onerosi, & cordis, & linguæ malis obuiemus, nè per malos cogitatus, aùt aliorum famam euagentur. Qui verò laborare nesciunt, addiscant: lucrum autèm, vel mercedem laboris, non laborantis arbitrio, sed Guardiani, vel Prælati disponendum.

COLLOQVIVM. XXXIII.

Pauca hîc toleranda, vt bonis perfruamur æternis.

Firm. 1. p. fol. 17.

FRatres ad Regulæ, & professionis suæ obseruantiam exhortans, omnibus dicere solebat: O dilectissimi Fratres, & in æternum benedicti filij, audite me, audite vocem Patris vestri. Magna promisimus, maiora promissa sunt nobis. Seruemus hæc, suspiremus ad illa. Voluptas breuis, pœna perpetua. Modica passio, gloria infini-

finita. Multorum vocatio, paucorum electio; omnium erit retributio.

COLLOQVIVM XXXIV.

Lenitate duritiam, & murmur aliorum vincendum.

DE vltramarinis plagis (quas ad disseminandum Dei verbum, & Aegypti Soldanum conuertendum petijt) Assisium rediens, socium habuit fratrem Leonardum dè Assisio, nobilibus ortũ parentibus. Contigit autèm fatigatum, & lassum parũpèr asellum cõscendere: subsequens autèm pedes socius non modicùm defessus, humanum aliquid passus, cœpit dicere intrà se: Non dè pari ludebant parentes eius, & mei: èn ipse equitat, & ego pedester asinum eius sequor. Hoc illo cogitante, protinùs descendit vir sanctus, & ait: Non conuenit, Frater, vt ego equitem,

Bõn.c.11

&

& tu venias pedes, quià tu nobilior, & potentior me in ſeculo fuiſti. Obſtupuit illicó Frater, & rubore ſuffuſus, deprehenſum ſe cognoſcens, procidit ad pedes ipſius, & lacrymis irrigatus humanum expoſuit cogitatum, veniamquè popoſcit.

Simile quid inuenies in vit. B. Benedicti.

COLLOQVIVM XXXV.

Subditi inobedientiam à diabolo preuenire.

Qvodam tempore Vicarius eius Capitulum celebrabat, ipſe verò in cella ſequeſter, & medius inter Deum, & Fratres orabat. Cùm igitùr vnus ex illis, excuſationis quodã contectus palliolo, ſe diſciplinæ ſubdere nollet, vidit hoc vir ſanctus in ſpiritu, & dè Fratribus quẽdam vocãs, ait: Vidi, Frater, diabolum ſuper illius Fratris inobedientis dorſum, collum eius tenentem adſtrictum, qui

Bo. ibid. Pela. l. 2. c. 69.

tali

tali fessore subactus, obedientiæ fræno spreto, instinctus eius sequebatur habenas. Et cùm rogarem Deum prò Fratre, subitò dęmon confusus abscessit. Vade igitùr, & dic Fratri, vt obedientiæ sanctæ iugo collum sinè mora submittat. Monitus per internuntium Frater, statimquè conuersus ad Deum, ad pedes Vicarij humiliter se proiecit.

COLLOQVIVM XXXVI.

Nullatenùs mentiendum, aùt Fratrem scandalizandum.

EX duobus Fratribus dè Terra laboris ad sanctum Patrem visendũ veniẽtibus, antiquior nõnulla scandala intulit iuniori. Quẽ beatus Pater interrogauit, qualiter socius ergà ipsum se habuisset in via; Quo respõdente, Vtiquè satis benè; subiunxit: Caue Frater, nè sub humilitatis specie mentiaris.

Pis. lib. 1. Cõf. 12. Bon. ib. Marc. 1. p. l. 1. c. 94.

Scio

Scio enim, scio quid actum sit: sed expecta modicùm, & videbis. Admiratus est iunior, quomodò Fratris peccatum viro Dei innotuit. Induratus verò antiquior, facti impęnitens, non post multos dies Religioni valę dixit.

COLLOQVIVM XXXVII.

Deo gratum esse Minorum fouere Religionem, & in Euangelio esse prædictam.

Bo.c.7. Pis.l.1. Conf.12. & lib 2. Conf.4.

NOnnumquàm beatus Pater Fratres ad petendum eleemosynam exhortans, verbis vtebatur huiusmodi; Ite, inquit, quoniã hac nouissima hora Fratres Minores commodati sunt mundo, vt electi in eis impleant, vndè à Iudice commendentur, illud audientes suauissimum verbum: Quamdiù fecistis vni ex Fratribus meis minimis, mihi fecistis. Impij verò, & crudęles reprehendantur, & eijciãtur,

Vbert. l. 5.c.3.

Mat. 25.

tur, audiētes durissimum illud eloquium: Quamdiù non fecistis vni dè Minorib⁹ his, nec mihi fecistis. Ibid. Iucundum ergò est sub Fratrum Minorum titulo mendicare, quem in retributione iustorum Euangelicæ veritatis Magister ore suo tā signanter expressit.

COLLOQVIVM XXXVIII.

Panem prò Dei amore mendicatum panem esse Angelorum.

IN Fæstis præcipuis, vbi opportunitas aderat, mendicare solebat, dicens, in sanctis pauperibus propheticum illud impleri: Panē Angelorum manducauit homo. Ille, inquit, est panis Angelorum, qui prò Dei amore petitur, & beatis suggerentibus Angelis, pro ipsius charitate largitum sancta paupertas colligit ostiatim.

Bon. & Pis. ibi.

4. Esdr. 2.

COL-

COLLOQVIVM XXXIX.

Religiosos, & Doctores sanctæ vitæ exemplo populo prædicare debere.

Pis.lib.1. conf. 12. Rodulp. l. 1. tr. de orac. B. Franc. Ezech.3. Ità hunc locum explicarunt Cyril. Amb. Augu. & S. Colũb.

INterrogatus à quodam sacræ Theologiæ Doctore, sacri Ordinis Predicatorij, quomodò loc' ille Ezechielis esset intelligendus. Si non annuntiaueris impio, vt auertatur à via sua impia, & viuat, ipse impius ex iniquitate sua morietur, sanguinem autèm eius dè manu tua requiram; ait; Si verba hæc debent generaliter intelligi, ego illa ità censeo declaranda, quòd seruus Dei sic debet vita, & exemplo in seipso ardere, & fulgere, vt luce exempli, & lingua sanctę conuersationis omnes impios reprehendat: sic enim splendor vitę eius, & odor famæ ipsius annunciabit omnibus iniquitates suas.

Cu-

Cuius oppositum si fecerit, populos aut proximos scandalizando, diuinæ vltionis non euadet iudicium.

COLLOQVIVM XL.

Verum obedientem mortuo assimilari.

INobedientem quemdam Fratrem omnibus iussit vestibus spoliari, in altam conijci foueam, & humari. Cui cùm Fratres ad Dei viri monitum terram superinijcerent, cùm iàm solum caput inhumatum remaneret, accessit pius Pater, & ait: Esnè mortuus Frater? esnè mortuus? Cui ille, inobedientiæ pęnitens, Ità Pater, inquit, iam mortuus sum. Surge, inquit ille, si verè mortuus es, & Prælato tuo, sicùt debes ad nutum illius obedito, nec præcepto in aliquo repugnes, sicùt nec homo mortuus in ali-

Pis. l. 2. conf. 5. Sedul. l. 2 Apo. c. 5.

aliquo contradicit. Mortuos, non viuos, ego meos volo sectatores.

COLLOQVIVM XLI.

Quàm pretiosus paupertatis thesaurus.

Plat. de Bono Relig. lib. 3. cap. 2.

IN quodam templo orare instituit, comite Fratre Mássæo, vt sibi, & suis sanctæ paupertatis amorem inspiraret, idquè tanto feruore, vt ex facie ignis emicare videretur. Itaquè hoc diuino ardore incitat⁹, mouit se versús F. Massæum brachijs apertis, eumquè magna voce ad se aduocans; qui cúm admirans, ac stupens in sancti Patris brachia se immisisset, tantus fuit Francisci æstus interior, vt anhelitu solo per oris hiatum erumpente, multis illum cubitis in sublime eiaculatus sit. In quo ascensu is posteà sæpiùs narrauit tanta se dulcedine delibutum, quantam anteà numquàm in vita sua gustasset. Tùm Fran-

Franciſcus, Eamus, inquit, Romã ad ſanctos Apoſtolos Petrum, & Paulum exorandos, vt nos doceãt tàm præclarum paupertatis theſaurum rectè, ac fructuosè poſſidere; is enim ita præſtans, itàque diuinus eſt, nos antemità viles, & abiecti, vt indigni ſimus, qui eum talibus vaſis teneamus. Hæc enim eſt virtus dè cœlo in nos influens, quæ nos ità inſtituit, & informat, vt terrena cuncta vltrò conculcemus, quæquè obices omnes è medio tollit, quò humana mens cùm Domino Deo ſuo liberrimè, atquè expeditiſſimè coniungatur.

PROPHETIÆ
Aliquot
B. P. FRANCISCI

PROPHETIA I.

Se Religionem Minorum fundaturum, & sibi eum desponsaturum.

Pisan. l. 1 conf. 12. & lib. 2. conf. 6.

DVm adhùc viueret in sæculo vocatus à socijs suis ad cœnam lautè paratam, se in intimam partem domus abdidit, & raptus aliquantulùm fixè cogitabat. Interrogatus autem à socijs, quid tàm alta mente cogitaret, Forsàn, aiunt, vxorem ducere decreuisti? Ità, inquit, & pulchriorem, quàm videritis vmquàm: Intelligens dè Religione, quam, Deo inspirante, fundare decreuerat.

PRO-

PROPHETIA II,

Magnum se multorum Principem fore.

MVndanis adhùc pompis, & vanitatibus deditus, diuini amoris igniculo ad maiora dispo-nebatur paulatìm, sed misericordia ergà pauperes præcipuè præ cœteris virtutibus gradatim afficiebatur: quibus cùm plurima prò Dei amore impenderet, pauperem quemdam militem obuiàm habuit, cui continuò noua, quæ portabat, vestimanta donauit. Nocte verò sequenti alto sopore immersus, speciosum, ac amplum vidit palatium, militaribus armis Crucis signo insignitis circumseptum, promissumquè accepit, suum, ac militum suorum, quidquid viderit, futurum. Expergefactus, insolita, & magna perfundebatur lætitia; causamquè sciscitantibus, Scio,

Pis. lib. 1. con. 6. Legen. trium sociorum.

inquit, magnum me Principem futurum.

PROPHETIA III.

Pauperum amatorem, & Patriarcham fore.

Pis.lib.1. conf.6.& 12. Rod. l.1. tr.de orac. B. Franc.

DVm semèl Domina Pica, sancti viri genitrix, sterneret illi mensam, iàm à primordio suæ conuersionis ad Christum, Franciscus panes plures apposuit. A matre percontatus, cui tot panes apponeret in mensa, cùm pauci essent commensales, respondit, Pauperibus. Vbi sunt? ait mater. In pectore, inquit, meo latent.

PROPHETIA IV.

Se per totum mundum respiciendum.

Pis. vbi supra.

A Perusinis, quibus cùm Assisiatibu sciuile erat bellum, ca-

captus cum alijs conciuibus suis, in ipsa custodia diuina repletus consolatione, ex interiori allocutione, exteriori gaudio totus perfusus, magna exhibebat suæ lçtitiæ indicia. Cui concaptiui amici, Quid, quæsò, nobis collacrymantibus, & præ mærore deficiẽtibus, tu solus tàm abundè lçtaris? Si prę iuuenili leuitate tuam non sentis captiuitatem, saltèm prò hominū vrbanitate nostræ condoleas miseriæ. Quibus inquit; Nihil me corporis affligit captiuitas, cui animæ magna est concessa libertas. Etsi vestræ condoleam miseriæ, magis tamèn dè propria exultandum est fælicitate; Humile quid dè me cogitatis: Quem modò in carcere vinclis videtis adstrictum, per totum mundum posthàc agnoscite respiciendum.

Maria.li. 1.cap.2.

Nota.

PROPHETIA V.

Sacellum Sancti Damiani Clarissarum futurum Cœnobium.

Pif.lib.2. conf.6.

CVm ad vocem, & mandatum Crucifixi, Franciſcum Eccleſiam reparare iubentis, collabentem Eccleſiūculam S. Damiani propè Aſſiſium inſtauraret, mūdo adhùc non penitùs vale dicto; obuios quoſcunque, & tranſeuntes rogabat, vt ſuas elargirentur eleemoſynas ad Eccleſiæ ſtructuram, dicens, & gallicè cantans; Venite, & adiuuate me in opere huius Eccleſiæ, quæ futura eſt Monaſterium dominarum, quarum famam, & vitam per totum mundum glorificabit Pater noſter cæleſtis.

PRO-

PROPHETIA VI.

Minorum familiam multiplicandam.

CVm tenellus Minorum grex octonarium iàm excreuisset in numerum, pijs, & propheticis eos hortabatur mitis Pastor admonitionibus. Nolite, inquit, timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro vestrum multiplicare numerum. Ego, ego ipse vidi plenas ad nos venientium vias. Veniunt Francigenæ, festinãt Hispani, Teutonici currunt, præproperant Angli, & aliarum diuersarum linguarum, & nationum accelerat multitudo. Non erit vestro numerus copiosior.

Leg. trium sociorum, & Legen. Cel. c. de Prog. or. Luc. 12.

PROPHETIA VII.

Deum pró totius mundi profectu Fratres Minores misisse.

Pis. l. 2. conf. 6.

SCiscitanti Cardinali Vgolino, cùr Fratres, & filios ad remotas terræ partes, in quibus, & itinere tot incommoda famis, sitis, & laboris pati necesse erat, misisset; respondit: Domine, vos putatis, quòd solummodò propter istas Prouincias Dominus miserit Minores: sed dico vobis in veritate, quód Dominus eos elegerit, & miserit propter profectum, & salutem animarum totius mundi. Et non solúm in terris fidelium, sed & infidelium, & paganorum benignè recipientur, & multas animas Deo lucrabuntur.

PRO-

PROPHETIA VIII.

Pauperum hospitalitatem Deo gratam.

Bo..c.11. Marc. 1. p.l.1.c.94 Ital. exc.

CElanum ad prædicandum pergens; miles quidam in oppidulo, per quod transibat, eum humiliter, & deuotè inuitauit ad prandium. Votis annuit hospitis, cuius familia ad pauperum hospitum exultauit aduentum. Dùm cibus verò pararetur, solito more vir mente deuotus offerens Deo preces, & laudes; seorsùm in secreto loco stabat oculis, & mente in cœlum eleuatis. Oratione completa, benignum hospitem familiariter aduocauit, & ait: Eccè, Frater hospes, tuis victus precibus, vt manducarem, domum tuam intraui. Meis núnc citò monitis acquiesce, quoniàm non hîc, sed alibi man-

manducabis. Confitere nunc peccata tua, veræ pœnitentię dolore contritus, nec in te remaneat quidquam, quod veridica confessione non pandas. Reddet tibi Dominus hodiè vicem, quoniàm tanta deuotione suos pauperes suscepisti. Acquieuit vir ille continuò sermonibus Sancti, socioq; ipsius peccata confitens, domum suam disposuit, & ad mortem suscipiendam se, quantùm valuit, præparauit. Ad mensam sederunt, & cœteris manducare incipientibus, hospes iuxtà verbum hominis Dei spiritum exhalauit. Sicquè factum est, hospitalitatis gratia promerente, vt iuxtà verbum veritatis Prophetam recipiens mercedem Prophetæ reciperet, dúm per sancti viri prænuntiationem propheticā subitæ mortis damnum, æternam, scilicèt, condemnationem euaderet, & in æterna tabernacula introiret.

Mat. 10.

PRO-

PROPHETIA IX.

Pœnam in peccata relabentis esse grauiorem.

IN Ciuitate Reatina iacebat vir Dei quondam infirmus, ad quē Præbendarius quidam, nomine Gedeon, lubricus, & mundanus, infirmitate graui correptus, adductus est; qui beatum Patrem lacrymosè rogabat cum simul astantibus, vt ab ipso Crucis signaculo signaretur. Ad quem ille: Fortis nomine Gedeon, sed animo imbecillis, cùm vixeris olim secundùm desideria carnis, non veritùs iudicia Dei, quomodò te Cruce signabo? Verùm propter deuotas intercedentium preces, signo te Crucis signabo in nomine Domini. Tu tamèn scito, te grauiora passurum, si ad vomitum redieris ab infirmi-

Bon. ibi.

tate

tate liberatus. Propter peccatum enim ingratitudinis ſemper peiora prioribus inferuntur. Signo itaquè Crucis ſuper eum facto, ſtatim qui contractus iacuerat, ſurrexit ſanus; & in laudem Dei prorumpens, Ego, inquit, ſum liberatus. Paucis autèm interlapſis diebus, Dei oblitus, corpus impudicitiæ reddidit. Cùmquè ſerò cænaſſet in domo cuiuſdam Canonici, noctequè illa dormiret ibidèm, ſubitò ſuper omnes corruit tectum. Cæteris mortem euadentibus, ſolus ille miſer interijt. Iuſto igitùr Dei iudicio iuxtà viri Dei prophetiam facta ſunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus propter ingratitudinis vitium, Deiquè contemptũ, cum dè accepta venia gratum eſſe oporteat, & duplò diſpliceat flagitium iteratum.

Matt. 12.

PRO-

PROPHETIA X.

Virum quemdam suæ mulieri reconciliandum, & nùnc esse tempus clementiæ, postea æquitatis.

NObilis quædam Heroina, viro Dei deuota, tota lacrymabunda illum conuênit, dè mariti crudelitate, & inclementia, & in Dei operibus sibi contrarium esse, conquerens: orauitquè Patrem, & familiarem amicum, vt Deum interpellaret, vt viri animum, & cor sua dignaretur emollire clementia. Miseratione, & deuotione nobilis fœminæ commotus, ait: Vade cum pace, indubitanter expectans dè viro tuo consolationem tibi dè proximo affuturam, & adiecit: Dices ei ex parte Dei, & mea, quòd nùnc est tempus clementiæ, postmodùm æquitatis. Benedictione

Bon.c.11

accepta, reuertitur mulier, inuenit virum, denuntiat verbum. Cecidit super eum Spiritus sanctus, & nouum dè veteri factum sic facit cũ omni mansuetudine respondere: Domina, seruiamus Domino, & saluemus animas nostras. Suadente igitùr vxore, cęlibem vitam agentes, eodem die ambo fœliciter ad Dominum migrauerunt.

PROPHETIA XI.

Singularitatem, & hypocrisim, in Religioso malam esse, & perniciosam.

Bon. ibi. D.Ant.3. p.hist.tit. 23.cap.2. §. 1.

FRater quidam erat, quantùm exteriùs videbatur, sanctitate præclarus, conuersatione insignis, tamèn admodùm singularis; omni tempore orationi vacans, tanta districtione silentium obseruabat, quòd consueuerat non verbis, sed nutibus confiteri. Accidit autèm, san-

ſanctum Patrem ad locum venire, videre Fratrem, & dè ipſo cum alijs habere ſermonem. Commendantibus autèm omnibus, & magnificantibus illum, reſpondit vir Dei: Sinite, & tacete, Fratres, nè mihi in eo diabolica figmenta laudetis. In veritate ſciatis, quòd diabolica tentatio eſt, & deceptio fraudulenta. Durè hoc acceperunt Fratres, tamquàm impoſſibile iudicantes, quòd tot perfectionis indicijs fraudis ſe commenta fuſcarent. Verùm non poſt multos dies, eo Religionem egreſſo, euidenter apparuit, quanta luculentia interioris intuitus vir Dei cordis eius ſecreta perſpexit.

PROPHETIA XII.

Cardinalem Oſtienſem in Papam aſſumendum.

DOminum Vgolinum, Cardinalem Oſtienſem, cum quo erat

Piſ. lib. 2 conf. 6.

erat ſumma neceſſitudine coniun-ctus, prædixit multotiès in Papatũ ſublimandum, in omnibus litteru-lis,quas ad eum dirigebat, præſcri-bens: *Futuro Patri Gentium, & Venerabili in Chriſto Antiſtiti totius mundi,&c.*quod & rei confirmauit euentus, nàm Honorio III.in Põtificatu ſucceſſit,& Gregorius Nonus eſt appellatus.

PROPHETIA XIII.

Ordinum apoſtatas malè interire.

Pif. ibid.

CVm per Apuliam peragraret, obuium habuit quemdam ſui Ordinis Apoſtatam, qui ad ſancti viri pedes ſe proiecit, & apoſtaſiæ veniam petijt humiliter. Cui beatus Pater furcas è regione in loco quodam eminentiori poſitas oſtendens, ait. Modò offenſam hanc tibi condono,ad Religionem re:

regredere; sed caue tibi: si enim iterùm habitum reieceris, aùt Ordinem exieris, in furcis illis suspenderis. Ad ordinem rediit apostata, sed in illo breui remansit: cui paucis diebus postquàm vale dixit, delictum aliquod commisit, propter quod iuxtà sancti viri prophetiam in furcis miserè, & turpiter diem clausit extremum.

PROPHETIA XIV.

Magnum in Ecclesia schisma, & tribulationem futuram.

PAulò antè mortem conuocatis Fratribus, dè tribulationibus futuris eos admonuit, dicens: Viriliter agite, Fratres, confortemini, & sustinete Dominum. Magnæ tribulationis, & afflictionis adesse festinant tempora, in quibus temporaliter, & spiritualiter perplexitates, & discrimina inundabunt, charitas multorum refrigescet, & supe-

Pis. ibid. Marc. 1. p. lib. 2. c. 27. & alij.

rabundabit malorum iniquitas. Dæmonum poteſtas plús ſolito ſoluetur, noſtræ Religionis, & aliarum puritas immaculata deformabitur, in tantum quòd vero Summo Pontifici, & Eccleſiæ Romanæ pauciſſimi ex Chriſtianis vero corde, & charitate perfecta obedient. Aliquis non canonicè electus, in articulo tribulationis illius ad Papatũ aſſumptus, multis mortẽ, ſui erroris ſagacitate, propinare molieẽ. Tunc multiplicabuntur ſcãdala, noſtra diuidetur Religio, plures ex alijs omninò frangentur, eò quòd non contradicent, ſed conſentient errori. Erunt opiniones, & ſchiſmata tot, & tanta in populo, & in Religioſis, & in Clero, quòd niſi abbreuiarentur dies illi iuxtà verbum Euangelicum (ſi fieri poſſet) in errorem inducerẽtur etiàm electi, niſi in tanto turbine ex immenſa miſericordia Dei re-

Matt. 24.

Matt. 24.

regerentur. Regula, & Vita nostra tùnc á quibusdam acerrimè impugnabitur. Superuenient tentationes immensæ. Qui tùnc fuerint probati, accipient coronam vitæ. Væ autèm illis, qui dè sola spe Religionis confisi tepescent, non resistent constanter tentationibus, ad probationem electorum permissis. Qui verò spiritu feruentes ex charitate, & zelo veritatis adhærebunt pietati, tanquàm inobedientes, & schismatici persecutiones, & iniurias sustinebunt. Nàm persequentes eos à malignis spiritibus agitati, magnum esse obsequium Dei dicent, tàm pestilentes homines interficere, & delere dè terra. Erit autèm tùnc refugium afflictis Dominus, & saluabit eos, quia sperauerunt in eo. Et, vt suo capiti conformentur, fiducialiter agent, & per mortem vitam mercantes æternam, obedire Deo ma-

Psal. 36.

gis, quàm hominibus eligent; & mortem, nolentes consentire falsitati, & perfidiæ, nullatenùs formidabunt. Veritas tùnc à quibusdam prædicatoribus operietur silentio, ab alijs conculcata negabitur. Vitæ sanctitas à suis professoribus habebitur in derisum, quarè dignum, non pastorem, sed exterminatorem mittet illis Dominus IESVS Christus.

PROPHETIA XV.

Superbiam, & fastum Religionibus perniciosum, & Fratrem Eliam extrà Ordinem moriturum.

Vbert. l. 5. c. 7. Pis. lib. 2. conf. 6.

FRater Elias Cortonensis, seù (vt alijs placet) Biuillius, vt alijs verò, Pedemontanus, qui à B. Patre post mortem B. Petri Cathanei Vicarius Generalis substi-

tu-

tutus est, & eodem è viuis sublato, in quartum Ordinis Generalē est electus, homo tanta sapientia, præditus humana, vt ad magna, negotia peragenda videretur ab ipsa natura esse progenitus, nequè in Italia habere in hoc æquales; vndè Principibus omnibus charus fuit, & à cunctis in pretio habitus: dùm vidit beatum Patrem Fratres quosdā humiles, & simplices hospites aduentantes, iuxtà se in mensa assidere iubentem, sibiquè, & alijs grauitate, & doctrina conspicuis prætulisse, ęgrè hoc tulit, ac intrà se stomachabundus dicebat: Heù Francisce simplex, ac illitterate, vt quid hæc tua indiscretio, ac simplicitas? præclaros Ordinis viros, Religionis columnas confundis, & hoc tuo idiotismo Religionem tuam pessundabis. Cui statìm beatus Pater, secretum audiens cordis murmur, inquit: Imò, Fra-

ter Elia, tu te, & illam fastuosa tua pompositate, & carnis prudentia destrues. Tu, tuique similes Ordinem ad nihilum ducent. Sed heùs misselle, nec in illa mori tibi cõcedetur. Quod ità factum est: nàm fastu humano tumẽs, postquàm in Ministrum Generalem electus est, laxiores Ordini dimisit habenas, plura contrà Regulæ puritatem molitus: propter quod Innocentius Quartus eũ à Generalatus officio abdicauit, excommunicauit, & habitu priuauit: qui furens Frederico Imperatori adhæsit. Tandẽ Cortonæ ægrotans, misit fratrem suum germanum ad Innocentium, summis precibus exorans, vt ab excommunicationis sententia àbsolueret, quod Pontifex eius precibus, & lacrymis permotus effecit.

PRO-

PROPHETIA XVI.

Sanctorum meritis multotiès Deum á puniendis peccatoribus se coercere.

FAmem per totam Italiam grassaturam prædixit semèl B. Fratri Leoni, dicens: Heù Frater mi, propter peccata populorum mittet Deus magnam famem in mundum, sed propter merita cuiusdam pauperis (nescio cuius) qui modò viuit in mundo, hoc flagellum distulit Dominus: sed eo mortuo,ità fames hæc inualescet, quòd innumerabiles homines miserabili egestate peribunt. Hoc, morte instante, B. Leoni dixit, sed in monte Aluernæ à Christo accepit, quod, vt suprà dictum est Colloquio 23. se dixit cum alijs sibi reuelatis in horam mortis taciturum. Statim

Pis.lib.1. conf. 8. Gonzag. 2. p. dè Prou.Tusciæ.

ab eius morte Prophetia hæc cõpleta eſt. Nàm tanta fames vniuerſam peruaſit Italiã, vt miſeri homines nõ ſolùm herbis, ſed & arborũ corticib⁹ prò cibo vſi fuerint. Vndè & tanta clàdes ſecùta eſt, vt nihil à mortis imagine vbiquè appareret. Qua debacchante apparuit beatus Pater Fratri Leoni, & ſe pauperem illum fuiſſe, propter quem Deus hanc plagam diſtulit, oſtendit.

PA-

PARABOLÆ, ET EXEMPLA

Quædam B. P. FRANCISCI.

PARABOLA I.

Circà pauperes ſpiritu infallibilem eſſe Dei prouidentiam.

INnocentio Tertio (cui dura nimis, & intolerabilis videbatur Regula Minorum, & impoſſibile victum, & veſtitum ſuppetiturum tantam paupertatem profitentibꝰ) hanc propoſuit Parabolam: Virgo quædam pauper, ſed ſpecioſa nimis, in ſolitario, & deſerto loco degebat; quam, vt illius regionis Rex vidit, eius egregiam pulchri-

Bon c. 3. Piſ. lib. 1. conf. 12. & cap. 37 & lib. 2. conf. 6.

Marc. 1. p.l.1.c.14 & alij.

tudinem admiratus, in suam duxit vxorem. Cum qua per annos aliquot in deserto commorat⁹, quosdam ex ea habuit filios, & matris præseferentes venustam speciem, & naturalia quædam delineaméta Regis habentes. Ad Curiam suã, & Regni solium reuersus Monarcha, filios pia mater enutrit, enutritos verò ad Regem transmisit, dicens: Filij, magno Rege sati estis, in sua degit Curia, ego solitudinem hanc nolui, nec potui deserere: vos patrem conuenite, & cuius stirpis sitis, declarate. Ille vobis necessaria, & vestræ nobilitati decentia largietur. Quod vt fecerunt, Rex stati sua in filijs agnouit indicia, & matris pulchritudiné, & venustaté. Quibus placidè ait: Ego verè meos vos cognosco natos, & vt prolem Regiam vos educabo; si enim alienos, & seruos ex mea mensa, & stipendijs alendos curaui, quantò mihi

hi sollicitior cura erit prò filijs meis, & tàm speciosa prole matris vestrę, quam ego vehementer diligo? Cuius filios omnes, quos ex me susceperit, ad mēsam meam sedere faciam, & in Curia mea alendos prouidebo. Rex iste (Sanctissime Pater) est Christus Dominus, Cœli, & terræ Dominus, speciosa virgo Paupertas; quæ in deserto huius mundi ab hominibus repulsa, & cōtēpta in solitarijs locis degebat. Hui⁹ pulchritudinē Rex regū Christus è Cœlo descēdēs adamauit, & mundū ingrediens eā sibi statim in pſepio despōsauit. Plures ex ea in hoc deserto filios procreauit, Apostolos, Anachoretas, Monachos, ac alios quāplures volūtariā profitentes paupertatē: quos signa ipsius Regiæ Christi paupertatis, humilitatis, & obedientiæ gestantes, illos transmisit ad Cœlestē Regē; qui benignè eos suscepit, & pro-

promisit se illos aliturum, dicens: Ego, qui solem meum facio oriri super iustos, & iniustos, qui Mauris infidelibus, & paganis à fide mea alienis dè mensa, & thesauris meis victum, & vestitum præbeo, sustento, & enutrio, quantò magis hæc vobis libentiori animo concedam, & quæ fuerint necessaria impendam vobis, & omnibus, qui ex sponsa mea charissima paupertate procreati fuerint? Ad hunc cœlestem Regem, Beatissime Pater, domina & Regia sponsa paupertas hos suos mittit filios, prioribus, & senioribus nequaquàm viliores, nec à patris, aút matris pulchritudine degeneres, summam, & perfectam paupertatem profitentes. Non est ergò formidandum, quòd fame pereant æterni Regis filij, & hæredes, ad imaginem Regis Christi per Spiritus sancti virtutē dè paupere matre nati: nā

Matt. 5.

&

& ipsi per spiritum paupertatis sūt in Religione paupercula abundè nutriēdi. Si enim Rex Cœlorum imitatoribus suis promittit regnū æternū, quantò magis illa subministrabit, quæ communiter largitur bonis, & malis? Hanc parabolam Christi Vicarius cùm diligenter audisset, miratus est valde, & indubitanter Christum in homine locutum recognoscens, Regulā approbauit.

PARABOLA II.

Dè custodia, & mortificatione oculorum.

MVltotiès beatus Pater Fratres suos hortabatur, vt sēsus omni, qua possent, sollicitudine custodirēt, & refrenarent. Sed præcipuè oculos docebat habere pudicos, & honestos, hanc illis proponēs sæpiùs parabolā: Rex quidā pius, & castus duos misit successiuè

Pis. lib. 1. cōf. 12. c. 14.

Lege antiq. ca. de zelo ad Fratrum perfect.

Maria.l.1 cap. 15.

uè nuntios ad Reginam, qui ei quædam dè Regis mente significarent. Reuertitur primus, & prò verbis, quæ ad Reginam detulit, tantùm verba Regi reportat; Sed dè Regina nihil loqtur, quia* oculos sapienter tenebat in capite, nec vllatenùs prosilierant in Reginã. Redit & secundus: sed post pauca verba, quæ prò nuntij responsione refert, longam dè Reginæ pulchritudine texuit historiam. Verè, inquit, Domine, pulcherrima, & speciosissima fæmina est Regina: fælix, & beatus reputari potest, qui fruitur illa. Cui turbatus Rex; Tu, serue nequam, in sponsam meam oculos tuos impudicos coniecisti? Credo, quòd tibi emere voluisti rem, quam ità curiosè prospexisti. Iratus iubet ad se alterum reuocari, & ait illi; Quid tibi dè Regina videtur? Optimè, inquit, Domine, libenter, & modestè audiuit

* Eccl. 2.

diuit verba Regis, & prudenter respondit. Cui vlteriùs Rex: Quid dè pulchritudine illius iudicas? nonnè speciosa, & pulchra tibi visa est? cæteris estnè præstantior mulieribus? Respondit seruus; Domine, dè pulchritudine illius nihil scio. Venustanè, an speciosa sit, tuum solũmodò hoc est discernere, & iudicare, meum autèm tua illi verba proferre. Benè, & cordatè, inquit Rex, respondisti: tu, qui oculos habes castos, & verecũdos, meus esto cubicularius: ex oculorum pudicitia corporis conijcio castitatẽ, & te dignum, cui cubiculi, & Regiæ cameræ custodiam committã. Tu verò è regione, qui infrenes, & impudicos habes oculos, Palatium egredere, in domo mea nullatenùs remanebis: qui enim seriò, & subtiliter Reginæ cõtẽplatus es venustatem, timeo, nè illius etiàm violare velis honestatem. Hæc Rex. Para-

ra-

rabolam, Fratres, audistis, sensum intellexistis. Oculos in aliquam coniecistis? mulierem vidistis? pæniteat; oculis in posterum cauete, mors latet in visu, * oculorum intrat per fenestras. Rex cęlestis suas videri prohibet sponsas. Mulier quæcumque Christiana illius est sponsa. Quis non timebit videre sponsam Christi? Regis timete zelotypiam.

Ier. 9.

EXEMPLVM I.

De perfecto, & vero obediente.

CVm aliquandò quæreretur ab eo, quis esset iudicandus verus obediens; corporis mortui similitudinem prò exemplo proposuit. Tolle (inquit) corpus exanime, & vbi placuerit pone. Videbis nõ repugnare motum, non murmurare situm, non reclamare dimissum: quòd si statuatur in cathedra, non alta, sed ima respiciet;

Bo. c. 6. Pelag. li. 2. c. 69.

Pis. l. 1. Conf. 12. & alij.

ciet;

ciet; si collocetur in purpura, duplò pallescet. Hic (ait) verus obediens est, qui, cùm moueatur, non diiudicat; vbi locetur, non curat; vt transmutetur, non instat; euectus ad officium, solitam tenet humilitatem: plùs honoratus, plùs se reputat indignum.

EXEMPLVM II.

De eodem.

VIdi, inquit, multotiès cæcum quemdam, qui non habebat nisi caniculam prò duce itineris sui. Caniculam, quòcumquè ducebat, sequebatur; ad illius ductum ambulabat; viæ, vel itineris huius, vel illius rationem non flagitabat à duce: si præibat per petrosa, sequebatur; si per plateas, & plana, comitabatur; si ad templum ducebat, orabat; si domos introibat, eleemosynas petebat; ità vt omnia prò caniculæ ducentis vo-

luntate faciebat, nec aliquò finè illius ductu pergebat. Talis esse debet verus, & perfectus obediẽs. Ad obediendum cęcum esse expedit, oculos in obsequium Prælati claudere, & dè præceptis non velit, nec valeat discernere, nisi, quod præcipitur, humiliter, & promptè, complere; quòcumquè Prælati præceptum, vel voluntas præcedit, sequi; inuia, & petrosa prò obedientiæ merito hilariter contemnere, ac, si per plana ambularet, pergere. Non præcepti difficultatem, sed præcipiẽtis auctoritatem, & obedientiæ meritum decet, & debet verus obediens in omnibus considerare.

EXEMPLVM III.

Dè curis, & sollicitudinibus vxoratorum.

Bon.c.5. Anton.

CArnis tentatione perculsus, & suggerente vafro castitatis

tis inimico, vt vxorem duceret, post crebra flagella, nudus noctù in hortum niuibus consitum perrexit, & viuum hoc, satisquè oppositum nimię, & anxiæ maritorum circà filios, & vxores sollicitudinis exemplum, multò inferioris quiete monastica, sibi proposuit. In niuem se demergens, septem ex ea cœpit massas compingere; quas sibi proponens, suo sic exteriori homini loquebatur; Eccè, inquit, hæc maior, vxor tua est; quatuor istæ, duo filij, & duæ filiæ; reliquæ duæ seruus, & ancilla, quos ad seruiendum habere oportet. Festina igitùr omnes induere, quoniàm præ frigore moriuntur. Si verò eorum te multiplex sollicitudo molestat, vni soli Domino sollicitè cura seruire. Quo egregio exemplo illicò tentator victus abscessit, & Sanctus in periculoso certamine victor euasit.

Flor. 3. p. Hist. t. 23. c. 2. §. 1

Anton. Coccin. Sabell. l. 2. exēp. c. 19.

EXEMPLVM IV.

De Religione Minorum, & eius amplitudine.

Pis. l. 1. conf. 12. Rodulp. li 2. ract. de orac. B. Franc.

CVm quatuor tantùm haberet adhuc Fratres, dilatandæ familiæ beato Aegidio suo socio hoc proposuit exemplum. Religio nostra persimilis est piscatori, qui mittit retia sua in aquam, magnam capiens piscium multitudinem; maiores eligit, & secum adducit, pisciculos verò minores dimittit. In mundi aquas rete hoc mittetur: magnæ sanctitatis, & virtutis Religio hæc viros ad se recipiet; paruos feruore spiritus, & in Dei amore tepidos dimittet, vel receptos euomet: tanta erit piscium multitudo, quòd timeam, nè præ nimietate retia rumpi contigerit.

EXEM-

EXEMPLVM V.

Quòd seruus Dei omnem laudem, & honorem in Deum referat.

Pis.lib.1. conf.6 & l.2.cōf.5.

CVm quotidiè à populo plurimùm honoraretur, & manus, habitum, pedes, & pedum vestigia omnes populi, per quos transibat, præ deuotione, & sanctitatis reuerentia oscularentur, nec ipse nihil horum prohiberet; quidam ex socijs dè sancti humilitate dubitans, & velùti scandalum passus, quòd tantùm sibi permitteret honorem exhiberi, dixit ei: Nō vides, Frater, aùt nō attendis, quid hi faciunt, & tu fieri permittis? Homines tantumdèm te honorāt, & prò sancto excessiuè venerantur: nihil horum tu renuis, aút reijcis, imò videris in omnibus complacere. Quid hoc? Beatus Pater

respondit: Tantùm abest, Frater, vt hæc reijciam, vt pauca hæc mihi videantur. Plura certè omnes populi facere deberent. Cui socius magis turbatus, Ego, inquit, hæc non intelligo, vt tu Frater prò sancto reputeris, & laudem, & honorem populorum desideres. Ad hæc B.P. Frater, vide, & intellige. Nihil huius reuerentiæ mihi approprio, aùt tribuo, totam in Deum remitto, & meipsum conseruo in fæce meæ humilitatis. Meam agnosco vilitatem, Dei perpendo maiestatem. Homines autem non paruam ex hac reuerentia reportant vtilitatem, dùm Deum recognoscunt, & honorant, & in creaturis reuerentur. Deum in se non ignorat, qui eius beneficia in creatura recognoscit. Creaturæ verò ipsius non superbit humilitas, dùm in illa diuina adoratur maiestas. Sicút in imaginibus, aùt statuis Dei, vel

Dei:

Deiparæ, vterque adoratur, & tamèn lignum, vel statua nec superbia tument, nec honore extolluntur: ità nec Dei seruus (qui illius viua, & vera imago est, & in quo Deus veneratur, & colitur, propter multa, quæ in hac imagine illius relucent, beneficia) altiora, aut maiora dè se cogitat, imò magis in sua humilitate solidatur: omnia Deo tribuit, nihil sibi: lignum, aut statuam, imò purum nihil se reputat respectu Dei, cui omnem tribuit honorem, & gloriam, sibi verò tribulationem, miseriam, & verecundiam.

BENEDICTIONES B.P. Francisci.

BENEDICTIO I.

Fratris Leonis.

Pis. lib. 2. conf. 6. Bon. c. 11

FRatri Leoni in monte Aluernæ fortiter tentato hanc benedictionem misit B. Pater, signans eam charactere, & nota illa mysteriosa litteræ Tau (quam semper magni fecit) sua manu exarata, qua eum ab omni absoluit tentatione. T. Benedicat tibi Dominus, & custodiat te: ostendat faciem suam tibi, & misereatur tui. Conuertat vultum suum ad te, & det tibi pacem. Dominus benedicat Fratrem Leonem.

Num. 9. Asseruatur hæc benedictio in Conu. Assisiensi.

BENEDICTIO II.

Sacri Conuentus Alanqueræ.

QVinque illi Martyres à Marrochijs passi, villam Alanqueræ (Lusitaniæ non ignobilis oppidi cis Tagum extructi, olim Hierabriga dicti, vt placet Damiano Goes, Resẽdio apud Vaseum, Ambrosio Morali, & Paulo Merulæ in Lusitaniæ Descriptionibus) ad Fratres suos, qui iàm ibidèm commorabantur, visendos accesserunt; in qua Sanctia Sanctio II. Rege progenita sanctiús vixit, & eos benignè recepit, indèquè impensis necessarijs quibuscumque Vlyssiponem (quæ à prædicta villa per octo leucas ad Occidentalem plagam distabat) transmisit, vt illinc in Tartariam transuadere liceret. Quorum in-

Legen. Antiq. in Martyr. horum quinque Fratrum. Marc. 1. p. lib. 4. cap. 25. Rod. lib. 1. fol. 72.

op-

optato martyrio expletis votis apud Marrochios, vt eorum in fide constantiam, in martyrio fortitudinem, in sanctitate perseuerantiā beatus Pater audiuit, in spiritu totus exultabundus Conuentum illum Alanqueranum, à quo ad tantam functionem perrexêre, hac sacrauit benedictione: Domus sancta, ædicula sacra, speciosa, & iucunda floscella purpurei coloris, ac suauissimi odoris per sanctum martyrium Deo peperisti. Hi primitiæ sunt, & gloriosi flores Minorum, fœlices iàm possessores regni cœlorum. Numquàm in te (domus Dei) deficiant perfecti Fratres, qui deuotissimè sanctum obseruent Euangelium.

BENEDICTIO III.

Instituti Minoritici zelatorum.

Bon. c.8. Legen. antiq. trium socio[rum].

CVm sanctorum Fratrum per orbem dispersorum odoris fera

fera fama multos audiret ad viam veritatis induci, exultabat in spiritu, & benedictionib⁹ omni acceptatione dignissimis illos accumulans, dicebat: Benedicti vos à Domino, qui errantes peccatores ad Dominum reducitis, viam veritatis illis ostenditis, & vos in sancta Euangelij obseruatione puros, & sinceros custoditis. Qui vobis benedicit, à Domino benedicatur; qui vos fouet, aut suscipit, mercedem recipiat sempiternam. Nullam in vobis potestatem Satan exerceat, suprà id, quod potestis, non tentet. Vobis super illum, & suos sit imperandi facultas: portas illius possidete, & spolia diripite. Patris vos adiuuet potentia, Filij vos dirigat sapientia, & Spiritus sancti vos foueat clementia, Amen. E regione verò, qui per proprietatem, pecuniæ receptionem, vel aliud quod-

Marc. 1. p.l.2. ca. 25.

1. Cor. 10.

cum-

cumque peccatum Regulæ puritatem deturpabant, aut Ordinem, quem præcipuè paupertatis professio decorat, terrenarum rerum puluere maculabant, aut alios suis malis exemplis scandalizabant, & Ordinem relaxabant, maledictionem Dei, & suam terribiliter imprecans, dicebat: A te, Sanctissime Pater, & à tota cœlesti curia, & à me pauperculo sint maledicti, qui suo malo exemplo confundunt, & destruunt, quod per sanctos Fratres huius Ordinis ædificasti, & ædificare non cessas.

BENEDICTIO IV.

Ciuitatis Assisii.

Pis.lib.1. conf. 6. & lib. 3. conf. 4.

CVm dè Palatio Episcopi Assisiatis ad ædiculam S. Mariæ dè Angelis, iàm vltimo morbo totus confectus, deferretur, cùm ad pla-

planitiem sub ciuitatis decliuio, ex qua vrbem commodiùs videre posset, peruênit, feretrum, in quo portabatur, fecit ad vrbem reflecti: quam vt vidit, fleuit, & posteà hac muniuit benedictione: Benedicta tu à Domino, ciuitas Deo fidelis; quia per te, & in te multæ animæ saluabuntur, & in te multi serui Altissimi habitabunt, & dè te non pauci iusti eligentur ad regnũ æternum.

BENEDICTIO V.

Omnium Fratrum Minorum.

GRaui, & molesto stomachi dolore semèl laborauit, ità vt vitam penè exhalaret, & Fratres iàm dè eius vita desperarent. Quorum vnus, timens nè subitò è viuis raperetur propter varia, & crebra cordis deliquia, ait: Benedic nobis, Pater, & ceteris Fratribus, quos

Pis. lib. 3. conf. 2. spec. vitę Franc. fol. 116.

in Christo genuisti, & aliquod memoriale relinque nobis tuæ voluntatis, quod Fratres in tui memoriã semper habeant secum ad maiorem sui profectum. Tunc B. Pater paternos oculos in filios erigens; Vocate, inquit, mihi Fratrem Benedictum de Piratro (qui beato Patri semper in infirmitate ministrabat, & corã eo Sacra faciebat) vt vobis benedicam. Quo accersito, ait: Scribe, Sacerdos Dei, qualiter benedico omnibus Fratribus meis, qui modò sunt in Religione, & qui venturi sunt vsquè ad finem sæculi. Quoniàm propter infirmitatem meam loqui non valeo, breuiter voluntatem meam, & intentionem in signum memoriæ meæ benedictionis, & testamenti cunctis Fratribus præsentibus, & futuris patefaco. Fratres semper se diligant ad inuicem, sicùt ego dilexi, & diligo illos. Semper diligant,

&

& obseruent dominam meam paupertatem, & semper Prælatis, & Clericis Sãctæ Matris Ecclesiæ fideles, & subiecti existant. Benedicat, & custodiat eos Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, Amen.

BENEDICTIO VI.

Bernardi dè Quintaualle.

IN obitu beati Patris collacrymantibus omnibus Fratribus prò subtractione tanti Patris, & tàm sollíciti Pastoris, ait ad circũstãtes. Vbi est primogenitus meus Frater Bernardus? Cui accedenti, Veni, inquit fili mi, vt benedicat tibi anima mea antequàm moriar. Sed Bernardus pro sua humilitate, nè sibi videretur assumere, quod prò officij dignitate, & præfecturæ eminentia putabat deberi Fratri Eliæ, tùnc Generali Ordinis Vi-

Pis. lib. 1. conf. 8. in vita B. Bernardi & lib. 2. conf. 6.

Gen. 27.

Floret. c. 5. & alij.

Vicario, & putatiuo beati viri successori, suggessit eidem, vt ad dexteram morientis accederet, & oblatam reciperet benedictioné. Quo antè Dei virum prostrato, ille, etsi præ lacrymarum assuetudine cæcutiret, plenus tamèn prophetico spiritu, manus super caput eius impoſuit, & dixit: Hoc non est caput mei primogeniti Fratris Bernardi. Et cancellatis in modum Crucis manibus, velùt alter Patriarcha Iacob, dexteram ponens super caput Fratris Bernardi, qui ad læuam, vtroque flexo poplite, Patri assidebat, eum benedixit his verbis: Benedicat te Pater Domini nostri Iesu Christi in omni benedictione spirituali in cęlestibus in Christo.

Ephes. 1.

Sicùt primus es electus in Ordine isto ad dandum bonum exemplum Euangelicum, & ad imitandum Christum in Euangelica pau-

per-

pertate, cui non solùm tua liberaliter obtulisti, sed & temetipsum in odorem suauitatis contulisti. Ità benedictus sis à Domino Iesu Christo, & à me suo pauperculo seruo benedictionibus sempiternis, ingrediens & egrediens, vigilans, & dormiens, viuens, & moriens. Qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur; & qui maledixerit tibi, non erit immunis. Esto Dominus Fratrum tuorum, & tuo imperio cuncti subiaceant. Quoscumque volueris recipere ad Ordinem istum, recepti sint; & quoscumque emittere volueris, emittãtur. Nullus super te potestatem habeat. Et quòcumquè volueris, liberè possis pergere, & morari.

Gen. 27.

BENEDICTIO VII.

Eorumdem.

SVi transitus hora appropinquãte, fecit omnes Fratres existen- tes

Bo. c. 14. Pis. lib. 3. cõf. 2. & 5

respondit: Tantùm abest, Frater, vt hæc reijciam, vt pauca hæc mihi videantur. Plura certè omnes populi facere deberent.. Cui socius magis turbatus, Ego, inquit, hæc non intelligo, vt tu Frater prò sancto reputeris, & laudem, & honorem populorum desideres. Ad hæc B.P. Frater, vide, & intellige. Nihil huius reuerentiæ mihi approprio, aùt tribuo, totam in Deum remitto, & meipsum conseruo in fæce meæ humilitatis. Meam agnosco vilitatem, Dei perpendo maiestatem. Homines autèm non paruam ex hac reuerentia reportant vtilitatem, dúm Deum recognoscunt, & honorant, & in creaturis reuerentur. Deum in se non ignorat, qui eius beneficia in creatura recognoscit. Creaturæ verò ipsius non superbit humilitas, dùm in illa diuina adoratur maiestas. Sicút in imaginibus, aùt statuis Dei, vel

Dei:

Deiparæ, vterque adoratur, & tamèn lignum, vel ſtatua nec ſuperbia tument, nec honore extolluntur: ità nec Dei ſeruus (qui illius viua, & vera imago eſt, & in quo Deus veneratur, & colitur, propter multa, quæ in hàc imagine illius relucent, beneficia) altiora, aùt maiora dè ſe cogitat, imò magis in ſua humilitate ſolidatur: omnia Deo tribuit, nihil ſibi: lignum, aùt ſtatuam, imò purum nihil ſe reputat reſpectu Dei, cui omnem tribuit honorem, & gloriam, ſibi verò tribulationem, miſeriam, & verecundiam.

BENEDICTIONES B.P. Francisci.

BENEDICTIO I.

Fratris Leonis.

Pis.lib.2. conf. 6. Bon.c.11

FRatri Leoni in monte Aluernæ fortiter tentato hanc benedictionem misit B. Pater, signans eam charactere, & nota illa mysteriosa litteræ Tau (quam semper magni fecit) sua manu exarata, qua eum ab omni absoluit tentatione. T. Benedicat tibi Dominus, & custodiat te: ostendat faciem suam tibi, & misereatur tui. Conuertat vultum suum ad te, & det tibi pacem. Dominus benedicat Fratrem Leonem.

Nam. 9. Asstruatur hæc benedictio in Conu. Assisiensi.

BENEDICTIO II.

Sacri Conuentus Alanquerae.

QVinque illi Martyres à Marrochijs passi, villam Alanquerę (Lusitaniæ non ignobilis oppidi cis Tagum extructi, olim Hierabriga dicti, vt placet Damiano Goes, Resēdio apud Vasęum, Ambrosio Morali, & Paulo Merulæ in Lusitaniæ Descriptionibus) ad Fratres suos, qui iàm ibidèm commorabantur, visendos accesserunt; in qua Sanctia Sanctio II. Rege progenita sanctiús vixit, & eos benignè recepit, indèquè impensis necessarijs quibuscumque Vlyssiponem (quæ à prædicta villa per octo leucas ad Occidentalem plagam distabat) transmisit, vt illinc in Tartariam transuadere liceret. Quorum in-

Legen. Antiq. in Martyr. horum quinque Fratrum. Marc. 1. p. lib. 4. cap. 25. Rod. lib. 1. fol. 72.

op-

optato martyrio expletis votis apud Marrochios, vt eorum in fide constantiam, in martyrio fortitudinem, in sanctitate perseuerantiã beatus Pater audiuit, in spiritu totus exultabundus. Conuentum illum Alanqueranum, à quo ad tantam functionem perrexêre, hac sacrauit benedictione: Domus sancta, ædicula sacra, speciosa, & iucunda floscella purpurei coloris, ac suauissimi odoris per sanctum martyrium Deo peperisti. Hi primitiæ sunt, & gloriosi flores Minorum, fœlices iam possessores regni cœlorum. Numquàm in te (domus Dei) deficiant perfecti Fratres, qui deuotissimè sanctum obseruent Euangelium.

BENEDICTIO III.

Instituti Minoritici zelatorum.

Bon. c.8. Legen. antiq. trium socio rum.

CVm sanctorum Fratrum per orbem dispersorum odorifera

fera fama multos audiret ad viam veritatis induci, exultabat in spiritu, & benedictionib⁹ omni acceptatione dignissimis illos accumulans, dicebat: Benedicti vos à Domino, qui errantes peccatores ad Dominum reducitis, viam veritatis illis ostenditis, & vos in sancta Euangelij obseruatione puros, & sinceros custoditis. Qui vobis benedicit, à Domino benedicatur; qui vos fouet, aut suscipit, mercedem recipiat sempiternam. Nullam in vobis potestatem Satan exerceat, suprà id, quod potestis, non tentet. Vobis super illum, & suos sit imperandi facultas: portas illius possidete, & spolia diripite. Patris vos adiuuet potentia, Filij vos dirigat sapientia, & Spiritus sancti vos foueat clementia, Amen. E regione verò, qui per proprietatem, pecuniæ receptionem, vel aliud quod-

Marc. 1. p.l.2. ca. 25.

* 1. Cor. 10.

cumque peccatum Regulæ puritatem deturpabant, aut Ordinem, quem præcipuè paupertatis professio decorat, terrenarum rerum puluere maculabant, aut alios suis malis exemplis scandalizabant, & Ordinem relaxabant, maledictionem Dei, & suam terribiliter imprecans, dicebat: A te, Sanctissime Pater, & à tota cœlesti curia, & à me pauperculo sint maledicti, qui suo malo exemplo confundunt, & destruunt, quod per sanctos Fratres huius Ordinis ædificasti, & ædificare non cessas.

BENEDICTIO IV.

Ciuitatis Assisii.

Pis. lib. 1. conf. 6. & lib. 3. conf. 4.

CVm dè Palatio Episcopi Assisiatis ad ædiculam S. Mariæ dè Angelis, iàm vltimo morbo totus confectus, deferretur, cùm ad

pla-

planitiem ſub ciuitatis decliuio, ex qua vrbem commodiùs videre posset, peruênit, feretrum, in quo portabatur, fecit ad vrbem reflecti: quam vt vidit, fleuit, & posteà hac muniuit benedictione: Benedicta tu à Domino, ciuitas Deo fidelis; quia per te, & in te multæ animæ ſaluabuntur, & in te multi ſerui Altiſſimi habitabunt; & dè te non pauci iuſti eligentur ad regnũ æternum.

BENEDICTIO V.

Omnium Fratrum Minorum.

GRaui, & moleſto ſtomachi dolore ſemèl laborauit, ità vt vitam penè exhalaret, & Fratres iàm dè eius vita deſperarent. Quorum vnus, timens nè ſubitò è viuis raperetur propter varia, & crebra cordis deliquia, ait: Benedic nobis, Pater, & cęteris Fratribus, quos

Piſ. lib. 3. conf. 2. Spec. vitę Franc. fol. 116.

in

in Christo genuisti, & aliquod memoriale relinque nobis tuæ voluntatis, quod Fratres in tui memoriã semper habeant secum ad maiorem sui profectum. Tunc B. Pater paternos oculos in filios erigens; Vocate, inquit, mihi Fratrem Benedictum de Piratro (qui beato Patri semper in infirmitate ministrabat, & corã eo Sacra faciebat) vt vobis benedicam. Quo accersito, ait: Scribe, Sacerdos Dei, qualiter benedico omnibus Fratribus meis, qui modò sunt in Religione, & qui venturi sunt vsquè ad finem sæculi. Quoniàm propter infirmitatem meam loqui non valeo, breuiter voluntatem meam, & intentionem in signum memoriæ meæ benedictionis, & testamenti cunctis Fratribus præsentibus, & futuris patefaco. Fratres semper se diligant ad inuicem, sicùt ego dilexi, & diligo illos. Semper diligant,

& obseruent dominam meam paupertatem, & semper Prælatis, & Clericis Sãctæ Matris Ecclesiæ fideles, & subiecti existant. Benedicat, & custodiat eos Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, Amen.

BENEDICTIO VI.

Bernardi dè Quintaualle.

IN obitu beati Patris collacrymantibus omnibus Fratribus prò subtractione tanti Patris, & tàm solliciti Pastoris, ait ad circũstãtes. Vbi est primogenitus meus Frater Bernardus? Cui accedenti, Veni, inquit fili mi, vt benedicat tibi anima mea antequàm moriar. Sed Bernardus pro sua humilitate, nè sibi videretur assumere, quod prò officij dignitate, & præfecturæ eminentia putabat deberi Fratri Eliæ, tùnc Generali Ordinis Vi-

Pis. lib. 1. conf. 8. in vita B. Bernardi & lib. 2. conf. 6.

Gen. 27.

Floret. c. 5. & alij.

Vicario, & putatiuo beati viri successori, suggessit eidem, vt ad dexteram morientis accederet, & oblatam reciperet benedictioné. Quo antè Dei virum prostrato, ille, etsi præ lacrymarum assuetudine cæcutiret, plenus tamèn prophetico spiritu, manus super caput eius imposuit, & dixit: Hoc non est caput mei primogeniti Fratris Bernardi. Et cancellatis in modum Crucis manibus, velùt alter Patriarcha Iacob, dexteram ponens super caput Fratris Bernardi, qui ad læuam, vtroque flexo poplite, Patri assidebat, eum benedixit his verbis: Benedicat te Pater Domini nostri Iesu Christi in omni benedictione spirituali in cęlestibus in Christo.

Ephes. 1.

Sicùt primus es electus in Ordine isto ad dandum bonum exemplum Euangelicum, & ad imitandum Christum in Euangelica pau-

per-

pertate, cui non solùm tua liberaliter obtulisti, sed & temetipsum in odorem suauitatis contulisti. Ità benedictus sis à Domino Iesu Christo, & à me suo pauperculo seruo benedictionibus sempiternis, ingrediens & egrediens, vigilans, & dormiens, viuens, & moriens. Qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur; & qui maledixerit tibi, non erit immunis. Esto Dominus Fratrum tuorum, & tuo imperio cuncti subiaceant. Quoscumque volueris recipere ad Ordinem istum, recepti sint; & quoscumque emittere volueris, emittãtur. Nullus super te potestatem habeat. Et quòcumquè volueris, liberè possis pergere, & morari.

Gen. 27.

BENEDICTIO VII.

Eorumdem.

SVi transitus hora appropinquãte, fecit omnes Fratres existentes

Bo. c. 14. Pis. lib. 3. cõf. 2. & 5

tes in loco illo Sanctæ Mariæ de Angelis ad se vocari; & eos consolatorijs verbis prò sua morte demulcens, paterno affectu eos ad diuinum est hortatus amorem, ad patientiam, ad paupertatem, & ad sanctam Ecclesiæ Romanæ fidem seruandam. Et adiecit: Valete filij omnes in timore Domini, & permanete in eo semper. Et quoniam futura tribulatio, & tentatio appropinquat, fœlices, qui perseuerabunt in his, quæ cęperunt. Ego verò ad Deum propero, cuius gratiæ vos omnes commendo. Ego, quod meum est, feci; quod vestrum est, edoceat Christus.

ORA-

ORACVLA, & sententiæ communes.

B. P. FRANCISCI.

ORACVLVM I.

Carnem contrà spiritum plura moliri.

MAximus hominis inimic' est caro: nihil recogitare nouit malorũ, vt doleat, nihil, vt timeat, præuidere; studium eius est abuti præsentibus: quod autèm peius est, bona cuncta sibi vsurpat: ipsa in suam gloriam transfert; & quod non illi, sed animæ datum est, sibi impudenter arrogat. Illa dè virtutibus laudem, dè vigilijs, & oratio-

Legen. antiq. Pis. lib. 1. conf. 12. cap. 10. Rod. l. 2. tr. de or. B. Franc.

nibus fauorem carpit extrinsecum, nihil animæ relinquens, quærit & dè lacrymis obolum.

ORACVLVM II.

Impretiabile esse eleemosynæ pretium.

Bon. c.9. Pis.lib.1. conf. 12. cap. 3.

AMorem Dei prò eleemosynis offerre, nobilis est prodigalitas: & qui minùs ipsum quàm denarios reputant, iudicarem ego esse stultissimos: nã solius diuini amoris impretiabile pretium ad regnum cælorum comparandum sufficit; & eius, qui nos multùm amauit, amor est multùm amandus.

ORACVLVM III.

Orationem viris Religiosis necessariam.

Bon.c.10

ORationis gratia viro Religioso firmiter desideranda, sinè qua

qua nihil in Dei seruitio prospe- rabitur, nec aliquid ab ipso conse- quetur.

Pis. vbi supra c. 5 &c.

ORACVLVM IV.

Encomia Euangelicæ paupertatis.

THesaurus beatificæ paupertatis adeò excellens est, & diuinus, quòd nos indigni sumus in vasis nostris vilissimis illum possidere. Hæc enim est illa virtus, per quam terrena, & transitoria cuncta calcantur, per quam omnes obices tolluntur è medio, dùm per illam æterno Domino mens humana conglutinatur. Hęc est, quæ animam in terris positam, facit cum Angelis in cœlo conuersari. Hæc est, quę Christum in Cruce sociat, cũ Christo in tumulo abscõditur, cũ Christo dè sepulchro resurgit, & Christum comitatur in cœlum.

Pis. vbi sup. c. 15. & lib. 2. conf. 4.

Hæc est, quæ dotem agilitatis super cælos volandi animabus ipsam amantibus, etiàm in hac vita, concedit, cùm verè humilitatis, & charitatis arma custodiat.

ORACVLVM V.

Humilitas sectanda, vana gloria fugienda.

Bon. c.6. Pis. ibid cap. 19.

FIlius Dei dè altitudine sinus paterni ad nostra despicabilia descendit, vt tàm exemplo, quàm verbo Dominus, & Magister humilitatem doceret. Stultum ergò est humanis extolli fauoribus, aùt dè terrenis superbire. Quod altum namquè est apud homines, abominatio est apud Deum; & quantum homo est in oculis Dei, tantum est in se, & non plus.

ORA-

ORACVLVM VI.

Prælati subditos, & Prædicatores populos exemplo doceant, non verbo.

PRopter Præfecturæ officium, & prædicandi sollicitudinem, Fratres non debent dimittere sanctam, & deuotam orationem; ire pro eleemosyna, operari aliquandò manibus suis, & alia humilitatis opera exercere, non minùs quã alij Fratres, propter bonum exemplum, & tantarum lucrum animarum. Ad Ministrorum namquè, & Prædicatorum exempla subditi, & populi ædificantur, vacant libenter orationi, & humiliter inclinant se ad humilitatis opera, & obsequia vilitatis. Si enim & hęc illi facere nolunt, non poterũt absquè sui confusione, præiudicio,

Pis. ibid. c. 31. leg. antiq. c. dè perfe. humilit.

& condemnatione dè illis alios admonere: oportet namquè exemplo Christi priùs facere, quàm docere, ac simùl facere, & docere.

ORACVLVM VII.

Quod opera verba comitentur.

Pis. lib. 1. conf. 12. cap. 40.

TAntum habet homo scientiæ, quantùm operatur, & tãtùm est Religiosus bonus Orator, quãtùm ipse operatur: arbor namquè ex fructu cognoscitur.

ORACVLVM VIII.

Fæstiuitates Sanctorum quomodò celebrandæ.

Pis. ibid. & leg. antiqu. c dè perfect. pauper.

FÆstiuitates Domini, & aliorũ Sanctorum magis honorantur inopia, & paupertate, per quã ipsi cælum ingressi sunt; quàm cu-

riositate, & superfluitate, per quã anima elongatur à cœlo.

ORACVLVM IX.

Curialitate homines Deo assimilari.

CVrialitas est vna dè proprietatibus Domini, qui solem suum, & pluuiam, omniaquè sua ad vitam necessaria super iustos, & iniustos curialiter administrat. Est enĩ curialitas soror charitatis, extinctrix odij, & seruatrix amoris.

Legen. & Pis. ibid.

ORACVLVM X.

Dè alienis non esse gratas eleemosynas.

NOn licet alienum auferre, & pauperibus erogare, Peccati pœna, non meriti gloria est, aliena donare.

Leg. cel. c. de pau. Pis. ibid.

ORA-

ORACVLVM XI.

Cum intentione, & mentis quiete, orandum.

Pif.ibid. leg.Cela. c.de ora.

PVdere debet quemquam in vagationes nugatorias diſtrahi, cùm tempore orationis magnum Regem alloquitur.

ORACVLVM XII.

Humili cognitione ſui hominem peruenire in Dei cognitionem.

Leg. ant. c.de ora. Piſ. ibid.

SCientia ſui ad Dei cognitionē facilè perducit eum, qui ſacræ ſcripturæ intendens, Dei myſteria humiliter, non præſumptuosè ſcrutatur.

ORACVLVM XIII.

Dè aliquo spiritualiter contristatus ad orationem recurrat.

SEruus Dei prò aliquo conturbatus, illicò ad orationem debet confugere, & tamdiù coràm summo Patre persistere, donec red dat ei sui salutaris lætitiam. Si enĩ in mæstitia moram fecerit, adolescet Babylonicum illud, quod tandèm, nisi per lacrymas expurgetur, maximam in corde generabit rubiginem.

Leg. Cel. c. de ora. Pis. ibid.

ORACVLVM XIV.

Virtutes, & Dei secreta non detegenda.

FAmæ pretium est conscientiæ secretum minuere, longèquè dam-

Pis. ibid.

gubernat; & nihil, quod suum sit, aut appareat, habeat caro, sanguis. Nec obedientia summa, & pura desinit esse postulata licentia, infideles adeundi ob proximorum lucrum, vel martyrij desiderium, modò à diuina inspiratione hoc prouenerit desiderium; nàm tùnc cortina cortinam trahit, diuina voluntas humanam; vndè & hoc petere, Deo erit acceptum, & à puræ obedientiæ merito non erit alienum.

ORACVLVM XVI.

Officium diuinum cum intentione recitandum.

SI quietè corpus cibum suum, futurum cum ipso vermium esca, accipit; cum quanta pace, & trãquillitate anima accipere debet cibum vitæ, qui est Deus, qui per ora-

Bon.c.16 Pis.ibid. cap. 3.

orationem, ac diuini Officij solutionem debitam, familiariter nobis exhibetur?

ORACVLVM XVII.

Otium omninò vitandum.

Bon. c. 5. pis. lib. 1. conf. 12. c. 22.

OTium omnium malarum cogitationum sentina est, laborandum ergò, & cuique exercitandum in opere, nè otio deditus, per illicita corde, aut lingua vagetur.

ORACVLVM XVIII.

Dei gratiæ, & fauores non publicandi.

Bon. c. 10. Pis. lib. 1. conf. 12. in prin.

QVandò seruus Dei in Oratione visitatur diuinitùs, dicere debet: Istam consolationem mihi peccatori, & indigno dè cælo misisti, Domine; & ego

ego illam tuę committo custodiæ, quia thesauri tui me sentio esse latronem. Cùm autèm ab oratione reuertitur, sic debet se pauperculũ, & peccatorem ostendere, ac si nullam sit nouam gratiam consecutus.

ORACVLVM XIX.

Prælatus rarò per obedientiam præcipiat, subditus semper obediat.

RARò per obedientiam præcipiendum est Prælatis, nec primò fulminandum est iaculum, quòd debet esse extremum. Ad ensem non statim manus est mittenda. Qui verò ensem non timet, aut subditus, qui obedientię præcepto non obedire festinat, nec Deum timet, nec homines reueretur, si omninò non habet causam in obediendo retardandi. Prælatus ergò

Pel. l. 2. c. 69. Pis. l. 2. conf. 5. Rod. l. 2. tr. de ora. B. Franc. & alij.

gò non debet esse temerarius in præcipiendo: nàm quid in temerario præceptore auctoritas imperãdi, nisi gladius in manu furiosi? Quid verò desperatius, quàm obedientiæ neglector, aut contemptor?

ORACVLVM XX.

Magnum esse obedientiæ emolumentum.

Pela. vbi supra. & Rodulp.

TAm vberem iudico sanctæ obedientiæ fructum, vt eis, qui iugo eius colla subijciunt, nullum abire possit tempus iners, nec sinè emolumento hora aliqua inaniter pertransire.

ORACVLVM XXI.

In quo gloriari possit seruus Dei.

Bon. c.6. Pis.lib.2. conf. 6.

DE omni eo, quod peccator potest, nemo sibi debet iniquo

quo applausu blandiri. Peccator ieiunare potest, orare, plangere, carnemq; suam macerare; hoc solũ non potest, Domino, scilicèt, suo esse fidelis. In hoc itaquè gloriandum, si suam Domino gloriam red dimus, si fideliter seruientes, ipsi, quidquid donat, adscribimus.

ORACVLVM XXII.

Magnam deberi reuerentiam Sacerdotibus.

OMni reuerentia, & honore prosequendi sunt Dei Sacerdotes, qui omnibus sunt superiores, & digniores. Christianorum sunt Patres spirituales, & huius mundi spiritus, & vita. Ego, si viderem veniẽtem per viam Presbyterum, & Angelum, ad Sacerdotis manus deosculandas citiùs me cõferrem, & Angelo dicerem: Expecta me, Angele, quia manus

Pel. lib. 2 c. 52. in 3 errore Begardorum. Bernar. Sen. Tom. 1. serm. 20. artic. 2. c. 5.

huiusmodi Verbum vitæ contrectant, & vltrà humanum aliquid possident.

ORACVLVM XXIII.

Qualiter gaudere quis possit dè alterius bono plùs ipso possessore.

Ber. Sen. to.4. ser. 3. in 2. p. princip.

PLùs, inquit, gaudeo dè Regno Franciæ, quàm ipse Franciæ Rex; quia ego gaudeo, quòd gaudeat Rex dè Regno suo. Sed hanc habeo ego præ Rege prærogatiuam in gaudio meo, quòd Rex habet labores, & expensas Regni, & ego habeo gaudia sinè labore, & sinè expensis.

ORACVLVM. XXIV.

Quæ præcipuè curanda Regularium Prælatis.

Spe. vitæ Franc. c. 10. de spi

PRælati Regularium hoc potissimùm curent, mores non mutare,

tare, nisi in melius; fauores non quærere, potestatem non exercere, sed implere officium.

ritu ph. f. 130.

ORACVLVM XXV.

Quæ sit vera sapientia.

SVmma sapientia est bona opera facere, & benè se custodire, & iudicia Dei considerare.

Maria. lib. 1. c. 15.

ORACVLVM XXVI.

Quanta virtus paupertas.

VEra paupertas radix est obedientiæ, mater renuntiationis, mors propriæ complacentiæ, extirpatrix vanitatis, & cupiditatis.

Iac. Odd de Perusio in Prolog. 2 specul. perfec.

ORACVLVM XXVII.

Veræ obedientiæ commendatio.

OBedientia est fidei opus, probatio veræ spei, argumētum

Ibid.

charitatis, mater humilitatis, & genitrix pacis Dei, quæ exuperat omnem sensum.

ORACVLVM XXVIII.

Dè vsu librorum.

Mar. l. 1. c. 15.

IN libris Fratres quærere debent testimonium Domini, nō pretium, aùt pulchritudinem. Paucos etiàm habere debent, hosquè in communi, & ad Fratrum indigentium necessitatem paratos.

ORACVLVM XXIX.

In quibus acceptatur voluntas prò facto.

Bon. 4. de lumin. Eccles. ser. 5

PAuper magis potest esse largus, quàm diues, quia diues, si dat quidquid habet, deficiet, & cōfusus est: si verò non dat, cùm habeat, licèt vellet dare, si sibi non deficeret, voluntas bona est, sed nō reputatur prò facto sibi, quia adhùc habet substantiam. Sed pau-

per,

per, qui nihil habet, qui vellet dare pauperi, & nihil habet, quod det, & vellet ędificare Hoſpitalia, non tamèn habet vndè, in hoc voluntas prò facto reputatur.

ORACVLVM XXX.

Dei dilectio dulcis, mundi amara.

GVſtanti Deum omnis dilectio mundi videtur amaritudo. Guſtate ergò, & videte, quia ſuauis, & dulcis eſt Dominus, & nunquàm te pœnitebit dè guſtu Dei. Secùs eſt in amãdo mundum, quia latet hamus in eſca illius amoris; quia ille amor mundanorum ſemper producit multos fructus dolorum: quia ſi amas vxorem, filios, poſſeſſiones, domos, vel honores, cùm moriuntur, & deperduntur, tantò maiores dolores tibi inferũt, quantò maiorem affectionem, & amorem habeas illis bonis, & rebus.

Ber. Sen. ſerm. 17. extraord. p. 3.

SENTENTIÆ,

Quibus familiariter vtebatur B. P. Franciscus ad suorum instructionem.

1 HAec sunt arma, quibus dirumpitur anima casta; visus, alloquium, cõtactus, oscula.

2 Qui vadit in desertum tribus prælijs caret, visu, auditu, & detractione.

Augu. in Ps. 54. & 121.

3 Charissimi, in hac valle miseriæ nihil tàm pulchrum, tàm delectabile possideatis, quo animus vester omninò occupetur.

Id. tract. 2. in c. 1. epist. 2. Ioan.

4 Fuge creaturas, si vis habere creaturas.

5 Fuge mundum, si vis esse mundus. Si tu es mundus, iàm non delectat te mundus.

6 Fuge, tace, & quiesce.

7 Si te excusas, Deus te accusat; & si te accusas, Deus te excusat.

3 Non

8 Non perfectè bonus est, qui cū malis bonus esse non potest.

9 Tentatio, cui non consentitur, est materia exercendæ virtutis.

10 Amor omnia grauia facit leuia, & omnia amara facit dulcia.

11 Amor Dei nunquàm est otiosus, Gregor. Hom. 30. In Euan.

12 Vestis pulchra, locus, potus, cibus, otia, somnus, Eneruant mētem, luxuriamque fouent.

13 Cùm dico, AVE MARIA, cœli rident, Angeli gaudent, mundus exultat, Infernus contremiscit, dæmones fugiunt.

14 Sicùt cera fluit à facie ignis, & puluis antè faciem venti disspergitur, sic ad inuocationem nominis MARIÆ totus malignorum spirituum exercitus separatur. Psal. 67.

15 In periculo, in angustijs, in rebus dubijs MARIAM inuoca, MARIAM cogita: non recedat Ber. ho. 2 in Missus est, ad finem.

à cor-

à corde, non recedat ab ore, & vt impetres eius suffragium, non deseras conuersationis exẽplum.

16 Omnis creatura vilescat, vt Creator in corde dulcescat.

APPENDIX OPVSCVLORVM Dubiorum.

SERMONES Breues B. FRANCISCI

SERMO I.

De humilitate, & patientia.

QVas indiuiduas comites humilitatem, & patientiam ha-

habuit Christus in Cruce, & quas sororum firmus amor coniunxit, hæc breuis oratio nullatenùs separabit. Seruus Dei multa debet prò Christo pati, qui cum eodem bonis perfrui sperat sẽpiternis. Apostolus dixit non esse condignas passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Non sunt, nec inueniri possunt duæ perfectæ delitiæ, nec binum potest esse gaudium omninò completum. Suam doctrinam incæpit ab humilitate Christus in præsepe, quam in patientia bonus magister conclusit in Cruce. Ipse etiam dixit. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Optimè enim nouit pœnam in gloriam transmutare, persecutionem, & metum in gaudium. Faber argentarius ex metallo, quod accipit, scyphum, aùt vascula conficit; nec enim ex plumbea massa cali-

Rom. 8.

Matt. 5.

cem

to gratia, quàm à gratia gloria: infinita est enim inter peccatum, & gratiam distantia; inter gratiam verò in sanctis viris, & gloriam, sola mors intercedit. Qui ergò mortaliter peccat, à Deo elongatur, & inferno deputatur, inter quem, & peccatorem tantùm vita mediat, quæ multoties per inopinam, & instantaneam mortem tollitur è medio, & extinguitur. Quotos vidimus noctu lectum sanos conscendere, & in proximo mortuos in foueis sepeliri? Deum suppliciter oremus, vt quos sua gratia refouet, in eadem sanctos conseruet, & miseros peccatores misericorditer in illa regeneret. O Deum fortem, & pium, tàm pronum ad ignoscendum pænitentibus, quàm potentem, & seuerum ad puniendum obstinatos!

SER-

SERMO III.

Dè bono eleemoſynæ.

O Homo, eleemoſynam pauperi elargire, per quem illā tribuis Creatori. Ille in paupere debitorem ſe conſtituit perfectæ, & exagitatæ mercedis, & ſuperplenæ retributionis. Deo ſolùm per pauperem noſtra poſſumus offerre; qui ſolùm per pauperem noſtris poterit indigere. Videte ergò, Fratres, quantæ ſit fælicitatis vir eleemoſynarius, qui ei poteſt impendere, qui retribuit, & dat omnibus affluenter. Cui non ſolùm multum, qui multum habet, tribuit diues; ſed & plurimum largitur, qui, quę habet, pauper impendit. In gazophylacio vidua illa Euangelica cenſum omnem abſcondit, quandò ſolùm, quæ habuit, minuta duo libenter impertijt. Vndè & offerentem palàm Chri-

Iacob. 1.

Matt. 12.

Christus laudauit, dùm oblatum non tenue, sed pingue publicè iudicauit. Eià pauperibus proindè, & egenis dè terrenis, & caducis distribuamus, quibus immensa bona, cum Deo duratura, nobis in cęlis acquiramus. Hæreditas pauperum est eleemosyna, quam magnus ille noster frater IESVS Christus omnibus acquisiuit. Non igitùr, quandò illis distribuitur, alienum dono datur, sed, quod verè suum est, impenditur. Ego Fratres meos Minores rogo in Domino IESV Christo, quia ad eius imitationem pauperes fieri, & in nomine eius eleemosynas petere voluerunt; nè verecundentur eas colligere ostiatìm. Dè eleemosynis ipse Dominus vixit. Si ergò vilis faciat creatura, quod prius viderit Creatorem fecisse omnipotentem, non dedecori, sed honori, non ignominiæ, sed decori vertendum

Vide Reg. 1. c. 9. & Reg. 2. c. 6. Collat. 7.

omnes

omnes iudicabunt. Pręcipuè cúm pauper mendicus diuitem, à quo eleemosynam flagitat, abundantioribus afficiat thesauris, & occultam subministret fænoris, & lucri occasionem. Prætereà diuites ex parte Dei docet, nè despiciant, nequè flocccipendant egenos, quorum verecundiam, si quam coràm locuplete passi sunt, in inferente Iudex vlciscetur seuerus, & in patientibus Pater absterget misericors. Quidquid post se homines in terra relinquunt, emarcescit; solũ, quam in vita fecerunt, eleemosyna semper virescit. Quam in mundo tribuunt, in cælis inueniunt; impendunt temporalia, recipiunt æterna. Qui autèm eleemosynas petit, æquales Deo soluat gratias, quandò ei misericorditer tribuitur, & quandò crudeliter denegatur; quandò tribuitur, quia à Deo mittitur, vt nuditatem corporis con-

contegat, & esuriem ventris reficiat: quandò negatur, quià occasio offertur meriti, & patientiæ.

SERMO IV.

De amore inimicorum.

AVdite Legationem, Fratres, quam per minimum seruunculum suum è cęlis mittit Altissimus. Diligite omnes, & proximos vestros, & eos, á quibus sinistrum aliquid patimini: illi enim manifesti sunt amici, isti verò nullatenùs inimici; Qui vos amant, qui vobis seruiunt, qui victum præbent, & vestitum, vestro benefaciunt corpori; sed qui vos persequuntur, qui vobis irascuntur, qui vos iniurijs afficiunt, plura adferunt commoda spiritui. Omnes ergò amici sunt, & nullus vocandus est inimicus; omnes benefaciunt, & nullus iniurijs lacessit. Præter vosmetipsos nullum habe- ais

1. Regul. cap. 22.

tis inimicum. Si ergò odiſſe vultis inimicos, à corpore veſtro, & ſenſuali incipite appetitu. Si dè inimico vindicari cupitis, corpus flagellate, & tamquàm ſeruum ſubiicite ſpiritui. Qui vos creauit, Deus, & qui vos redemit, Chriſtus, vobiſcum ſit, & ab omnibus tueatur aduerſis.

SERMO V.

De perfecta obedientia.

Creaturæ Dei ſumus omnes, Fratres mei, quos præ cæteris, multis bonis Altiſsimus benigniſsimè ditauit. Si illi non obſequamur, nec, quod iubet, implemus (ſicut in Baptiſmo promiſimus) hæreditate gloriæ nos ſpoliabit, & præcipites dabit in gehennam; Filiorum perdemus libertatem, & captiuorum ſubibimus ſeruitutem. Non deſideremus aliis præeſſe, ſed omnibus

ſub-

ſubeſſe creaturis propter verum amorem Creatoris. Qui ità fecerint, & perſeuerauerint, requieſcet ſuper illos ſpiritus Dei, & in illis ſuam faciet manſionem. Filij erunt Patris cœleſtis, fratres Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſponſæ Spiritus ſancti. Sponſalia hæc celebrantur, quandò Spiritus diuinus, & anima noſtra adinuicèm vniuntur per charitatem. Fratres ſumus Chriſti, quandò eius participamus bona; & Dei filij nominamur, quādò ei aſſimilamur in operatione. O quàm glorioſum eſt, Patrem habere in cœlis, quàm pulchrum, & ſuaue, tali adhærere ſpōſo; quā opulentum, & egregium, fratrem noſtrum hæredem habere Regni cœlorum! Hunc Paulus primogenitum, Ioannes vocauit vnigenitum. Primogenitum appellauerat ille in natura, quam ex noſtris accepit; Vnigenitum iſte in Deitate,

Vide ep. 2.c.10.

Rom. 8.

Ioan. 1.

quam ex Patre æqualem ex æternitate recepit. Dixit Dominus in Euangelio: Nisi quis renuntiauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Et, Qui voluerit animam suam saluam facere, perdat eam, quasi dicat, quòd ille omnia relinquit, qui propriæ renuntiat voluntati; & ille animam suam perdendo saluat, qui illius à se abdicat dominium, & totum quod est, Prelati subijcit imperio. Quidam sunt subditi, proprij sensus errore decepti, qui quodcumq; Superioris præceptũ, quod indomitæ voluntati repugnat, statim Regulæ, & animæ iudicant esse contrarium. Perfecta obedientia est illa, qua Religiosus facere omittit, quod sibi melius, & consultius videtur; vt quod minùs rectum, aùt consonum iudicat, cõpleat propter solum Superioris præceptum. In quo magnum acqui-

Luc.14.

Luc.9.

quirit meritum, dùm propriæ vale dicit opinioni: non suæ, sed alienæ obtemperans voluntati. Qui verè obsequitur Prælato, ipsi Deo se subdit, & proximo egregium præbet exemplum. Summa obedientia est illa, in qua nihil suum caro cognoscit, aùt sanguis. Non debet perfectus obediens expectare, quòd secundò, aùt tertiò idem imponatur præceptum: nàm qui ad primum prelati non obtemperauit imperium, non voluntate illectus, sed necessitate compulsus obediuit. Qui celeriter non obedit, nec Deum timet, nec homines reueretur, dummodò sufficientem non habeat causam retardandi. Fertilissimus est obedientiæ fructus: nihil est temporis vero obedienti sinè lucro.

Vide or. 15.19. & Collat.4.

SERMO VI.

De animæ æstimatione, vel dignitate.

MAxima cura prouidendum est animæ; nec enim plures habet homo, sed vnam. Si duas nobis contulisset Dominus, sicùt & binos dedit oculos, vel pedes; sublata, vel deperdita vna, aliam custodire, vel saluare liceret. Ast vnã tantùm infirmam, & languidam accepimus, tribus validissimis concussam inimicis, & fortissimis mũdi, carnis, & diaboli telis expositã; cui nec vno die securè requiescere licet, sed omnibus in luctam, & palæstram oportet descendere. Continuum esse hoc certamen nobis Apostolus expressit; non enim bellum, sed luctam appellauit, dũ dixit: Non est nobis colluctatio aduersùs carnem, & sanguinem, sed

Eph. 6.

ſed aduersùs Principes, & Poteſtates. In bello, aùt prælio quandoquè militibus corpora refocillãdi, arma deponendi, à laboribus feriandi, & virium repetundarum tempus conceditur, nec ſub dio, aùt cæli inclementia pernoctare in hyeme compelluntur; imò ſub tecto hybernandi, in ciuitatibus cõmorandi, libera aliquandò præbetur facultas. Sed inter colluctantes tunc ſolùm in luctamine reſpirare licebit, quandò vno victo, & in terram colliſo, alter triumphator abſcedit. Noſtrorum inimicorum lucta numquàm ceſſat: luctæ tempus, tempus eſt vitæ; finis viuendi, requiei erit initium, & ſolùm poſt mortem dæmon luctator recedet, qui in ipſa morte fortiùs nos proſternere molitur. Dominum ergò ſuppliciter exoremus, vt ſua gratia nos protegat, & in tantis periculis miſericorditer ab hoſte defendat.

Nihil (proh dolor) viliori pretio, quàm pretiosam commutamus animam. Illam quamcunque, vel leui occasione in gehennam detrudimus: & parua, vel minima mercede, inæstimabili Dei gratia spoliamus.

SERMO VII.

De Sacerdotum obligatione.

PAtres Reuerendi, Dei familiares, & domestici estis, & illius pane vescimini; vestram agnoscite dignitatem. Deuotionem præferte, contemplationi insistite Spiritus sanctus sit vestri lumen intellectus, & vestræ flamma voluntatis. Perseuerate in obseruantia illorũ, quæ Domino promisistis, nec ad ea, quę reliquistis, retrò gradiamini pedibus, vel affectu. Ambitionẽ fugite, superioritatem inter Fratres

cauete. Recordamini, quòd qui in infinitum homines præcedit, & Angelos, in hunc mundum descendēs non solùm Angelis, sed & hominibus inferior visus est, omnibusq; se minorem dicens, ait: Non veni ministrari, sed ministrare. Quos in Prælatos assumi contigerit, non superbè imperent subditis tamquā domini, sed humiliter corrigant, sicùt veros decet Ministros. Necessitatibus illorum quibuscumque prouideant: magna sit cura circà corporales, maior autèm circà spirituales. Aduertant quòd sunt Pastores animarum sibi subditorum, quarum, secundùm Apostolum, stricto Iudici rationem sunt reddituri. Ouium Pastores, si qua deperditur, aùt frigore perit, dominis suis callidè satisfaciunt, dùm mortuæ pellem ostendunt. Animarum verò Pastores non prò oue pellem, sed pellem prò pelle, animam prò

Matt. 20. Vide Collat. 26.

Heb. 13.

Iob 2.

anima in Dei iudicio reddere ſtri-ctiſſimè cogentur. Subditos eo modo tractent, quo ſemetipſos curant, & eoſdem ſe præbeant ſibimet, & ſubditis. Peccatoribus dè peccatis pœnitere præcipit Deus, & ea veridica confeſſione pandere Sacerdotibus, quos peccata redarguere decet, & peccatores per pęnitentiam ad virtutem reducere. Hortari etiam debent pænitentes ad frequentem eorũ confeſſionẽ, & ſanctiſſimam Chriſti Corporis cõmunionem. Si enim hic cibus eſt animæ, ſinè quo languet, & marceſcit, cúr non quotidiè ad menſã, in qua proponitur cunctis, cuncti ſedere, & manducare deſiderent? Qui itineris fatigatur moleſtia, plús cibi indiget refrigerio. Si ergò omnes viatores ſumus, & ad patriam pergimus, cùr pretioſo, & ſapidiſſimo cibo confortari non appetamus? Elias hunc in figura come-

3.Reg.19

me dit,& ambulauit in fortitudine illius. Si sæpiùs hunc panem, ficùt decet, sumeremus, magis in via virtutis proficeremus, & ad destinatam nobis patriam robustiùs pergeremus.

SEX PRÆCIPVÆ

RATIONES.

Quarè Deus Optimus Maximus Religionem Minorum suæ concesserit Ecclesiæ.

FRatres Minores dati, & vocati sunt à Deo, præcipuè vt repræsentent Christum Iesũ Dominum nostrum; & tanta ipsius beneficia, tũc à mũdo quasi oblita,

De postulatione hac vide Vber.l.5. c.3. vitæ Christi Sedul.l.1 Apol.c.2. n.1.& 2.

lita,& cōtempta, vel neglecta, in memoriam Christianorū reducant. Et propter hæc ab ipso Filio Domino nostro Iesu Christo postulati sunt à Deo Patre suo.

1 Et primò dati sunt, vt verbo,& facto sint testes, & imitatores p̄cipui suæ altissimæ paupertatis per omnimodā abdicationē proprietatis,& indebitæ affectionis, ac pauperem,& humilem vsum rerum omniū temporaliū; quia sanctæ paupertatis virtus, & affectus, quasi ab omnibus vbiq; deserta, & repudiata, ac contempta videbatur, adeò quòd ampliùs non inueniebat, vbi perfectè,& integrè requiesceret pes eius.

2 Secundò, vt verbo, & facto sint testes,& imitatores suæ excellētissimæ,& perfectissimæ obediētiæ, qua non solū Deo Patri suo obediēs factus est prò nobis vsq; ad

ad mortem Crucis, & etiam parentibus suis, sibi longè inferioribus, videlicèt, Sacratissimæ Virgini Matri suæ, & B. Ioseph Patri putatiuo subditus esse voluit; sed (quod maius est) malis etiàm Principibus, & Sacerdotibus obedire voluit, & docuit obedire, dúm censum Cæsari reddidit, & reddendum iussit, & cum dè Scribis, & Pharisæis malis, populum regentibus, dixit, Quæcumque dixerint vobis, facite, opera autèm eorum nolite facere. Quia quantò contemptibilior præsidet, tantò magis obedientia subditi placet, & obediens meretur: maximè si talis obediens nō sit causa promotionis, nec cōtinuationis talis mali, & insufficiētis Prelati. Et perfectissimus, ac Euāgelicus obediendi modus, & gradus est, obedire ꝓpter Deum talibus, & alijs, non so-

Luc. 2.

Mat. 22.

Matt. 23. Vide col lat. 4.

solũ in his, quę quis promisit, ex Regula obseruare, sed etiàm in omnibus, quæ non sunt cõtraria animæ, & Regulæ suæ, sinè alia limitatione, vel repressione facultatis, aùt iurisdictionis, vel obedientiæ regularium Prælatorum suorum.

Vide Reg. 2. cap. 10.

3 Tertiò, vt sint testes, & imitatores despectus, & humilitatis Christi per contemptum omniũ bonorum, & promotionum, ac vanitatum mundi, & per veram abiectionem, mortificationẽ, & contemptum sui ipsorũ propter Deum.

4 Quartò, vt sint testes, & sequaces verbo, & opere suę tantę charitatis, & affectionis ad salutem omnium animarum, per mundũ discurrendo, ac verbo, & exemplo prædicando, atquè animas, ipsius Christi pretioso Sanguine redemptas, ad ipsum verum

Crea-

Creatorem,& Pastorem,ac Redemptorem animarum ducendo.

5 Quintò,vt sint testes,& imitatores suæ sobrietatis, pœnitentiæ, mititatis, condescendentiæ, & misericordię,atquè puritatis per moderatam abstinentiam,& ieiunia,ac labores;& per piam,ac charitatiuam condescensionem, & subleuationem, afflictorum, & receptionem, ac sanationem infirmorum peccatorum,ac corporis, & animę nitiditatem, ac puritatem.

6 Sextò, vt sint testes, & speciales contemplatores, & imitatores, ac prædicatores suæ tantæ passionis,ac mortis,& beneficiorum tantorum suæ benedictæ Incarnationis, vitæ, & mortis ipsius, & tãtæ nostræ redemptionis, nõ solùm per iugem, & frequentẽ meditationem, & recordationẽ

tan-

tantorum dolorum interiorum, & exteriorum ipsius, & pijssimæ Matris eius, sed etiàm per verã, & spontaneam tolerantiam omnium contrarietatum, & tribulationum interiorum, & exteriorum, atquè vilipensionum, & dolorum prò nomine eius sanctissimo.

Beati igitùr fratres illi, qui, quantùm in se est, in omnibus his sequuntur Dominum nostrum Iesum Christum, & Sanctissimã eius Matrem in hac vita: quia in morte, & in iudicio cum ipso Capitaneo suo in acie, & societate verorum Christi militum, & specialium imitatorum eius, gloriosi apparebunt; & Christo, & Apostolis assidebunt omnes tribus terræ iudicantes, idest, sẽtentiam Iudicis approbantes, iuxtà illud: Amen dico vobis: quòd vos, qui reliquistis omnia,

Matt. 19.

&

& ſecuti eſtis me, in regeneratione, cúm ſederit Filius hominis in ſede Maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim iudicantes duodecim tribus Iſrael.
Igitùr Fratres in Chriſto dilectiſſimi, & deſideratiſsimi, propter Deum intelligite, & videte vocationem veſtram, & quarè Minores eſtis vocati, quia non vt maiores, ſed vt humiliores, & abiectiores omnibus, atquè inferiores propter Deum eſſe contendatis in præſenti, vt hîc in gratia, & in futuro in gloria maiores eſſe poſsitis. Et Domino Deo noſtro, qui tàm benignè ſinè veſtris meritis ad tanta, & tàm ſublimia vos elegit, & vocauit, grati eſtote, & contendite ambulare ea vocatione, qua vocati eſtis, non retrò aſpiciendo, ſed dè virtute in virtutem proficiendo; indubitanter tenendo,
quòd

quòd si hæc secuti fueritis, & Christi Passionum socij, & contemplatores fueritis, eritis & cõsolationum, & prò momentaneo labore præsentis vitę, præmium certum, & inæstimabile tandèm cum Christo recipietis. Quod Dominus ipse pius meritis suæ sanctissimæ Passionis, Mortis, & Glorificationis, ac intercessionibus suæ Sanctissimę Matris, & omnium Sanctorum, & Sanctarum, misericorditer concedat. Amen.

OPV-

OPVSCVLVM Decem perfectionũ veri Religiosi, & perfecti Christiani.

1 PRIMA perfectio boni Religiosi est, quòd toto conamine, & totis viribus nitatur ad dolendum prò peccatis, & libenter illa confiteatur, & sinè mora; & posteà caueat prò posse, nè in eadẽ, vel altera incidat.

2 Secunda, quòd omnem creaturam suprà se ponat, & se subtùs. Ratio est, quia offenderet illum magnum Dominum, qui fecit omnem creaturam, & qui tantùm honorauit nos, quòd amore nostri assumpserat carnem humanam, qua assumpta participa-

uit omni creaturæ. Ob hoc ergò debet bonus Religiosus, aùt perfectus Christianus obedire bono corde, & bona voluntate omnibus, non tantùm maiori socio, vel pari, vel minori, sed etiàm omni creaturæ, secundùm quod licuerit sibi.

3 Tertia, quòd cor suum ab omni mundana, & humana creatura eradicet, nec quærat, aút inueniat fundamentum, aùt radicem, nisi in illo, qui fecit sibi cor; sed consuescat cor suum proijcere in ipsum Deum, & dè fæcibus terrenis frequenter eleuare,ità quòd sinè pœna, quandòcumquè voluerit, reuertatur ad Christum cogitando, & afficiendo se ad cordis Creatorem; & intentus sit in omni loco, & tempore altissimo benefactori. In oratione, aùt dicat culpam dè malis perpetratis, aùt deside-

ret,

ret, & petat bona, quę ei deficiunt, aút reddat gratias dè bonis sibi collatis, aùt dè malis, & tribulationibus, quæ sibi eueniunt, & credat, Deum benignũ, propter delictorum, aùt corporis castigationem, permittere illa sibi euenire.

4 Quarta, quòd tantam habeat patientiam, quòd illum, qui sibi malum aliquod fecerit, vel dixerit, conetur plús diligere, & amare ex toto corde, & ex bona voluntate ei libentiùs seruire, sinè omni amaritudine cordis. Quia sicùt Deus ex vera liberalitate omnia bona sibi tribuebat, ità omnia mala credat eum occultè permittere ad hoc, vt peccatori sua ostendat peccata, & ipse ea cognoscat, & aduertat, sicquè leuiter in præsenti puniat, vt non flagellet duriùs in sempiternum. Illum igitúr, qui

malū sibi fecit, aut dè ipso malum aliquod dixit, multùm diligat, quia mediante illo, tamquā nuntio, Deus magnum bonum illi conferet; & tamquàm membrum, & retinaculum, quo mediante Deus benignè eum detinet, nè in ipsum profundum abyssi proijciatur, aùt mundus impingat, aùt diabolus decipiat; & tamquàm tersorium, quo mediante, eum Deus tergit, & tamquàm instrumentum, & dolabrum, quo eum Deus dolat, & perficit.

5 Quinta, quòd diligat omnes bonos, & omnibus malis compatiatur, ac honoret omnes, & se omnibus viliorem reputet, etiàm ipsis pessimis postponendo. Et hoc, quia nescit vtrùm bonum, quod ipse facit, Deo placet, aùt vtrùm in eo perseuerabit, nec similiter nouit finem,

ad

ad quē ille ali⁹ possit deuenire.
Ob hoc nullum in corde suo iudicet, nec dè ore suo malum aliquod dè altero proferat. Et quandò malum alicuius audierit ab aliquo, illum excuset, vel non lætetur dè murmuratione, sed tristèm se ostendat, & sagaciter verba dicentis in aliam materiam diuertat.

6 Sexta, quòd amet multúm repræhensionem, & repræhensorem: & si malum aliquod dè ipso ille, qui repræhendit, dixerit, totum concedat, si verò bonum, quod in illo fuerit, laudatur, excuset se, & dicat, quòd nihil boni facit; in mente tenens, quòd Deus omne bonum facit, & dat etiàm voluntatem faciendi.

7 Septima, quòd omnibus libenter seruiat, & vix ab aliquo sibi seruiri acquiescat, reputans se indignum omni seruitio; recor-

de-

nòn tantùm à verbis malis, siuè nociuis, falsis, & inhonestis, sed etiàm à superfluis, & vanis, quæ deuotionem cordis euacuant.

10 Decima, & vltima, quòd super omnia caueat, vt in omnibus verbis eius reluceat veritas, bonitas, & humilitas; quia verbum hominis debet incipere à veritate, proficere in bonitate, terminari in humilitate, & mensurari breuitate, quia verbum abbreuiatum fecit Dominus super terram.

Deo gratias.

CAN-

Cantica tria, quæ B. Pater materno cecinit idiomate, vt communis fiant iuris, latina reddita, hìc subijciuntur.

Canticum I. Fratris Solis.

Altissimo &c. Pag. 319.

ALtissime, Omnipotens, bone Domine, tuæ sunt laudes, gloria, honor, & omnis benedictio. Tibi soli referendæ sunt, & nullus homo dignus est te nominare. Lauderis Domine Deus meus propter omnes creaturas tuas, & specialiter propter honorabilem fratrem nostrum Solem, qui diescere facit, & nos illuminat per lucem; pulcher est, & radians, & magni splendoris, & tui Domine symbolum præfert. Laudetur Dominus meus propter Sororem Lunam, & Stellas, quas in cœlo

crea-

creauit claras,& bellas. Laudetur Dominus meus propter fratrem vētum,aerem, nubes, ſerenitatem, & propter omnia tempora; per quæ omnibus creaturis miniſtrat alimentum; Laudetur Dominus meus propter ſororem aquam, quæ eſt multùm vtilis, humilis, pretioſa,& caſta. Laudetur Dominus meus propter fratrem ignem, per quē noctem illuminat; ille roſeus eſt, rutilus, inuictus, & acer. Laudetur Dominus meus propter noſtram matrem terram, quæ nos ſuſtentat, & alit, & producit varios fructus, & varicolores flores; & herbas.

Lauderis mi Domine propter illos, qui prò tuo amore offenſas dimittunt, & patienter ſuſtinēt tribulationem,& infirmitatem. Beati illi, qui in pace ſuſtinuerunt, quia à te Altiſſime coronabuntur.

Lauderis mi Domine propter

sororem nostram mortem, quam nullus viuẽs potest euadere. Væ illis, qui moriuntur in peccat mortali! Beati illi, qui in hora mortis suæ inueniunt se confor mes tuæ sanctissimę volũtati, mor enim secunda non poterit eis no cere. Laudate, & benedicite Do minum meum, gratificamini, & se uite illi omnes creaturæ cum ma gna humilitate.

Canticum II. quod latinum fecit Henricus Chifellius Antuerpiensis.

In foco l'amor, &c. pag. 322.

VSsit ardenti mea corda flãma,
Vsit ardẽti mea corda flãm
Ignis amoris.
Vsit ardenti mea corda flamma
Gratior sponsi species nouelli,
Annulũ quãdò dedit Agnus insõs:
Ast vbi me carcere clausit arcto,
Ilicèt ferro feriens acuto,
Rupit impresso mea corda telo:

Vs-

Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Rupit impreſſo mea corda telo,
Corpus ingenti cecidit ſub ictu:
Lectus è pulchra calamus phare-
Viribus miſſus validis, quiete (tra,
Pacis excuſſa, tulit arma belli:
Torreor dulci exanimatus æſtu.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Torreor dulci exanimatus æſtu.
Mitte mirari, fuit hic amantis
Impetus teli, quod acuta ferro
Cuſpis oblongo tegit, atq; lato;
Percutit pectus, pedibuſq; centum
Extat infixo grauis haſta ligno.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Indè telorum ſubiêre nimbi,
Et procelloſæ furit ira pugnæ:
Munior velox rutilante parma;
At magis crebro feriente ferro,
Lucido incaſsùm tego pectus ære;
Me nimis forti lacerante dextra.

Vſ-

Vsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Tã potenti ardore vibrabat ictus,
Duxerim vt vanum excipere ingruentes, (morti;
Fugerim & certæ occubuisse
Bella non æqua ratione tentas,
Clamo; at is fortes iterando pugnas,
Mouit inuicta noua bella dextra.
Vsit ardenti mea corda flamma.
Ignis amoris.
Saxa plumbato iacit acta missu;
Saxa, quæ pondo grauiora mille,
Sicut æstiuæ rabies procellæ,
Densa non vllo numeranda sensu
Vndiq; expostum petiêre pectus,
Irrito numquàm recidente nisu.
Vsit ardenti mea corda flamma.
Ignis amoris.
Irrito numquàm cecidêre nisu
Missa tàm docta iaculantis arte.
Iàmq; prostratos vigor oĩs artus
Liquit, & corpus lacerum refracti
Fu-

Fugerant ſenſus; iacui ſupinus,
Pallida, exanguis, velùt vmbra mortis.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Pallui exãguis, velút vmbra mortis;
Non tamèn dulci fugiente vita,
Gaudio at cũctos inhibẽte ſenſus,
Fortis hinc vires reuoco priores,
Et citus veſtigia ſector alma,
Quæ viam celſi reſerant Olympi,
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Priſtinæ poſtquàm rediêre vires,
Armor, & Chriſto pia bella porto,
Fertiles eius peragrando campos:
Obuiũ amplectens auidis lacertis,
Implico nunquàm pereunte nexu,
Impetus tanti generoſus vltor.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Vindice at poſtquàm pia bella dextra
Ritè confeci, propero citatus
Pacis

Pacis immotæ ſtabilire leges;
Namq; ſinceri meus igne amoris
Arſerat Chriſtus: placida èn qete
Iàm fruor, ſolamine iàm perenni
Roborat mitis mea corda Chri-
ſtus.
Vſsit ardenti mea corda flamma,
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.

Canticum III. quo S.P. eleganter de-ſcribit amoris vehementiam, vario carminis genere latinum reddidit, ex ſuo in Franciſcũ affectu, Iacobus Lampugnanus Italus ex Societate IESV.

IAMBICI TRIMETRI.

1. Amor de caridad. &c. pag. 325.

QVid vulneratũ perdis ò amãs amor? (flagrat,
Mihi cor reuulsũ facibus æternis
Facibus amoris. Nuſpiã tutũ malè
Reperit quietem; vincla præcidũt fugam;

Vri-

Vritur,& ardet: qualiter ceræ solet
Populante flamma mollis absumi globus. (uens perit,
Et vita mors est: moritur, & vi-
Languetq; moriens: dumq; meditatur fugam,
Fornace media conditũ sese videt,
Quò rapior eheù, qui dolores me manent? (ò amor!
Tanti est amoris ignis; ò amor,
Nescius amorem, nempè inexpertum mihi, (bonum,
Olim expetebã, melleum credẽs
Dulcedinisq; pace poscebã frui.
At pęna, quæ me torquet insontem; inscium;
Tantos dolores egonè speraui miser? (ces.
Diræ perusta corda discindunt fa-
Aperire nequeo voce, quod patior malum.
Amore morior, cordis & viduus gemo.

2. Inanzi ch'io, &c.

ANA-

ANACREONTICI.

3. Hò per duto &c.

Mihi corda vulsa nupèr
Abiêre, passa vulnus
Manibus superni amoris.
Et viuo mentis expers,
Expersquè sentiendi.
Iàm forma sordet omnis,
Et pulchritudo sordet.
Dites valete campi,
Lautæ valete mensæ,
Luxusquè delicati.
Posthàc valete gemmæ,
Auriquè fulgurantis,
Et fulminantis orbes.
Me sola amoris arbor,
Plantata corde summo,
Fructu beat beato.
Hîc me repentè totum
In alterum nouauit.
Reiecit & priorem
Mentem, vigorem, amorem.

4. Per cõ prar, etc

Mercarer vt tenellum

Ni-

Nihil mihi reliqui.
Quin & creata cuncta,
Gazas,opes,& aurum
(Si gazam,opes, & aurum,
Et quidquid est bonorum
Rex ipse possiderem)
Darem volens, libensquè,
Mercarer vt tenellum.
Sed me fefellit ille
Amore sauciatum.
Quid stulte,quid querelas,
Quid vana verba fundis?
Emancipatum amori,
Diuenditumquè iam me
Pretium reliquit omne.

ELEGIACI.

DVlcis amicitiæ iuncti mihi fœdere quondàm
Insanis dudùm vocibus vsquè sonant.
Ah,gressum reuoca,infelix,quò pergis amice?

5. Credeuame,&c

Nescia turba Dei est, turbaquè amoris inops.

Parcite, clamosi me diuexare sodales,

Nàm quid ego Domini seruus amoris agam?

Montani antè rigor poterit mollescere saxi,

Quàm rex è nostro corde recedat amor.

Vrit amor, me torquet amor, *sum* factus amori

Alter amor: nostri est victor amoris amor,

Hunc mihi non vndę, non flamma, nec auferet ensis;

Non dolor hunc nexum dissoluisse queat.

ß. Foco, ne ferro, &c.

Quò rapior? via nulla patet, mortiquè, doloriquè,

Et subtùs celso è vertice cuncta iacent.

O anime, ad culmen qui te vexêre honorum?

Chri-

Christus amor. Christi pectora dulcè tene.

ANAPÆSTICI.

OMnia sordent, quidquid & æther
Magno circùm ligat amplexu,
Et quidquid humus fæcunda parit
Diuite vena. Dulcis Iesu
Propter amorem nil dulce mihi est.
Aurea Phæbi lampas, amænæ
Regia lucis, iubare exuta
Penè videtur. Facit hoc Christi
Nitidus multo lumine vultus.
Arguat ergò nullus amantem,
Si videt inopem mẽtis amantẽ;
Iã nulla valent vulnus amoris,
Nulla catenas pellere corda.
Quin agè quisquis miserum incusas.
Reputa tecum, quid cor possit

7. Io non posso veder, &c.

8. Nullo dõca, &c.

Diuina pati tela, vel ignes.
O si quisquam conscius esset
Vulneris huius! siquè doleret
Miserans nostros pectoris æstus:

SAPPHICI.

9. Che Celo, &c.

CLamat æternùm polus, atque tellus;
Omnia & clamant: Amor. O amorem,
Quisquis es, pleno bibe cordis haustu.

10. Amor voglio più &c.

Plura donarem, modò plura possem:
Omnium nudus, tibi blandiēti,
O vetus semper noua pulchritudo.

Pulcher Iesu.

11. Vegādo tal &c.

Tu rapis mentem mihi, cor liquescit.
Instar & ceræ fluit innocenter.
Mercium quale est genus hoc? Iesu

In-

Induant vt ſe mea corda, ſemet
Exuût? noſco genus: eſt Amoris
Aurea merces.

IAMBICI DIMETRI.

DVlcedo mentem colligat,
Et mens in amplexus ruit.
Quantòquè pulchritudinem
Magis intuetur, vritur,
Chriſtoquè ſemet induit
Oblita ſemet; omnia
Exuta, ſed non indiga.

12. Ligata è, &c.

Induta Chriſtum, numini
Coniuncta, penè numen eſt,
Omnemquè ſuprà verticem
Ditata Chriſti gratijs
Regina ſceptra poſſidet.

13. In Chriſto &c.

Nunc ergò mæror diffuge,
Sentina namquè eſt criminum
Exhauſta: priſcus occidit
Homo: receſſit peſtilens
Fœtor: medela conſtitit.
Chriſto innouatus exui

14. In Chriſto &c.

Antiqua vitæ nomina.
Sed nempè tanti flammeus,
Amoris ignis eſt mihi;
Cor penè cultro finditur,
Dùm mens calore abſumitur.
Me Chriſte pulcher attrahis,
Amplector illum,& clamito,
Amore da,da, vt occidam.

Amore victus langueo,
Et ſemiuiuus ardeo.
Tu ſi recedis,ò Amor,
Non lacrymis,non fletibus,
Suſpirijs,ſingultibus
Cor inquietum temperat,
Donec redibis,ò amor.

15.Per ti amor &c
16.Refguarda, &c.

Quid ergò,quid moraberis?
Ah,vulneratum reſpice.
Tantos dolores perpeti
Mens ſauciata pernegat.
Qui ſim,vel vbi, vel q̄d loquar,
Mediterquè,agamq; neſcio.
Vt mentis expers compita
Pererro,ſepè ſpiritum
Languore fractus vix traho.

Im-

Imparquè iám doloribus
Mihi cor meum furantibus,
Quæ sint agenda nescio,
Quin & rogatus audio;
Nùm Christe amorem comprobes,
Non actuosum? si improbas,
Esse actuosus non queo.

17. Cor me furato, &c.

ASCLEPIADEI.

IAm facundus eram: nunc taciturnitas.
Vocem surripuit. Quìn vigiles modò
Conniuent oculi. Dúm taceo, loquor,
Euinctus fugio. Desilio simùl,
Atquè vnà salio. Deprimor, opprimo.
Proh rerum facies monstraquè maxima,
Nullis visa locis! Quid patior miser?
Diuinis pereunt corda caloribus,

18. Sappi parlare, &c.

Ad hæc ità Christus respondet.

HEXAMETRI.

19. Ordena questo, &c.

POne modum tu, quisquis amas, malesanus amoris:
Ordine gaudet amor, nàm gaudet & ordine virtus.
Quæsitum inuenias qua me ratione, docebo.
Carpe viam virtutis amans, Comes addita virtus
Dux erit vna viæ: veterem obliuiscere cultum,
Virtutisquè sacram generosior indue vestem.
Me mulcet moderatus amor: compesce furentem.
Sic decus arboribus præbét sua pendula poma;
Et pretium sobolis, frondosæ est gloria matris.

19. Tutte le cose, &c.

Aspice cuncta manu, & verbo fabricata potenti

Pon-

Ponderibus dimensa suis, nu-
meroquè,modoquè,
Et finem sortita suum.Sic verti-
tur ordo
Legibus his, atquè hunc seruat
Natura tenorem.
Hunc magè seruat amor.Nimijs
cúr ignibus ergò
Desipis,aùt quæ tę dementia ce-
pit amantem?
Comprime vesanos malesani
pectoris æstus.

Subijcit Anima,vel sanctus
Franciscus.

PENTAMETRI.

COr mihi furatus cogis habe-
re modum:
In te mutato quid superesse
potest?
Sic igne in medio ferrea massa
calet;
Aere sic vestit sole micante iu-
bar.

21. Christo lo cor &c.

Sic

Sic perit ipse aer, sic perit ipse calybs.
Haùd aliter mentem Christe resoluis amor.
Quid mens, quid faciat non potis ipsa sui?
Si te Christe refert mens mea, facta tua,
Culpa tua est, quidquid victus amore gero.
Desipio? per te sum rationis egens.
Mentis inops? Amor est, qui facit esse inopem.

22. Ma da che perde, &c.

ANACREONTICI.

IN igne cùr locabas,
Si temperantem amabas?
Tenelle me coquebas,
Quid grandior patrabis?
Hanc semitam parasti
Amor mihi, Quod errem;
Tua omnis ergò culpa;

23. A tal fornace, &c.

Tu

Tu vulneratus ipſe
Amoris es ſagittis.
Te deuocauit æthra,
Terriſquè collocauit,
Nudumquè, pauperemquè,
Non tecta, non agelli
Nouêre poſsidentem;
Vt diuites egeſtas
Tua, Chriſte, nos bearet.
Ardes amore viuens,
Et occidens amore.

24. Te dalla-mor, &c.

Ibas amore victus
Ceú ebrius per orbem:
Prædaquè te triumphans
Amor ſuperbiebat,
Amore nil vacabat,
Tuquè ipſe te vacabas.
Et templa cùm ſubiſſes,
Sic voce perſonabas:
O qui ſitis, adeſto,
Ades húc; ſitim leuabo,
Mercede qua bibendi?
Amore, amore, amore.

25. Come ebrio, &c.

HO-

HORATIANI.

26. Con- sapientia &c.

NOn sempiternæ vis sapientiæ
Cœlauit ignes pectoris aureos,
Quin sæpè versares amoris
Largus opes, grauidumq; cornu.
Te lapsum olympo Virginis in sinum
Amor puellum, non caro vestijt.
Amore captus tu subisti
Quadrifidę mala signa quercus,
Hæsêre voces, verbaquè faucibus
Amoris ergò, cum taciturnior
Causam tueri denegasti
Iudicio expositam profano.
Tu nempè amoris victima nobilis
Esse expetebas. Insuperabilis
Sic robur immortale dextræ
Vinxit amor, latebrisquè clausit,

GLY-

GLYCONICI.

ERgò, si facit ebrium,
Si mentis facit impotem,
Si vires amor eripit;
Amor te quoquè perdidit,
Iniecit tibi vincula,
Ademitquè potentiam.
Contrà queis ego viribus
Nitar? Quid mihi roboris,
Has vt sustineam faces?
Qui me desipere impulit,
Hic mentem eripuit tibi.
Qui me languidulum facit,
Te imbellem quoquè reddidit,
Nolo, nec queo perpetì
Amoris fera prælia.
Vicisti Pater optime.
Do manus Amor, accipe.
Iàm sententia constitit,
Amore vt peream breui,
Iàm solamina respuo,
Amore at cupio mori.

37. Donca Iesu &c.

28. E q̃llo amore &c.

IAM

IAMBICI TRIMETRI.

29. Amor amore, &c.

AMoris vnum nomē, os, & cor sonat.
Amore cor liquiescit. O amor, mori
Amore me permitte. Iesu amor, ò amor,
Iàm teneo portus, æquoris vic minas.
O amor Iesus, ò amor, quantas faces!
O amor Iesus, ò amor, vita aufugit.
Da, da beatos dulcis amplexus amor.
Muter in amorem; deseram memet mihi
Mortuus, amori viuus, atquè amor nouus.
Amor, ò amor, amor, omnia exclamant, Amor:
Magis expetit, quò magis amātem

tem reples.
O circulus
Tu cordis es:
Tu veſtis es,
Et dulcis es.
O amor, amor,
O amor, amor!

IAMBICI.

Moriar amore, moriar:
O languor meus,
Beata mors, æquorquè dulcitudinis,
Immerge memet; ingrue, profundo obrue.
Cor diſſipatur, ò amor, amor, ò amor!
Tu vita cordis huius, ò amor, animæ
Sponſus es Ieſu dulcis. Amplexu in tuo
Moriar, amor mi. Si pius, ſi dulcis es,

Fac

Fac muter in te. Moriar: ò felix dolor!
Vbi sũ? Quid hoc eſt? ſpes mea, ò Ieſus amor.
Quieſce amor,
Et dormi amor.

FINIS.

INDEX OPVSCVLORVM, partitionum, & Capitulorum.

TOMI PRIMI.

 stran-

10 Ad

INDEX.

Ver-

TOMI SECVNDI.

Dè

Qua-

Dè

TOMI

INDEX

TOMI TERTII.

Dè

INDEX

A P-

INDEX

APPENDICIS OPVSC. Dubiorum.

FINIS.